MUSSOLİNİ

«İLERİ GİDERSEM ARKAMDAN GELİNİZ... GERİ DÖNERSEM BENİ VURUNUZ»

FAŞİZM

«FAŞİZM, SINIF MÜCADELESİNİ SERTLEŞTİREN, FAKAT SINIFLARI BİR İKTİSADİ VE MORAL GAYEDE TOPLAYICI DEVLET ÜNİTESİNDEN HABERSİZ BULUNAN SOSYALİZMİN ALEYHİNDEDİR»

FAŞİST DEVLET

«HERŞEY DEVLETLE HERŞEY DEVLET İÇİN»

NAR

Mussolini

FAŞİZM

FAŞİST DEVLET

Tercüme ve Redaksiyon:
Hasan Tuncay başkanlığında Serhat Toker ve Mine Tekin'den meydana gelen Toker Yayınları Tercüme Eserler Komisyonu.
© Toker Yayınları

TOKER «GENEL DİZİ» No: 256
•
"Doğudan Batıdan Seçmeler
/Tez Kitapları" Dizisi No: 32
•
TOKER YAYINLARI

Ankara Cad. 46
Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel: 522 33 09

ISBN - 975-445-051-X

Bu eserin ilk baskısı, Vedat L. Ersan'ın tercümesi ile Kağan Yayınları tarafından yayınlanmıştır.

o Dizgi : Toker
o Baskı : Alemdar Ofset
o Cilt: Savaş Mücellithanesi
o İstanbul - 1998

ÖNSÖZ

Birinci Dünya Savaşı İtalya'nın hesabına zaferle sona ererken, bu ülkede mutluluk yerine, millî bir felâket devri başladı. Avusturya emperyalizmine karşı Vittorio Veneto'da indirilen darbe, İtalyan halkını millî şuur ve beraberlik alanında kaynaştırmak yerine düşman kamplara ayırmıştı. Sanki İtalya'yı kutaranlar, istilâcı emelleri İtalya'dan uzaklaştıranlar çok kötü bir iş yapmışlardı. Savaşı kazanan İtalya'da, savaş gazileri birer cinayet suçlusu gibi izleniyorlar, subaylar ise en ağır sözlere, küfürlere hedef oluyorlardı. İtalya için cephede ölenler lânetle anılıyorlardı. Halkın önüne kahraman olarak çıkarılanlar ise yalnızca asker kaçakları idiler. Bu inanılmaz, hazin bir görünümdü. Bu akım 1911 yılından itibaren savaş aleyhtarlığı olarak ortaya çıkmış, savaş yıllarında bütün şiddetiyle ve moral yıkıcılığı ile sürmüş ve sonunda kazanılan zaferi ve onun kahramanlarını küçümsemek biçimine dönüşüvermişti.

Gerçi İtalya o korkunç ve amansız mücadelelerden galip çıkmayı başarmıştı, ama bu şartlar içinde ve basiretsiz diplomasi sonunda konferans masalarından mağlup kalkmıştı.

İtalya'yı millî şuurdan bu biçimde yoksun bırakan ve bu kötü durumun doğmasına sebep olan unsur komünizm idi. Komünistler savaşa da, zafere de karşı çıkmışlardı. Ama millî ve kutsal varlıkları savunmak için, zaferi ve onun sonuçlarını millete mal etmek için, İtalya'nın dünya üzerinde hakkı olan yerini alması için mücadele eden küçük bir grup vardı. Bunlar, "İnterventista" denilen savaş taraftarı gençlerdi. Bu gençlerin başlarında da Mussolini adında cesur bir gazeteci bulunuyordu.

İşte bu bir avuç milliyetçi İtalyan gençlerin, enternasyonal sosyalizme karşı gösterdikleri reaksiyonların

sonucu olarak "FAŞİZM" ortaya çıktı. Bu grup ilk önce zaferi ve onun kahramanlarını savunmak için kendilerini ortaya attı. Enternasyonal sosyalizmin müthiş kudretine ve İtalyan halkının kayıtsız, bazen düşmanca tutumuna karşı inançlarını ortaya koydular. Bu arada siyasî amaçlardan uzak, "faşyo" denilen mücadele birliklerini oluşturdular. Böylece Faşizm, komünist ihtilâl kasırgalarının arasında, birbirini takip eden kanlı grevlerin ve sokak çarpışmalarının içinde beslenerek büyüdü ve gelişti. Bazı sanayi merkezlerinde ve bazı belediye binalarında dalgalanan orak-çekiçli bayraklar teker teker indirildi. Sonunda öyle bir gün geldi ki, Faşizm İtalya'nın kaderine elkoyan bir kuvvet oldu.

*
* *

"Faşizm nedir?"

Bu soruya cevap verecek kişiler, maalesef gerek ülkemizde ve gerek dünyada çok azdır. Faşizmi bildiklerini söyleyeleri büyük bir bölümü ise komünist yayınların etkisinde kaldıklarının farkında değildirler. Gerçekten Faşizm ve faşist devlet telâkkileri değişik yönlere çekilmiştir.

Akla şöyle bir soru gelebilir: "Niçin geri kalmış ya da bağımsızlığına yeni kavuşmuş olan ülkelerde milliyetçi hareketlere, Faşizm damgası vurulmaktadır? Çünkü Faşizm'in egemen olduğu bir ülkede komünist amaçlar, filizlenme imkânı bulamaz ve bunlar hemen yok edilirler.

Bu kitap İtalya'da; Faşizm'in doğuşunu, komünizm ile karşılaştırılmasını ve komünizmi yıkmasını, mücadele tarihini, iktidarı ele alışını kronolojik bir sunuş içinde anlatmaktadır. Aynı zamanda Faşizm'in ifade ettiği devlet sistemini, İtalya'daki uygulamasıyle açıklamaktadır.

TOKER YAYINLARI

GİRİŞ

FAŞİZM

Mussolini

Bir bilimsel kurumun hazırladığı İtalyan Ansiklopedisi'nin "F" harfi bölümünde; Faşizm ve onun kendine özgü nitelikleri bizzat Mussolini tarafından yazılmıştır. Faşizmin kurucusu, beyni ve tek kelime ile herşeyi demek olan Benito Mussolini, bu ansiklopedide şunları yazmıştır:

"Faşizm her sağlam politika anlayışı gibi bir aksiyon ve fikir topluluğudur. Öyle bir aksiyon ki, tarihî güçlerin sisteminden ortaya çıkan belli bir doktrini içermektedir. Bundan dolayı yer ve zaman imkânlarının karşılıklı ilişkilerine dayanan bir biçimi bulunmaktadır. Aynı zamanda da düşünce tarihinde "gerçek" formülüne ulaşan yüksek bir ülküyü içinde saklamaktadır. Dünya üzerinde, kendi varlığı ve hayatı ile ilgili sürekli bir realitenin anlayışı olmaksızın, insan iradesi moral bir harekette bulunamaz.

"İnsanları tanıyabilmek için, insanı tanımak gerekmektedir. İnsanı tanımak için de realiteyi ve onun yasalarını bilmek gerekir. Esas olarak hayatın anlayışına, ters bir devlet anlayışı olamaz. Bu felsefe; mantık çerçevesinde gelişen yahut bir görünüş, ya da inançta toplanan ve sürekli olarak dünyanın organik bir açıklaması olan düşünceler sistemidir. Bu bakımdan Faşizm, genel hayat görüşlerine bakılmaksızın bir siyasî parti hareketi ve eğitim sistemi olarak kavranamaz. Çünkü dünya, Faşizm için şu gözle görünen madde dünyasından ibaret değildir. İnsan; madde dünyası içinde, kendini yalnız kendi için yaşamaya ve geçiçi bir zevk hayatı sürmeye zorlayan tabiat yasasının yönetimindedir.

"Faşist insan, millet ve vatanının bir parçasıdır. Bu öyle bir moral yasadır ki, tüm geçici zevklerden ibaret

olan hayat görüşünü yok etmiş, fertleri, hatta nesilleri kutsal bir hayat görevi çevresinde toplayan bir gelenekde ve misyonda bağrına basmıştır. Bu hayatta fert, kendi çıkarlarını feda etmekle, hatta ölümü hiçe saymakla, o manevî varlığı bir düzen altına alır. Onun insan olarak değeri bu manevi varlıkta bulunmaktadır.

"Bu spritüalist akım, on dokuzuncu yüzyılın güçsüz ve materyalist pozitivizmine karşı gösterilen genel tepkinin sonucudur. Antipozitivist olmasına karşılık pozitiftir. Hayat merkezini, hür iradesi ile kendi alemini yaratmak zorunda kalan insanın dışına atan öteki olumsuz doktrinler gibi epetik, agnostik, pesimist ya da pasif optimist değildir. Faşizm, sürekli olarak enerjik ve hareket halindeki üretken insanı tercih eder. Güçlükleri bilen ve bu güçlüklere meydan okumaya hazır olan insanı ister. Kendisine lâyık olanı elde etmenin, insanın görevi olduğunu kabul eder. O yapıyı ortaya çıkarabilmek için, kendi kendinde fizik, moral ve entellektüel araç ve gereçleri yaratarak hayatı bir mücadele biçiminde anlar. Bu bakımdan Faşizm için bütün biçimleriyle din, sanat, bilim ve eğitimin olağanüstü önemi vardır. Aynı zamanda, işin de önemi bulunmaktadır ve bu da çok önem taşımaktadır. Çünkü insan, tabiatı ancak çalışmakla, yani bir iş yapmakla yenebilir. Böylece insan; ekonomik, politik, moral ve entellektüel bir dünya meydana getirir.

"Bu pozitivite pek açık olarak etik bir görüştür. Çünkü realite ile birlikte onu asilleştiren insanın çalışmalarını da ifade etmektedir. Hiçbir aksiyon moral hükümden yoksun düşünülemez. Dünyada moral amaçlara bağlı değerlerden hiç birşey koparılamaz. Bu bakımdan faşist bir kimseye göre hayat ciddî, ulvî ve dinîdir. Herşey moral kuvvetlerin yönetiminde bulunan bir ruhî alem içinde değerlendirilmektedir. Faşist bir kimse, rahat hayatı kabul etmez.

"Faşizm, bir dinî anlayış olarak kabul edilebilir. Bu anlayışta insan, kendini manevi bir cemiyetin parçası olarak kabul eden bir yasa ile ve objektif düşünüş ile, kendi içindeki ilişki ile incelemektedir. İşi idare et-

me politikasında kalan kişi ise Faşizm'in dinî anlayışının bir hükümet sistemi ve herşeyden önce düşünce sistemi olduğunu anlamıştır.

"Faşizm bir tarihî anlayış olarak da kabul edilebilir. İnsan bunun içinde, ortak manevî davanın çözümlenmesinde görev almamış ise bütün milletlerin çalışmalarını birleştirdikleri aile ve toplum, millet ve tarih içinde değilse insan sayılmaz. Hatıralarda, dilde, âdetlerde toplum hayatının değer hükümlerinde geleneklerin önemi işte burada bulunmaktadır. Tarihin dışında kalan insan bir hiçtir. Bu bakımdan Faşizm, on sekizinci yüzyılın materyalist esaslara bağlı olan bütün endüvidüalist görüşlere karşıdır.

"Faşizm, on sekizinci yüzyıl hayalci ekonomistlerinin ileri sürdükleri mutluluğun yeryüzünde imkânsız olduğuna inanır. Faşizm, tarihin belirli olmayan bir döneminde bütün insanların kesin bir sistemleşmeye kavuşacağı biçimindeki teolojik görüşleri de reddeder. Çünkü bu sürekli bir akıştan ibaret olan hayatın ve tarihin dışında kalmak demektir. Faşizm, politik yönden realiteye uygun bir doktrindir. Pratik yönden ise kendini kabul ettiren ve yine kendi kendine çözüm çarelerini ortaya koyan sorunları çözümlemeyi ister. İnsanlar arasında iş görebilmek ise ancak tabiattaki gibi realitenin sırrına ermek ve faaliyette olan kuvvetlere hükmetmekle mümkün olur.

"Faşizm, devlet için antiendüvidüalist anlayıştadır. Absolitizme karşı çıkışın sonucu olan ve devlet halkın şuuru, halkın iradesi haline geldikten sonra, tarihî fonksiyonunu kaybetmiş bulunan klâsik liberalizmi reddeder. Çünkü liberalizm, devlet çıkarlarını ferdin çıkarlarına feda etmektedir. Faşizm de ise devlet, ferdin realitesi olmaktadır. Hürriyet reel insana tanınan bir hak ise ve endüvidüalist liberalizmin kuklası değilse, bu durumda Faşizm hürriyet içindir. Hem de ciddi sayılacak tek hürriyet için, yani devletin hürriyeti içindir. Faşizmde herşey devletin içinde yer alır. Devletin dışında insanî ya da manevî varlık yoktur, yani hiçbir şey değer taşımaz. İşte bu anlamda Faşizm bir sentezdir. Her değerin bütünü

de, parçası da bütün millet hayatını ifade eder, onu geliştirir ve güçlendirir.

"Devlet dışında fertler, siyasi partiler, sendikalar, halk sınıfları ve diğer gruplar düşünülemez. Faşizm, sınıf mücadelelerini sertleştiren, ama sınıfları ekonomik ve moral amaçta toplayıcı devlet ünitesinden habersiz olan sosyalizmin aleyhindedir. Aynı zamanda sınıf sendikalizmine de karşıdır. Ancak devleti nazım rol oynadığı çerçeve içerisinde, sosyalizmin ve sendikalizmin ortaya çıkardığı gerçekleri tanımak ister. Onları devlet ünitesinde, ortak çıkarlar korporatif sisteminde değerlendirir.

"Fertler çıkarlarının derecelerine göre sınıfları oluşturur. Ekonomik çıkarların dengesizliğine göre, çıkarların birleşmeleri sendikaları meydana getirir. Ama devlet herşeyden önce, herşeyin üzerindedir. O, millet çoğunluğunu oluşturan fertlerin toplamıdır. Yani hayalî değildir. Faşizm, milleti çoğunluğun düzeyinden düşürerek en çok sayıda eşitleştiren demokrasinin aleyhindedir. Fakat azınlığın şuur ve iradesi olarak aksiyon haline gelen ve herkesin şuur ve iradesinde de aksiyon haline gelmeyi ideal edinen daha güçlü düşünce biçiminde anlaşılmış ise Faşizm demokrasinin en gelişmiş, olgunlaşmış ve net biçimidir.

"Bu güçlü düşünce, o kişilerin şuur ve iradelerinde aksiyoner duruma gelmek yeteneğindedir. Çünkü o kişiler bir tek şuur ve irade halinde, aynı manevî gelişme ve canlanma çizgisi üzerinde ilerleyerek, bir milletin yeniden doğuşu için tarihten ve tabiattan etnik sebepler bulurlar.

"Irkî ve coğrafî değil, ama tarihle birlikte yürüyen bir soy ve düşünce tarafından yoğrulmuş çoğunluk, var olmanın ve kuvvetin ifadesidir. Yani insanın kendi şuuru ve kişiliği...Bu kişilik, milletin devlet olmasıyle üstünlük kazanır. On dokuzuncu yüzyıl devlet yayıncılarına kural olan, ama bugün değerini yitirmiş bulunan natüralist anlayışın sandığı gibi, devleti millet yaratmaz. Tersine millet, devlet tarafından meydana getirilir. Devlet moral ünitesinin idraki ile halka bir irade

ve bir efektif varlık verir. Milletin bağımsızlık hakkı; ne varlığının şuurundan, ne de şuurlu, ya da şuursuz bir olaydan ortaya çıkmaz. Ancak bu hak; kendini kabul ettiren bir siyasî iradeden, bir aktif şuurdan ortaya çıkar. Devlet, üniversel etik bir irade olarak, halkın koruyucusu ve yardımcısıdır.

"Devlet olarak millet, geliştikçe varlığını hissetiren ve yaşayan bir etik realitedir. Durması ise, yok olması demektir. Bunun için devlet, yalnız politik bir yönetim düzenlemesi, yalnız yasa yapıcısı ve yalnız fert iradesine manevî hayat değeri veren bir otorite değildir. Yönetimini, kendi ülkesinin dışında da tanıtan, yönetimine saygı gösterilmesini sağlayan, ya da gelişmesinin bütün şartlarını, olaylarla takviye etmesini bilen kudrettir. Bu bakımdan devlet bir düzenleme ve bir yayılmadır. Gelişme için hiçbir engele boyun eğmeyen, sonsuzluğunun idraki içinde ortaya çıkan insan iradesinin tabiatına ancak bu biçimde uyabilir.

"Faşist devlet, kişiliğin en gelişmiş, en kuvvetli biçimidir; ama manevî kuvvettir. Bu kuvvet, moral ve entellektüel hayatın bütün gereklerini bünyesinde gizler. Onun için liberalizmin kurduğu göstermelik nizam ve bu nizamı koruma tedbirleriyle, görevleriyle yetinilemez. Çünkü bu, basit bir mekanizma değildir ve hayalî fert hürriyetleriyle sınırlanamaz. O iradeye ve zekâya etkilidir. Onun ilkeleri derindedir ve bu ilkeler uygar bir toplumun içinde yaşayan insanların ilham kaynağıdır. Fikir adamının, iş adamının, bilim adamının ve sanatçının kalbindedir. Kısaca, ruhun özüdür.

"Sonuç olarak Faşizm, yalnız yasa yapıcı ve kurum kurucu bir devlet düzeni değildir. Faşizm, manevî hayatın eğitimcisi ve harekete geçiren gücüdür. İnsan hayatını biçimde değil; ruhta, karakterde ve inançta yoğurmak amacındadır. Bu amaca ulaşabilmek için de disiplinli, ruha egemen olan ve itiraz tanımayan bir otorite kurmak ister. Arması bu sebepten birlik, kuvvet ve adalet sembolü olan Littorio Faşyosudur".

BİRİNCİ BÖLÜM

20. YÜZYIL BAŞLARINDA İTALYA

Ekonomik bakımdan geri kalan ülkelerde, halk çoğunluğunun sefalet içinde bulunması, birtakım aksiyon gruplarını ortaya çıkarır. Hükûmet adamlarının toplum sorunları karşısında yetersiz kalmaları sonucu ortaya çıkan huzursuzluk ve kaygılar, zaman ilerledikçe bir politik ve ekonomik sistem değişikliği plâtformu üzerinde toplanır. Mevcut yönetime karşı beliren ve çeşitli olaylarla beslenen güvensizlik havası, aksiyon gruplarının nümayişlerle harekete geçmesine ve ihtilâl heveslerinin öfkeli bir ihtiras fırtınası haline dönmesine sebep olur. Hükûmete karşı baskılar gittikçe artar. Genel grevler, yer yer isyan hareketleri çıkar. Suikastler ve sabotajlar başlar.

Bugüne kadar halk kitleleri arasındaki eşitsizlikten en çok komünistler yararlanmışlardır. Sosyal adaletsizlik, komünizmin doğması ve gelişmesi için en uygun ortamdır. Eğer o ülkenin anayasası ve ceza yasaları, komünist düşünce ve faaliyetleri yasaklamakta ise o zaman ismen sosyalist, ama esasında komünist partiler kurulur. Bu partilerin amacı bir askerî, ya da sivil darbeyle mevcut düzeni devirmek, milliyetçiliği, dinî duyguları yok etmek ve sonunda komünizmin enternasyonal idealini o ülke içinde yerleştirmektir.

Ama şuna dikkat edilmelidir. Her aksiyonun bir reaksiyonu vardır. Nitekim komünist akımlara karşı muhalefet gruplarının oluştuğu; milletine, tarihine, dinine, ahlâkına ve geleneklerine sahip çıkmak isteyen

milliyetçilik hareketlerinin zamanla yaygınlaştığı ve bir doktrine kavuştuğu çeşitli ülkelerde görüldü. İşte İtalya'daki Faşizm, komünizme karşı reaksiyonun sonucu olarak doğdu ve devlet yönetimini ele aldıktan sonra bir doktrin haline geldi.

On dokuzuncu yüzyıl başlarında, İtalya'da komünizmin gelişmesiyle birlikte reaksiyon olarak Faşizm nasıl ortaya çıktı? İşte bunları bilmek için o dönemlere dönmek ve o dönemlerin siyasî durumlarını incelemek gerekir.

1870 yılına gelinceye kadar, İtalya yarımadasında bağımsız krallıklar bulunuyordu. Bu tarihte ise siyasî birlik sağlanarak bütün İtalya halkı tek bir yönetim altında toplandı. Ancak bağımsız krallıkların ortadan kalkmasıyle ve sınırların birleşmesiyle sorun çözümlenemedi. Gerçekte yine bir ayrılık göze çarpıyordu. Halk birbirleriyle kaynaşamamıştı. Ülkede kargaşalık sürüyordu. Siyasî partiler anlamsız bir biçimde çekişiyorlardı. Güçlü devlet adamlarının çok olmasına rağmen, işsizlik ve fakirlik gittikçe büyüyor, huzursuzluk artıyordu. Bu arada İtalya Ordusu'nda görülen disiplinsizlik komşu ülkelerin yayılmacı emellerini körüklüyordu.

İç politikada yaşanan çekişme yüzünden tarımsal üretimin artırılması için gereken tedbirler alınamıyordu. Zaten verimsiz olan yarımadanın toprağı İtalya'yı daha da fakirleştiriyordu. Bu sebepten dolayı Avrupa'nın öteki ülkeleri gibi hareket edilmesi gerekti. Böylece Afrika ve Asya kıtalarında kolonilere sahip olmak yoluna gidildi. Ama 1896 yılında bir İtalyan Birliği'nin Afrika'da, Adva'da bozguna uğratılması sonunda koloni kurma emelleri de yok olmuştu.

Yirminci yüzyıl başlarında, İtalyan halkının çoğunluğu bellibaşlı iki partiyi destekliyordu. Bunlar konservatörler ile Demokratlar idi. Konservatörler, toplum sorunları karşısında yetersiz kalan polisiye tedbirlerle yetinmekten öteye geçemeyen bir parti durumunda idi. Demokratlar ise iç politikada hem cumhuriyetçi, hem monarşist, dış politikada da Fransa'nın uydusu durumuna düşmüştü. Ekonomik ve toplumsal sorunlar, kısır

çekişmeler ve didişmeler arasında ihmal ediliyordu. İtalyan halkının bu partilere karşı olan güveni gün geçtikçe sarsılıyordu. Bu arada günden güne sıkılan yumrukların sayısı da artıyordu. Sosyalizmin gelişmesi için herşey çok uygundu. Bu yüzden sosyalistler birdenbire politika sahnesinde göründüler. Bunlar sefalet ve açlığı istismar ederek kısa zamanda yayıldılar ve güç kazandılar.

Demokratlar işçi toplulukları tarafından daha çok destekleniyordu. Ancak Demokratlar, sosyalist hareketin hız kazanmasından kaygı duyuyorlardı. Bu yüzden de işçilerin desteğini kaybetmemek için kaypak bir politika takip ediyordu. Bu politika, sosyalist programdaki bazı bölümlerin benimsenmesi ve değerli bulunması biçiminde ortaya çıkıyordu. Ama 1904 yılında yapılan genel grev, sosyalist grubun çok güçlendiğini göstermişti.

Sakin mizaçlı olan Başbakan Giolitti, genel grevden sonra sosyalistlere bakanlık teklifinde bulunmuştu. Bu teklif ise onların ekmeğine yağ sürmekten başka bir işe yaramamıştı. Sanayi bölgelerinde çalışan işçiler, yeni haklara kavuşmuşlardı. Ama sosyalist liderler bakanlık koltuğu kaptıktan sonra, artık mücadele etmekten vazgeçmişlerdi. Bu biçimde hareket eden sosyalistler de kısır çekişmelerin içine düşmüşlerdi.

Oysa gençlerin arasında, huzursuzluktan doğan birtakım reaksiyonlar seziliyordu. İtalyan gençliği artık bir değişiklik istiyordu. Ancak bu isteklerin belli bir karakteri ve belli bir sınırı yoktu Bu arada sosyalistlerin parlak vaatlerine de artık değer verilmiyordu. Sosyalizmin aleyhtarı olanların sayısı da gittikçe çoğalıyordu. Gençler, Sorel'in (*) Fransa'dan her yana yayılan düşüncelerini dikkatli bir biçimde takip ediyorlardı.

(*) **Sorel (Georges),** Fransız filozof ve toplumbilimcisi. Önceleri Sosyalistlere yakınlık duyduysa da Marx'ı ve Proudhon'u okuduktan sonra, gerçek sosyalizmin devrimci sendikacılıkta yattığına inandı. Parlamenter demokrasiye karşı düşmanca bir tutum takındı ve bir süre monarşist sağın etkisinde kaldı.

Sonunda Adriyatik, Trieste ve Dalmaçya gibi Akdeniz'de *"boş yerler"* bulunduğu ve bu yerlerin İtalyan halkını doyuracağı düşünceleri de güç kazanarak taraftar toplamaya başladı.

İtalyan gençliğinin arasında 1903 yılında başlayan hareketin milliyetçi bir özelliği vardı. 1904 yılında Sorel'in düşünceleriyle sosyalizme karşı cephe kurularak sendikalist görüşler ortaya atılmaya başlanmıştı. Sendikalizm, sosyal demokrasiye düşmandı, aynı zamanda mevcut kurumları da beğenmiyordu. Daha sonra Akdeniz'deki "boş yerler"in üzerine dikkati çeken irredantizm hareketi ortaya çıkıyordu. Ancak bu hareketin belirli bir programı bulunmuyordu. İrredantizm hareketi, yalnızca İtalya'nın kuruluş günlerindeki kahramanlıklarını işliyordu.

Gençlik hareketlerinin liderleri İtalya'ya dışarıdan gelen kimselerdi. Bu gençler kendi yurtları ile Avrupa'nın öteki ülkelerindeki farklılıkları görmüşler ve anlamışlardı. Bunlar İtalyan halkının sefalete, sıkıntıya ve açlığa mahkûm olduğunu, çok açık biçimde biliyorlardı. İtalyan halkını, bu ölçüde aşağılık duruma düşürmeye hiç kimsenin hakkı olamazdı. Öyle ise, İtalyan gençliği üzerine düşen ülke görevini yerine getirmeliydi.

Gençlik hareketlerini yönetenlerin aralarında zayıf yapılı, büyük gözlü biri dikkati çekiyordu. Bazı olaylara karıştığı için bir kere Avusturya ve birkaç kere de İsviçre sınırlarından dışarıya çıkarılmıştı. Bu kimse Romagna eyaletinin Forli kazasından idi. Memleketinde ilkokul öğretmeniydi. İsviçre'deki öğrenimini ise duvarcılık yaparak sağlamaktaydı.

İşte bu ateşli genç, daha sonra İtalya'nın başına geçecek ve Faşizm'in kurucusu sıfatiyle büyük bir üne kavuşacak olan Benito Mussolini'den başkası değildi.

İKİNCİ BÖLÜM

DIŞ POLİTİKA

Giovanni Giolitti ile bakanların, parlamento çoğunluğunun, iç politikadaki çekişmeleriyle vakit geçirmeleri, sağlam ve istikrarlı bir dış politikaya kavuşma imkânlarını da ortadan kaldırmıştı. İtalya dost ve düşman ülkeler tarafından ciddiye alınmıyordu. Devlet adamları, kuvvetli olanın itibar göreceği gerçeğini takdir edemiyorlardı. Ayrıca orduyu da modern silâhlarla donatmak gereğini duymuyorlardı. Hatta, enternasyonal sosyalizmin amaçlı iddialarından biri olan "silâhsızlanma" istekleri, akla uygun bir hareket olarak karşılanıyordu. İşte bu aşağılık görüş, İtalya'yı yabancı ülkelerin gözünde "yenilir yutulur lokma" durumuna düşürmüştü. Gerçekten G. Pini ve F. Bresadola "Faşizmin Tarihi" adlı eserde bu durumu şöyle anlatıyorlardı:

"Zamanın okul kitaplarında İtalya 'büyük devlet' diye yazılıydı. Çocuk yaşta olsun ya da yetişmiş adam olsun, doğduğu kasabanın dışına çıkmayan her İtalyan bu görüşle yaşayabilir; hatta bu kanaatle ölebilirdi. Ama çalışma ihtiyacını, kafasının ve kolunun gücünü sınırın dışına götüren İtalyan, hesaba katılmadığının, hatta alaya alındığının farkındaydı.

"Bizleri öven yabancılar, aslında ülkemizin tabii güzelliklerinden, Venedik'ten, Posillipo'dan, Ligvria yalılarından, Taormina'dan, eski eserlerden ve müzelerden sözediyorlardı. Çünkü onların gözünde İtalya, balayına çıkan çiftlerle, arkeologların toprağından başka bir şey değildi."

Almanya ve Avusturya-Macaristan ile imzalanan üçlü ittifak, sınır güvenliğini garanti etmekten çok uzaktı. Çünkü Avusturya-Macaristan'ın Balkanlar'daki yayılma politikası, İtalya için bir tehlike işareti idi. Bosna-Hersek'i ilhak eden Avusturya, tehdit edici bir tavır takınmıştı. Durumun böyle olmasına karşılık, nedense kuzeydoğu sınırlarının askerî güvenlik tedbirlerine gereken duyarlılık gösterilmiyor ya da girişime kalkışılsa, Avusturya'nın karşı çıkması üzerine "Almanya ile olan dostluğumuz bozulabilir" kaygısı üstün gelerek askerî tedbirlerden vazgeçiliyordu. Ama Avusturya ise hiç boş durmuyordu.

Sosyalistler, birçok düşüncelerinden taviz vermesine rağmen, silâhlanma sorunu ortaya atıldığı zaman avazları çıktığı kadar bağırıyorlardı. Zaten İtalya Parlamentosu'nun çoğunluğu da bu görüşteydi. Onlara göre silâhlanma, artık köhnemiş bir mücadele hazırlığından başka bir anlam taşımıyordu. Öteki ülkelerin tepkilerini çekmek kaygısı, Roma Büyükelçisi Barrère'in çalışmalarıyla artan Fransız dostluğunu yaralamamak fikri de "silâhsızlanma" iddiacılarının destek noktalarını oluşturuyordu. İşte bu atalet ve yanlış görüşler, İtalyan millî savunmasına verilmesi gereken önemi, çok geri plânlara itmişti. Kara Kuvvetleri, disiplin açısından olduğu kadar, modern silâhlar bakımından da eksik durumdaydı. Gerçi Deniz Kuvvetleri biraz daha iyi durumdaydı. Ama o da tatmin edici durumdan çok uzaktaydı. Bu şartlar altında İtalyan Ordusu, bir savaş durumunda, ülkeyi savunma imkânından ve kuvvetinden yoksun bulunuyordu.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TRABLUSGARP SAVAŞI

1911 yılının Mart ayında yayın hayatına giren *İdea Nazionale* (Millî Fikir) Gazetesi kolonizatörlük ruhunun bayraktarlığını ele aldı. Aynı zamanda Trablusgarp'ın ilhak edilmesi gerektiğini de ortaya attı. O güne kadar bu sorun kimsenin aklına gelmemişti. Çünkü Afrika'da koloni elde etmek için girişilecek savaşların uzun süreceği ve devlete büyük çapta zararlar vereceği düşüncesi ön plândaydı. Öte yandan sosyalistler ve onlarla birlikte hareket eden milletvekilleri bir savaşa şiddetle karşıydılar. Ayrıca silâhsızlanma fikrini de savunuyorlardı.

Ama genç yazarlar, dış politikanın yeniden gözden geçirilip sağlam esaslara oturtulmasını, ordunun takviye edilmesini ve yayılma politikasının takibini istiyorlardı. Bu istekler, halkın gözünde de zamanla uygun karşılanır duruma gelmişti.

Temmuz ayında, Fas'ın Agadir limanına demirleyen ve buradaki Almanları koruma göreviyle görevlendirilen bir Alman savaş gemisi, Fransa ile Almanya'nın arasını açtı. Ama Almanya, Fransa için Fas'ta koruma hakkı tanımış ve Fransa da bazı tavizler vererek sorunu çözümlemişti. Bu olay, İtalyan milliyetçi yazarlarının yayınını şiddetlendirmelerine sebep oldu. Milliyetçi yazarlar, Trablusgarp sorununun hemen çözümlenmesini istemeye başladılar. Bereketli Trablusgarp topraklarının İtalya'nın sefil halkı için, iyi bir göç

alanı olacağını ileri sürdüler. Artık bu sorun günün konusu durumuna gelmişti.

Saldırıların sertleşmesinden korkan Giolitti ile Dış işleri Bakanı Marki di San Giuliano, sosyalistlerin karşı çıkmalarına rağmen, sonunda harekete geçtiler. 28 Eylül 1911'de Osmanlı İmparatorluğu'na verilen bir ültimatomdan sonra savaş ilân edildi.

Giolitti, gazetelerin ve halkın baskılarına boyun eğerek, ama korku içinde savaşı açmıştı. Sosyalistlerin ayaklanma tehditlerinden ve öteki ülkelerin işe karışmalarından korkuyordu. Ama sosyalistlerin ilân ettikleri genel grev başarıya ulaşamadı.

İngiltere'nin dışında, öteki ülkelerin gazeteleri İtalya'nın girişimlerine hemen cephe almışlardı. Fransız gazeteleri, İtalyan Ordusu'nu ağır bir dille eleştiriyorlar ve İtalya'dan "Adua kaçaklarının ve mandolincilerin ülkesi" diye sözediyorlardı. Yeni bir bozguna uğramamak için savaşın hızla sonuçlandırılması ve Trablusgarp'ın alınması gerekiyordu. Bunun için mümkün olduğu kadar asker, silâh, cephane ve öteki techizat savaş alanına sevkedilmişti. Ama Osmanlı kuvvetleri, gafil avlanmalarına ve savunma imkânlarından yoksun olmalarına rağmen cesaretle karşı koyuyorlardı. Osmanlı Ordusu, İtalyan harekâtını büyük zorluklara uğratıyordu. Osmanlı Hükûmeti'nin takviye gönderecek durumda olmamasına karşılık Trablusgarp'taki bir avuç Türk askeri, mücadeleyi büyük bir azimle sürdürüyordu. Savaşın kısa zamanda bitirileceği düşüncesi doğru çıkmamış ve savaşın başlamasından sonra aylar geçmişti.

Savaş sürerken Manouba ile Carthage adlı iki Fransız gemisi arka arkaya İtalyan Donanması tarafından yoldan çevrildi ve aranmak üzere Cagliari Limanı'na götürüldü. Bu hareket Fransız basınının İtalyanlar için ağır ifadeler kullanmalarına misilleme yapmak üzere tertiplenmişti. Fransa, Başbakanı Poincaré, sert bir nota vererek, Fransız gemilerinin hemen serbest bırakılmasını, Fransız bayrağına karşı yapılan hakaretin giderilmesini, aksi takdirde İtalya'ya savaş açacağını bildirdi. Fakat diplomatik görüşmeler yapılarak iki taraf

anlaştı. Çünkü Almanya da Fransa'ya verdiği notada, İtalya'ya savaş açılırsa İtalyanlar'ın yanında yer alacağını kesin bir dille açıklamıştı.

Bu arada Arnavutluk sahillerinde yapılan bazı deniz hareketlerini protesto eden Avusturya, İtalya'dan bu girişimlerinden vazgeçmesini istedi ve İtalyan Hükümeti de bu isteğe hemen uydu. Bütün bunlara rağmen Avusturya'nın savaş tehditleri sürdü, ancak bunlar bir sonuç vermedi.

Böylece İtalya hesabına aksilikler atlatıldı.

Savaş alanını Trablusgarp dışına taşırmaya çabalayan İtalya, Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkan devletleriyle olan durumundan yararlanarak ve bir yandan da savaşı bitirmek ister gibi davranarak Osmanlılar'a ait olan on iki adayı işgal etti. Osmanlı Ordusu iki cephe ile birden uğraşmak zorunda kaldı. Çünkü Balkan devletleri aralarında yaptıkları ittifaktan sonra savaşa girmek kararını almışlardı. Böylece barış konferansına gitmek gereği ortaya çıktı. 1912 yılının sonbaharında Ouchy (Uşi) Antlaşması yapıldı. İtalya Trablusgarp'ı, hatta aklından geçirmediği halde on iki adayı da Osmanlılar'dan aldı.

İtalyan tarihçileri, Trablusgarp Savaşı'nı Osmanlılar'a karşı değil, kendi içlerine karşı kazanılan bir zafer olarak nitelendirirler. Çünkü bu sonucun manevi etkisi büyük oldu ve gerek devlet adamlarında, gerek halkta kendi kendine güvenme duygusu güçlendi. Bir yandan da kolonicilik hevesleri arttı. İtalyan milliyetçileri, artık Akdeniz'deki "boş yerleri", bereketli alanları, daha derin bir anlam içerisinde İtalyan halkına anlatmaya ve millî duyguları işlemeye başladılar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SAVAŞTAN SONRA

Trablusgarp Savaşı'nın bitmesinden sonra İtalya'da sağ ve sol akımlar yayılmaya başladı. Bir yanda ihtilâlci Sosyalistler, öte yanda Nasyonalistler iki ayrı parti halinde, birbirleriyle ve Hükûmet ile mücadele ediyorlardı. Sosyalistler ile Nasyonalistler yalnızca demokrasi konusunda ve Hükümet'e çatma işinde beraberdiler. Elbette bu yolu takip ederken iki partinin de amaçları başkaydı.

Trablusgarp savaşının başlamasıyle birlikte, Sosyalistler Demokratlar'dan ayrılmışlar ve yine eski tehditlerine başlamışlardı. Başbakan Giolitti, bir genel seçime gitmeyi ve böylece Sosyalistleri sakinleştirmeyi düşünüyordu. Ancak Nasyonalistler de saflarını sıklaştırmışlardı. Bütün bu gelişmelerden zarar görenler ise Demokratlar olmuştu.

Öte yandan Sosyalistler'in aralarında henüz kesinlik kazanmış olmamasına rağmen düşünce farklılıkları da ortaya çıkmıştı. Hümanizm ve barışseverlik iddiaları ile savaşa aleyhtar olan Sosyalistler bir noktada birleşemiyorlardı. Nitekim Sosyalistler'in organı olan *Avanti* (İleri) Gazetesi'nin yayın müdürü olan Benito Mussolini, önce ekonomik ve moral reform istiyor ve bu sebepten dolayı savaşa karşı çıkıyordu.

Anlaşmazlıklar, henüz o günlerde biçimden ibaretti. Yalnızca belli bir ayrılık, 1912 Reggio Konferansı'nda meydana gelmiş ve reformistler partiyi terketmişlerdi.

İşte 1913 yılının ilk aylarında, İtalya'nın iç politika durumu özetle bu durumdaydı. Hükûmet seçim hazırlıklarına dalmıştı. Giolitti, seçim sonrasının hesaplarıyle

meşgul oluyordu. Dışta ise Balkan Savaşları sürüyordu. Roma'daki Osmanlı İmparatorluğu'nun Elçisi, Başbakan Giolitti'ye Avusturya-Macaristan'ın Sırbistan'a saldıracağı haberini iletmişti. Ama nedense İtalya Başbakan'ı bu haberle ilgilenmemişti. Ayrıca hareketin geriye kaldığı da sonradan ortaya çıkmıştı. Dış politikayı ihmal eden Hükûmet, Trablusgarp Savaşı dolayısıyle İtalya Ordusu'nun zararlarını da bir kenara bırakarak seçim işleriyle vakit geçirmeye başlamıştı.

Seçim propagandalarında Sosyalistler, işi gerektiğinde kuvvete döktüler. Karşılarında bulunanlara bazen konuşma fırsatı bile vermiyorlardı. Sosyalistler'e karşı Liberaller ve Demokratlar ise yalnızca protesto bildirileri yayınlamaktan başka birşey yapmıyorlardı. Yalnız Nasyonalistler, Sosyalistler'e karşılık vermekten geri kalmıyorlardı. Liberaller ise bu karşılıklara kırgınlık gösteriyorlardı. Sonunda seçim şöyle sonuçlandı:

Sosyalistler 25 sandalyeden 54 sandalyeye, Reformistler 14 sandalyeden 25 sandalyeye çıktılar. Liberaller ise 365 sandalyeden 282'ye düştüler. Hiç tahmin edilmemesine rağmen Nasyonalistler'den küçük bir grup da Parlâmento'ya girmeyi başardı.

Sosyalistler Alman sermayesiyle kurulan Kuzey İtalya'daki sanayi bölgelerinde kazanmışlardı. Ancak Orta İtalya ile Adalar'dan oy alamamışlardı.

Başbakan Giolitti'ye göre bu seçim sonuçları normal sayılabilirdi. Fakat Başbakan, Sosyalistler'i seçimden sonra yatıştıracağını sanmıştı, ama hesaplarında yanılmıştı. Çünkü ülke, daha çok karıştı. Sosyalist Avanti Gazetesi'nin tirajı da şaşılacak ölçüde yükselmişti. Ayrıca daima devleti elegeçirmekten sözeden bu ihtilâlcı sosyalist gazetenin yayın müdürü olan Benito Mussolini hakkında hiç kimse kesin bir fikre sahip değildi.

Mussolini, yalnızca sosyalizmin karşıtlarına değil, partide yer alan sakin mizaçlı arkadaşlarına da saldırıyordu. Onları; "şarapla başı dönen kalabalıkları heyecanlandırmak gerektiği zaman barikatlardan, kurşuna

dizmelerden, kan dökmekten, ihtilâlden söz eden nutuklar çekmekle" itham ediyordu. Mussolini'ye göre bunlar, yalnız mevki sahibi olmayı düşünen, ama aslında demokrat ruh taşıyanlardı.

Sosyalistlere oy veren halkın çoğunluğu da uysal karakterde olanlardı. İhtilâlci sosyalistler grubu, Parlâmento'daki mensuplarının bir bölümünü yönetimden uzaklaştırdıktan sonra, partideki egemenliği ellerine geçirdi.

İtalya Başbakanı Giolitti çok zor durumda kalmıştı. Muhaliflerinin baskılarına daha fazla tahammül edemeyerek 1914 yılı başlarında Başbakanlık'tan istifa etti. İktidar partisinden hiç kimse Başbakan olmak istemediği için bağımsızlardan Antonio Salandra yeni hükûmet kurdu.

Bir süre sonra liberaller blokundan çözülmeler başgösterdi. Demokratlar, Sosyalistler'in tehditlerinden korkarak onlara yaklaşma çareleri aradılar. Ancak Sosyalistler, hiçbir anlaşmaya yanaşmadılar. Böylece ortak düşman Nasyonalistler'e karşı birleşme teklifi de reddedildi. Bu arada Avanti Gazetesi de, milliyetçilerden çok demokrasiye saldırıda bulunuyordu.

Sosyalistler'in yüzde doksanı mason localarına kayıtlıydı. Ancak masonlara milliyetçilerle birlikte bazı sosyalistler de cephe alıyorlardı. Gerçekten de Sosyalistler'in egemen mevkiinde bulunan kişilerinden biri olan Benito Mussolini, Ancona Kongresi'nde bir çok mason lider bulunmasına rağmen, masonluk aleyhinde bir konuşma yapmıştı.

Artık sokak gösterileri de gelişiyordu. Gösteri düzenleyenlerin aralarında sendikalist gençler bulunuyordu. Sosyalistler ve İşçi Konfederasyonu da, taraftarlarını kaybetmemek için bu hareketlere sürüklendiler. Sonunda İtalya'da kargaşalık her geçen gün biraz daha arttıyordu.

BEŞİNCİ BÖLÜM

KIZIL HAFTA

1914 yılının Haziran ayının ilk pazar günü kutlanan Anayasa Bayramı'nda, Ancona şehri kanlı hareketlere sahne oldu. Bir anarşist grubunu polis tutukladı, ancak arkasından nümayiş hareketleri başladı. Gerçi bu olaylara her zaman rastlamak mümkündü. Ancak o gün çıkan hareket sonunda kaynaşma durmadı. Sosyalistler hemen bu karışıklıktan yararlanarak Ancona'da genel grev ilân ettiler. Grev yayılarak bütün Kuzey ve Orta İtalya'ya sıçradı. Bazı şehirlerde kan döküldü. Marche ve Romagna gibi yerlerde silâhlı ayaklanma hareketleri çıktı.

Olayların hiç tahmin edilmediği bir biçimde büyümesi, hazırlıksız olan İtalya Hükûmeti'ni çok güç bir durumda bıraktı. Köylerin telgraf ve telefon bağlantıları kesilmişti. Demiryolları harap edilerek tren seferleri yapılamaz duruma getirilmişti. Merkezlerden haber alamayan köyler, ihtilâl söylentileriyle çalkalanıyorlardı. Hatta birçok yerde kurtuluş komiteleri bile kurulmuştu.

Hükûmet, gitgide büyüyen bu tehlike karşısında, askerî kuvvetleri devreye soktu. Ancak silâh kullanılmasına izin vermedi. Askerlerin ayaklanmaya karşı çıkışları, işte bu sebepten dolayı ancak gövde gösterisi biçiminde kalmıştı. Askerlerin, ayaklananların taşlamalarına ve ıslakla protesto etmelerine tahammül göstermeleri gerekiyordu. Bu biçimde davranmak ise askerlere göre değildi. Öyle ki Ravenna'da bir subay ile

bir generalin silâhları ihtilâlciler tarafından alınmıştı.

Bu arada grev yapan işçiler ise hangi amaca hizmet etmek için sokaklara döküldüklerini bilmiyorlardı. Aynı zamanda işçileri yöneten bir kimse de yoktu. Yalnızca patlak veren ayaklanma hareketi yayılmış ve Sosyalistler başta olmak üzere, öteki bütün muhalifleri de içine almıştı. Genel grev ilânı ise Kuzey ve Orta İtalya'da hayatı felce uğratmıştı.

Sonunda telefon ve telgraf hatları onarıldı. Hükûmet'e karşı herhangi bir darbe yapılmadığı ve Parlâmento'nun iş başında bulunduğu haber alınınca ayaklanma birkaç gün içinde yatıştırıldı.

Olaylara *"kızıl"* damgasının vurulması, İtalyan Hükûmeti'ni devirmek amacından kaynaklanmaktaydı. Başka bir sonuç doğmamış olmasına rağmen iç politikanın bu durumuyle devam etmesine imkân olmadığı görüşü dört bir yana yayıldı. Demokratik Liberalizm adeta teslim bayrağını çekti. Muhalif grupların yeni bir ayaklanma hareketini başlatacağı kaygısıyle eli kolu bağlandı. Gerçekte ise "kızıl hafta" uzun zamandan beri duyulan huzursuzluğun ve moral bozukluğunun sonucu idi.

Artık komünist propagandaların önü alınamaz olmuştu. Hükûmet çaresizlik içindeydi ve ne yapması gerektiğini de bilemiyordu.

1914 yılının Temmuz ayına bu hava içinde girildi. İtalya bir anarşinin kucağına düşmüştü. Ortada devlet yönetimi diye birşey görülmüyordu. Büyük bir fırtınanın koparak bütün Avrupa'yı ve Önasya'yı kasıp kavuracağını ise hiç kimse bilemiyordu.

ALTINCI BÖLÜM

SAVAŞ BAŞLIYOR

1914 yılının Haziran ayında Avusturya-Macaristan İmparatorluğu Veliahdı'nın Saray Bosna'da suikaste kurban gitmesi, İtalya'da yalnızca heyecanlı bir haber olarak karşılandı. Hatta cinayet bir bakıma memnuniyet de uyandırmıştı. Çünkü İtalya'nın düşmanı olan bir prens öldürülmüştü. Ülkede hiç kimse bu olayın bir savaşa yol açabileceğini aklından bile geçirmemişti.

24 Temmuz günü Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun verdiği ültimatom, İtalya Hükûmeti ile halkı üzerinde soğuk bir duş etkisi yaptı. Yine de bir dünya savaşının başlayacağına hiç kimse inanmıyordu.

Oysa olaylar birbiri ardına akıp gidiyordu. Bu sırada da İtalya'nın şaşkınlığı gittikçe büyüyordu. Zaten ülke içinde düzen bozulmuştu. Partiler düşman kıtalar gibi birbirlerinin karşısına geçmişlerdi. İtalya Ordusu'nun ihtiyaçları ise karşılanamamıştı. Bu arada diplomatik çalışmalar da ihmal edilmemişti. Görünen İtalya'nın bu şartlar altında bir savaşa hazırlıklı olmadığı idi. Ayrıca üçlü ittifakın öteki kanatları olan Avusturya-Macaristan ile Almanya, savaş açarlarken İtalya'ya danışmaya bile gerek görmemişlerdi.

Artık İtalya bir karar almak durumunda kalmıştı.

Müttefiklerinin çağrısına "evet" mi demeli, yoksa tarafsız kalmasını tavsiye eden Fransa'nın bu görüşünü mü benimsemeliydi? İkinci şık kabul edildi ve müttefiklere olumsuz cevap verildi. Çünkü ittifakın Alman-

ya-İtalya bölümü kısmen düzgün, ancak Avusturya-Macaristan ile İtalya ilişkileri bozuktu. Ayrıca eskiden beri Balkanlar, Adriyatik, Trento ve Venezia Giulia'da İtalya-Avusturya çıkarları çatışmaktaydı.

İtalya halkı İtilâf Devletleri'ne sempati besliyordu. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun üçlü ittifaka rağmen, her zaman İtalya'ya karşı tehdit edici bir tavır alması, bu sempatinin psikolojik sebebiydi. Yine de halkın çoğunluğu herhangi bir devleti tutmuyordu. Çünkü karar verecek bilgileri ve güçleri yoktu. Zaten savaşa gidilmesini isteyen kimse de bulunmuyordu. Yalnızca Trablusgarp Savaşı'nın açılmasında önder olan gençler bir savaşın gerekli olduğunu yine savunuyorlardı. Ancak ilk önce gerekli tüm hazırlıkların yapılmasını şart olarak ileri sürüyorlardı.

Birinci Dünya Savaşı'nın çıkması ve Almanlar'ın Belçika'yı geçerek bir anda Fransa kapılarına dayanmaları, yalnızca İtalyan Sosyalistlerinin değil, bütün Avrupa ülkelerindeki Sosyalistlerin umutlarını da silip götürmüştü. Çünkü daha önce yapılan Enternasyonal Komünist Kongreleri'nde, savaş tehlikesi belirir belirmez, Avrupa'nın bütün ülkelerinde genel grevlere gidilmesi kararlaştırılmıştı. Bunların düşüncelerine göre, grevler başlayınca cephedeki askerler desteksiz kalacak ve savaş ister istemez sona erecekti. Komünistler şu gerçeği biliyorlardı: Uluslararası savaşlar, komünizmi demokratik ülkelere sokmakta araç olarak kullanılamazdı. Ancak ülkelerin içinde yapılacak sivil ya da askerî ihtilâllerle enternasyonal amaç gerçekleşebilirdi.

Oysa savaş başladı, ama grev vaadinde bulunan sosyalist ve komünist partiler sanki yer yarılmış da içine girmişlerdi. İtalya'da da bu durum aynı biçimde oldu. Sosyalist Parti'nin içindeki anlaşmazlıklar su yüzüne çıktı. Bu anlaşmazlıklar, Sosyalistler'i bir karara varma konusunda engelliyordu. İtalya Hükûmeti, İtilâf Devletleri'ne yakın bir politik davranış içinde görülüyordu. Ancak Kuzey İtalya'da sanayi tesisleri kurmakla İtalya halkına büyük çıkarlar sağlayan Almanlar'ı da küstürmek işine gelmiyordu.

Sosyalist Parti liderleri arasında önceden biçimsel olarak mevcut olan ayrılıkların, olaylar geliştikçe ciddi temellere dayandığı da ortaya çıktı. Gerçekten önceleri ekonomik ve moral ortamın hazırlanması gerekçesini ortaya atan ve bu ortam olmadan savaşa girilmemesi fikrini savunan Benito Mussolini, şimdi Avrupa Kıtası ateşler içinde kaynarken, tarafsız kalmanın tehlikelerinden sözediyordu. Mussolini "savaş, milli bir savaş lâzımdır" diyordu. Ayrıca Mussolini'nin yanında Sosyalist Parti'nin ileri gelenlerinden Corridoni de aynı paralelde demeçler veriyordu. Böylece Mussolini başta olmak üzere Sosyalistler'in bir kanadının artık milliyetçilerle beraber oldukları görülüyordu.

Bu gençler, enternasyonal sosyalizm iddialarının, akıntıya kürek çekmekten başka birşey olmadığına artık inanmışlardı. Komünizmin vaatettiği cennet, yani bütün insanların madde plânında eşitlendirilmesi fikri, Marx'ın hayalhanesinden doğmuş, ama tabii düzenin gerçekleri karşısında iflâsa mahkûm kalmıştı. Bütün insanların dünya nimetlerinden eşit paylar almalarını sağlayacak bir düzen bu dünyada mevcut olamazdı.

Öyle ise milletler kendi çıkarlarını gözetmek zorundaydılar. Tabiat, kuvvetli olana, cesaret ve azme sahip bulunana yaşama hakkı tanıyordu. Demek ki, yüzyıllar öncesinden kopup gelen bir millet, yaşamak için öteki milletleri yenmek zorundaydı. Bu bir tabiat kuralıydı. Milletin yaşaması için çıkarları uğruna savaşmak, kan dökmek zorunluluğu vardı.

Benito Mussolini ve arkadaşlarının bu fikirlerinde henüz bir berraklık bulunmuyordu. Ancak inanan insanların cesaretiyle ve yılmadan mücadele ediyorlardı.

YEDİNCİ BÖLÜM

İÇ MÜCADELELER

Benito Mussolini ve arkadaşları, savaşa girmenin gerekli olduğunu savunan fikirlerini şimdi Milano'da yayınlamaya başladıkları *İl Popola d'İtalia* (İtalya Halkı) adlı gazete aracılığı ile yaymaya başladılar. Bu hareket, Sosyalistler'i daha da güç duruma düşürdü ve sonunda Mussolini Sosyalist Parti'den çıkarıldı. Artık her günün aktüel konusu durumuna gelen "savaşa girip, girmemek" sorunu çevresindeki mücadele, daha da çok kızışmıştı.

Savaşa girilmesi gerektiği fikrini savunan gençlere "Interventistalar" adı veriliyordu. Bu gençler; bir yandan İtilâf Orduları'nın tarafını tutar görünen, öte yandan Almanya'yı kaybetme kaygısıyle ne yapacağını şaşıran Hükûmet adamlarına ve Parlâmento üyelerine sert bir dille saldırıyorlardı. Gençler, aynı zamanda ihtilâl tehditleri de savuruyorlardı.

Gençler, sayıları pek fazla olmamasına rağmen ateşli yazıları ve konuşmalarıyla kamuoyu yaratmasını çok iyi beceriyorlardı. Ancak Parlâmento, üniversiteler ve halk savaştan uzak kalma görüşündeydiler. Ama her gün bu büyük gruptan kopmalar oluyor ve savaşa girilmesini isteyenler gittikçe çoğalıyorlardı.

İtalyan Hükûmeti ise savaşa katılmamak için bütün gücünü ve enerjisini diplomatik görüşmeler ve entrikalar üzerine çevirmişti. Giuliano'nun ölümünden sonra Dışişleri Bakanlığı'na atanan Sidney Sonnino, savaşın iki kanadına mensup olan ülkelerin temsilcileriyle sürekli olarak görüşmeler yapıyordu. Bakan, İtalya'nın ta-

rafsızlığını korumak için elden gelen bütün çabayı gösteriyordu. Öte yandan Parlâmento çoğunluğu tarafından desteklenen eski Başbakan Giovanni Giolitti de, İnterventistalar'ın görüşlerine karşı olduğunu açıklamıştı. Ama süregelen görüşmelerden, istenilen sonucun elde edilemeyeceği görüşü hakimdi.

İtilâf Devletleri'nden İngiltere ile Fransa, İtalya'yı da kendi saflarında savaşa sürüklemek için bütün diplomatik ikna yöntemlerini deniyorlardı. Almanlar da, İtalya'nın tarafsız kalmasını telkin ediyorlardı. 1915 yılının ilk aylarında görüşmeler kesilir gibi oldu. Ama İtalya'da iç mücadeleler daha da çoğaldı. Artık Sosyalistler halk tabakalarını kendi düşüncelerinin çevresine çekmek için gösterdikleri kuvveti kaybeder gibi olmuşlardı. Buna karşılık İnterventistalar'ın çalışmaları yaygınlaştı. Almanya ile Avusturya'nın yakında teslim olacakları, bunun için de zaman kaybedilmeden İtilâf Devletleri'ne katılma gerektiği görüşü, Parlâmento'yu basmak ve Hükûmeti devirmek tehditleriyle birlikte yürütülmeye başlandı.

Bu sırada Alman Cephesi'nde, içlerinde Garibaldi'nin iki oğlunun da bulunduğu bir İtalyan Kıtası'nın savaşa katıldığı ve Almanlar'la savaşarak kanlarını akıttıkları haberi yayıldı. Bu olay, halkın üzerinde büyük etki uyandırdı. Ancak kalabalıklar yine hareketsiz kalmışlardı. Çünkü Hükûmet kadar halk üzerinde de savaşa katılmak ya da katılmamak konusunda yaygın bir karar henüz mevcut değildi.

İlkbahar aylarında görüşmelerden bir sonuç alınamadı ve karşılıklı görüşmeler ise yarıda kaldı. Nisan ayında taburlar, Alp Dağları'nda mevzilenmeye başladı. Askerî silâh fabrikalarında da çalışmalar arttırıldı. Ordunun malzeme ve asker ihtiyacını karşılamak için gerekli emirler verildi. Görüşmelerin son safhalarında savaşa girilmek üzere İtilâf Devletleri'ne sözverildi. İşte İtalya Hükûmeti'nin aldığı bu karar bir bakıma İnterventistalar'ın zaferi olmuştu.

Ama hiç beklenmeyen bir olay ortaya çıktı. Parlâmento üyeleri Giolitti'nin liderliğinde harekete geç-

mişler ve Salandra Hükûmeti'ne güvensizlik oyu vermişlerdi. Çünkü çoğunluk milletvekilleri savaşa girmenin aleyhindeydiler. Bu olay üzerine Hükûmet istifa etti.

İntervestitalar bu sefer daha şiddetli bir biçimde harekete geçtiler. Mussolini "ya savaş, ya ihtilâl" diye İtalyan toplumunu ayaklandırıcı yazılar yazıyordu. Bu arada Milano ve Roma sokaklarında nümayişçi topluluklar belirmeye ve ortalığa dehşet saçmaya başladılar.

Mussolini ile beraber Gabriel d'Annunzio ve Corridoni, önemli bir karar arifesinde bulunan Salandra Hükûmeti'ni cinayet işlemekle suçluyorlardı. Milâno alanlarında heyecanlı nutuklar çekiliyor, Roma'da Parlâmento Binası'nın basılacağı tehditleri açıkça ilân ediliyordu. İnterventistalar ile politikacılar neredeyse gırtlak gırtlağa geleceklerdi. Ancak durumun kötüye gittiğini anlayan Kral, Hükûmetin istifasını kabul etmedi. Salandra tekrar işbaşına döndü ve böylece beklenen karar ilân edildi. İtalya artık İtilâf Devletleri'nin yanında savaşa giriyordu.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

SAVAŞ YILLARI

1915 yılının Mayıs ayında savaşa giren İtalya için başlangıç çok şanssız oldu. Trablusgarp'ta yapılan kanlı savaşlarda, İtalyan Ordusu çok sayıda kayıp vererek gerilere çekilmek zorunda kalmıştı. Bu tarihlerde Alman Orduları, Rus Cephesi'ni bozmuş ve Lehistan'ı çiğneyerek ilerlemişlerdi.

İtalyan Ordusu ise savaş için tam hazırlıklı değildi. Makineli tüfekler, teknik araçlar ve nakliye araçları eksikti. Aynı zamanda ağır topçuları da yoktu. Haberleşme servislerinin imkânsızlıkları ve Komuta Kurulu'nun beceriksiz davranışlarının bedeli ağır kayıplarla ödeniyordu. Bu yüzden Carso Bölgesi'nde büyük kayıplar verilerek önemsiz bir ilerleme sağlanabildi. Oysa Carso, Talmino ve Trento cephelerindeki Avusturya kuvvetleri cephane ve modern silâhlar bakımından bariz bir üstünlüğe sahiptiler.

Avusturya esas kuvvetlerini Rus cephesinde görevlendirmişti. Fakat 1915 yılının Temmuz ayında yeni kuvvetler gönderildi. Böylece San Michele tepelerindeki kanlı savaşlar, İtalyanlar'ın önemli sayıda kayıp vermelerine sebep oldu. Savaşa devam etmek yararsızdı. Çünkü verilen kayıplar gittikçe büyüyordu. Komuta Kurulu, bir sürü savaşa ara verdi.

Ekim ayında yeniden saldırıya geçildi. Mümkün olduğu kadar asker ve malzeme kullanılmasına rağmen, elde edilen sonuç yine de boş oldu. Bu saldırı sırasında İnterventistalar'ın liderlerinden Corridoni öl-

müştü. Yukarı İsonzo cephelerinde er olarak çarpışan Mussolini ise birkaç metre uzağında patlayan bir obüsten şans eseri olarak kurtulmuştu.

1916 yılının ilk aylarında Avusturyalılar Carnia ve Oslavio bölgelerinde saldırıya geçtiler. Bu saldırıları, Nisan ayında Trento saldırısı takip etti. İkinci saldırı çok şiddetli oldu ve Avusturya Ordusu'nun, dağları aşarak İtalyan Ordusu'nu çevirmeleri ihtimali ortaya çıktı. Ancak tehlike zamanında farkedilerek Venezia Giulia'da toplanan İtalyan kuvvetleri hemen bu bölgeye gönderildi. Artık savaş, karşılıklı çarpışmalar haline dönüştü.

Topçu kuvvetlerin takviyesinden sonra İtalyanlar, İsonzo'da ileri atıldılar. Böylece Carso Cephesi'ni yardılar. Daha sonra Gorizia'yı işgal ettiler. Fakat bunlar mevzi başarılardı.

Öte yandan Avusturyalılar, Rus Cephesi'nden aktardıkları kuvvetlerle İtalyan Cephelerine yüklendiler. Kış bastırdığı zaman durum çok kötüleşti. 1917 yılında ise Avusturyalılar, bütün güçlerini buraya yığdılar. Rusya'da çıkan kargaşalıklar ve komünist ihtilâli, artık Rus Cephelerindeki savaşları durdurmuştu.

Asiago Yaylası'nda toplanan İtalyan piyade ve nişancı alayları ile yirmi iki Alp taburu 10 Haziran günü saldırıya geçti. İtalyan kuvvetleri on gün içinde Avusturya Cephesi'ni yardılar. Ama karşı saldırı daha şiddetli oldu. Alp taburları hemen hemen tamamen yok edildi. Bu rağmen Monte Nero'dan denize kadar olan bölge ile Carso'da saldırıya geçilerek bazı başarılar sağlandı. Ancak destek kuvvetlerinin gelmemesi sonunda daha ileri gidilemedi.

*
* *

Şimdi de İtalya'daki iç politika hareketlerine bir göz atmak ve bunların savaşa olan etkilerini incelemek gerekecektir.

İtilâf Devletleri'nin yanında savaşa girmeye karar veren Antonio Salandra Hükûmeti, zaten Parlâmento'nun

desteğini kaybetmişti. Trento Savaşı sırasında kararsız bir devlet adamı olan Salandra düşürüldü. Bundan sonra da hükûmet krizleri birbirini takip etti. Başbakanlığa getirilen Boselli, savaş içinde bulunan ülkeyi yönetecek beceriye sahip değildi. Üstelik Boselli çok yaşlıydı. Kürsü hatibi ve Hukuk Profesörü olan Orlando ise İçişleri Bakanı olmuştu. Ama Profesör Orlando da savaş aleyhindeki bozguncu akımlara karşı koyacak cesarete sahip değildi. Aynı zamanda romantik hukuk kurallarına göre tedbir almayı da uygun bulmuyordu.

Ülke içinde istikrar sağlanamamıştı. Bu davranışlar sonunda da ülkede bir istikrarın sağlanması mümkün değildi. Yiyecek sıkıntısı çekiliyordu. Bu sıkıntılara çare bulmak için İtalyan Ordusu'nun yiyeceklerinden kesinti yapılıyordu. Bu da çok zararlı bir tedbirden başka birşey değildi. Karaborsacılarla ve yiyecek maddelerini stoklayanlarla mücadele edilemiyordu. Böylece İtalyanlar'ın "pescecane" (köpekbalığı) dedikleri savaş zenginlerinin sayıları gittikçe çoğalıyordu. Bu kişilerin servetleri de gün geçtikçe artıyordu.

Mussolini cephede bulunmasına rağmen, yine de bozguncularla mücadele etmekten geri kalmıyordu. Cepheden gazetesine gönderdiği yazılarla Orlando'yu görev başına çağırıyor ve "Milletin hayatı sözkonusu olan bir savaşın içindeyiz. Bu savaşı mutlaka kazanmalıyız. Kazanmak için de bütün milletin birlik içinde çalışması gerekmektedir," diye yazıyordu. Bu arada her yanda asker kaçakları görülüyordu. Hükûmet bu asker kaçaklarını tekrar cepheye göndermekten çekiniyordu. Ama yaralı askerler hastahaneden taburcu olur olmaz yine ateş hattına sürülüyorlardı.

Orlando o kadar görevinden habersiz bir bakandı ki, alanlarda dolaşan asker kaçaklarını yakalatıp cepheye göndermeyi ya da hiç olmazsa askerî mahkemeye sevketmeyi bile düşünemiyordu.

1917 yılının Ağustos ayında yeni bir saldırı başladığı zaman savaş aleyhtarları bir kargaşalık çıkarmaya muvaffak oldular.

Torino'da, ekmeksiz kalınacağı söylentileri dolaştı ve fırınların önünde toplanan kalabalıkları şiddetli nümayişler ve sokak çarpışmaları takip etti. Zaten asayişi sağlamaktan aciz olan Hükûmet, yiyecek sıkıntısı karşısında da eli kolu bağlı, seyirci durumuna düştü.

Ağustos ayındaki saldırının ilk günleri başarılı geçmişti. Bu sıralarda bir bomba ile ağır biçimde yaralanan Mussolini tedavi için Milâno'ya getirildi. Yaralı durumuna aldırmadan gazetesine yazılar yazıyordu. Mussolini bu yazılarında, sürekli olarak Hükûmet'i uyarıyordu.

Ancak Hükûmet'i uyaran bu yazılar ciddiye alınmıyordu. Ayrıca cephelere kadar yayılan olumsuz propagandaların durdurulmasını isteyen Başkomutan Cadorna'nın üç uyarı yazısına da cevap verilmemişti. Milletvekilleri ise savaşa sebep olmakla suçladıkları Hükûmeti yeniden iktidardan düşürme hazırlığına girişmişlerdi. Sosyalistlerin istedikleri gibi "barışı getirecek" bir hükûmet kurulması için çalışmalara başlanılmıştı.

1917 yılının sonbahar aylarına girildiği zaman olumsuz propagandalar büsbütün yayıldı. Sosyalist milletvekilleri, Parlâmento kürsüsünde durmadan savaş aleyhtarlığı ile ilgili konuşmalar yapıyorlardı. "Siperlerden dışarı!" diye bağırarak milletin moralini çökertiyorlardı. Sokaklarda ise asker kaçakları Sosyalistler'in en sadık adamları ve en yararlı silâhları durumundaydılar.

24 Ekim günü Avusturya Orduları, büyük kuvvetlerle Talmino ve Trento Cepheleri'ne saldırdı. Bu saldırı İtalya'nın hesabına çok kötü biçimde başladı. İtalyan Ordusu geri çekilirken büyük kayıplara uğradı. Özellikle İkinci Ordu'nun askerleri kıta kıta esir düştüler. Bu kıtalar, makineli tüfeklerini, malzeme ve erzak ambarlarını olduğu gibi düşmana kaptırdılar. Yalnız Carso Bölgesi'nde bulunan Üçüncü Ordu, başarılı bir biçimde geri çekildi. Bu geri çekilme, sahillerinde "Ordu İçin Kutsal Irmak" levhalarının asılı bulunduğu Piave Nehri'ne kadar devam etti. İtalyan Birlikleri, bu nehir boylarında zayıf barikatlar oluşturabildiler. Ancak bu mevziler de çok güçlü bir saldırıya dayanabilecek durumda değildi.

Artık İtalyan milleti için korkulu saatler gelip çatmıştı. Zaten sosyalist propagandalar sonucunda zehirlenmiş olan halk, hatta askerler kaygı içerisindeydiler. Roma'ya ulaşan haberler halktaki korkuyu daha da artırıyordu.

Geri çekilme sırasında bazı İngiliz ve Fransız Birlikleri, İtalyanlar'ın yardımına geldiler. Ama bu birlikler ateş hattına girmediler. Çünkü, İngilizler ve Fransızlar, İtalyan askerlerinin kurtulamayacaklarına ve düşman çizmeleri altında ezileceklerine inanmışlardı. Bu durum İtalya Kralı'nın başkanlığı altında Peschera'da yapılan İtilâf Komutanları Toplantısında dile getirildi. İtalya Kralı umutsuz olmasına rağmen, bütün prestijini ortaya koyarak, Piave savunmasından alnı açık çıkacaklarını açıkladı.

Bir yandan Genelkurmay Başkanlığı dağınık kuvvetleri toplamaya çalışırken, bir yandan da Üçüncü Ordu Piave Nehri'nin kenarlarındaki savunmayı sürdürüyordu.

Alman ve Avusturya Birliklerinin 1917 yılının Kasım ve Aralık aylarındaki çeşitli saldırıları durduruldu. Sonunda 25 Aralık günü yaptıkları son ve en şiddetli saldırı da püskürtüldü. Böylece İtalya'nın kurtuluşu sağlandı.

Ülke geleceğini kara bulutların gölgelediği ve İtalya için bir ölüm kalım savaşının başladığı o günlerde, *Monteciterio* (Parlâmento Binası) hâlâ politik oyunlara sahne oluyordu. Bu durum çok utanılacak bir görüntü sergiliyordu. Sosyalistler'in ve savaş aleyhtarlarının zehirleyici çalışmaları, bütün hızıyla devam ediyordu. Caporetto bozgunu ile İtalyan Ordusu, perişan durumda ve ağır kayıplar vererek iç bölgelere doğru çekilirken Boselli Hükûmeti düştü, yerine Orlando'nun Başbakanlığında yeni bir Hükûmet kuruldu. Ocak aylarında son bir gayretle Piave savunmasına devam edilirken, Orlando Hükûmeti'ni de devirmek üzere hazırlıklara başlanmıştı. Gerçi Orlando da yetersizdi. Fakat bu badire içinde imzalanacak bir barış anlaşmasının İtalya'nın felâket kararı olacağını anlıyordu.

Savaş aleyhtarları, bir yandan İtilâf Devletleri'nin reaksiyonundan, öte yandan İtalyan Ordusu'nun toplarını Parlâmento Binası'na çevirmesinden korktukları için bozguncu girişimlerinde ve taktiklerinde daha ileri gidemediler. Çünkü İtilâf Devletleri, yiyecek yardımını kesme tehdidini ileri sürmeye başlamışlardı.

İşte o korkulu günlerde Mussolini, Ordu'nun ve halkın yine cesaret takviyecisi rolündeydi. Gazetesinde yazılar yazıyor, alanlarda ve tiyatro binalarında konuşmalar yapıyordu. Mussolini bütün varlığını ortaya koyarak, yeteneğini göstererek bozguncularla mücadele ediyordu. Caporetto bozgunu, olumsuz propagandaların yüzünden ve bunlara serbestlik tanınmasından ileri gelmişti.

İhtiyarlar hükûmetine artık son verilmeliydi. Enerjik olan ve ceza verirken merhamet düşünmeyen bir hükûmet işbaşına gelmeliydi. Çünkü felâket çanları çalıyordu.

İşte bu tür çalışmalar moral açısından zehirlenmiş olan halka ve Ordu'ya şifa reçetesi gibi geliyordu. İtalyanlar'da güçlüklere; son nefese, son kişiye kadar dayanabilme arzusu ve azmi uyandı.

Sonunda İtalya kurtarıldı.

*
* *

Avusturya'nın ilkbahar için yeni bir saldırıya hazırlık yaptığı sıralarda, İtalyan Orduları Başkomutanı Cadorna görevinden alındı ve yerine Diaz getirildi. Yeni Komuta Kurul'u, Ordu'da görülen eksiklikleri tek tek tesbit etti. Topçu ve levazım birlikleri kuvvetlendirildi. Piave Nehri'nin çevresinde yapılan saldırılarda bazı başarılar elde edildi. Hava Kuvvetleri de yeni uçaklarla takviye edilerek Uçak Komiserliği'ne bir oyuncak fabrikasının sahibi getirildi. Ama bu atama hayli başarılı oldu ve olumlu sonuçlar alınmaya başlandı.

Avusturya ise bütün askerî gücü ile hiç durmadan hazırlık yapıyordu. Haziran ayının başlarında Donan-

ma da denize açıldı ve Adriyatik kıyılarında saldırıya geçti. Ancak San Stefan zırhlısı, iki İtalyanMası tarafından batırılınca Avusturya Donanması yine Pola limanına dönmek zorunda kaldı.

15 Haziran günü Avusturyalılar, Alp Dağları'nın eteklerinden denize kadar olan bütün cephelerde saldırıya geçtiler. Avusturya Ordusu, uğradığı ağır kayıplara aldırmayarak bazı ileri mevzileri ellerine geçirdi. Ancak karşı saldırı sonunda yine geri çekilmek zorunda kaldı. Bu çarpışmalar iki taraf için de epey can kaybına sebep oldu. Hele Avusturya Ordusu Piave Nehri'nin batı bölgelerinde binlerce ölü bıraktı.

Yaz aylarında iki ordu da kayıplarını gidermek için çalıştı. İtalyan Ordusu artık son saldırı için hazırlık yapıyordu.

Bu arada millî şair Gabriel d'Annuzio'nun düzenlediği hava saldırılarında İtalyan uçakları Viyana semalarında dolaştı. Avusturya halkına barış beyannameleri attılar.

Ağustos ve Eylûl aylarında Alman Orduları, Fransız Cephesi'nden geri çekilmeye başladılar. Artık savaşın sonlarına yaklaşıldığı belli oluyordu. İtalyanlar ise Ekim ayında saldırıya geçmeye karar vermişlerdi. Ancak hava muhalefeti buna imkân vermiyordu. Sonunda Caporetto bozgununun yıldönümü olan 24 Ekim günü, saldırı Brenta'dan denize kadar olan bölgede başladı. Dördüncü Ordu Grappa'da, Avusturya savunmasını zorlarken, Sekizinci ve On ikinci Ordular da Piave Nehri'ni geçtiler. Üçüncü Ordu da ilerlemeye başlamıştı. Sonunda Adige Vadisi'nde beyaz barış bayrakları taşıyan Avusturya elçileri görüldü. 3 Kasım günü ateşkes kabul edildi. İtalyan Ordusu İsonzo'nun doğu bölgesinde durdu.

Bu kesin zafere, İngiliz ve Fransızlar kadar, İtalyanlar da inanamıyorlardı. İşte bir gazete yazarı şöyle yazıyordu:

"İtalya bu kadar büyük bir zafere inanmayarak adeta şaşakalmıştı. Eğer ilerlememiz durmuşsa, eğer piyadelerimiz düşman şehirlerine doğru yürümüşlerse

bu müttefiklerimizin kıskançlığı ve Hükûmet'in zayıflığından dolayı olmuştur."

Vittorio Veneto adı verilen bu zafer, Birinci Dünya Savaşı'nın sonunu ilân ediyordu. Çünkü Almanya da Avusturya'nın yardımından yoksun kalacağını bildiği ve Bavyera üzerine İtalyan saldırısı yapılacağı kaygısında olduğu için ateşkese razı olmuştu.

Fransızlar'ın Vittorio Veneto Zaferi'ni kıskandıkları iddiası ise bir bakıma doğru görünmektedir. Çünkü Barış Konferansı'nda İtalya'ya önemsiz çıkarlar tanınmasında rol oynadılar. Ayrıca bundan sonraki bazı olaylarda da Fransız parmağı görüldü. Gerçekten Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'na mirasçı çıkan Yugoslav Komiteleri Fransa'ya güvenerek Fiume, Pola ve İstria'da İtalyan Bayrağı görmek istemediklerini bildirdiler. Aynı zamanda Avusturya Donanması'na da Yugoslavya Bayrağı çekilmişti. Bu olaylara karşılık İtalya Pola ve İstria'yı işgal etti.

*
***

Milyonlarca insanın ölümüne, hayatta kalanların derin acılarına, sefalet ve yokluk başlangıçlarına sebep olan savaş artık bitmişti. Devletler bundan sonra kendi iç meselelerine dönerek, bunları çözümleyeceklerdi. Konferans masalarında diplomatik manevralar da sona erdikten ve imzalar atıldıktan sonra, yeni bir barış dünyası içinde yaşanmaya başlanacaktı.

İtalya savaş sırasında bir yandan kendi içindeki mikroplarla mücadele etti, bir yandan da cephelerde binlerce evlâdını kaybetti, ama sonunda zafere ulaştı. Caporetto yenilgisinden Vittorio Veneto Zaferi'ne kadar geçen süre içinde savaş aleyhtarlarının çalışmaları durmuştu. Ancak barış masasında karşılıklı istekler çarpışırken, yılan yine deliğinden çıkarak başını kaldıracaktı.

1917 Rus İhtilâli'nin etkileri, Avrupa'nın birçok ülkesinde görülmeye başlandı. Komünizm İtalya'da da yer-

leşme imkânlarını arıyordu. Üstelik savaş sonrasının olağan olan ekonomik yoksulluğu, komünizmin gelişmesi için en uygun ortamdı.

Sosyalistler tamamen kızıl renkleriyle yine ortalıkta görünmeye başladılar. Bunlar savaş aleyhtarlarını, asker kaçaklarını ve her türden anarşisti aralarında toplayarak yine kendilerini göstermeye başladılar.

Bu arada, Wilson'un (*) milletlere hak ve adalet vaadeden ilkeleri; ülkeyi kararsızlığa sürükleyen unsurlardan biriydi. Buna göre İtalya'nın Dalmaçya üzerindeki hak iddialarından vazgeçmesi gerekiyordu.

Komünizmin ülkeleri mutluluğa ulaştıracak yol olduğu iddialarının yanısıra Wilsonizm ilkeleri de İtalya'yı karıştırmıştı. Sanki savaştan İtalya yenik çıkmıştı. Sanki İtalya bir zafer kazanmamıştı. Cephede yurt savunmasına koşan askerler, memleketlerine döndükten sonra hakarete uğruyorlardı. Savaşın sona ermesiyle sanki millî şuur da yok olmuştu. Ülkeyi bozguncu çetelerin faaliyetleri sarmıştı. Zaten Orlando Hükûmeti iktidarsızdı. Bu faaliyetlerle mücadele edecek ve iç düşmanları kökünden kazıyacak gücü yoktu.

İtalya'da yaşanan bu sorunlar yüzünden Dalmaçya ile Fiume ihtilâfı bir türlü çözümlenemiyordu. Hükûmet üyelerinin arasında Yugoslavya lehine feragat edilmesini isteyenler bulunuyordu. Corriere della Sera Gazetesi bu görüşü savunuyordu.

Sonunda millî onuru ve kazanılan zaferin değerini korumak üzere İnterventistalar harekete geçtiler. Mussolini, yine Popolo d'İtalia Gazetesi'nde sert yazılar yayınlayarak bozgunculara mücadele etmeye başladı.

İşte bu olayların yanısıra Versailles Konferansı toplandı. İçeriden ve dışarıdan kazanılan zaferi örtmek için her türlü çabayı gösteren düşmanlarla çevrili olan İtalya zayıf bir Hükûmet'in gönderdiği beceriksiz temsilcilerle Konferans'a katıldı.

Versailles Konferansı Wilson, Lloyd George ve Clemenceau üçlüsü tarafından yönetiliyordu.

(*) **Wilson (Thomas Woodrow)**, Amerikan siyaset adamı.

Wilson da, diğer ikisinin isteklerine uygun düşünceler taşıyordu. İlhak değil, sınır düzeltmesi iddiaları ile açılan Konferans'ta İngiliz ve Fransız taraflarının istekleri kabul edilirken, zafer kazanan İtalya'nın sözü bile geçmiyordu. Fransa bir Çekoslovakya Devleti ortaya çıkarmak isterken, bir yandan da İtalya ve Macaristan aleyhine bir Yugoslavya kurmak amacındaydı. Sonunda cephede üstün gelen İtalya, barış masasından yenik olarak ayrıldı.

İngiltere ile Fransa Alman kolonilerini paylaşırken Wilson ilkeleri sözkonusu olmuyor, ama İtalya'nın haklı isteklerine gelince iş değişiyordu. Çünkü İngiltere de, Fransa da İtalya'yı barış masasındaki düşman olarak karşıladılar ve O'nu masa başında yendiler.

Başbakan Orlando, Versailles'den dönünce, İtalyan Parlâmentosu'ndan güvensizlik oyu aldı ve istifa etti. İtalya asıl şimdi karışmaya başlayacaktı.

DOKUZUNCU BÖLÜM

FAŞİZMİN DOĞUŞU VE MÜCADELELERİ

Savaşın bitmesiyle İtalya, tehlikeli bir anarşizmin kucağına yuvarlanıvermişti. Vittorio Veneto zaferi, millî şuur uyanışında bir dönüm noktası olmamıştı. Aksine ülkeyi savunanlar her yerde ve her vesile ile hakaret hedefi haline getirilmişlerdi. Subaylara ve erlere saldırı olayları sık sık görülüyordu. Ölülerin kutsal hatıralarına dil uzatılıyordu. Cepheden yaralı ya da salimen dönenler, cinayet suçluları gibi kovalanıyorlardı.

Gazetelerde her gün grev haberleri görmek, artık olağan karşılanıyordu. Ülkenin büyük bir savaştan henüz çıktığı, adeta unutulmuştu. Fabrika sahiplerinin malî imkânları düşünülmeden ileri sürülen aşırı istekleri, tehdit edici grevler takip etmeye başlamıştı. Oysa sendikalar da güçlü değildi. Bu yüzden işverenlere karşı, eyleme sürüklenen işçi toplulukları daha da aç ve sefil duruma düşüyorlardı.

Sonunda güçlü bir Hükûmet de işbaşında olmadığı için, ekonomik sorunlar çözülemiyor ve komünist bozgunculara mücadele edilemiyordu. Ne yapılması gerektiğini bilemeyen yönetim, enflasyona esir düşmüştü. Artık devlet matbaaları, durmadan para basıyordu.

Millî kuruluşları ve kutsal mefhumları tahrip yolunda olağanüstü çaba gösteren anarşistler Sosyalist Parti'nin çatısı altında birleşmişlerdi. Bu durum karşısında şaşkına dönen İtalyan Hükûmeti ise çaresizlik içinde kalmıştı.

Bir süre sonra maskeler de çıkarılıp atıldı. Sosyalist Parti'den ayrılan gruplar, artık komünist sıfatıyle mücadelelerine yeni bir yol çizdiler. Bütün fabrika işçilerini bünyesinde toplayan İş Federasyonları'na sızma hareketleri başladı. Şimdi İtalya'nın her şehrinde Komünist Birlikler kuruluyordu.

Komünistlere yardakçılık edenlerin aralarında kimler yoktu?...Dönemin pısırık ve korkak yönetim adamları, savaş yıllarında halkı sömürerek büyük servet sahibi olan namussuz tüccarlar, Yahudi bezirgânları, serüven peşinde koşanlar, işsiz güçsüz ve serseri takımı, hatta bu olumsuz gelişmelerden korkan zayıf karakterli İnterventistalar... Böylece maddi kaynakları bir hayli bozulan komünistler ise, 1919 seçimlerinde kendilerini gösteriyorlar ve birçok belediyelere orak-çekiçli bayraklarını asıyorlardı.

İtalya bu olaylarla çalkalanırken Mussolini ile ideal arkadaşlarının çalışmaları ise dış politika üzerine yoğunlaşmıştı. İtalya'nın zaferden istifade edebilmesi için yapılan yayınlar, adeta iç sorunları bir yana bırakmıştı. Bütün bu kargaşalıkların arasında (Romalılar'ın bir sembolü olan ve İtalyanca'da "politika cemiyeti" anlamına gelen) ilk Faşyo kurulmuştu. Başında Benito Mussolini'nin bulunduğu Milano Faşyosu, savaşın anlamını ve önemini İtalyan halkına anlatmak amacını taşıyordu.

Ancak 16 Şubat 1919 gününde meydana gelen bir olay, tehlikenin büyüklüğünü de ortaya çıkardı. Kızıl bayraklarla yürüyüşe geçen elli bin kişi, otuz borunun eşliğinde çalınan enternasyonal marşıyle Milano sokaklarında dolaştı. Bayrakların arkasında savaşa ve ülkeye hakaret yağdıran dövizler taşınıyordu.

İl Popolo d'İtalia Gazetesi'nde iki gün sonra müthiş bir makale yayınlandı. Benito Mussolini'nin imzasıyle yayınlanan makalenin son bölümlerinde şöyle deniliyordu:

"Eğer savaşa karşı çıkmak, bir rezil spekülâsyon için maske olarak kullanılıyorsa, İnterventista olmaktan utanç değil, ancak gurur duyan bizler de kendi sözümüzü haykırıyoruz:

"Geri çekilin çakallar! Ölüleri ikiye ayırmak yasaktır! O kutsal, göklere ulaşan dev bir piramit gibi yüksek bir yığındır. Bu herkesin olan, ama hiç kimsenin olmayan bir yığındır. Ölülere belge verilmez. Aynı zamanda onların belgeleri de geri alınmaz. Onlar bir parti değildir. Onlar vatana aittirler, onlar dünyanındırlar. Ey savaşı istediğini bilerek, savaşı isteyen kahramanlar! Siz savaşa gittiğini bilerek, savaşa gidenler! Ölüme gittiğini bilerek, ölüme gidenler! Hissetmiyor musunuz ki, çakal sürüleri kemiklerinizi eşelemek niyetindedirler. Kanınızla sulanmış toprakları, tırnaklarıyle kazımak istemektedirler. İnsanüstü fedakârlığınıza tükürmek çabasındadırlar.

"Muzaffer ruhlar, korkmayınız! Olay henüz başladı, ama tamamlanmayacaktır. Sizleri savunacağız. Ölüleri savunacağız. Hem de bütün ölüleri... Şehrin alanlarında ve sokaklarında siper kazmak gerekse bile..."

Makalenin etkisi büyük oldu. Şehirde kimi kaygı, kimi dehşet, kimi de öfke ile Mussolini'nin makalesinden sözediyordu. Artık İnterventistalar, komünizme karşı mücadeleyi ilân ettiler.

Mussolini ve arkadaşları, bundan sonra kendilerine bir yol çizmek zorundaydılar. İlk olarak San Sepolero Alanı'ndaki Esercenti Sarayı'nın bir salonunu toplantı yapmak üzere tuttular.

Herhangi bir karışıklığa fırsat tanınmayacağına ilişkin güvence verildikten ve gerekli izin alındıktan sonra, İl Popolo d'İtalia yurtseverlere çağrı yapmaya başladı. Sonunda 23 Mart 1919 günü toplantı yapıldı.

Bazı şehirlerden de tasvip telgrafları gelmesine rağmen toplantıya katılanların sayısı azdı. İki gün süren görüşmeler sonunda "Mücadele Faşyoları" kurulmasına karar verildi ve imzalar toplandı.

Toplanan imzaların sayısı ancak elli üç idi. Bu, kamuoyunun dikkatini çekmemişti. Gerçekten Correre della Sera Gazetesi'nde faşistlerin bu ilk toplantısı tek sütunluk küçük bir haber halinde verilmekten öteye gidememişti.

*
* *

San Sepolero toplantısında faşistlerin aldığı ilk kararlar, üç maddeden ibaretti. Bu kararlar şöyleydi:

1) İtalya'nın büyüklüğü ve kurtuluşu için ölenlere selâm.

2) Alp Dağları'ndan Adriyatik Denizi'ne kadar İtalyan sınırlarını çizmek, neye mal olursa olsun Fiume ve Dalmaçya'yı ilhak etmek için, öteki devletlerin İtalya aleyhindeki emperyalist amaçlarını önlemek.

3) Yeni seçimlerde bütün partilerdeki "savaş aleyhtarı" adayların Parlâmento'ya girmelerini önlemek için mücadele etmek.

Bu kararlardan anlaşıldığı gibi, Faşizm bir parti hareketi olarak doğmamıştı. Faşizm'in başlıca amacı, büyük zaferin sonuçlarını millî çıkarlar açısından değerlendirerek öteki devletlerin emperyalist isteklerine karşı koz olarak kullanmak ve bu arada ülke içindeki bozguncularla, zaferi lekelemek isteyenlerin tahribatını önlemekti. Böylece komünizme karşı cephe oluşturan bir millî şuur uyanışını ifade ediyordu. Ama yalnızca savunma pozisyonunda donmuş bir reaksiyondan da ibaret değildi.

Faşizm'in kurucuları, 1915 yılının Mayıs ayında başlayan ve savaş süresince devam eden bir inkılâbı yerleştirmek istediklerini ileri sürüyorlardı. İnkılâba karşı çıkma çabaları ise gerektiğinde şiddetle mukabele görecekti. Bu arada Mussolini ile fikir arkadaşları, eski parlâmenter rejimin, kısır çekişmelere dayanan politik mücadeleler arasında çökmeye mahkûm olduğunu söylüyorlardı. Henüz kesin hatlarını kendilerinin de belirlemiş olmamalarına rağmen, devleti yeniden kurma fikirlerini ortaya atıyorlardı.

Mussolini, gençlik çağlarının heyecanları arasında, ilk plânda insana çok çekici gelen sosyalist fikirleri savunmuş ve Sosyalist Parti'nin ileri gelenleri arasında yer almıştı. Ama İtalya'da savunması yapılan sosyalizmin, savaşlarda pek belirli biçimde ortaya çıkan karakterleri-

ni tanıdığı için milliyetçi sosyalizme kaymıştı. İşte bu sosyalist doktrin, program ve felsefeden yoksundu. Yalnız işçi topluluğunun olduğu kadar işverenlerin de ihmal edilemez olduğu ilkesine dayanıyordu. Milliyetçi sosyalistler, İtalyan işçisine refah getirmekten başka, onu moral açıdan da takviye etmenin gereği üzerinde duruyorlardı. Ülke içinde çalışan ve çalıştıran olarak birbirine zıt, birbirine düşman sınıflar yaratmanın şiddetle aleyhindeydiler. Bu iki topluluğun hak ve çıkarlarını, ortak çıkar, millî çıkar potasında kaynaştırmak istiyorlardı.

Milano Faşyosu'ndan sonra, Yukarı İtalya'da Cenova, Torino, Verona, Bergamo, Treviso, Pavia ve Cremona Faşyoları da kuruldu. Bu kentlerin Faşyoları kurulduğu zaman fikir cephesindeki kararsızlık ve kapalılık, kendini daha açık biçimde hissettirdi. Çünkü komünistlerin ihtilâlci faaliyetlerine, sokak nümayişlerine karşılık Faşistler millî kurumları, kutsal mefhumları korumaktan başka, ortaya kristalize fikirler koyamıyorlardı. İşte Faşizm'in henüz bulanık olan hayat görüşlerini, Mussolini'nin şu cümlelerinden çıkarmak mümkün oluyordu:

"Biz insanlığı mutluluğa götürme iddiasıyle ortaya atılan bütün görüşleri tanımıyoruz. İşte bu yüzden bu yolda hazırlanan bütün reçeteleri yırtıp attık. Biz pogramlara ve şemalara inanmıyoruz. Biz tek bir çözüm çaresine, hayat problemlerinin ekonomik, politik ve moral diye ayrılmış çözüm çarelerine inanıyoruz. Buna karşılık geleceğin karanlıkları arasında gizli kalmış, düşünülmemiş ve düşünülemez realiteleri bulup ortaya çıkaran hamleye, eyleme inanıyoruz."

Fikirlerini berraklaştırmak için eyleme ihtiyaç duyan Faşizm, bu karakteriyle bir parti hareketi olarak vücut bulmamıştı.Faşistler sınıf farkı gözetmeksizin bütün İtalyanları tek bir ideal, tek bir millî şuur çerçevesinde, bir beraberlik çatısı altında toplamak düşüncesindeydiler. Bunun için savaşı ve zaferi değerlendirmek yolunda bütün İtalyanları mücadeleye çağıracaklardı.

Ciovacchino Volpe'nin işaret ettiği gibi Faşizm "belki de, 1914-1915 yıllarında yaşanan tecrübelerin ışığında, insan topluluklarını çok kuvvetli çizilmiş bir yoldan çıkarmanın güç olduğunu anlamıştı."

Faşizm kuruluşundan sonra, savaşa katılma taraftarları ile savaşta çarpışanları sinesinde toplamıştı. Bir azınlık grubu olmasına karşılık Mussolini, "Hayatın Hücum Kıtaları" ile "Gönüllü"lere güveniyordu. İlk mücadele hedefleri; savaşta kazanılan zaferi alaya alan, milletin kurtarılması için ölen ya da cepheden dönenleri ağır bir dille suçlayan, onları lekelemeye çalışan komünistlerdi. Daha sonra Parlâmento'da çene çalmaktan başka birşey yapmayan politikacıların, İtalya'da yeri olmaması gerekirdi.

Dönemin gerçeklerine göre dinamik, verimli bir politika anlayışını egemen duruma getirmek gerekiyordu. Bu inanış; liberalizmin ideolojik görüşlerini, çeşitli demokrasilerin yetersiz kurumlarını ve komünizmin sert, ütopik ruhunu aşacaktı. Mussolini 1919 yılının başlarında Milano'da Belgioso Alanı'nda yaptığı konuşmada Faşizm'in bu ana hatlarını açıklamıştı.

ONUNCU BÖLÜM

NİTTİ HÜKÛMETİ VE GREV OLAYLARI

Barış görüşmelerinin İtalyanın aleyhine sonuçlanmasından sonra, Francesco Saverio Nitti'nin başkanlığında yeni bir hükûmet kuruldu. Kamuoyu, ülkedeki kargaşalıkları, huzursuzluğu ve enflâsyonu önleyebilecek tek adam olarak Başbakan Nitti'ye inanıyordu. Ama bu inanış daha birkaç hafta geçmeden yok oluverdi. Başbakan Nitti'nin İtalya'nın kaderine inanmayan bir adam olduğu anlaşıldı. Gerçekten Başbakan Nitti de büyük iddialarla başa geçmesine, hatta Adriyatik anlaşmazlığını çözebileceğini vaadetmesine rağmen; kapasitesiz ve sermaye gruplarının çıkar bekçiliğini yapmaktan başka iş bilmeyen bir politikacı olduğunu gösterdi. Hayat pahalılığı yükseliş göstermeye devam ediyordu. Enflâsyon gün geçtikçe fakir halkın omuzlarına çöküyordu. Dış ticaret kredisi yoktu. Kömür azalmıştı ve stokları da bitmek üzereydi. Bu durum içinde grev salgını da gittikçe yayılıyordu.

Bu arada İş Enternasyonali, Versailles Barışı'nı protesto etmek amacıyle, bütün İtilâf Devletleri'nin işçilerine genel greve gitmelerini emretti. Sosyalist Parti'nin önderliğinde başlayan grevlere karşı Nitti şiddetli tedbirlere başvurdu. Ancak Başbakan Nitti bu tedbirleri de, bir ihtilâlden çekinen Sosyalist Partinin tavsiyeleri üzerine almıştı. Sonunda grevler ekonomik hayatı büsbütün felce uğrattı.

Hükûmet sefalet ve açlığı önleyecek çareler üzerinde durması ve bu yolda tedbirler alması gerekirken,

sanki herşey yolunda gidiyormuş gibi Caporetta yenilgisinin sorumlularını bulmak için bir anket açtırdı. Anket sonucunda, komutanlar suçlu çıkarıldı. Bu olay ise askerleri aşağılamaktan geri durmayan Sosyalist Parti'nin ekmeğine yağ sürdü. Böylece sosyalistlerin cesaretleri daha da arttı. Hükûmet'in açtığı anket, Faşyolarda toplanan İnterventistaları çilden çıkarmaya yetti. Artık bunların mücadele hedeflerinin arasına Hükûmet de girdi.

Temmuz ayında Fiume'deki İtalyan ve Fransız işgal kuvvetleri arasında çatışmalar oldu. Bu çatışmalardan hemen sonra İtilâf Devletleri'nin Fiume'ye gönderdiği maksatlı bir anket komisyonu, İtalyan askerlerinin büyük bölümünün şehri kuşatması gerektiğini bildiren bir rapor yayınladı. Bu olaya karşı savaş gazilerinin tepkileri çok sert oldu. Millî şair Gabriel d'Annuzio, Trieste yakınlarında bulunan Ronghi ilçesinde bir Lejyon Kıtası kurarak Fiume'ye saldırdı ve şehri işgal etmeyi başardı.

Bu olay karşısında İtalyan Hükûmeti büyük bir telâşa kapıldı. Başbakan Nitti, İtilâf Devletleri'nin müdahale etmesinden korkuyordu. Ama millî şair Gabriel d'Annuzio'yu Fiume'den geri çekmek için yapılan bütün girişimler sonuçsuz kaldı. Sonunda Hükûmet, Parlâmento'yu dağıtarak 16 Kasım günü seçimlere gitmeye karar verdi.

*
* *

Seçimlere birkaç parti katılıyordu. Ama esas olarak bir yanda savaş aleyhtarları, öte yanda da savaştan yana olanlar vardı. Birinci cepheyi Sosyalistler, Demokratlar ve Liberaller oluşturuyorlardı. İnterventistalar, Fiumeliler ve millî şair Gabriel d'Annuzio'yu sevenler de ikinci cephede toplanmışlardı. Ancak ikinci cephe çok zayıftı ve parti durumunda da organize olmamıştı.

Sosyalistlerin en büyük güçleri İş Konfederasyonu idi. Bu konfederasyon bütün işçileri çatısı altında topluyordu. Aynı zamanda çıkarları bakımından Foşyolarda kayıtlı olan işçiler de bu konfederasyona bağlı idiler.

Ama İş Konfederasyonu'nun yöneticileri ise Sosyalist Parti'nin emrinde olan kişilerdi.

İkinci kuvvetli pari ise demokrat ve katolik Popolare (Halk) Partisi idi. Bu parti papazlardan büyük destek görüyordu.Aynı zamanda kendisine bağlı iş odalarından ve iş birliklerinden de yararlanıyordu.

Başbakan Nitti, bu kuruluşlar tarafından ortak aday gösteriliyordu. Sonunda liberallerin eskiden beri süregelen bir oy fazlılığı bulunuyordu.

Ayrıca seçimlere yararlı olacakları biçimindeki politik bir görüşle asker kaçakları hakkında af çıkarılmış ve bu kişilere terhis tezkereleri verilmişti.

İşte bu şartlarda 16 Kasım günü yapılan seçimlerde alınan sonuçlar şöyleydi:

Sosyalistler 150, Halkçılar 100, Radikaller 30, Cumhuriyetçiler 8, Liberaller 220.

Faşistler, gerçekten cesur ve değerli adaylarla Milâno'da seçimlere girmişlerdi. Ancak Sosyalist Parti'nin 70 bin oyuna karşılık yalnızca 4 bin oy toplayabilmişlerdi. Asker kaçakları birçok yerlerde savaş kahramanlarına üstün gelmişlerdi.

10 Aralık günü Parlâmento yeni çalışma dönemine başlayınca, Sosyalist Parti mensupları işi daha da azıttılar. Liberaller çoğunluğu temsil etmelerine rağmen, Sosyalist Parti'den gelen saldırıları önleyecek güçte değildiler. Bu sebepten dolayı yeni seçimler ülkede huzuru sağlayamamıştı. Aksine grevler çoğaldı ve sokaklarda kanlı çarpışmalar da görülmeye başlandı. Özellikle Emilia'da çok kötü olaylar meydana geliyordu. Burada arazilere tecavüz edilerek keyfî bir biçimde bölüşmeler yapılıyordu. Buna rağmen Mussolini'nin liderliğinde Faşistler, millete güvendiklerini, doğru yolun seçileceğine inandıklarını söylüyorlardı.

Hükûmet ise ülkede asayişi sağlayacak yetenek ve cesaretten yoksun bulunuyordu. Gerçekten de Adriyatik sorununu çözümlemek için Londra ve Paris'e giden Başbakan Nitti olumlu bir sonuç alamadı. Ayrıca Nitti, Liverno ve Viareggio'daki gösteriler sonunda, ayaklananlarla anlaşma yapmak zorunda kaldı.

Kargaşalıkların bir türlü önlenememesi karşısında Nitti, 1920 yılının Mayıs ayında Başbakanlık'tan istifa etti. Nitti Hükûmeti'nde iki ay bakanlık yapan Bonomi de Hükûmeti kuramayınca, görev yine Nitti'ye verildi. Ancak ülkedeki olaylar bu kararla birlikte büyüme eğilimi gösterdi. Roma ve Milano'da gençlerle Hükûmet kuvvetleri çatıştılar. Başbakan Nitti, Roma'da bulunan bütün Fiume ve Dalmaçyalılar'ı yakalatıp hapse attırdı. Bu durum karşısında Faşistler şiddetli protesto gösterileri düzenlediler. Sonunda Hükûmet krizleri birbirini takip etmeye başladı.

Nitti'nin bu ikinci ve kesin istifasından sonra bütün dikkatler eski Başbakan Giovanni Giolitti üzerinde toplandı. Çünkü Giolitti pek başarılı bir devlet adamı olmamasına rağmen mevcut adaylar arasında en iyi olanı idi. Kamuoyunda egemen olan görüş ise, Giolitti'nin üzerinde toplanıyordu. İç politika olaylarının ancak Giolitti'nin Başbakanlığı sayesinde önleneceğine ya da hafifleyeceğine inanılıyordu. Hatta savaş yıllarında milliyetçiler ile Faşistler'in baş düşmanı olan Giolitti'yi Faşyolar da istiyordu. Faşyolar, yeni Hükûmet'in kurulması, yapılacak işlerin beklenilmesi ve ilk başlarda bir zorluk çıkarılmaması ilkesini uyguluyorlardı.

Ancak huzursuzluk ve isyan havası, ülkenin ufuklarına adeta yerleşmişti. Nitekim Hükûmet kurulurken Arnavutluk'ta başlayan ayaklanma üzerine İtalyan işgal kuvvetleri geri çekilmek zorunda kaldılar ve güçlükle Avlonya'da tutunabildiler. Bu olayı, Gremona'daki demiryolu işçilerinin başlattığı grev takip etti. Daha sonra Milano'daki işçiler de harekete geçtiler. Hükûmet'in polisiye tedbirlere başvurması karşısında ise Sosyalistler ortaya çıkarak grevi yaygınlaştırdılar ve kan dökülmesine kadar varan karışıklıklara sebep oldular.

Bu arada Hükûmet'in aldığı tedbirler şiddetlendirildi. Ayrıca Ordu'ya dil uzatanların ve askerlere hakaret edenlerin ceza görecekleri açıklandı. Ancak tahrik olayları, Ordu bünyesine de bulaşmıştı. Arnavutluk üzerine gönderilecek olan askerler, bazı anarşistlerin de teşvik etmeleri sonunda ayaklanmaya başladılar. Çatışmalar

birkaç gün devam etti. Sonunda Kara ve Deniz Kuvvetleri duruma hakim oldular. Daha sonra Trieste ve Brindisi şehirlerinde de gösteriler yapıldı.

Olayların bastırılmasından sonra, o zamana kadar Devlet Hazinesi'ni her yıl beş milyar liret zarara sokan ve maliyetinden düşük fiyatla satışa sunulan ekmeğe yeni bir zam yapıldı. Bunu vergilere yapılan zamlar takip edince, halkın huzursuzluğu daha da arttı.

Bu arada dış politika alanında da önemli gelişmeler ortaya çıkıyordu. Yunanistan ile on iki ada konusunda bir anlaşmaya varılmıştı. Ancak Yugoslavya ile ilişkiler bir hayli gerginleşmişti. Yugoslavlar,Trieste'de kanlı çarpışmalara sebep olmuşlardı. Bu durum karşısında Faşistler saldırıya geçtiler. 14 Temmuz 1920 tarihinde Yugoslavlar'ın merkezi olan Balyan Oteli ile Edinost adlı Yugoslav Gazetesi'nin yönetim yerini yaktılar. Altı gün sonra, tramvay işçilerinin grevi dolayısiyle milliyetçiler ile Faşistler, Sosyalistler'le sokak çarpışmalarına giriştiler. Bu arada Avanti Gazetesi'nin binasını da tahrip ettiler.

Sosyalistler'in adım başında grev yapmaya kalkışmaları işçi topluluklarını sokaklara döktü ve kanlı olaylara sebep oldu. Sosyalistler'in devlet aleyhindeki diğer yeraltı çatışmalarının düzenleyicisi olmaları halkı bıktırmıştı. Çünkü açlık ve sefalet gittikçe yayılıyordu. İşçiler grev yapınca büsbütün yardımsız kalıyorlardı. Böylece halkın sinirleri günden güne daha da bozuluyordu. Artık bu kargaşalıklar, Sosyalist Parti'nin aleyhine gelişmeye başladı. Çünkü grevlerden ve kargaşalıklardan bıkan halk, kurtuluş çaresini Faşistler'de aramaya başladı. Bu yüzden Faşyolar'a kayıt olanlar günden güne çoğaldı.

Faşistler'in karşı harekete başlamaları, Sosyalist milletvekillerini kaygılandırdı. Hükûmet'i sıkıştırarak, bu hareketleri önleyecek şiddetli tedbir vaadini aldılar. Ancak Hükûmet'in verdiği vaat hiçbir şey ifade etmiyordu.

Aslında Sosyalistler'in saldırılarına karşı etkili

bastırma kuvveti olduğu için milliyetçileri hareketlerinde serbest bırakmışlardı.

Ağustos ayında metal sanayii işverenleri ile işçiler arasında çıkan anlaşmazlık büyüdü. Bu fabrikalarda, komünist işçi grupları kurulmuş ve işverenlerin gafletlerinden yararlanarak, komünist ihtilâlin tohumları serpilmeye başlanmıştı. İşverenler bu grupları, işçi isteklerini kendilerine ulaştıran aracılar olarak kabul ediyorlardı. Oysa komünist işçi grupları, fabrikalara el koymak niyetindeydiler. Anlaşmazlık çözümlenemeyince işverenler fabrikaları kapatma kararı aldılar. Bu durum karşısında tahrik edilen işçiler 1 Eylül günü fabrikaları işgal ettiler.

Durum çok tehlikeliydi. Çünkü burada bir sıçrama yapılarak devleti elegeçirmek üzere ihtilâle teşebbüs edilebilinirdi. Sosyalistler, gizli silâh fabrikalarından sağlanan silâh ve cephanelerle ihtilâl teşebbüslerinde başarıya ulaşabilirlerdi. Onlara karşı koyacak Faşistler'in ise henüz silâhlı organizasyonları yoktu.

Hükûmet, ayaklananlara karşı silâh kullanılmaması emrini verdi. Çünkü ciddi olayların olmayacağına inanılıyordu. Ama işçiler karşı koyarak yirmi gün süreyle yerlerinden ayrılmadılar. Yer yer kan dökülme olayları yaşandı.

Sanayi şehirleri, orak-çekiçli bayraklarla donatıldı. Artık İtalya'da gerçek bir komünist ihtilâlin havası esiyordu. Torino'daki bir fabrikada kurulan işçi mahkemesi bir faşist ile bir bekçiyi idama mahkûm etti.

Başbakan Giolitti, Torino'ya giderek işçi temsilcileriyle görüşme yaptı ve bazı ödünler verdi. İşçilerin bundan böyle fabrikaları kontrol etmeleri için kanun çıkarılacağı vaadinde bulundu. Bir süre sonra olaylar yavaş yavaş duruldu.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

BOLOGNA OLAYI

1920 yılının Eylûl ayında meydana gelen fabrikaları işgal etme olayı, komünistlerin ihtilâl hevesini, hiçbir kuşkuya meydan bırakmayacak biçimde ortaya çıkardı. Özellikle sanayi bölgelerinde dalgalandırılan orak-çekiçli bayraklar, tehlikenin ne kadar büyük olduğunu açık biçimde gösteriyordu. Sosyalistler bir buçuk milyona yakın işçiyi temsil eden İş Konfederasyonu'na egemen olduları ve istedikleri zaman genel grevler yaptırabildikleri gibi, büyük şehirlerde korkunç silâh depoları da kurmuşlardı. Ama işçilerin fabrikaları işgal etmelerinden sonra bütün şartlar kendilerinden yana olmasına rağmen son darbeyi vurma cesaretini gösteremediler. Böylece ellerine geçen bu fırsatı cömertçe harcadılar.

Hükûmet'in verdiği ödünler sonunda karışıklıklar bastırılınca, Faşistler savunma durumundan çıkarak, komünistleri gördükleri her yerde tepelemek kararını aldılar.

Ama grevlerin yine arkası kesilmemişti. Bologna çiftçilerinin grevinden sonra Gresotta'da 2 Ekim günü başlayan genel grev sona erince, Sosyalist Parti tarafından Trieste'de düzenlenen toplantıda gövde gösterisinde bulunulmak istendi. Şehirdeki komünist ve Yugoslav çoğunluğa rağmen Faşistler hemen karşı harekete geçtiler. Orak-çekiçli bayrakların yerine İtalyan bayraklarını çekmeyi başardılar.

On gün sonra Sosyalistler, Hükûmet'i protesto etmek amacıyle bir genel greve daha başvurdular. Bologna'da kan döküldü ve kargaşalıklar Milano'ya da ulaştı. Yine Trieste ve Pola'da da gösteriler yapıldı. Fakat Başbakan bu defa sessiz davranmadı ve ayaklananların elebaşılarını yakalatıp cezaevine attırdı.

31 Ekim 1920 günü yerel seçimler yapıldı. Bu seçimler, Sosyalistler'i hayal kırıklığına uğrattı. Sosyalistler muhakkak kazanacaklarını sandıkları Roma, Padova, Brescia, Torino, Venedik, Arezzo, Spezia ve Siena'da seçimleri kaybettiler. 4 Kasım günü ise savaşın sona ermesinden bu yana Roma, ilk defa bir askerî törene sahne oldu. Savaştan dönen alayların sancaklarına, İtalyan Kralı tarafından madalyalar takıldı.

Daha sonra bu sancaklar mihraplara asıldılar. Törenin halkın üzerinde etkisi çok derin oldu. O gün bütün kalpler heyecanla ürperdi. Millî duygular kamçılandı. Savaş kahramanları ve yurt bekçileri avuçlar patlayıncaya kadar alkışlandılar.

Buna rağmen Ordu'yu küçük düşürmek yolunda kışkırtmalardan geri durmayan Sosyalistler yine korkunç bir kuvvete ve çeşitli imkânlara sahiptiler. Bunun en açık örneği Bologna'da görülüyordu. Sosyalist Parti milletvekili Bucce, Bologna'da adeta devlet içinde devlet kurmuştu. Halktan vergi alıyor ve derebeyi gibi yaşıyordu.

Roma'daki törenden bir gün sonra, Bologna İş Odası Binası'nda toplanan Sosyalistler, yoldan geçen bazı subaylara kurşun sıktılar. Bu durum karşısında Emniyet Müdürü hemen elli polisle binayı kuşattı. Binadaki Sosyalistleri liderleriyle birlikte tutukladı ve ellerinde bulunan silâhları da toplattırdı.

Bu olay Sosyalistler'in prestijini sarsmıtı. Öte yandan Bologna Faşyoları da kuvvetleniyor, şehrin bazı mahallelerine İtalyan bayrakları çekiliyor ve birçok yerde millî türküler duyuluyordu.

Sosyalistler hem sarsılan prestijlerini kurtarmak, hem de Faşistler'i sindirmek için bir fırsat arıyorlardı. Sonunda 2 Kasım günü Belediye Meclisi toplantısından

yararlanmayı düşündüler. O gün Bologna çevresindeki bütün komünistleri kentte topladılar.

*
* *

Belediye Meclisi üyelerinin tamamına yakını Sosyalist Parti'dendi. Bunlar bir komünist tren işçisini Belediye Başkanı seçmek üzereyken, silâhlı Faşistler, Asinelli Kulesi'ndeki orak-çekiçli bayrağı indirerek yerine üç renkli İtalyan bayrağını çektiler. Komünistler bu duruma müdahale edince kavga çıktı. Şehir sokakları bir anda savaş alanına döndü. Silâh seslerinden Belediye Meclisi salonu bir anda karıştı. Bazı üyeler tabancalarını ateşlediler. Salonda çıkan olaylar sırasında, komünistlere karşı olan bir üye vurularak öldürüldü. İki üye de yaralandı.

Bu arada sokaklarda da ölenler ve yaralananlar oluyordu. Ama bir süre sonra Faşistler duruma tamamen egemen oldular. Artık komünistler canlarını kurtarabilmek için kaçacak delik arıyorlardı.

Bologna çatışması, Sosyalistler'i bir hayli korkutmuştu. Sosyalistler kendi kazdıkları kuyuya düşmüşlerdi. Artık bir hafta önceki kabadayılıklarından da eser kalmamıştı. Şimdi Hükûmet'e yalvarıyorlardı. Faşistler'e karşı tedbir alınmasını istiyorlardı. Olayları incelemek için Hükûmet Bologna'ya bir kurul gönderdi. Bu kurul çatışmaları sonunda verdiği raporda, Mussolini'nin ihtilâlci Faşistlerle ilgisi olmadığını, ancak olayların halkın komünistlere karşı gösterdiği tepkiden doğduğunu bildirdi.

*
* *

Bu sırada Faşistler'i öfkeye boğan bir dış olay meydana geldi. Rapolla'da yapılan İtalya-Yugoslavya görüşmelerinde, Hükûmet Dalmaçya'dan vazgeçti. Ayrıca Fiume için ortak bir yönetimi kabul eden gizli bir anlaşma imzaladı. Fiume'yi işgal altında bulundura-

millî şair Gabriel d'Annuzio kuvvetleri, bu anlaşma ile şehirden çıkarılacaktı. Ama Gabriel d'Annuzio kararı tanımadı ve direnmeye başladı. Hükûmet Kara ve Deniz birliklerini seferber edince, küçük çatışmalar çıktıktan sonra Gabriel d'Annuzio Fiume'yi terketti.

Hükûmet'in bu hareketi Faşistler'i çok üzmüştü. Ancak silâhlı organizasyonlarına henüz başladıkları için birşeyler yapabilmeleri mümkün değildi. Yalnızca yayın organlarının aracılığıyle Hükûmet'in bu yoldaki tutumunu ve politikasını eleştirmekle yetindiler.

*
* *

Bologna bozgunundan sonra, Sosyalistler taktik değiştirdiler ve çeşitli yerlerde yakaladıkları Faşistler'i öldürmeye başladılar. Faşistler ise hemen karşılık vermekten geri kalmadılar. Artık Sosyalistler karşılarında Hükûmet kuvvetlerini değil, dişe diş, kana kan mücadele eden Faşistler'i buluyorlardı.

1921 yılının başlarında görünüm böyleydi. Artık grevlerin yerini, Faşist-Sosyalist çarpışmaları alıyordu.

Bu yılın başlarında Sosyalistler Modena'da Ruini adında bir Faşisti öldürdüler. Ruini'nin cenaze töreni hayli kalabalık oldu. Bir sokaktan geçilirken, evlerin damlarında pusu kuran komünistler, açtıkları ateşle iki Faşist'i daha öldürdüler. O gece Faşistler'e karşı saldırıya geçerek Modena ve Bologna İş Odaları'nı yaktılar.

Bu olayların yaşandığı sıralarda Sosyalist Parti'de iki grup ortaya çıktı ve ciddi ayrılıklar yaşanmaya başlandı. Livono'da Sosyalist Parti Kongresi'nde aşırılar ile ılımlıların mücadele ettikleri görüldü. Ekstremistler denilen aşırı grup, azınlıkta kalınca istediklerini elde edemedi ve bu sebepten dolayı partiden ayrıldı. Ayrılan kişiler İtalyan Komünist Partisi'ni kurdular. Bundan sonra mücadeleler yeni parti tarafından plânlanacaktı.

Olaylar, hızla birbirini takip ediyordu. Şubat ayının onuncu ve on ikinci günlerinde Trieste'de ve Monfalcona Kasabası'nda çarpışmalar oldu. Faşistler Trieste'de çı-

kan Lavoratore (İşçi) adlı komünist gazetenin yönetim yerini tahrip ettiler. Şubat ayının son günlerinde bir üniversite öğrencisinin üzerine bomba atılması Faşistler'in şiddetli reaksiyonuna sebep oldu. Birden sokaklar savaş alanına döndü. Hükûmet kuvvetleri ile birleşen Faşistler, şehrin komünist mahallesine top ve mitralyözlerle saldırılar düzenlediler ve Komünistler'i teslim olmak zorunda bıraktılar.

Empoli'de bir kamyonla sokaktan geçen Bahriyeliler'e, Komünistler suikastte bulundular. Bahriyeliler'i silâhlarıyle yaraladıktan sonra işkence ederek öldürdüler.

6 Mart günü Faşist bir grup, Casale Monferrato'da yine kızılların suikastine hedef oldu. 23 Mart günü Milano'daki Diana Tiyatrosu'na temsil sırasında bomba atıldı. Faşistler de Avanti Gazetesi'nin yönetim yerini ve bazı komünist merkezlerini tahrip ederek intikamlarını aldılar.

Toscana'da da yine kanlı olaylar sahnelendi. Fakat özellikle kuzeydoğu sınır bölgesindeki çarpışmalar çok ciddi idi. Komünistler, burada yaşayan Slavlar'dan para ve silâh yardımı alarak kendi devletlerinin hayatına kastediyorlardı.

İtalyan Hükûmeti artık Sosyalistler'in isteklerini dinlemiyordu. Aynı zamanda Emniyet güçleri ile askerî birlikler karışıklıkları bastırmak için Faşistler'le birlikte hareket ediyorlardı. Çünkü subaylar ve devlet memurları komünistlerin dilinde *"carne venduta"* (satılmış et) olarak niteleniyor ve kudurmuş köpek gibi öldürülmeleri gerekli görülüyordu.

Ancak olayların önüne, kesin tedbirler alınmasına rağmen bir türlü geçilemiyordu. Sonunda 8 Nisan günü Parlamento dağıtıldı ve 15 Mayıs 1921 günü seçimlere gitme kararı alındı.

*

* *

Faşistler seçime katılmalarına rağmen, asıl mücadelelerine Parlâmento dışında devam ettireceklerini

açıklamışlardı. Bu sebepten dolayı bir yandan seçimlere hazırlanıyorlar, öte yandan da Torino ve Toscana'da Komünistler'e aman vermiyorlardı. Komünistler'in yaptıkları saldırılara çok sert biçimde karşılıkta bulunuyorlardı. İşte bu saldırılar sırasında bombalarla korunan birçok İş Odası tahrip edildi, yakıldı. Ele geçirilen bazı komünistler de kurşuna dizilerek öldürüldüler.

15 Mayıs seçimleri Parlâmento'daki siyasî partilerin kuvvet dengesinde önemli bir değişiklik meydana getirmedi. Fakat Faşist ve Nasyonalistler'den bir grup da Parlâmento'ya girdi. Bu arada Mussolini Milano ve Bologna'dan milletvekili seçildi.

Başbakanlığa yine Giolitti aday gösterilmişti. 14 Haziran günü açılan Parlâmento'da Hükûmet Programı'nın görüşülmesi sırasında şiddetli eleştiriler yapıldı. Özellikle dış politika konusunda çok ateşli konuşmalar oldu. Mussolini'nin Fiume sorunu dolayısiyle İtalya'nın çıkarlarını Yugoslavya'ya peşkeş çekmekle itham ettiği Kont Sforza çok zor durumda kaldı. Çünkü Fiume'nin Porto Boros adı verilen ve Yugoslavlar'ın Şuşak dedikleri bölüm, gizli bir anlaşma ile Yugoslavya'ya bırakılmıştı. Faşistler Sforza'ya "Portinaio Barrére" (Barrére'in Kapıcısı) diyorlardı. Bu takma ad, Sporza'nın Fransız Büyükelçisi Barére'in uydusu gibi olmasından ileri geliyordu.

Dışişleri Bakanı'nın, Fiume ile ilgili iddialara cevap vermemesi üzerine Hükûmet düştü ve Başbakan Giolitti 27 Haziran günü istifasını İtalya Kralı'na sundu.

ON İKİNCİ BÖLÜM

BONOMİ HÜKÛMETİ

Yeni Hükûmet, Temmuz ayında Bonomi tarafından kuruldu. Hükûmet Programı'nda yasa egemenliğinin mutlaka sağlanacağı ve anarşist hareketlere asla izin verilmeyeceği ifade ediliyordu. Ancak Bonomi Hükûmeti, Sosyalist-Faşist çatışmalarında ne önleyici kuvvet olarak görev yapabildi, ne de tarafsız kalabildi. Hükûmet kuvvetleri, sürekli olarak Faşistler'e karşı çıkarıldı. Hatta sebepsiz yere Faşistler'in öldürülmeleri olaylarına tanık olundu. Sonunda Faşizm, devleti de hedeflerinin arasına aldı.

Hükûmet'in kurulmasından sonra, Faşistler'in milliyetçi sendikalar kurma hareketine girişmeleri, iki düşman cephede bir anlaşma havası yaratmıştı. Çalışan sınıfın çıkar mücadelelerini iki ayrı koldan yürütmek yarar yerine zarar getirebilirdi. Ama gerek Sosyalistler'in ve gerek Faşistler'in anlaşma istekleri iki tarafta da muhalefetle karşılanmıştı. Buna rağmen Mussolini, Sosyalistler'le barışmayı uygun buluyordu. Çünkü ülke, iç çarpışmalardan çok acı çekmiş ve çok büyük zararlar görmüştü.

Barış görüşmelerine Temmuz ayının ilk günlerinde Roma'da başlandı. Bir yandan anlaşma şartları görüşülüyor, öte yandan da çarpışmaların ve cinayetlerin arkası kesilmiyordu. 21 Temmuz günü Sarzana'ya doğru yola çıkan bir Faşist kıta, Hükûmet kuvvetleri tarafından silâhla durduruldu. Birden yaylım ateşine

tutulan Faşistler ölü ve yaralı verdiler. Bu sırada fırsat kollayan Komünistler de Faşist Kıta'nın dağılmasından yararlanarak feci cinayetler işlediler.

Bu olaylar sonunda on sekiz Faşist öldü.

Dört gün sonra Grosetto'da yeni bir çatışma daha meydana geldi. Ancak bu defa on dört Komünist öldürüldü.

Bu arada Roma'da yapılan görüşmelerin sonucu 3 Ağustos günü alındı. İmzalanan anlaşmaya göre, bundan böyle Faşist ve Sosyalist organizasyonlar birbirleriyle iyi geçinecekler ve birbirlerinin haklarına, çıkarlarına saygı göstereceklerdi.

Ancak yapılan bu anlaşmanın ömrü çok kısa oldu. Çünkü komünistler, önceki yenilgilerini bir türlü unutamıyorlardı. Ateşkesten yararlanarak, Faşizm'e karşı yeniden saldırı durumuna geçtiler. Aradan henüz on gün bile geçmemişti ki, Emilia'da yeniden kargaşalık çıkartmaya ve kan dökmeye başladılar. Öte yandan yeni Hükûmet'in politikası da, Faşizm'in aleyhinde, fakat Sosyalistler'in lehinde bir çalışma hareketi belirliyordu. Bu durum karşısında Emilia Faşyoları 16 Ağustos günü Bologna'da toplandılar. Konuyu enine boyuna incelediler.

Görüşmele sonunda 3 Ağustos günü yapılan anlaşma uygun bulunmadı ve mücadele etmek üzere karar alındı. 27 Ağustos günü yapılan Floransa toplantısı da, aynı kararları alarak kapandı.

*
* *

Gitgide Hükûmet'in Faşizm'e karşı olan tavrı, sertleşme eğilimi kazanıyordu. Faşistler ortalığın sakinleşmesi için ellerinden gelen çabayı gösterirlerken ve intikam hareketleri yapmama ilkesine bağlı kalırlarken, her nedense karışıklık çıkaran Sosyalistler'e hoşgörülü davranılıyordu. Bu arada Faşistler yaka paça yakalanarak cezaevlerine, tutukevlerine atılıyorlardı. Tutuklama olaylarının artması sonunda 26 Eylûl günü Faşistler Mode-

na'da toplandılar. Hükûmet'in adaletsiz ve haksız hareketlerine karşı alınması gereken tedbirleri görüştüler. Toplantıdan sonra bin kişilik bir Faşist grup, Valilik Binası önünde protesto gösterisi yapmak üzere yürüyüşe geçti. Fakat Valilik Binası'na gelinmeden önce bir jandarma birliği tarafından yolları kesildi. Faşistler Vali ile görüşmek üzere aralarından bir kurul seçerek Valilik Binası'na gönderdiler. İşte bu sırada bir silâh sesi duyuldu. Arkasından da bir komiser tabancasını çekerek bir Faşisti öldürdü. Bu durum karşısında jandarmalar da silâhlarına davranarak kalabalığın üzerine kurşun yağdırmaya başladılar. Sonunda sekiz Faşist öldürüldü, otuz kişi de yaralandı.

Bu olayda ölenlerin cenaze törenleri çok kalabalık oldu. Yirmi bin Faşist, arkadaşlarının cenazelerini hazin bir törenle defnetti. Mussolini de bu törende hazır bulundu. Cenaze töreninde ateşli bir konuşma yaparak "dava için hayatlarını kaybedenleri" selâmladı.

Modena olayı, Faşizm'e yeni bir yön çizdi. Artık Faşistler yalnız Komünistler'le değil, onların yardımcısı rolünü oynayan Devlet'le de mücadele edeceklerdi. Bu noktaya gelinceye kadar Faşyolar münferit hareketlerde bulunuyorlardı. Artık bir parti haline gelmek ihtiyacı da kendini hissettirmeye başlamıştı.

*
* *

Faşizm'in kongresi Ekim ayında Roma'da toplandı. Parti haline gelme düşüncesi ortaya atıldı. Yapılan görümelerden sonra parti kurmak düşüncesi kabul edildi.

Faşistler'in Roma'daki etkinlikleri yok denecek kadar azdı. Başkent halkı ve entellektüelleri, Faşizm'i tanımadıkları için onların çalışmalarını benimsemiyorlardı. Bundan dolayı Kongre süresince ufak tefek olaylar oldu. Faşistler'in geri dönecekleri gün demiryolu grevine başvuruldu.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

FACTA HÜKÛMETİ

1922 yılına girilirken, İtalya tam anlamıyla ekonomik krizin içine düşmüştü. İtalya'nın en büyük bankalarından biri olan Banco di Sconto iflâs etti. Bunu ticaret şirketlerinin iflâsları kovalamaya başladı. Devlet hazinesi tamtakırdı. Aynı zamanda mevcut Hükûmet, çareleri plânlayıp, krizi hafifletecek kudretten yoksundu.

Ayrıca iktidarı destekleyen partiler arasında da anlaşmazlıklar çıkmaya başladı. Demokratlar ile Popülaristler'in arasındaki anlaşmazlık büyüyünce, Hükûmet çoğunluğun desteğini kaybetti. Demokratlar muhalif milletvekillerine katıldılar. Sonuçta 2 Şubat 1922'de Bonomi Hükûmeti görevden çekilmek zorunda kaldı.

Günler geçiyor ama başbakan adayı bir türlü bulunamıyordu. Çünkü çaresizlikler içinde kıvranan bozuk bir devlet mekanizmasının sorumluluğunu hiç kimse omuzlarına almak istemiyordu. Böylece hükûmet krizi yirmi üç gün sürdü. Sonunda eski Başbakan Giolitticiler'den olan Facta Başbakanlık görevini kabul etti.

Facta Hükûmeti de, Faşizm'e karşı tutumunda bir önceki yönetimin politikasını kabul etmiş gibi görünüyordu. Yani Faşistler sindirilirken, Sosyalistler'e karşı hoşgörülü davranılacaktı. Zaten Sosyalistler'in lideri olan Papaz Don Sturza, Faşizm'i ortak düşman sayan bir anlaşma havası içindeydi. Sosyalistler, Hükûmet politikasına da geniş ölçüde hakimdiler. Yalnız Facta Hükûmeti'nin, Faşizm'i sindirme çabaları, kaypak bir hareket çizgisi üzerinde beliriyordu. Önceki Hükûmet zamanında olduğu gibi sertliğe başvurulmuyordu. Yalnızca Faşist merkezlerinde aramalar yapılarak, partiyi zor durumlara uğratmakla yetiniliyordu. Faşistler memnuni-

yetsizliklerini ortaya koyarak saldırı durumuna geçtikleri anda ise aleyhte alınan tedbirler bir süre için durduruluyordu.

Ortada bir gerçek daha vardı. Parlâmenterler, Faşizm'in gücünü henüz anlayabilmiş değillerdi. Faşizm'e, Sosyalizm'e karşı geçici bir reaksiyon hareketi gözüyle bakıyorlardı. Oysa Faşizm günden güne çığ gibi büyüyor ve gelişiyordu. Kendi inanışlarına karşı olan bütün gruplar için ciddi bir tehlike durumuna geliyordu.

Facta Hükûmeti görevi devraldıktan bir süre sonra, iç karışıklıklar şiddetini kaybeder gibi oldu. Bunun sebebi de, büyük savaş sonunda imzalanan anlaşmaların yeniden gözden geçirileceği ve İtalya'nın uğradığı haksızlıkların giderileceği umuduyla beklenen Cenevre Konferansı'nın toplanmak üzere olmasıydı. Konferans arefesinde, Faşistler'le Sosyalistler'in çatışmaları durmuştu. Ancak Nisan ve Mayıs aylarında devam eden uzun görüşmelerden sonra İtalya lehine bir değişiklik gerçekleşmedi. Yalnızca Almanya ile Sovyet Rusya arasında bir anlaşma imzalandı.

Cenevre Konferansı'nın sona ermesiyle birlikte, İtalya yeniden iç çekişmelere döndü.

*
* *

İlk olay 24 Mayıs 1922 günü Roma'da meydana geldi. Avusturyalılar ile yapılan savaşlar sırasında kahramanca çarpışan ve yine kahramanca ölen Enrico Toti adında bir tren ateşcisinin cenaze töreni yapılacaktı. Tören sırasında Komünistler kalabalığın üzerine kurşun sıktılar. Faşistler bu harekete hemen cevap verdiler. Atılan kurşunlardan ölenler ve yaralananlar oldu. Sosyalistler bu kanlı duruma sebep olmalarına rağmen protesto grevi düzenlediler. Bir yandan da Hükûmet'i Faşizm aleyhinde tedbirleri artırması için sıkıştırmaya başladılar.

Bu arada Popülaristler ile Sosyalistler, Parlâmen-

to'da Faşizm'in ortadan kaldırılmasını istediler.

Onlar Faşistler'i, hâlâ önemsiz, ama saldırgan bir varlık olarak görmek gafletindeydiler. Alınacak basit polisiye tedbirleriyle Faşizm'in önleneceğini sanıyorlardı. Oysa Faşizm, bütün ülkede gün geçtikçe örgütleniyor ve yenilmez bir güç durumuna geliyordu.

1922 yılının sonlarında Hükûmet, Bologna Valisi'ne bir emir vererek, şehirdeki bütün Faşist faaliyetlerin önlenmesini istedi. Ancak Vali, bu konuda harekete geçmeyince Faşistler hemen başkaldırdılar. Komşu illerin Faşyolarının da katılmalarıyla büyük bir kalabalık topladılar. Faşistler Valilik Binası'na doğru yürüyüşe geçtiler. Binanın önünde bin beş yüz jandarma ve askerden oluşan bir barikat kuruldu. Sinirlerin olağanüstü biçimde gerilmiş olmasına rağmen umut edilen çatışma olmadı. Faşistler, Hükûmet'ten Vali'yi geri çekmesini, aksi takdirde ortaya çıkacak olaylardan sorumlu olmayacaklarını bildirdiler. Sonunda Bologna Valisi, Faşistler'in bu tehdit dolu tutumlarından korkularak görevinden azledildi.

*
* *

Bologna'da devlet gücünün boyun eğmesi, Faşizm ihtilâlinde önemli bir dönüm noktası oldu. Çünkü, artık Faşistler devlete de karşı çıkıyorlardı. Olaydan sonra Faşistler, ihtilâl teşebbüsüne girişmek istediler. Ancak Mussolini bu görüşte değildi. Çünkü Faşizm'in gücü henüz istenilen kıvama ulaşmamıştı. Mussolini'nin emrine uyularak Faşyo birlikleri geri döndüler ve Popülaristler ile Sosyalistler'in İş Odalarını, Kooperatiflerini ve kulüplerini tahrip ederek dağıldılar.

Haziran ayında da buna benzeyen olaylar sıkça görüldü. Hükûmet, artık nasıl hareket edeceğini şaşırmıştı. Çünkü Popülaristler ve Sosyalistler de içeriden baskı yapıyorlar; Hükûmet'in şiddete, gerekirse silâha başvurarak Faşizm'i mutlaka ortadan kaldırmasını istiyorlardı. Aksi takdirde Hükûmet'e güvensizlik oyu vere-

rek devirmek tehdidinde bulunuyorlardı.

10 ile 15 Haziran günlerinde Cremona yeni çarpışmalara sahne oldu. Bu şehirde "Kara Bolşevik" lâkabı ile anılan milletvekili Migloli'nin yönetimindeki Popülaristlerle Faşistler birbirlerine girmişlerdi. Faşistler bu çatışmadan da üstün çıktılar. Bu arada Migloli'nin evini de tahrip ettiler.

Sosyalistler ile Popülaristler, Parlamento'da Hükûmeti basiretsizlikle ve Faşistler'e hoşgörülü davranmakla suçladılar. "Artık sivil savaşa son verilsin!" diye avazlarının çıktığı kadar bağırdılar. Faşistler adeta seyirci durumundaydılar. Bu bağırışlara karşı ses çıkarmadılar.

Sonunda antifaşist bir hükûmeti işbaşına getirmek üzere Facta'yı devirme çalışmaları başladı. Popülaristler ile Sosyalistler rahata ermek için buna ihtiyaç duyuyorlardı. Temmuz ayında yapılacak olan toplantıda Hükûmet'in akıbeti belli olacaktı.

Mussolini o zamana kadar sesini çıkarmamıştı. Ancak Hükûmet güvensizlik oyu vereceğini bildirdikten sonra doğacak krizden hiçbir surette antifaşist bir hükûmet kurulamayacağını, eğer kurulacak olursa Faşizm'in şiddetle harekete geçeceğini açıkladı. Ayrıca Faşizm'e yasal bir parti mi, yoksa bir ihtilâl partisi kimliği mi vereceğini yakında kararlaştıracağını da bildirdi.

Faşist liderin bu kesin ve açık sözlerine rağmen Popülaristler ve Sosyalistler, muhakkak Faşist düşmanı olan bir hükûmetin işbaşına geçeceğine inanıyorlardı. Bu görüşe Parlâmento'daki sayı üstünlüklerine güvenerek varıyorlardı.

Facta düşürülünce, yeni hükümeti kurma görevi verilen Orlando, bir Sosyalist-Faşist Koalisyonu kurma teklifinde bulundu. Fakat bu teklife Faşistler hemen olumsuz cevap verdiler. İnançlarına muhalif olan bir grupla ülke yönetimini paylaşamayacaklarını açıkladılar.

Bu arada Popülaristler ile Sosyalistler, Faşizm'i sahneden silmek istiyorlardı. Bu yüzden de bir anlaş-

ma imkânı sağlanamazdı. Sonunda Orlando'nun temasları fiyasko ile bitti. Orlando'nun arkasından Bonomi yalnızca Sosyalistler'den oluşan bir hükûmet kurmak istedi. Ama Popülaristler'i hiç sevmeyen Giolitticiler'in muhalefeti ile karşılaşarak girişiminde başarılı olamadı. Daha sonra De Nava ile Meda'nın temasları da başarısızlıkla son buldu.

*
* *

Hükûmet kurma çalışmaları sürerken 26 Temmuz günü Revanna'da bir olay çıkıverdi. Faşistler'le, Sosyalistler arasında yeni bir çatışma oldu. Devletin emniyet kuvvetleri olaya müdahale edince yedi kişi öldü, çok sayıda kişi de yaralandı. Bu durum üzerine Faşizm bütün Emilia'da seferber oldu. Faşistler silâhlarını kuşandılar ve alanlarda kol gezmeye başladılar.

Gerek Mussolini'nin demeçleri, gerek Revenna olayından sonraki durum, yeni hükûmetin başkan ve üyelerini tesbit ederken dikkatli davranılmasını gerektiriyordu. Çünkü Faşizm'e karşı olan bir hükûmetin işbaşına geçmesi, ülkeyi sonu kötü serüvenlere sürükleyebilirdi. Faşistler, hiçbir surette kendilerine karşı olan bir hükûmetin kurulamayacağını, kurulacak olursa harekete geçeceklerini ilân ettiler.

Ama Popülaristler ile Sosyalistler hâlâ gerçeğin farkında değildiler. İstedikleri gibi bir hükûmet kurulursa Faşizm'in kolunu kanadını kırmanın kolaylaşacağını sanıyorlardı. Bu görüşte olmalarının sebebi de, Faşizm'in Parlâmento'da az sayıda milletvekiline sahip bulunmasıydı.

Sosyalist Parti'nin lideri olan Filippo Turati, Quirinale Sarayı'nda İtalya Kralı'nı ziyaret ederek görüşlerini açıklamıştı. Bu görüşmede bir tehdit edası saklıydı. Ancak Kral, Sosyalist Parti'nin ortaya attığı iddialara kulak asmadı ve hükûmeti kurma görevini yeniden Facta'ya verdi.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İNTİHAR GREVİ

Facta'nın yeniden Başbakan olması demek, Sosyalizm'e darbe vurmak anlamına gelecekti. Çünkü Faşizm'in kapatılması için beslenen umutlar hüsrana dönecekti. İşte bu durumu her ne pahasına olursa olsun önlemek için karar alan Sosyalistler, 31 Temmuz 1922 tarihinde Sciopero Generale Legalitario denilen bir genel grev ilân ettiler.

Amaçları Kral'a ve Parlâmento'ya gözdağı vererek Facta'nın Başbakanlığa getirilmesini önlemek ve yerine Faşist düşmanı birinin gelmesini sağlamaktı. Ancak evdeki hesap çarşıya uymadı. Sonunda mezarcı kazdığı kuyuya düştü. Çünkü Sosyalistler'in büyük bir bölümü bu grevi "intihar" olarak nitelendirmişlerdi.

Aynı zamanda İtalyan halkı grevlerden ve iç çatışmalardan bıkmıştı. Bu genel grev, yeni kıtlık ve sefalete davetiye çıkarmak olacaktı. Öte yandan halka refah ve huzur vaadeden Sosyalist iddiaları, artık geçer akçe olmaktan çıkmıştı. Halk ve işçiler bir zadegân grubunun keyfi uğruna istismar edildiklerini ve daha çok sıkıntının içine düşürüldüklerini anlamışlardı. Bu yüzden grev hareketi karşısında sessiz, fakat nefret duygusuyla dolu bir seyirci durumunda kalmışlardı.

Bu arada Hükûmet kuvvetlerinin grevi önleyici nitelikte olmamaları üzerine Faşistler hemen harkete geçtiler. Faşyolar ayağa kalktı ve grevcilerle şiddetli bir mücadeleye giriştiler. Bu mücadele halktan da destek görüyordu.

Nitekim Faşizm'in kuvvetli olduğu bölgelerde grev yapılamadı ve bu yerlerdeki işçiler işlerine devam etti-

ler. Öteki yerlerde ise grev yine başarısız kaldı. Yalnızca demiryolu işçilerinin grevi etkili oldu. Ancak Faşistler tren seferlerini aksatmamak için ellerinden gelen çabayı gösterdiler. Grevci işçiler, birçok yerlerde suikastlerde bulunmalarına ve bazı Faşistler'i öldürmelerine rağmen, tren seferlerini tamamen durdurmayı başaramadılar. Milano, Bari ve Ancona'da Faşistler'le birlikte çalışan Hükûmet kuvvetleri ile Sosyalistler'in arasında silâhlı çatışmalar çıktı. Bu çatışmalarda ölü ve yaralı sayısı bir hayli çoktu. Ancak Sosyalistler her yerde yenilgiye uğradılar.

Böylece Faşistler duruma egemen oldular. 2 Ağustos günü grevden hemen vazgeçilmesi teklifi yapıldı ve daha sonra Sosyalistler'in elinde bulunan belediyelerle, iş odaları ve kulüplere karşı şiddetle harekete başlandı. Grevi düzenleyenler sonunda "pes" etmek zorunda kaldılar. Sosyalist İş Birliği, bütün işyerlerine birer genelge göndererek grevin durdurulmasını emretti.

Ancak Faşistler'i durdurabilmek mümkün değildi. Sosyalistler'in elinde bulunan Marche ve Ancona ile Livorne kaleleri birbiri ardına teslim alındı. 3 Ağusto günü Milano Belediyesi de zaptedildi. Millî Şair Gabriel d'Annuzio omuzlarda taşınarak Belediye Binası'na getirildi. Gabriel d'Annuzio, orak-çekiçli bayrağın indirilerek yerine İtalyan bayrağı çekilen Belediye Binası'nın balkonundan halka heyecanlı bir konuşma yaptı.

Faşistler Cenova'daki kooperatifler ile komünist birlikleri de ortadan kaldırdılar. On gün içinde Sosyalistler'in elinde bulunan belediye, kooperatif ve birliklerin çoğu yıkılmıştı.

Sosyalizm bundan sonra artık hiçbir şey yapamazdı. Çünkü halk da grev olayları sırasında fedakârca çalışan Faşistler'i candan benimsemişti. Kurtuluşunun Faşizm'i desteklemekte olacağı görüşüne sahip olmuştu.

Bu arada Facta Hükûmeti'nde de önemli değişiklikler yapıldı. İçişleri Bakanlığı'na güçlü bir kimse olarak tanınan Taddai getirildi. Öteki bakanlardan da yalnızca ikisi yerlerinde kaldılar. Böylece Hükûmet açısından da Sosyalistler'in bütün umutları sönüverdi.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

YUKARI ADİJ'İN İŞGAL EDİLMESİ

Temmuz ayının son günü başlayan ve birkaç gün süren grev, Faşistler'in kesin zaferiyle durduruldu ve muhalifler, hele anarşist Sosyalistler tam anlamıyle sindirildiler. Hükûmet kuvvetlerinin başaramadığı işi Faşistler başardı ve böylece Sosyalizm'e ölüm darbesi indirdiler. Artık İtalya'nın yönetimini ele almak için, ortada bir tek engel kalmıştı. Bu engel de, devlet idi.

Faşist ihtilâl artık hedefine doğru yürüyüşe geçebilirdi. Yıllardan beri süren mücadeleler, Sosyalizm'i damla damla eritirken, Faşizm'i de adım adım hedefine ilerletti ve sonunda bugünkü durumuna getirdi.

Bir avuç İnterventista'nın kellerini ortaya koyarak giriştikleri dava, artık geniş kitleler tarafından benimsenmişti. Halk artık ideal çerçevesinde toplanan yurtseverlerden nefret etmiyor ve millî şuurun heyecanını yaşıyordu. Şimdi halk da, işçi toplulukları da, Faşizm'e kurtarıcı gözüyle bakıyorlardı.

Artık Mussolini, genel grevin bastırılmasından sonra kararını vermişti. Yalnız uygun zamanı kolluyordu. İktidarı ele almak için kitleyi hazırlamakla uğraşıyordu. Eylül ayında büyük savaş alanının merkezi sayılacak olan Udine şehrinde, kalabalık topluluğa karşı bir konuşma yaparak şunları söyledi:

"Garibaldi, kırmızı gömleklilere 'ya Roma, ya ölüm' demişti. Bu davranış, İtalya'nın yeni doğuşunu gerçekleştirenler için, Roma'nın İtalyan tarihinde çok taraflı bir görevi ve yerinin olduğunu işaret eder. Biz de Roma'yı, bizim ruhumuzun şehri; yani onu çamura bula-

yan bütün fesatçılardan temizlenmiş, dezenfekte edilmiş bir şehir yapmayı düşünüyoruz. Onu, hayalimizdeki büyük İtalya'nın çarpan kalbi yapmayı düşünüyoruz. Programımız basittir: İtalya'yı yönetmek istiyoruz."

Mussolini, 24 Eylûl günü bu defa Cremona'da Faşistler'e ve çiftçilere karşı yaptığı konuşmada da şunları söyledi.

"Piave türküsünü işittiğiniz zaman duyduğunuz heyecan, vücudunuzda doloşan titreme nedir? Bu titreme, Piave'nin bir sonu değil, bir başlangıcı işaret etmesidir. Bizim alay sancaklarımız, Piave'den, Vittorio Veneto'dan pısırık diplomasi tarafından yaralanmış olmasına rağmen, şanına gölge düşürülemeyecek zaferden hareket etmektedir. Son hedef olan Roma'ya varmadan durmayacak olan yürüyüşümüze biz Piave kıyılarından başladık, şimdi de devam ediyoruz. Bizi durdurabilecek ne insan, ne de başka bir maddi engel vardır."

Mussolini, her konuşmasında amacı biraz daha berraklaştırarak açıklıyordu. "Birkaç gün sonra Milano Faşistleri'ne, vatandaşlar kendi kendilerine soruyorlar: İtalyanlar'a yasayı hangi devlet dikte edecek. Hiçbir tereddüt gösterilmeden vereceğimiz cevap şudur: Faşist devlet..." diyordu.

Faşizm artık devletin aciz kaldığı birtakım iç sorunları da çözümlemek için harekete geçmeye başlamıştı. Eylûl ayının son günlerinde Trento, Veneto ve Lombardia Faşyolar'ı, Bolzano'da toplanarak Avusturya'dan alınmış olan Yukarı Adij bölgesini bir düzene sokmaya karar verdiler.

Yukarı Adij'de İtalya'nın gücü ve etkinliği yok gibiydi. Sanki burası bağımsız bir devletti. Ayrı yasalarla yönetiliyordu. Belediye görevlileri İmparatorluk döneminden kalma Avusturya üniformaları giyiyorlardı. Çünkü Francesco Nitti zamanında, Alman ırkından olan halkın ayaklanmasından korkularak siyasî bağımsızlık tanınmıştı. Başbakan Nitti ve Hükûmeti, öteki sorunlarda olduğu gibi bu sorunda da aczini ortaya koymuştu.

Faşist kıtaları, De Stefani ve Giunta'nın komutasında durumu düzeltmek için hızla Yukarı Adij'e gittiler.

Bolzano Belediye Başbakanı Perathoner istifa etmek zorunda bırakıldı. Avusturya üniforması giyen silâhlı Belediye güçleri dağıtıldı. Köhne binalarda öğrenim yapan İtalya Okulları, Avusturya Okulu'nun binasına taşındı.

Faşistler'in bu ani saldırıları karşısında İtalyan Hükûmeti ne yapacağını şaşırdı. Ama ortaya konulan başarılı işleri kabul etmek zorunda kaldı.

Daha sonra Faşistler tarafından Trento işgal edildi. Bu şehirde, masonların bir numaralı adamı olan Credaro, Valilik görevinde bulunuyordu. Credaro önceleri masonların temsilcisi iken, daha sonra Popülaristler'in emirlerini uygular duruma gelmişti. Yukarı Adij'de yaşanan kanunsuzlukların baş sorumlusuydu.

Faşizm'in, Bolzano ve Trento yönetimine el koyması muhalefeti ciddi biçimde korkutmuştu. Çünkü Faşizm Trento Valisi'ni görevinden uzaklaştırmakla bir yandan Popülaristler'in hedefi durumuna gelmiş, öte yandan da Hükûmet'in Yukarı Adij politikasını kökünden değiştirmeyi başarmıştı. Bu olay, devlet otoritesini yıkmıştı. Ancak Hükûmet yapılanlara karşılık verecek güçte değildi. İtalyan Hükûmeti olanlara seyirci kalmaktan başka birşey yapamıyordu.

Artık Faşist ihtilâl hedefine doğru yürüyordu. Bu ihtilâli durdurmak mümkün değildi. Şimdi sıra Başkent Roma'nın işgal edilmesine gelmişti.

ON ALTINCI BÖLÜM

FİKRî YÖNDEN GELİŞMELER

1919 yılından beri ülke sathında süregelen çatışmalar, Faşizmi yavaş yavaş bir doktrin haline getiriyordu. Mussolini, ilk Faşyolar'ın kuruluşu sırasında "kurtuluşun gizliliğinde düşünülmemiş ve düşünülemez realiteleri yaratan kuvvet olarak eylem hamlesine inandıklarını" söylemişti. Bu fikir doğru çıktı. Önce Sosyalizm'e karşı bir reaksiyon hareketi olarak doğan ve büyük savaşın erdemlerini halka indirme amacını taşıyan Faşizm, tecrübelerle beslendikçe, kuvvetlenip geliştikçe bir devlet yönetim sistemi kişiliğine erişmişti. Artık Sosyalizm taraftarlarını ve savaş aleyhtarlarını sindirmekten ibaret olan basit bir heyecan değildi. Faşizm, toplum realiteleri önünde düşünebilen, onlara çözüm yolu bulmaya çalışan bir ekonomik ve politik düşünceler organizasyonu idi.

Faşizm 1921 yılında İtalya Parlâmentosu'na girinceye kadar partidışı bir karakter içinde görülüyordu. Onun dirijanları, eski ve yeni politik ekollerin hiçbirine bağlı değildi. Yalnızca savaşta ölenlerin ya da savaştan dönenlerin savunmasını yapıyorlar ve kazanılan zaferi lekelemeye çalışanlarla mücadele ediyorlardı. Vittorio Veneto zaferi dolayısiyle İtalya'nın da hakkını elde etmesi için ellerindeki bütün imkânlarını kullanıyorlardı. Ancak olaylar Faşizm'i zamanla savunma durumundan çıkardı; millî ve kutsal mefhumları, tek kelimeyle İtalyan milletinin düşmanlarına karşı saldırı pozisyonuna soktu.

Parlâmento hayatı başladıktan sonra Faşizm, parti durumuna geldi. Bu, zamanın gerçekleri ve Faşyolar arasındaki birliği ve disiplini sağlamak bakımından bir zaruretti. Sosyalizm'e karşı mücadelede siyasî bir organizasyon, daha başarılı sonuçlar alabilirdi. Nitekim Faşizm, affetmeyen bir güç olarak her geçen gün muhaliflerini ezerken, bir yandan da devlet yönetimini eline geçirmek üzere çaba gösteriyordu. Bu fikri olgunlaşmayı ve açıklığı ise olaylar sağlıyordu.

Faşizm'in elinde artık bir iş programı, temelleri ve ana duvarları ile binayı yeniden inşa etme plânı vardı. Üç yıl süren iç çarpışmalar Faşizm'i artık başkaları ile dövüşmekten kurtardı ve ona kendine özgü bir program hazırlama imkânını verdi.

Artık parti kongrelerinde, meydan nutuklarında devlet yönetimini ele alma isteği açıkça ortaya koyuluyordu. Dış politikaya, millî esaslara uygun onurlu bir görünüm verilmesi, diplomatik kadronun milliyetçi elemanlarla takviye edilmesi ve yeniden kurulması, İtalyan egemenliğine yeni alanlar aranması ileri sürülüyordu. İç politikada ise üretim güçlerinin daha verimli çalıştırılması ve Parlâmento'da işçi haklarını temsil edecek grupların bulundurulması fikirlerini savunuyordu.

Mussolini, 1922 yılında tekel yönetiminin kaldırılması, bazı bakanlıkların ve müsteşarlıkların birleştirilmeleri ya da ortadan kaldırılmaları konularında, muhaliflerinden farklı bir görüşe sahip değildi. Faşizm'in programında eski ve yeni liberalizm, sosyalizm ve milliyetçilik fikirleri barışıp kaynaşabiliyordu.

Bu öyle bir akımdı ki, o güne kadar edinilen tecrübelerden yararlanılıyor ve değişik sistemlerin ekonomik düşüncelerinden bazıları alınıyordu. Ancak bütün bu reformları gerçekleştirecek devletin karakteri, mutlaka Faşizm olacaktı. Sosyalizm de, Liberalizm de ve Nasyonalizm de tek başlarına bir devleti refaha götüremezlerdi. Hatta çöküntüye sürükleyebilirlerdi. Kaldı ki Faşizm'e karşı olan bir hükûmete ne olursa olsun izin veremeyeceklerini faşist liderler her fırsatta açıklı-

yorlardı. Yakın bir geleceğin iktidarı, kesin Faşizm olacaktı.

Faşizm, sendikaları politika dışı teşeküller olarak kabul etmiyordu. Kendisini kategorilerin ve mesleklerin egoizminden kurtaracak bir fikir ve ruh taşımayan sendikalizm, bir anlam ifade etmezdi. Sendikalar ya sosyalist, ya da halkçı veyahut faşist olmalıydı.

Sosyalist İş Federasyonu, adım başında ilân ettiği grevlerle, işçi haklarını alamadığı gibi, büyük işçi kitlelerini de daha sefil ve bir lokma kuru ekmeğe muhtaç duruma düşürüyordu. Zaten Sosyalizm işçileri korumuyordu. Onları, ihtilâl amaçlarının şuurdan yoksun silâhları olarak kullanıyorlardı. İşçiler, nereye itilmek istediklerini bilmeyen toplulullardı. Çekici vaadlerin kurbanlık koyunları gibiydiler. Fakat zaman, gerçekleri gün ışığına çıkarıyor ve kızıl niyetler açıkça görülüyordu.

Ama işçiler istismar edildiklerini, tamamen açlığa mahkûm bırakıldıklarını anlıyorlardı. Bu yüzden de Sosyalizm'den uzaklaşıyorlardı. Bu durum ise milliyetçi sendikalizme gittikçe güç kazandırıyordu.

1921 yılının başlarına gelinceye kadar, işçi topluluklarında pek taraftarı olmayan Faşizm, milliyetçi sendikalizme sempati duymaya başlamıştı. Ferrara'da birkaç arkadaşı ile bu görüşü ileri süren Rossoni, "kutsal ekmek davasını enternasyonal bayrak altında olduğu kadar, millî bayrak altında çözümlemek mümkündür. İşveren, millî üretimi arttıran işçinin, aynı amaca hizmet eden çalışma arkadaşıdır" diyordu. Milliyetçi sendikalar güç kazandıkça Faşizm onlarla birlikte olmaya karar verdi. Zaten bu sedikalar da, Faşizm'i benimsiyorlardı. Böylece Faşizm ile milliyetçi sendikalar işbirliğinin adımı atıldı.

Yeni İtalyan sendikacılık hareketi, böylece Faşist karakter kazandı. Fikir ve kol işçilerini bir çatı altında birleştirecek bir düzenleme düşünülüyordu. Bu sınıfların üstünde bir varlık daha bulunacak ve sınıfların haklarını birbirine feda edilmesini değil, ancak fertlerin ekonomik açıdan geliştirilmesini sağlayacaktı. Bu, çeşitli mesleklerden olan aynı inanca sahip İtalyanlar'ın yep-

yeni ve sağlam temellere oturtulan bir organizasyonu idi. Vatandaşlar bu organizasyonda, yüksek bir politik terbiye alacaklardı. Bu organizasyon aynı zamanda, işçilerin üretim yeteneğini geliştirdiği gibi, kişileri de daha sıkı bir millî şuur ve disiplin altında tutacaktı.

*
* *

Böylece 1921 yılından itibaren işçiler, faşyolara akın etmeye başladılar. İşçilerle birlikte köylüler de Faşizm'in tarafına geçiyorlardı. Bunlar önceleri sosyalist organizasyonlara kayıtlı kişilerdi. Ama gelişen olaylar, onlara gerçekleri birer birer gösterdi. Bu durum karşısında Faşizm'de, ferdî mülkiyet esaslarına dayanan bir köy demokrasisi yaratmak fikri doğdu.

Artık Faşizm, İtalyan gençliğini millî şuuruna sahip olarak yetiştirmeye başlamıştı. Ayrıca çocukları çeşitli gruplarda eğitime tabi tutuyordu. Politikanın çocuklara kadar indirilmesinin zararlı olacağı iddialarına rağmen, Mussolini gelecek için bunun gerekli olduğunu söylüyordu.

Bazı kişiler, Faşizm'in bu kuruluşlarını göstererek zengin sınıfın çıkarlarının korunmak istendiği iddiasını ortaya attılar. Faşistler'in bu iddialara verdiği cevap ise şöyleydi:

"Bu bir burjuvazi görüştür. Gerçekte ise bu burjuvazi, çok defa enternasyonal sosyalizme çanak tutan iş burjuvazisinden çok, köy burjuvazisidir. Plütokrasi ile proleterya arasında hapsedilmiş, organizasyonu dağılmış, savaş sonunda ekonomik parazitizm ve retorik yurtseverlik araçları verilerek, kendisiyle alay edilen, fakat İtalyan toplumunun büyük kuvveti olan bir burjuvazidir. Bu burjuvazi önce İtalya'nın yeni doğuşunu temsil eden, şimdi de kültürün tek sahibi olan burjuvazidir. Özetle bu burjuvazi, sınıfların egoizmini ortadan kaldıran savaş süzgecinden geçmiştir. Cepheden dönenlerden ve onların çocuklarından oluşmaktadır. Çok genç ve sağlam bir kuvvettir ve savaş havası için-

de kavrularak önce millî şair Gabriel d'Annuzio ile Fiume'de, daha sonra Faşist kıtalarında bir çeşit yeniden savaşa girmiştir. Onlar ne burjuvazi ya da proleterya, ne kişisel ya da kollektif mülkiyet, ne sendikalist ya da nasyonalist doktrinler adına harekete geçiyorlardı. Onlar politik bir düşüncenin değil, İtalya kelimesiyle ifade edilen, jenerik bir aşkın hizmetkârları idiler."

Faşizm, politik organizasyonuna paralel olarak, askerî ve sendikal organizasyonlarını da güçlendirmeye başlamıştı. Foşyalar'ın yanında, artık milliyetçi sendikalar da yer alıyordu. Böylece etki alanı, bütün millî organizasyonların arasında yayılma imkânını kazanmıştı. Zaten bütün millî kuruluşların üzerinde örgütlenmek amacını güdüyordu.

Faşizm'in, Sosyalizm'i yıkması ve milliyetçi sendikaları, köylüleri ve burjuva sınıfını bünyesinde toplaması, muhaliflerinin dilinde "Faşizm'i milliyetçilik yutmuştur" iddialarına yol açmıştı.

Faşistler ise şöyle diyorlardı:

"-Evet, bu bir milliyetçiliktir. Ama doğmatizmine karşı olduğumuz milliyetçilikten farklıdır. Sosyal davaları içinde toplayan ve bütün kitleler arasında yayılma yeteneği bulunan bir milliyetçiliktir."

ON YEDİNCİ BÖLÜM

HEDEFE DOĞRU

1922 yılının ortalarından sonra Faşizm, devletten de güçlü bir politik organizasyon durumuna girdi ve milliyetçi sendikalar yoluyle işçi kitlelerini kendine çekerken, aynı zamanda köylerde bile örgütlenmeye başladı. Sosyalizmin müthiş gücünden artık iz kalmamıştı. Sokaklarda cinayet suçlusu gibi kovalanan, adım başında hakarete uğrayan askerler, şimdi saygı ile selâmlanıyorlardı. Savaş kelimesini işittiği zaman sinirlenen, zafere küfürler savuran halk, şimdi o günlere ait hatıraları dinlediği zaman heyecandan titriyordu. İnterventistaların, zaferin onurunu millete kabul ettirmesi başarıya ulaşmıştı.

Ancak bu mücadelede, devletin hiç payı yoktu. Üç yıl içinde değişip duran hükûmetler, halkta o şuuru uyandırmak için çaba göstermemişlerdi. Hatta bazı başbakanlar, enternasyonal sosyalizmin ekmeğine yağ sürmüşler, orduya küfredilmesine, subayların hakarete uğramasına ve üzerlerine kurşun sıkılarak yaralanmalarına bile ses çıkarmamışlardı. Hele, o kirli havayı değiştirmek için bir reaksiyon hareketi olarak doğan Faşizm'i boğmak bile istemişlerdi. Fakat bir yandan komünistlerin iğrenç saldırıları, öte yandan devletin bazen seyirci, bazen Faşizm'e düşman davranışları, bugünkü vasatı hazırlamıştı. İtalyan halkı, şimdi bozgunculara olduğu kadar, devlet yöneticilerine de düşman kesilmişti.

Bu yüzden anarşist hareketler karşısında halk devletten medet ummuyordu. Bütün umudu artık Faşizm'de idi. Çünkü faşistler, öyle bir güce erişmişlerdi

ki ayaklanma olayları ve grevler ne kadar tehlikeli olursa olsun, cesaretle karşı koyuyorlar ve muhakkak bastırıyorlardı. Faşizmin silâhlı organizasyonları, her zaman devlet kuvvetlerine destek oluyordu. Hatta bazı zamanlarda da devlet kuvvetlerinin yerine geçiyordu. Ama bazı zamanlarda da devlete karşı cephe alıyordu. Ülkede sanki iki yönetim vardı. Faşistler'in sivil ordusu, birçok sorunda devlet otoritesini, devlet gücünü gölgede bırakmıştı. İşte Yukarı Adij bölgesinin düzen altına alınması, komünist belediyelerin işgal edilmeleri ve son genel grevde kazanılan başarı, bu durumun en belirgin örneklerindendi.

*
* *

Silâhlı Faşyo kıtaları, yıl ortalarında tam bir savaş seferberliği yaptılar. Bunlar Ferrara, Floransa, Fiume ve Bologna'daki şehir işgal hareketlerini başarmışlardı. Bazı belediye binalarında asılı olan orak-çekiçli bayrakların indirilmesi, Sosyalistler'in makam koltuklarından atılmaları hayli cana malolmasına rağmen, Mussolini'nin "Temizleme Mücadelesi" adını verdiği bu hareketler, sonunda amaç olarak kabul edildi.

Bir de Ağustos ayında demiryolları işçilerinin yaptıkları grevin önlenmesi ve Sosyalist İş Federasyonu'nun "iş başına dönme" emri vermek zorunda kalışı, Faşizm'in zaferini kesinleştirmişti. Böylece Sosyalizm intihar ipini kendi elleriyle boynuna geçirmiş oluyordu. Facta Hükûmeti'nin şahsında devlet otoritesi de bu olaylarda iflas etmişti.

Faşizm'in bu olaylarla Hükûmeti hedef olarak ele alması karşısında bir faşist yazar, şunları yazıyordu:

"Hedef Bonomi ve Facta ile, kargaşalık ve güçsüzlüğün en yüksek haddine ulaşan Parlâmento rejimi idi. Bozgun o hale gelmişti ki, alışılmış yöntemlerle bunu önlemek mümkün değildi."

Mussolini, Ağustos grevinin bastırılmasından sonra, çeşitli şehirlerde yaptığı konuşmalarda Roma'nın işgal edilmesinden sözetmeye başlamıştı. Devletin kesin-

likle Faşist olacağını söylüyordu. Ancak amaca, seçim yolu ile mi, yoksa bir ihtilâl ile mi ulaşılacaktı. Bu konuda henüz kesin bir karara varılmamıştı. Çünkü iki görüş çarpışıyordu. Bazı kişilere göre, seçim yasasında değişiklik yapılarak Parlâmento'da mümkün olduğu kadar milletvekili ile temsil edilmek ve hükûmetteki önemli bakanlıkları elde etmek en çıkar yoldu. Bazıları ise Faşist kıtalarının seferber duruma getirilerek Roma üzerine yürünmesini ve ihtiâl yapılmasını daha uygun buluyorlardı.

Mussolini ise henüz bu görüşlerden birini kabul etmemişti. Tercihini gelişmelere göre yapacaktı. Ancak Faşyolar sabırsızlık gösteriyorlardı. Bir an önce harekete geçmek istiyorlardı. Zaten Faşizm'in aktif güçleri, seçim mücadelelerine değil, dövüşlere göre hazırlanmış birliklerdi.

Faşizm'in niyeti, artık hiç bir kuşkuya meydan bırakmayacak biçimde açıktı. Bu sırada Facta da kuracağı hükûmette Faşistler'e bakanlık teklif ederek görüşmelere başlamıştı. Ancak Hükûmet'te temsil edilmek Faşizm'in başlıca amacı için çıkar yol değildi. Faşistler devlet yönetimini tamamen ellerine almak istiyorlardı. Sonunda Mussolini 4 Ekim 1922 tarihinde Milano'da silâhlı faşistlere karşı yaptığı konuşmada ihtilâl kararını açıklığa kavuşturarak şunları söyledi:

"-Bir şiddet ve bir aksiyon politikası takip edeceğiz. İtalyan Kralı'ndan en küçük İtalyan memuruna kadar hiç kimsede devlet otoritesi olmayan ve bir zaaftan ibaret kalan bu demokrasiye karşı koyacağız. Demokrasi, İtalyan halkının karakterini bozmuştur. Yâni gidişini, rengini, kuvvetini, pitoresk ve mistik olarak toplumun ruhunda yaşayan şeyleri yok etmiştir. Biz, bütün bunları tekrar yerine koyacağız. Biz şiddet ve kin olarak, politika ve sanat olarak ne varsa hepsini yeniden ele alacağız. Biz hem politikacıyız, hem de kavgacıyız."

Faşistler'in "Duçe" adını verdikleri liderleri Benito Mussolini, bu konuşmasıyle yaklaşan ihtilâlden sözediyordu.

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM

ROMA YÜRÜYÜŞÜ VE ZAFER

Artık Faşizm, ihtilâl kararını vermişti. Fakat en uygun zamanı seçme konusunda henüz bir görüş birliğine varamamıştı. 16 Ekim 1922 tarihinde Milano'nun Faşyo Evi'nde (Casa del Fascio), Faşist liderler bir toplantı yaptılar. Mussolini'nin başkanlığında yapılan toplantıya de Bono, de Vecchi, Michele Bianchi, İtalo Balbo, General Fara ve Ceccherini katıldılar. Bu toplantıda ihtilâlin başlama tarihi ve plânına ilişkin kararlar alınacaktı. Bazı liderler ilkbaharda harekete geçmeyi ileri sürdüler. Mussolini ise zamanın çok uygun olduğunu, en geç 4 Kasım 1922 gününe kadar yürüyüşe başlanması tezini savundu. Sonunda bu fikir kabul edilerek Michele Bianchi, de Bono, de Vecchi ve İtalo Balbo'dan oluşan bir Dörtler Komitesi (Quadrumvirato) kuruldu. Bu komite, yürüyüş plânının ana hatlarını gözden geçirdi. Sonunda askerî plânları hazırlamakla görevlendirilen General de Bono, 20 Ekim'de Bordighera'ya hareket ederek, de Vecchi ve Teruzzi ile çalışmalarına başladı.

Hareket, İtalya'nın her tarafında aynı anda başlatılacaktı. Fakat asıl yürüyüşü Orta İtalya Faşist Kıtaları yapacaktı. Bunlar Santa Marinella, Monte Rotondo ve Tiroli olmak üzere, üç koldan Roma'ya doğru yürüyüşe geçeceklerdi. Güneyden gelecek olan Faşistler, yürüyüş kollarını baskından koruyacak, Val Pandana kıtaları ise yerel darbeleri indirdikten sonra, stratejik yedek kuvvet olarak bekliyeceklerdi.

Roma üzerine yürüyüş plânı bu biçimde tesbit edildikten sonra, harekâtın 27 Ekim 1922 tarihinde başlatılması ve merkez olarak ilk anda Perugia'nın işgal edilmesi kararlaştırıldı.

Bu arada Hükûmet henüz işin farkına varmış değil-

di. Başbakan Facta, Faşizm'in bir ayaklanma düzenleyeceğine ihtimal vermiyordu. Bu durum ise Faşistler'in çalışmalarını daha da kolaylaştırıyordu.

24 Ekim 1922 günü Napoli'de büyük bir Faşist mitingi toplandı. Harekete geçildiği gün Hükûmeti şaşırtmak amacıyle kırk bin faşistin katıldığı toplantıda, Mussolini Faşizm'in politikasını açıklıyordu. Fakat bir ara Bianchi sabırsızlandı ve "Napoli'de yağmur yağıyor. Burada ne işimiz var?" diye bağırdı. Mussolini, daha açık konuşarak "iktidara servis kapısından gitmek niyetinde değiliz," cevabını verdi.

Plebiscito Alanı'nı dolduran muazzam bir Faşist kalabalığı, görülmemiş bir çoşkuyla Duçe'yi alkışlarken "Roma'ya Roma'ya!" sesleri çevreyi sarsıyordu. Faşist lider, bu çoşku karşısında daha fazla dayanamadı ve şöyle bağırdı:

" - Artık sorun; gün, belki de saat sorunudur. Hükûmet'i ya teslim edecekler, ya da biz Roma'ya gidip alacağız. Harekâtın hemen başlaması için hızla merkezlerinize dönmeniz gerekmektedir. Sizlere söylüyorum, sizlere yemin ediyorum. Gerekirse emir verilecektir."

Faşist topluluk bu açık ifade karşısında tatmin olmuştu. Böylece kalabalık, büyük bir heyecan içerisinde dağıldı. Mussolini Milano'ya döndü. Yürüyüşü, mitralyözlü faşistler tarafından koruma altına alınan Popola d'İtalia Gazetesi'nden takip edecekti. Yürüyüşü yönetecek olan "Dörtler" ise işgal için Perugia'ya hareket ettiler.

*

* *

Faşist komutanlar, son emri almak üzere Floransa'da bir araya geldiler. Ertesi gün Başbakan Facta istifaya davet edildi. Fakat Başbakan Facta, hâlâ Faşizm'i durdurabileceğini sanıyordu. Bu bakımdan istifa çağrısına uymadı. Böylece 27 Ekim 1922 günü "Faşist Seferberliği" ilân edildi. Mussolini, halka bir bildiri yayınlayarak "kesin mücadele saatinin geldiğini"

bildirdi. Faşistler kara gömlekli üniformalarıyle bütün İtalya'da harekete geçtiler. Bu gömlek, İtalyan birliğini kuran kırmızı gömlekli Garibaldiciler örnek alınarak Faşist liderler tarafından kabul edilmişti. Ancak kızıl sosyalistlere karşı, sadakat ifade eden siyah renk seçilmişti.

Başbakan Facta ne yapacağını şaşırmıştı. Kral'ın San Rossore'de bulunmasına rağmen, Bakan Taddei ve Amendola'nın ısrarları karşısında sıkıyönetim ilân etti. Ancak sıkıyönetim, faşist kıtaların, hareket merkezlerine ulaşmalarını önliyemiyordu. Demiryollarını da ele geçiren faşist kıtalar, rahat biçimde bir araya toplanıyorlardı.

Bir yandan da Hükûmet, Faşistler'in bu hareketlerine karşı Roma'da hızlı tedbirler alıyordu. Monte Mario'ya toplar yerleştirildi. Tevere Nehri'nin kıyılarında da askerlerle savunma önlemleri alındı.

Durumun ciddi bir tehlike arzetmesi ve çok kanlı olayların patlak vermesi ihtimali belirince, Kral hemen Roma'ya döndü. Kral gelir gelmez, Facta hemen huzuruna çıkarak istifasını sunmuş ve aynı zamanda imzalaması için sıkıyönetim kararını vermişti. Ancak Kral, sıkıyönetim kararını imzalamadı ve alınan tedbirlerden de hemen vazgeçilmesi emrini verdi.

Bu sırada Roma'da bulunan Faşistler büyük bir heyecan içinde gelişmeleri takip ediyorlardı. Eğer Kral, sıkıyönetim kararını imzalarsa, askerlerle Faşistler birbirlerine gireceklerdi. Ancak Kral'ın tutumu öğrenilince, Faşistler rahat bir nefes aldılar. O gün Kral, Faşist liderlerden de Vecchi'yi Quirinale Sarayı'na çağırarak, kendisinin sıkıyönetim kararını imzalamak istemediğinin duyurulmasını istedi.

Başbakan Facta'nın istifa etmesi ve sıkıyönetim tedbirlerinin kaldırılmasıyle Faşizm'in zaferi onaylanmış oluyordu. Hemen Salandra'ya hükûmet kurma teklifi yapıldı, ancak bu konudaki görüşmeler bir sonuç vermedi.

Bu sırada Milano'da gazetesinin başında bulunan ve Roma'daki gelişmeleri anında öğrenen Mussolini,

hiçbir biçimde anlaşma yoluna gitmemek konusunda kesin talimat verdi.

Sonunda beklenen davet çıktı. Kral, hükûmet kurması için Mussolini'yi Roma'ya çağırdı. Mussolini 29 Ekim 1922 gününün akşamı yeni görevi için Roma'ya hareket etti.

Faşistler ise sürekli yağan yağmurlara rağmen İtalya'nın dört bir yanından Roma'ya geliyorlardı. Bunların yanlarında tabanca ve tüfeklerden başka makineli tüfek ve toplar bile vardı. Yürüyüş sırasında yer yer çarpışmalar çıkıyor, ölenler ve yaralananlar oluyordu. Hatta zaferin kazanıldığı gün Bologna ve Cremona'da çarpışmalar oldu. Bu çatışmalar sırasında çok sayıda ölü ve yaralı verildi.

Mussolini, Roma'ya girmeden önce, Santa Marinella'da kara gömlekliileri bir araya toplayarak göz alıcı bir resmi geçit yaptırdı. 30 Ekim 1922 günü Saray'a giderek hükûmet listesini Kral'a sundu ve şunları söyledi:

" - Haşmetli Kral Hazretleri! Size yeni zaferlerle yeniden kutsanmış olan Vittorio Veneto İtalyasını getiriyorum."

Mussolini'nin kurduğu hükûmette yalnızca faşistler yer almamıştı. Büyük savaşta Başkomutan olan Diaz ve Amiral Thaon di Rival'e de görev verilmişti. Bazı bakanlar ile müsteşarlar arasında liberal ve popülaristler de bulunuyordu.

Artık Faşizm, iktidara gelmişti. Roma, kara gömlekliler tarafından işgal edilmişti. İtalya devletine yeni bir yön verilmişti. Ancak hareketin en önemli safhası bundan sonra başlayacaktı. Zorla alınan devlet yönetimini elden kaçırmamak ve reformlara başlamak gerekiyordu. Çünkü Faşizm'in düşmanları kesin bir yenilgiye uğramalarına rağmen, tamamen ortadan kaldırılmış değillerdi.

Mussolini, Başbakanlık koltuğuna oturduğu gün, kara gömlekliler törenle Roma'ya girdiler. Quirinale Sarayı Alanı'nda bir resmi geçit yaptılar. Daha sonra memleketlerine döndüler.

ON DOKUZUNCU BÖLÜM

FAŞİZM'İN İKTİDAR YILLARI

Mussolini, tamamen laçka haline gelmiş bir yönetimi devralmıştı. Sivil örgütler, ciddi revizyonlara ve köklü değişikliklere ihtiyaç duyan bir bozukluk içinde yüzüyorlardı. Devlet yönetiminde rüşvet alma olayları bir hayli artmıştı. Tekel, ekonomik ve yarı ekonomik devlet kuruluşları birer çiftlik durumundaydı. Millî kuruluşlardan yalnızca Ordu bir parça düzenli kalabilmişti. Ancak Ordu'nun da eksiklikleri pek çoktu.

Bu durumda sorumluluk almak, milletin refah ve kalkınma problemlerine elkoymak gerçekten büyük bir cesaret isteyen bir sorundu. Üstelik Faşizmin daha önce hazırlanmış bir programı da yoktu. Ayrıca bazı sorunlar da acil çözümler bekliyordu.

Mussolini'nin tamamen Faşistler'den oluşan bir Hükûmet kurmamasının tek sebebi de bütün bu sorunlardı. Çünkü partinin ileri gelenleri, gerektiğinde sokak dövüşlerini başarılı taktiklerle yürütebiliyor ve ihtilalci olabiliyorlardı. Ama devlet adamlığı tecrübesinden yoksundular. Ellerinde hazır bir plân da yoktu. Faşizm, henüz bir devlet sistemi değildi. Hükûmet'in Faşist olmayan bakanlarla takviye edilmesi, bu kişilerin tecrübelerinden yararlanmak içindi.

Bir önemli konu daha vardı. Bu da yerel yöneticilerin eski rejim mensupları olmalarıydı. Bunlar girişilecek işlerde doğrudan doğruya olmasa bile çeşitli yollardan Hükûmeti zor durumlara sokabilirler ve halkın gü-

ven ve sevgi duygularını şaşırtabilirlerdi. Üstelik devlet yönetiminde görev alan muhalifler sayı bakımından da korkunç bir üstünlüğe sahip bulunuyorlardı. Bu arada Sosyalistler'in ya açık, ya da gizli yollardan Mussolini Hükûmeti'ni her an zor durumlara düşürecekleri belliydi.

*
* *

Dış politika kargaşasının yanında, nihayet ekonomik durum da çok kötüydü. Devlet bütçesindeki açık, o günlerde yedi milyar liret civarında bulunuyordu.

İşte Faşist ihtilâlin Başbakanı olan Mussolin'i, bu korkunç görünüm ve tehlikelerin ortasında, o köhne yapıyı devirerek yeni temellerin üzerinde geleceğin İtalya'sını kurma işini gerçekleştirecekti.

Bu arada Faşist ihtilâl, büyük çevrelerde tasvip görüyordu. Halk da, Ordu da yeni lidere candan bağlıydılar. Bunun bir işareti olmak üzere Roma Garnizonu'na mensup olan subaylar, Mussolini'nin lehine bir miting düzenlemek istediler. Fakat Mussolini, eskiden beri Ordu'nun politika dışında kalmasından yanaydı. Subaylara teşekkür etti, ama miting yapmaları için gerekli izni vermedi.

Hükûmet programı hazırlıklarının son hızla bitirilmesi için çalışıldığı sırada, İtalya'nın Almanya Büyük elçisi Frassati, görevinden affını istedi. Oysa İtalya'nın Fransa Büyükelçisi Kont Sforza, Hükûmet'e bilgi vermeden Parisli gazetecilere istifa ettiğini açıklamıştı. Başbakan hemen görevinin başına dönmesini emretti. Mussolini, birkaç gün sonra da Kont Sforza'yı azletti. Bu olay, Mussolini'nin enerjisini ve kuru gürültüye papuç bırakmayacağını ispat etmişti.

Sonunda yeni Hükûmet programı, 16 Kasım günü Parlâmento'ya sunuldu. Mussolini program dolayısıyle yaptığı konuşmada, savaş yıllarında başlayan bir devrimin devam ettirilmesi için iktidara geldiklerini, Meclis'i dağıtarak tamamen Faşistler'den oluşan bir

yönetim kurma kuvvvetine sahip olmalarına rağmen bunu bir süre için yapmak istemediğini açıkladı. Parlâmento'nun büyük çoğunluğu ise Faşist Başbakan'a diş biliyordu. Ama korktukları için birşey söyleyemiyorlardı. Bunun için Mussolini'nin "tam yetki" isteği itiraza uğramadan kabul edildi.

*
* *

Mussolini Hükûmeti, kendisini bekleyen işler için her koldan harekete girişti. İlk olarak İtalya'nın öteki ülkeler nezdindeki itibarını güçlendirmek ve İtalyan dış politikasını lâyık olduğu yere yükseltmek gerekiyordu. Çünkü, diplomasi alanında İtalya'nın işgal ettiği mevki pek önemsizdi. İtalyan diplomatlarına kimse değer vermiyordu. Gerçekten önceki iktidarın Dışişleri Bakanı Schanzer'in, Lloyd George ile görüşebilmek için günlerce beklemeye mecbur kalması, aradan birkaç ay geçmesine rağmen hâlâ unutulmamıştı.

Mussolini, liberal hükûmetlerin zayıf olmalarından dolayı meydana gelen bu onur kırıcı politikayı düzene sokmak ve İtalya'yı dış politikada sözü geçer duruma getirmek için, görevi devralışından bir süre sonra İsviçre'ye gitti. Orada Poincaré ve Lord Curzon ile görüşmelerde bulundu. Bu görüşmeler sonunda öteki devletler nezdinde İtalya hesabına yararlı etkiler sağlandı.

İç politikada istikrarı sağlamak amacıyle ilk plânda güvenlik güçleri (Regia Guardia) ele alındı. Garabinieler'in yanında bu kuruluşun önemli bir fonksiyonu olmuyordu. Gerçi sosyalistler ile yapılan mücadeleler sırasında güvenlik güçlerinin yararlı hizmetleri olmuştu, ama bu kuruluş disiplin bakımından son derece bozuktu. Regia Guardialar'ı yeni bir düzene sokmak gerekiyordu. Ama Mussolini, sorunun incelenmesi için General Giardino'yu görevlendirdi. Giardino'nun verdiği rapor üzerine bu kuruluşun devlete yük olmaktan başka bir işe yaramadığı kararına vardı. Bunun üzerine bu kuruluşu lağvetti. Regia Guardialar birçok yerde ayak-

lanmaya kalkıştılar. Hatta Torino'da bir faşisti öldürdüler. Ama Hükûmet kararını geri almadı. Böylece kısa bir süre sonra da sorun kapandı.

*
* *

1923 yılının başında Millî Emniyet Gönüllü Milisi (Milizia Volontaria per la Sicurezza Nazionale) kuruldu. Bu kuruluşun görevi rejim düşmanlarının ortalığı karıştırmalarına fırsat vermemek ve ileride girişilecek reformları güvence altında tutmaktı. Milis kuruluşunun faaliyete geçmesi muhaliflerin hiç işlerine gelmiyordu. Çünkü istedikleri gibi ortalığı karıştırma imkânlarından yoksun kalacaklardı. Bunlar devletin boş yere zarara sokulduğunu ve milislerin, devlet üzerinde bir kuvvet, yasasız bir güç olduğunu söylüyorlardı. Ama Mussolini, ihtilâlin geleceğini sağlama almak bakımından bu itirazlara hiç kulak asmıyordu.

Faşizm ile Sosyalizm arasındaki mücadeleler sırasındaki karışıklıklar ve çatışmalar artık görülmüyordu. Yalnız Faşist Hükûmeti güç duruma sevkeden bazı olaylar çıkmaya başlamıştı. Sguadrista adı verilen silâhlı faşistlerden bazıları, iktidarda olmalarına güvenerek yer yer çatışmalara sebep oluyorlardı. Bu olaylar, bütün gücünü devlet işine veren Mussolini'yi Parti ile de ciddi bir biçimde ilgilenmek zorunda bıraktı.

İç ve dış politikadaki bu çalışmalara paralel olarak, Maliye Bakanı Alberto De Stefani de geniş bir seferberlik hareketine girişmişti. Devlet bütçesindeki açığı mümkün olduğu kadar azaltmak için vergiler yeniden düzenlendi. Aynı zamanda da büyük bir tasarruf haraketine girişildi. Hazineden ayrı olarak illerin ve belediyelerin gelir ve giderleri de ele alınarak yeniden düzenlendi.

Hazine açığının önemli sebeplerinden biri, İtalya'da yoğun bir bürokrasinin varlığı idi. Liberal hükûmetler zamanında memur sayısını azaltmak ve gereksiz harcamaları önlemek amacıyle bazı girişimlere

kalkışılmıştı. Ancak itirazlar çoğalınca olumlu bir sonuç almak mümkün olmamıştı.Mussolini Hükûmeti, bu defa hiç kimseyi dinlemeden hemen harekete geçerek memur kadrosunda indirmeler yaptı. Yine Posta Telgraf Telefon ve Demiryolları yönetimlerinde de açığı kapatmak üzere çalışmalara başlanıldı.

*
* *

Önemli işlerden biri de din alanında yapılıyordu. Liberal hükûmetler, mason localarının etkisiyle kiliseyi baskı altına almışlardı. Bu hükûmetler çok acaip bir din politikası uyguluyorlardı. Anayasa'ya göre Katolik Mezhebi, İtalya'nın resmî dini idi. Fakat işbaşına gelen hükûmetler seçim zamanlarında verilen ödünlerin dışında yeni yetişen nesli dinî derslerden ve telkinlerden yoksun bırakmışlardı. Seçim sıralarında Kilise'ye, oy alabilmek için birtakım haklar veriliyordu. Ama İtalyan okullarındaki din dersleri kaldırılmış ve sınıflarda yer alan İsa ve Meryem tasvirleri de indirilmişti.

Mussolini iktidara gelmeden önce Popola d'İtalia Gazetesi'nde yazdığı yazılarda dini sorunların üzerinde durarak liberal hükûmetlerin dinî siyasetini şiddetle eleştirmişti. Kilise, şimdi Mussolini'nin bu sorun hakkında daha önce savunduğu fikirleri uygulama alanına koyup koymayacağını merak ediyordu. Çünkü düşmanları, Mussolini'nin monarşizm hakkında birşey söylemediğini, bunun lâik düşüncelerine delil teşkil edeceğini, iktidara gelmek için din çevrelerine yalan beyanlarda bulunduğunu yayıyorlardı.

Oysa Mussolini, Faşizm'in din cephesinin de kuvvetli olduğunu hiçbir tereddüde meydan bırakmayacak biçimde ispat etti. Önce okullara Meryem ve İsa'nın tasvirleri yeniden asıldı. Daha sonra resmî din olan Katolik Mezhebi'ne herkesin saygı göstermesi gerektiği ilân edildi. Bir yandan da Millî Eğitim Bakanı Giovanni Gentille de, devlet imtihanları arasına din deslerini aldı. Bu uygulamalar muhafazakâr çevreleri ve Kilise'yi bir hayli

memnun etti. Artık İtalyan gençliğinin din alanında da yetiştirilmesi için kesin bir adım atıldı.

O sıralarda Faşizm için önemli bir sorun ortaya çıkmaya başlamıştı. Partiye kitle halinde kayıtların yapıldığı o günlerde, birçok Faşist düşmanı, tahrikçi olarak içeri sızıyordu. Bunlar kendilerini faşist ya da nasyonalist olarak kaydettiriyorlardı. Bu kişiler Faşistler ile Nasyonalistleri birbirlerine düşürmek için gizli çalışmalar yapmaya başlamışlardı.

Oysa Faşizm ile Nasyonalizm ikiz kardeş gibiydi. Program ve amaç bakımından Faşizm'in milliyetçilerden ayrılan bir yanı yoktu. Zaten Sosyalizm ile mücadele yıllarında Faşistler ile milliyetçiler omuz omuza çarpışmışlardı. Aynı zamanda Parlamento'da da birlikte hareket etmişlerdi. Milliyetçilik önceden beri vardı. Milliyetçiliğin Faşizm'den ayrılan tek yanı dinamizmden yoksun bulunmasıydı. Bunun için Nasyonalistler, kamuoyu yaratamıyorlardı.

Düşmanların, Faşistler ile milliyetçileri birbirlerine düşürmek için türlü dolaplar çevirmeye başlamaları karşısında, Mussolini iki partinin birleşmesini istedi. Milliyetçi liderler hemen partiyi dağıtarak, Faşistler'in safına geçtiler. Bazı liderler, Nasyonalizm'in programında yeralan maddelerden birkaçını bu birleşmeden sonra Faşizm'in programına aldırmak istediler. Ancak milliyetçi liderler buna gerek olmadığını, iki kuruluşun da ruh ve amaç bakımından aynı ideal için çalıştığını belirttiler. Nasyonalist Parti'nin Faşizm'e katılması sonunda, kuvvet daha da arttı.

Faşist iktidar, aynı zamanda Ordu'nun yeniden düzenlenmesi ve çağdaş silâhlarla güçlendirilmesi çalışmalarına başladı. Liberal hükûmetlerin askerlik süresini kısaltan yasaları, İtalyan gençlerini yeterli bir talim ve eğitimden yoksun bırakmıştı. Bu durum gözönüne alınarak askerlik süresini uzatmak için yasa çıkarma hazırlıklarına girişildi. Bu arada Ordu'nun silâh ve cephane gibi ihtiyaçlarını karşılamak için bütçeye ödenekler konuldu. Deniz kuvvetleri takviye edilerek, denizaltı yapımına hız verildi.

Bütün bu çalışmalar sürerken partiye de yeni kayıtlar oluyordu. Ama parti kimliği isteyenlerin çoğunluğu, ya çıkarlarını kollayan kişiler, ya da Faşizm'i içeriden yıkmak isteyen muhaliflerdi.

Bu kişilerin gerçek yüzleri olaylar geliştikçe ortaya çıkacaktı. Öte yandan birçok gazete günün havasına uyarak Faşzim'e taraftar olduklarını ilân ediyordu. Ancak bu iki yüzlü basının sahtekârlığı bir süre sonra anlaşılacaktı.

YİRMİNCİ BÖLÜM

ALEYHTEKİ AKIMLAR

Faşizm'in düşmanları, 1923 yılına gelene kadar ülkenin her yanında sinmişlerdi. Liberal hükûmetler zamanındaki saldırılar da korku yüzünden dinmişti. Ancak bu duruma bakarak bir hükme varmak son derecede yanlış olurdu. Çünkü Faşizm düşmanları, fırsat buldukları anda saldırmaya ve Faşizm'i yok etmeye her zaman hazırlardı.

Roma yürüyüşünün zafere ulaşmasından sonra Faşist olduklarını ilân eden gazetelerde eleştiri yazıları yayınlanmaya başlamıştı. Bu gazeteler yavaş yavaş Faşizm'e düşman niyetlerini ve yüzlerini ortaya çıkarmaya başlıyorlardı. Bunların kuvvet buldukları nokta, Faşizm'in içinde birliği bozucu birtakım davranışların gelişmesiydi.

Parti içinde "Suadrista" olanların üstün birer mevkileri vardı. Çünkü bunlar yıllarca mücadele ederek zaferin elde edilmesinde büyük rol oynamışlardı. Ancak Mussolini'ye hükûmet kurma görevi verilmesinden sonra, partiye yeni kayıt olanlar da aynı ayrıcalıklı duruma sahip olmak istiyorlardı. Bu yolda başarılı olamadıkları için de sinirli hareketlerde bulunuyorlardı. Yeni üyeler kültür ve teknik bakımlarından eskilere oranla üstün olduklarını iddia ediyorlardı. Bu durum ise partideki anlaşmazlıkları gün geçtikçe besliyordu.

Bu arada parti yönetimini yürütmekle görevli bulunan Triumviri (Üçler Komitesi) üyelerinin aralarında sık sık anlaşmazlıklar çıkıyordu. Bu olumsuz durum

ise Mussolini'yi zaman zaman meşgul ediyordu. Mussolini Hükûmet işlerini görme yanında, partinin iç çekişmeleriyle de uğraşmak zorunda kalıyordu.

Faşistler'e düşman olanlar da, yavaş yavaş başkaldırmaya teşebbüs ediyorlardı. Bazı yerlerde olaylar çıkmıştı. Tek başlarına yakalanan Faşistler öldürülüyorlardı. Bu olumsuz gelişmenin sebebi, Mossolini'nin Faşist kıtalarının herhangi bir biçimde harekete geçmelerini yasaklamış olmasından ileri geliyordu. Ama Torino, Trieste ve Speszia'da işlenen cinayetler sonunda, Faşist kıtalar yerlerinde durmadılar ve intikam aldılar.

Anarşizmin hortlamasına yol açanlar arasında, bazı yerel yönetim başkanlarının müsamahakâr ve hatta tahrikçi olarak davranmalarını göstermek gerekmektedir. Çünkü Faşizm büyük bir yönetici kadrosuyla iktidara yerleşmiş değildi. Valiler, kaymakamlar, polis şefleri ve zabıta kuvvetlerinin aralarında hâlâ Faşizm'e karşı olan kimseler bulunuyordu. Bunlar Mussolini Hükûmeti'ni zorluklara uğratmak için ellerinden gelenleri yapmaktan çekinmiyorlardı.

1923 yılının başından itibaren gün geçtikçe çoğalan kargaşalık ve parti içindeki anlaşmazlık olayları, iktidarı düşündürmeye başlamıştı. Faşist ihtilâlin başarıya ulaşmasıyla birlikte, henüz bazı şeyler çözümlenememişti. Havayı uygun bulan zehirli dikenler, artık tarlada boy göstermeye başlamışlardı. Oysa Hükûmet'in yapması gereken yığınla işi vardı. Bozuk düzen işleyen kurumların düzeltilmesi çalışmalarına devam ediliyordu. Kara ve Deniz kuvvetlerinin ihtiyaçları ve eksiklikleri belirleniyordu. Bu arada Maliye'yi düzene sokacak tedbirler alınıyordu.

Başbakan Mussolini'nin başını kaşıyacak zamanı yoktu. Ara sıra seyahate çıkan Mussolini, eksiklikleri yerinde tesbit ederek not alıyordu. Ama Hükûmet'in karşısında ve Başbakan Mussolini'nin arkasında toplanan muhalifler gün geçtikçe güçleniyorlardı.

1923 yılının Nisan ayında toplanan Popülarist Parti'nin Kongresi Faşizm düşmanlığının yeni bir göstergesi oldu. Kongre'de bir milletvekili, Mussolini'nin çalışma-

larını takdir ederek övmek istedi. Ancak memnuniyetsizlik ifade eden sesler ve gürültüler karşısında sesini Kongre'de bulunanlara işittiremedi. Ama Genel Sekreter Don Sturzo, çeşitli taktiklerle bu işi örtbas etmeye çalışırken, bir yandan da Kongre'den Popülaristler'in Hükûmet'e katılmalarının sağlanması kararını aldırmayı başardı.

Ancak Başbakan Mussolini bu sahtekârlıklara kulak asmayarak, Popülaristler'in Kongresi'nde alınan karara itibar etmedi. Bu gelişme üzerine Hükûmet'teki iki Popülarist Bakan Vassallo ile Cavazzoni istifa etti. Böylece Faşistler'in Popülaristler'le olan bağları tamamen koptu.

İç politika bu çeşit olaylarla yavaş yavaş dalgalanırken 1923 yılında, Ağustos ayının sonlarına doğru Yunanlar'ın işledikleri bir siyasi cinayet bütün dikkatleri dış politikanın üzerine çevirdi.

*
* *

Yunanistan ile Arnavutluk'un arasında, Epir sınır bölgesinde ciddi bir anlaşmazlık çıkmıştı. Paris'te toplanan Büyükelçiler Konferansı'nda bu sınır anlaşmazlığını incelemek için tarafsız bir kurulun anlaşmazlık bölgesine gönderilmesine karar verildi. İtalyan Generali Tellini'nin başkanlığında, Hekim Binbaşı Corti ve teğmen Bonacci'den oluşan kurul görevlendirildi.

İnceleme Kurulu'na Yunanistan çeşitli güçlükler çıkarıyordu. Çünkü Korfe Kanalı'nın egemenliğini tamamen ellerine geçirmek için Epir sınırını kuzeye doğru genişletmek amacındaydılar.

27 Ağustos 1923 tarihinde Yunan toprağında sınıra doğru ilerleyen İtalyan İnceleme Kurulu'nun otomobili, yolun bir ağaç kütüğüyle kapatılması yüzünden durmak zorunda kaldı. Tam bu sırada pusuda yatan Yunanlar, yaylım ateşi açtılar. Üç İtalyan subayı, İtalyan şoför ve Arnavut tercüman öldürüldüler.

Bu cinayet haberi ertesi günü Roma'da bomba gibi

patladı. Mussolini o gece Taranto'daki İtalyan Filosu'nun seferber durumuna geçirdi. 29 Ağustos 1923 tarihinde de Yunan Hükûmeti'ne bir nota göndererek hemen özür dilenmesini, İtalyan bayrağına yapılan hakaretin onarımı için bir tören düzenlenmesini, katillerin bütün emniyet güçlerini seferber edilerek yakalanmalarını ve kurşuna dizilmelerini, ayrıca 50 milyon liret tazminat ödenmesini istedi.

Uzun yıllardan beri İtalyan Hükûmeti, ilk defa olarak böyle şiddetli ve kesin bir nota veriyordu. Çünkü liberal hükümetlerin pasif dış politikaları, İtalya'nın Avrupa ülkelerinin nezdinde değerini sıfıra indirmiş, hiçbir ülke İtalya'ya değer vermez olmuştu.

Yunanistan ise bir yandan bu görüşle ve öte yandan İngiltere'den destek göreceğine inandığı için, İtalya'nın isteklerinin bir bölümünü kabul ederken, önemli bölümlerini de reddetti. Bu durum karşısında İtalyan Filosu harekete geçti. 31 Ağustos günü Korfo'yu kuşatarak, İtalyan askerlerini adaya çıkardı.

Bu cinayet olayı Avrupa'da da büyük yankılar uyandırmıştı. Korfo'nun işgal edilmesi ve İtalya'nın enerjik politikası Avrupa'da şaşkınlığı daha çok artırdı. Bütün Avrupa heyecan içindeydi. Yeni bir savaşın doğmasından korkuluyordu.

Yunan tarafının şaşkınlığı ve telâşı ise öteki devletlerden farklı değildi. Bu telâş içinde Birleşmiş Milletler'e başvurarak yardım istediler.

Birleşmiş Milletler'de hemen görüşülen sorun, çıkarları noktasından İngiltere ile Fransa'yı karşı karşıya getirdi. Lord Robert Cecil, Yunan protestosunu haklı buluyordu. Çünkü Türkiye üzerindeki İngiliz emellerinin gerçekleşmesi açısından, Yunanistan'ı bir araç olarak kullanıyordu. Aynı zamanda da Yunan bankalarında çok miktarda İngiliz parası bulunuyordu. Ama Birleşmiş Milletler'in sözü geçen öteki üyelerinden Fransa, İtalyan müdahalesini yerinde gördüğünü bildirdi ve Birleşmiş Milletler'in bu işe karışmaması gerektiğini ileri sürdü. Çünkü Fransa da Ruhr Bölgesi'ni buna benzer bir biçimde işgal etmişti. Birleşmiş Milletler'de İtalya'nın aley-

hine verilecek bir karar, Fransa için de bir emsal teşkil edebilirdi.

Bu arada Başbakan Benito Mussolini toplantıda bulunan Birleşmiş Milletler'e hemen bir cevap gönderdi. Mussolini bu cevap yazısında sorunun Birleşmiş Milletleri hiç ilgilendirmediğini belirtti. Lord Cecil bu durum karşısında gerekirse İngiliz Donanması'nın sorunu kuvvete başvurarak çözümlemek üzere Birleşmiş Milletler'in emrine verileceğini söyledi. İngiltere Dışişleri Bakanı Lord Curzon da, İtalyan müdahalesinin aleyhinde bir konuşma yaptı. Fakat Mussolini hiçbir biçimde aşağıdan alma yoluna yanaşmıyordu. Eğer Birleşmiş Milletler'in bir müdahelesi sözkonusu olursa o takdirde İtalya'nın hemen üyelikten çekileceğini bildirdi.

İtalyan ile Yunan ilişkilerini bir hayli gerginleştiği bu sıralarda, Yugoslavya da Fiume anlaşmazlığı dolayısıyle fırsattan yararlanmak istiyordu. Bunun için Yugoslavya Birleşmiş Milletler'e başvurdu. Yugoslavya'nın Fiume ile ilgili olarak tehdit edici bir tutum takip etmesi karşısında, İtalya bütün Adriyatik kıyılarında askerî tahkimat yaptırarak, buradaki birliklerini kuvvetlendirdi.

Cenevre'de toplanan Birleşmiş Milletler, İtalya'yı diplomatik vasıtalar ile ve gerektiğinde tehditle sindirmek isterken, Paris'te toplanan Büyükelçiler Konferansı, 7 Eylûl 1923 tarihli kararıyle, İtalya'nın isteklerini kendi adına Yunanistan'a tekrarladı. Yunan Hükûmeti üç gün sonra kabul cevabını verdi.

Böylece İtalya isteklerini kabul ettirmekle, diplomasi dünyasında ve aynı zamanda da İngiltere'ye karşı bir zafer kazandı.

Ancak Birleşmiş Milletler 19 Eylûl 1923 tarihinde yerine getirileceği bildirilen İtalyan isteklerinin karşılanışından önce Korfo'nun boşaltılmasını istiyordu. Başbakan Mussolini ise istekler yerine getirildikten bir hafta sonra 28 Eylûl 1923 tarihinde askerlerini Korfo'dan çekeceğini taahhüt etti. Böylece Birleşmiş Milletler bir parça yumuşadı.

*
* *

Öte yandan Fiume'de ortaya çıkan bir olay İtalya ile Yugoslavya arasındaki ilişkileri büsbütün bozdu. Hatta savaş kokusu bile sezildiği için Amerika Birleşik Devletleri'nin büyük gazetelerinden biri savaş muhabirini buraya gönderdi.

Bir buçuk yıldan beri yerel bir hükûmet tarafından yönetilen Fiume'de Hükûmet Başkanı Yardımcısı istifa edince, Mussolini hemen General Giardino'yu Fiume Genel Valisi olarak atadı. Bu olay Yugoslav Yönetimi'ni bir hayli sinirlendirdi. Ancak Yugoslavlar, hiçbir şey yapmayı da başaramadılar. İtalyan Hükûmeti'nin enerjik politikası Yugoslavya'yı da dize getirmişti.

9 Eylûl 1923 tarihinde Yunanistan, İtalyan bayrağına hakaretin onarım törenini yaptı. 19 Eylûl 1923 günü de 50 milyon liret tazminatı ödedi. 27 Eylûl günü İtalyan Filosu Korfo Adası'nı boşaltarak geri çekildi.

Ancak İtalya'nın işgali kaldırmasından sonra Yunanistan, yeni bir kalleşliğe başvurarak İtalyan notasındaki bazı maddelere itiraz etti. Ama Korfo Adası'nı boşaltan İtalyan Filosu hemen geri döndü. Bu durum karşısında İtalya'ya gerekli güvence verildikten sonra İtalyan Filosu Ada'dan çekildi.

İtalya'nın Korfo sorununda atik davranması ve fiilî hareketlere başvurarak isteklerini kabul ettirmesi dış politikasının kuvvetini ispat ediyordu. Artık İtalya'yı diploması alanında hiçe sayan Avrupa ülkeleri, O'na saygı göstermek zorundaydılar.

YİRMİ BİRİNCİ BÖLÜM

FAŞİST PARTİ'DEKİ KAYNAŞMALAR

Korfo sorununun diplomatik bir zaferle kapanmasından sonra, Faşist Parti'de birtakım anlaşmazlıklar çıkmaya başladı. Bu anlaşmazlıkları çıkaranlar Faşizm'e bağlı olmadıkları halde, yalnızca Parti'yi zaafa uğratmak ve yıpratmak amacıyla ya da çıkarlarını yürütmek için bünyeye sızan kişilerdi. Bu arada sahte Faşist gazeteler de Parti'deki bu anlaşmazlıkları kötülemek, Başbakan Mussolini ile öteki Faşist şeflerin arasında ikilik yaratmak için var güçleriyle yazılar yazıyorladı.

Faşizm, gazetecilik organizasyonu bakımından çok zayıftı. Gerçek Faşist gazeteler, maddi imkânsızlıklar sebebiyle bir türlü gelişmek imkânını bulamıyorlardı. Faşist görünerek bütün kötülükleri yürüten gazeteler ise zengin işadamları tarafından besleniyorlardı. Bu sahte kişilikli yayın organları, Faşyolar'daki birliği bozmak için Faşist şeflere durmadan saldırıyorlardı. Faşist şefleri birer insafsız diktatör olmakla suçluyorlardı. Saldırı yayınlarına "Mussolinismo" adını veren kışkırtıcı gazeteler, Başbakan Mussolini'nin yanında imişler gibi görünüyorlardı. Fakat bunlar Faşizm'in diğer şeflerine sataşarak, onlarla Mussolini'nin arasında anlaşmazlık çıkarmak için uğraşıyorlardı.

Bu arada Faşist Parti'de programı ve yöntemleri gözden geçirerek yeniden sistemleştirmek ve bu sistemlere bilimsel yön vermek isteyen bir grup türemişti.

"Revizyonistler" adı verilen bu grup, önceleri gerçekten samimi ve kültürlü kişilerden oluşuyordu. Ancak Parti'ye daha sonra giren ve önemli mevkilere gelme başarısını gösteren bazı sahte Faşistler, revizyonizm hareketinin amacını bozdular ve bunu Parti'de bir anlaşmazlık çıkarma konusu durumuna getirdiler.

Sonunda Padova ve Toscana bölgelerindeki bazı Faşyo şeflerinin hareketleri de çevreye zarar vermeye başladı. Bunlar, Duçe'nin güvenini kötüye kullanarak çıkarları için dolaplar çevriyorlardı. İl Faşyolarında üzücü olaylara tanık olunuyordu. Bu yalancı Faşistler'in yıkıcı çalaşmaları yüzünden Faşyolar'ın, hele çok güçlü sayılan Toscana Faşizmi'nin düzeni kalmadı.

1923 yılının ortalarından sonra amacı değişen revizyonizm; hedef olarak Bologna, Montova, Cremona, Piacenza ve Po Ovası'nın Faşyolarını elealmıştı. Hareketin ön pozisyonunda Massima Rocco bulunuyordu. Ama O'nu arkadan yöneten eski Nasyonalistler'den Cesare Rosso idi. Rosso çok kurnazca hareket ediyordu. Kendi ortalıkta gözükmüyor, ama Faşizm'i bozucu hareketleri rahatlıkla yönetiyor ve yürütüyordu.

*
* *

Rosso, 1921 yılında Faşistler ile Sosyalistler arasındaki barışma girişimlerini en çok kuvvetlendirmeye çalışan bir kimseydi. Modeno olayları, Faşizm'i daha güçlü bir duruma getirdiği sıralarda, Toscana ve Emilia Faşyolarına karşı cephe aldığını bildirerek, daha o günlerde bile bozguncu olduğunu göstermişti. Şimdi ise Rocca'yı Faşyo şeflerinin aleyhinde kışkırtıyordu. Bu kışkırtma olaylarını ise sahte Faşist gazetelerden olan ve Roma'da yayınlanan Nuova Paese ve Corriere İtaliano destekliyorlardı.

Mussolinizm iddialarıyla ortaya çıkan, fakat gerçekte Faşizm'e darbe vurmaktan başka niyeti olmayan gazetelerin yanında, Liberaller de Faşizm'in hürriyeti boğduğu ve Anayasa'yı çiğnediği yolunda yayınlara başla-

mışlardı. Bu gazetelerde İtalyan halkının Faşizm ile birlikte olmadığı ileri sürülüyordu. Aynı zamanda Liberalizm'e karşı çıkıldığına göre de, "risorgimento" (yeniden doğuş) döneminin ruhuna aykırı hareket edildiği suçlamaları yapılıyordu.

İl Faşyoları ise bu yayınlarla gerektiği biçimde mücadele edecek maddî imkânlardan yoksundular. Ancak ellerinde bulunan küçük gazetelerde şiddetli bir fikir mücadelesi örneği veriyorlardı. Özellikle Bologna Faşyosu muhalefetin kitle saldırısına karşı cesaretle karşı koyuyordu.

Ancak halk, Faşizm ve Faşistler'in aleyhindeki yayınların her geçen gün artması karşısında şaşkınlık içinde kalıyordu. Sonunda Mussolini, bu amaçlı suçlamaları da cevaplandırmak zorunda kaldı.

Ama sorun yalnızca cevap vermekle bitmiyordu. Parti içindeki olumsuz gelişmelerin önlenmesi için ve bu yolda düşmanların zehirleyici çalışmalarına karşı önemli tedbirlerin alınması gerekiyordu. Buna rağmen Benito Mussolini bir süre daha beklemeyi uygun buluyordu.

YİRMİİKİNCİ BÖLÜM

1923 SEÇİMLERİ

Başbakan Mussolini 1923 yılının kış aylarında Parlâmento'yu dağıtarak, seçimlerin Nisan ayı içinde yapılacağını açıkladı.

Esas itibariyle parlâmenter rejime inanmayan ve bu rejim altında reformist girişimlerin, devrimlerin başarılamayacağı görüşünü savunan Mussolini'nin, demokratik seçimlere karar vermesi ilk plânda acayip karşılanabilir. Gerçekten Mussolini'nin, fırsat bulur bulmaz muhaliflerini aktif politika zemininden uzaklaştıracağı biliniyordu. Ancak zaman uygun olmadığı için Faşist devletin plânları da henüz hazırlanmamıştı. Faşistler, "Faşizm'in yeni devletini kurmakta acele davranmamak gerekmektedir, " diyorlardı. Ve şöyle devam ediyorlardı:

"Çünkü düzeni sağlamak için konulan acele tedbirlerin sonucu alınmadan harekete geçmek, yarar yerine zarar doğurabilir. Böylece başka aceleci devrimlerin akıbetine düşülür, yeni bir rejim kurulmak istenirken eski rejim geri dönebilir."

Seçim kararı ülkeyi ayağa kaldırmıştı. Özellikle yeni ve sahte faşistlerle, Faşizm'in destekçisi rolünü oynayan çıkar grupları telâşa düşmüşlerdi. Çünkü bunlar, Faşizm'in seçimlerde üstün çıkabileceği ihtimalini akıllarının köşesinden bile geçirmiyorlardı. Parlâmento'nun dağılmasıyla birlikte başlayan seçim mücadelesi, sahtekâr olanların maskelerini birer birer düşürüyor ve gerçek yüzlerini ortaya çıkarıyordu.

Aynı durum ikiyüzlü gazetelerin yayınında da görülüyordu. Roma yürüşünden sonra Faşizm'e destekçi olduklarını ileri süren bu gazeteler, şimdi birden geri dönerek, saldırı oklarını kara gömleklilerin üzerlerine yağdırmaya başlamışlardı.

Bütün bu gelişmeler olurken seçim sonuçlarını hiç merak etmeyen tek kişi Başbakan Mussolini idi. Bu seçim olayını adeta basit bir formalite olarak değerlendiriyordu. Mussolini, muhalefetin hiç istemediği ve iktidarı eline geçirse muhakkak dağıtacağı Milis örgütünün tereddüt içinde olan subaylarını 1 Şubat 1923 günü, Romada Augusteo'da topladı ve "Milis'e kim dokunursa kurşunu yiyecektir," dedikten sonra şunları söyledi:

"-Birçok kimse, seçimlerden sonra sizin fonksiyonunuzun ne olacağını soruyor. Bu seçim işi hakkında pek kaygılanmayınız. Seçimi günlük hayatın küçük zaruretlerinden biri olarak karşılayınız. Bu olayla hiç ilgilenmeyiniz. Bütün bunlar eski İtalya'dır. Bütün bunlar eski rejimdir. Bütün bunlar tıpkı benim gibi sizin ruhunuzdan da uzakta bulunmalıdır. Seçim listelerini düzenlemek için didinen bir Mussolini düşünmek kadar gülünç birşey olamaz. Ben bugünlerde, yarın kendilerini milletin temsilcisi diye ilân edecek olanları seçmekle değil, fakat ülkemizin hayatını ve geleceğini ilgilendiren ciddi sorunlarla meşgul oluyorum."

*
* *

Seçim mücadeleleri sırasında iç ve dış düşmanlar her koldan Faşizm'in aleyhinde saldırıya geçmişlerdi. Hatta işi fiile dökmekten ve cinayet işlemekten bile çekinmiyorlardı. Tek başlarına kıstırılan Faşistlerden on kadarı öldürülmüştü.

Bu arada yeni bir muhalefet partisi daha kuruldu. Facta Hükûmeti'nde Dışişleri Bakanlığı yapan Giovanni Amendola'nın başkanlığındaki partide, Ayan Meclisi'nden Albertini ve eski Paris Büyükelçisi Kont

Sporza da bulunuyordu. Bunlar Faşist devrimini reddediyorlar ve "gerçekte olmayan bir devrimin yine gerçekte olmayan haklarından" sözediyorlardı. Aynı zamanda ülkede anayasa ve hürriyet düzeninin kurulacağını ileri sürüyorlardı.

Sahte faşistlerin, sahte Mussolinistler'in ve sahte Faşist destekçilerin görevleri ise parti üyelerini birbirlerine düşürmek, gizli yollarla halkı Faşizm'den soğutmaktı. Bütün bunlara ek olarak Fransa'da toplanan antifaşistler de Fransız basınını etkileyerek, İtalya Hükûmeti ve Faşizm aleyhinde alabildiğine yayın yaptırıyorlardı. Popola d'Italia'nın bir muhabiri Paris'te öldürülmüştü.

Fakat seçimler yapıldıktan sonra oy sandıklarından çıkan sonuç, Faşizm'in düşmanlarını büyük hayal kırıklığına uğrattı. Faşistler beş milyondan fazla oy alarak, farklı bir çoğunluk elde ettiler. Ancak Faşist listesinden Parlâmento'ya girenler arasında yeni Faşistler de vardı. Bunlar görünüşte Faşizm'e sadık olan kişilerdi.

Sonuçların alınmasından sonra, Mussolini ülke işlerinin daha iyi bir biçimde yürütülmesini sağlamak için muhalif partilerle anlaşma görüşmeleri yaptı. Dış görünüşe göre, İtalya'nın iç politika sahnesinde bahar havası hüküm sürüyordu.

Bu gelişmelerin olduğu sıralarda İtalya Kralı, ülkenin en büyük şeref payesi olan Collare dell'Annunzista nişanını Mussolini'ye taktı. Bu arada Roma halkı da çoşkulu gösterilerle Mussolini'yi hemşehri ilân etti.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORTALIK KARIŞIYOR

Mussolini, 1923 yılının Mayıs ayında Güney İtalya'yı dolaşmak ve halkın ihtiyaçlarını tesbit etmek amacıyla geziye çıktı. Güney İtalya, ülkenin yoksunluk bölgesiydi. Liberal hükûmetler bu bölgenin halkına, seçim zamanlarında oy alabilmek için birçok vaadlerde bulunurlar, fakat verdikleri sözlerin hiçbirini tutmazlardı. Şimdi halkın bütün umudu Mussolini'ye bağlanmıştı. Başbakan Mussolini Sicilya'da çok büyük bir kalabalık tarafından karşılandı.

Mussolini her gün bir başka bölgeyi dolaşıp ihtiyaçlarını teker teker incelerken, Başkent Roma'da Maliye Bakanı de Stefani'nin aleyhine şiddetli bir akım başgöstermişti. Revizyonistlerden Nuovo Paese Gazetesi'nde her gün çok sert eleştiri yazıları yayınlanıyordu. Bu yayınları yöneten ise bizzat Faşizm'in Triumviri adı verilen üç idarecisinden biri olan Cesare Rossi idi. Faşist Hükûmet, muhalefetin yanısıra kendi şefleri tarafından da yaralanmak isteniyordu. Polemik havası, Faşyolar arasındaki bağlantıyı da ortadan kaldırmıştı. Merkez illerden gelen istekleri hasıraltı ettiği gibi, il Faşyoları da Roma'nın emirlerini dinlemez olmuşlardı.

Durum hakkında haber verilen Başbakan Mussolini'nin Roma'ya dönüşü ise Parti içinde hiçbir düzelme sağlamadı. Çünkü Faşist Parti, artık eski ahengini, eski birliğini çoktan kaybetmişti. Kozmopolit unsurlar

Parti'ye sızmış, squadristalar birtakım entrikalarla geri plânlara itilmiş, türedi Faşistler, Merkez örgütünü bir "çıkarlar organizasyonu" durumuna getirmişlerdi. İşin hazin olan yanı, iktidarı uzun ve çok kanlı mücadeleler pahasına elegeçiren Faşizm, kendini ülke sorunlarına verirken, Parti'nin yönetimini ihmal etmişti. Ya da Parti'nin liderler kadrosu, ya dejenerezasyonda aktif rol oyanmışlar, yahut bile bile bu duruma ses çıkarmamışlardı. İşte şimdi, faşist belgesini ellerine geçiren işadamları, düzenbazlar ve sahte Faşistler alabildiğine istismar ağlarını örüyorlardı. Faşizm'in sert devrimci ruhunu yaşatanlar il Faşyoları idi. Fakat idealizm ve heyecan, çok defa olduğu gibi oyunlara boyun eğiyordu.

Parti'deki tahrip olaylarının en büyüklerini ise gazeteler yapıyorlardı. İkiyüzlü bir politika ile Faşist Parti içinde düşman cephelerin doğmasına çalışıyorlardı. Zaten İtalyan gazetelerinin yüzde doksandan fazlası, ya Faşizm'e aleyhtar, ya da gizli aleyhtar idi. Gerçek Faşist gazeteler ise maddî sıkıntılar içinde yüzdükleri için boy göstermek imkânını bulamıyorlar ve bir kamuoyu meydana getiremiyorlardı. İşte bu karmakarışık manzara, muhalefetin cesaretini ve iştahını bir hayli kabartmışa benziyordu. Bu arada da sosyalist gazeteler "barikat devri yaklaştı" biçiminde tehdit dolu manşetlerle çıkmaya başlamışlardı.

Sonunda birçok devlet memurunun eski rejim taraftarı olmaları, Mussolini Hükûmeti'nin işlerine gerçekten darbe vuruyordu. Başbakan Mussolini, iktidarı alışından itibaren, çeşitli yönetim kademelerine kendi sadık adamlarından bazılarını yerleştirmişti. Ancak bu kişilerin devlet yönetiminde tecrübeleri yoktu. Bazen faydalı olmak isterlerken, zararlı oluyorlardı. İşte bu sebepten dolayı halâ birçok mason, sorumlu yönetici kadrolarında bulunuyorlardı.

*
* *

Yeni Parlâmento, 7 Haziran 1923 tarihinde açıldı.

Başbakan Mussolini açış konuşmasında ülkenin huzur ve sükûna muhtaç bulunduğunu, halkın kardeşlik ve birlik havası içinde yaşatılması gerektiğini, bunun meydana gelebilmesi için de partilere büyük görevler düştüğünü söyledi. Artık anlamsız çekişmelere, didişmelere son verilmeli, temel ülke sorunları çevresinde elbirliği ile çalışmalı ve çözüm yolları hep birlikte araştırılmalıydı.

Fakat muhalefet sözcüleri bu teklife yanaşmadılar. Yeni kurulan partinin lideri Giovanni Amendola; Faşizm'in bir ihtilâl hükûmeti değil, yalnızca bir parti organizasyonu olduğunu, bu bakımdan milis örgütünün kaldırılmasını, yani eski liberal rejimin yeniden ve tam anlamıyla geri dönmesini savundu. Arkasından Sosyalist Parti milletvekili Mateotti şiddetli eleştirilerde bulundu. Bu kişi eskiden beri Faşizm'e karşı olan faaliyetleriyle tanınmıştı. 1916 yılında da Rovige milletvekili olarak, Hükûmet'in savaş alanından kaçan ailelere yaptığı yardımın aleyhinde bulunmuştu. Savaşın bitmesinden sonra da Faşist-Sosyalist mücadelelerinde daima ön saflarda yer almış ve Rovige'de Faşist aleyhtarlığını yerleştirmişti.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MATEOTTİ'NİN ÖLDÜRÜLMESİ

Parlâmento'nun açılmasından dört gün sonra bir haber bütün Roma'yı heyecana verdi. Sosyalist milletvekili Mateotti, bir gün önce sabahleyin evinden çıkmış, ondan sonra ortalıkta görülmemişti.

Her kafadan ayrı ayrı seslerin çıktığı ve çeşitli tahminlerin yürütüldüğü o karışıklık içinde, Mussolini polis ve adliyeye direktif vererek, Mateotti'nin bulunmasını bildirdi. Fakat Emniyet Teşkilâtı Seferber hale getirilmesine ve her taraf inceden inceye aranmasına rağmen, Sosyalist Milletvekili'nin akıbetine ilişkin en küçük bir ipucu elegeçirilemiyordu. Sonunda Milletvekili Mateotti'yi kaçıran Faşistler yakalandılar. Bunlar, dediklerine göre Mateotti'nin Parlâmento'daki konuşmasına sinirlenmişler ve O'na gözdağı vermek istemişlerdi. 10 Haziran 1923 günü Sosyalist Milletvekili'nin evi çevresine getirdikleri bir otomobille beklemeye koyulmuşlar ve Mateotti evden çıkıp biraz ilerleyince üzerine çullanarak O'nu otomobile atmışlar ve şehir dışına götürmüşlerdi. Burada aralarında kavga çıkmış, Mateotti Faşistlerden birine vurunca, bir başkası da O'nu öldürmüştü.

Ama cinayetin işlendiği yerde Mateotti'nin cesedi yoktu. Polislerin bütün araştırmaları ise bir sonuç vermiyordu.

Hükûmet'e muhalif olanlar bu durumu fırsat bilerek var güçleriyle Faşizm'e yüklenmeye başlamışlardı. Sosyalistler Parlâmento'da kıyameti kopardılar. Gazeteler de imalı yollarla olaya bir "siyasî cinayet" süsü verdiler. Hele Mateotti'yi kaçırmakta kullanılan otomobilin, bir

Faşist gazetenin müdürüne ait olduğunun anlaşılması, suçlamalar için olağanüstü bir delil oluşturuyordu.

Bu arada katiller de kendilerini kurtarabilmek için ağız değiştirmişlerdi. Bazı Faşist şeflerini olayla ilgili olarak gösteriyorlardı. Bu durum karşısında üçlerden biri olan Cesare Rossi, Parti'den istifa ederek ortadan kayboldu. Polis birkaç gün sonra kendisini bularak tutukladı. Arkasından cinayetten haberi bile olmadığı daha sonra anlaşılan Marinelli hapse atıldı.

En çok şaşkınlık içinde olanlar ise İl Faşyoları idi. Bunlara defalarca genelge gönderilmişti. Şiddet hareketlerine, sokak gösterilerine ve çarpışmalara meydan verilmemesi emredilmişti. Fakat cinayet, Merkez'de, yani Roma'da işlenmişti.

Mussolini, Parlâmento'da yaptığı konuşmada cinayeti lânetledi. Başbakan Mussolini, "ancak uzun geceler boyunca benim aleyhimde şeytanlıklar düşünen bir düşman bu cinayeti yapabilirdi," dedi. Bu konuşmanın arkasından Faşistler de birçok bildiri yayınlayarak bu görüşe katıldılar.

Fakat Faşizm'e düşman olan gazeteler fırsatı ganimet bilerek, saldırılarını aralıksız olarak sürdürüyorlardı. Bu sıralarda Emniyet Genel Müdürü ile İçişleri Bakanlığı Müsteşarı'nın istifa etmeleri, Faşizm'deki şaşkınlığı daha da arttırdı. Artık Başbakan Mussolini'yi desteklediklerini ileri süren gazeteler, Faşizm'in yıkılmak üzere olduğu görüşüne kapılarak yüzlerindeki maskeleri çıkartılar. Şimdi Roma basını, tek merkezden yönetiliyormuşcasına Faşizm'e karşı genel bir saldırı durumuna geçti.

*
* *

Korkaklar ve zayıf inançta olanlar, dört yandan saldırıya uğrayan Faşizm'in kötü duruma düştüğünü görerek kaçıyorlardı. Kamuoyunda ise şaşkınlık ve tereddüt her geçen gün bir parça daha yükseliyordu. Mussolini Hükûmeti'nin ve Faşizm'in son dakikaları-

nı yaşadığına ilişkin görüşler çevreye yayılmaya başlamıştı. Artık sanayi bölgelerinde kızıl enternasyonal türküleri işitilir olmuştu.

Başbakan Mussolini, Roma'da adeta yalnız bırakılmıştı. Ama hiçbir zaman inancını kaybetmedi. O, İl Faşyoları'na ve cefakâr kara gömleklilerine güveniyordu. İhtilâli yapan o kuvvet idi ve hâlâ aynı inancı koruyordu.

Mussolini, muhalefetin bu amansız saldırılarına bir gövde gösterisiyle cevap vermeyi kararlaştırdı. 19 Haziran 1923 günü Bologna'da büyük bir miting düzenlettirdi. Elli bin faşist şehri doldurmuştu. Her tarafta İtalyan bayrakları dalgalanıyor, caddelerde Giovinezza Marşı (Faşizm'in Gençlik Marşı) işitiliyordu. Şehir alanında yapılan miting çok muhteşem oldu. Özellikle Faşist Milletvekili Grandi, yeni bir mücadelenin başlamak üzere olduğunu, bu mücadeleden asla geri dönülmeyeceğini söyledi. Alanı dolduran çok büyük kalabalığı "Faşizm davasına sadakat yemini"ne davet etti. Kalabalık büyük bir uğultuyla yemini tekrarladı. Üç gün sonra, bu defa Po Ovası Faşyo Şefleri yine Bologna'da toplandılar. Yine binlerce faşist halkla birlikte yemin etti.

Böylece Bologna stratejik bir merkez haline geldi. Öte yandan başka illerde de buna benzer mitingler ve toplu yemin törenleri yapılmaya başlanmıştı. Faşistler'in heyecanı bir duraklama döneminden sonra yeniden canlanıyordu.

Başbakan Mussolini bir yandan en çok güvendiği iki Faşist Kıtası'nı Roma'ya getirtmişti.

Bologna'da yapılan toplantı ve iki Faşist Kıtası'nın Başkent Roma'ya getirilmesi muhalefet kanadında kaygılar uyandırmıştı. Ancak muhalefetin saldırıları durmadı. Mateotti'nin cesedinin bulunamayışı da, saldırılar için en geçerli bir bahane olarak kullanılıyordu. Ancak Faşizm'in düşmanı olanların amacı, elbette Mateotti'nin cesedi değildi. Onlar Faşizm'in iktidardan uzaklaşmasını gözlüyorlardı.

İşte bunun için bir süre sonra Popülaristler, Demokratlar ve Cumhuriyetçiler bir güç birliği kurdular.

Bunlar Mussolini Başbakan olduğu sürece Parlâmento'ya gelemeyeceklerini bildirdiler.

27 Haziran 1923 günü İtalya'nın her yanında Mateotti için anma törenleri düzenlendi. Bu törenlerde Mateotti; hakkında idealist, hüriyetçi, demokratik düzenin yılmaz savunucusu gibi birtakım meziyetler sayılarak göklere çıkarıldı. Elbette konuşmacılar Faşizm'i şiddetle suçlamaktan da geri kalmadılar.

Aynı gün Maliye Bakanı de Stefani bir bildiri yayınlayarak, görevi devraldığı zaman Bütçe'de 7 milyar liretlik açık bulunduğunu, bu açığı kapatmak için yapılan çalışmaların ve alınan sonucun bir mucize olarak karşılanması gerektiğini söylemişti. Muhalefet, bu bildirinin halkın üzerinde uyandıracağı olumlu etkiyi yok etmek istemişti. Hemen ertesi günü bir bildiri yayınlayarak her zaman olduğu gibi Faşizm'e çatmıştı.

Kamuoyunun her geçen gün yeni bir olayla dalgalanması, suçlamaların birbirini takip etmesi gerçekten önemli etkiler oluşturuyordu. Faşistlerin arasında bile, işlenen cinayetten dolayı memnuniyetsizliklerini ortaya koyanlar ve bu cinayeti Mateotti'yi susturmak amacıyla Faşist şeflerin düzenlediğine inananlar bulunuyordu.

Öyle bir duruma gelindi ki, artık faşist gazetelerin bir bölümü de, milis örgütünün lağvedilmesini ve Faşizm'in bir yasa partisi durumuna gelmesini istemeye başladılar. Oysa milislerin kaldırılması, muhalefetin hemen harekete geçmesi için ortamı hazırladı.

Başbakan Mussolini bu sıralarda Hükûmet'te bazı görev değişiklikleri yaparak yasalara uyulması gerektiğini açıkladı.

Sonunda Mateotti'nin cesedi, bir tesadüf sonucu Roma yakınlarındaki Quartarella'da bulundu. Muhalefet gazeteleri, haberi, çok ince ayrıntılarına kadar ve büyük manşetler altında verdiler. Bunun arkasından yine Faşizm'e en sert saldırılar ve suçlamalar yapılmaya başlandı. Sanki İtalya'nın her yanındaki gazeteler, Faşizm'e genel saldırı ilân etmişlerdi.

*
* *

Başbakan Mussolini, bir ara soğukkanlılığına hâkim olamayarak "Faşistlere eller cebe emrini vermem, bu zaaf gösterisi değildir. Bu bir beklemedir, yalnızca bir beklemedir. Kaprisime değil, ama bana teslim emanete askerce bağlıyım. Eğer muhaliflerimiz, sorunu, kuvvet sorunu durumuna getirmek istiyorlarsa bu yolda harekete geçeceğiz," dedi.

Oysa muhalefetin Faşizm'e karşı koyacak gücü yoktu. Onlar Faşist dirijanları birbirine düşürmek, halkın güvenini zayıflatmak, aldatma ve birtakım düzenlerle Faşizm'in birliğini yıkmak politikasını güdüyorlardı. Bütün beklentileri Faşizm'in kendi içinden bozulmasındaydı.

Bu arada Faşizm'e karşı olanlar, Faşizm'e yandaş kurum ve dernekleri elegeçirmek için uğraşıyorlardı. Bu amaçla Savaş Malûlleri ile Muharipler Derneği'ne elattılar. Sonuçta Muharipler Derneği, Mussolinizm iddiacılarının safına geçti. Fakat Savaş Malûlleri Derneği, başkanları Carlo del Croix'in gerçek amacı sezmesi ve ileriyi görüşü ile bunlara âlet olmadı. Mussolini'nin hoşgörüsünden cesaret alan gazeteler, artık daha ileri gitmeye ve halkı ayaklanmaya davet etmeye başlamışlardı.

İşte sinir savaşının bütün şiddetiyle devam ettiği o günlerde Mussolini, Toscana kara gömleklilerini ziyaret etti ve Monte Amiata'da yaptığı konuşmada heyecanlarına hâkim olamayan faşistleri sakinleştirdi.

1923 yılının Ağustos ayında ise Faşist Parti'nin Millî Meclisi toplandı. Toplantıda son durum ele alınarak incelendi. Ne yapılması gerektiği uzun uzun görüşüldü. İl Faşyoları, Parti bünyesindeki krizleri yok edecek ve Faşizm'i tam anlamıyle organizasyona kavuşturacak yeni bir program tesbit edilmesini gerekli buluyorlardı. Mussolini, bu konu ile ilgili olarak yaptığı konuşmada özetle şöyle dedi:

" - Biz bir orduyuz, bir partiyiz, birbirine sarılmış bir kitleyiz. Gördünüz ki, bu krizlerin bir yararı olmuştur.

Bu krizler; gerçek dostları sahtelerinden ayırmaya, karanlıkta dolaşıp çevreyi dinlemek için kulaklarını dikenleri tanımaya, zamana göre Faşist rozet takmaya ya da çıkarmaya, Faşist olduğunu ilân etmeye ya da etmemeye hazır bulunan ikiyüzlülerden, gönüllü ve imanlı Faşistler'i ayırmaya yaramıştır."

Duçe'nin bu sözleri, Faşizm'in olaylara seyirci kalmak istemediğini vurguluyordu. Gerçekten de Haziran ayında yapılan Faşist mitingleri, squadristaların kaygılarını ortadan kaldırmış, muhalefeti bir daha başkaldıramayacak biçimde ezmek azmini aşılamıştı. Fakat henüz ortada karşı bir saldırıya ilişkin hiçbir esaslı hareket yoktu.

Gazetelerin değişik taktikleri altında yürüttükleri Faşizm'i yıkma amaçları, 1923 yılının sonbahar aylarında da devam etti. Ara sıra birtakım olaylar oluyordu. Faşist sendika liderlerinden Armando Casalini, Roma sokaklarında bir suikaste kurban gitmişti.

*
* *

Faşizm'in polemik mücadeleleri küçük gazeteler tarafından yürütülüyordu. Bologna'da Assalto (Hücum) adını taşıyan bir yayın organı uzun zamandan beri yayınlanıyordu. Sonraları Toscana'nın Colle Val d'Elsa kasabasında Selvaggio (Yaban) adlı bir başka gazete çıkmaya başladı. Bu taşra gazetesi çok ufak olmasına rağmen, büyük bir azimle mücadele ediyordu.

Nihayet Roma'da yayınlanan La Conguista dello Stato (Devletin Fethi) Gazetesi, Faşyolar'ın önem ve rolünü açıklayan, Faşist ihtilâlini savunan yazılarıyla, Faşistler'in arasında birliği kuvvetlendiriyordu. Bunlardan başka l'İdea Nazionale (Milli Fikir) ile l'İmpero (İmparatorluk) ve birkaç tane de küçük gazete vardı.

Bu gazeteler, kamuoyunda geniş bir etki uyandırma gücüne sahip olmasa da, Faşistler'i ruh ve amaç birliği çevresinde toplamayı başarıyorlardı. Bu bakımdan büyük gazetelerin eleştirilerine uğruyorlardı. Fa-

kat maddî imkânlarının azlığı sebebiyle, rakiplerinin rotatif güçlerine aldırmadan mükemmel bir mücadele örneği sergiliyorlardı.

Muhalefet, bu kadar saldırılar karşısında, Başbakan Mussolini'nin hâlâ dayanmasına akıl erdiremiyordu. Faşistler arasında ikilik çıkarma taktikleri, istenilen biçimde sonuçlanmayınca bu defa Kral'a başvurarak Mussolini'nin Başbakanlık görevinden istifa etmeye zorlanması dileğinde bulundular.

O zamana kadar kaypak bir politika takip eden Liberaller de artık kesin olarak muhalefet saflarına geçtiler. Muharipler Derneği Assisi'de bir toplantı yaparak aynı kararı aldı. Liberallerden bir bölümü, Faşist yönetimin toptan tasfiye edilmesini, öteki bölümü de Mussolini'nin başbakanlığında liberal bir hükûmet kurulması fikrini ortaya atıyordu.

Sonunda 1923 yılının kış mevsimine girilirken durum o hale geldi ki, artık herkes Hükûmet'in istifa haberini beklemeye başlamıştı. Çünkü Faşizm, Parlâmento'da tam anlamıyla yalnız kalmıştı Yeni hükûmet listeleri hazırlanıyor ve gazetelerde bunlarla ilgili haberler yayınlanıyordu. Bizzat Faşist listesinden Meclis'e girenler arasında bile, bakan ya da müsteşar olma hayalini yaşayanlar bulunuyordu.

Fakat bütün bu gelişmeler karşısında Mussolini hâlâ sakinliğini koruyordu. Faşist kıtalar ise yeni bir harekete geçmek için sabırsızlık içindeydiler.

YİRMİ BEŞİNCİ BÖLÜM

FAŞİZM'İN ZAFERİ

1923 yılının Aralık ayı da gazetelerin aynı yayınlara yer vermeleriyle geçti. Yılın son günü Mussolini, Hükûmeti toplantıya çağırdı. Bu haber bir anda muhalefet cephesini sevince boğdu. Artık Hükûmet'in istifa haberini dört gözle bekliyorlardı. Hükûmet'in istifa edeceğine o kadar inanıyorlardı ki, Parlâmento'nun koridorlarında yeni hükûmete girmeleri muhtemel olanların adlarından başka birşey konuşulmuyordu. Bir gazete büyük harflerle, Hükûmet'in istifasını bildiren bir baskı hazırlamıştı. Corriere della Sera Gazetesi'nin muhabiri, telefonla Hükûmet'in istifa etmesinin saat sorunu olduğunu bildirmişti.

Halk merakla Hükûmet toplantısının bitmesini ve sonucun ilân edilmesini bekliyordu. Hele Faşistler sinirli bir tavır içinde yerlerinde duramıyorlardı. Başbakan Mussolini çekilirse hemen silâhlı harekete geçecekleri ve çevreyi kana, ateşe boğacakları belli oluyordu. Nitekim o gün Floransa'da toplanan binlerce Faşist heyecanlı bir miting yapmıştı. Bu mitingde Faşist devrim için son damla kana kadar çarpışılacağına yemin edildi ve önceki mücadelelerde ölenlerin hatıraları yaşatıldı. Miting sona erdikten sonra da muhalefet gazetesinin binası ateşe verildi.

Hükûmet toplantısı gece çok geç saatlere kadar devam etti. Fakat ertesi sabah, Hükûmet'in istifa ettiği umuduyla yataklarından kalkanlar hayal kırıklığına

uğradılar. Hükûmet istifa etmemişti. Üstelik Hükûmet şiddete karşılık verme kararı almıştı. Alınan kararlar arasında özellikle gazeteler için ağır kontrol kararları bulunuyordu. Böylece sessizlik dönemi sona ermiş, sertlik ve hareket dönemi açılmıştı.

Daha o gün muhalefet gazetelerinin suçlama ve saldırı yayınları birer balon gibi sönüverdi. Ortalık birdenbire yatışmıştı. Herkes Mussolini'nin 3 Ocak 1924 günü Parlâmento'da yapacağı konuşmayı beklemeye başlamıştı.

Başbakan Mussolini 3 Ocak 1924 tarihinde gür bir ses ve sert bir tonla konuşmasına başladı. Mussolini Parlâmento içinde ve dışında bulunan Faşizm aleyhtarlarına şiddetle çatıyordu. Başbakan şunları söylüyordu:

" - Eğer Mateotti cinayetinden Hükûmet'in sorumlu olduğunu sanan varsa, eğer bir moral sorun olduğunu sanan varsa, bu adam meydana çıksın ve iddialarını, bütün sorumluluğu üzerine alarak bu kürsüden açıkça söylesin. Anonim suçlamaların, fısıldanan ve tekrarlanan hareketlerin alçaklığı yeter artık!"

Parlâmento'da çıt çıkmıyordu. Başbakan Mussolini "çirkef ve sefil" olarak nitelendirdiği gazetelerin saldırılarını da belirttikten sonra sözlerine şöyle devam etti:

"-Yeter! Ben işlerin bu son noktaya varmasını özellikle istedim. Hayatın tecrübeleriyle dolu olan bu altı ay boyunca partiyi gözden geçirdim. Eğer sabrının yüzde birini serbest bıraksaydım, siz o zaman görürdünüz! Eğer iki unsur birbiriyle mücadele durumunda bulunur ve ikisi de mücadeleden vazgeçmezse o takdirde çözümün çaresi kuvvettir."

Başbakan Mussolini, muhalefeti tamamen sindiren konuşmasını şu biçimde bitirdi.

"-Emin olunuz ki, bu konuşmadan kırk sekiz saat sonra, herşey normale dönecektir. Şunu bilmelisiniz ki, bu bir kişisel kapris değildir. Hayalî bir iddia da değildir. Bu, yalnız vatan için sonsuz ve kuvvetli bir sevgidir."

Başbakan Mussolini, milletvekillerini selâmlayıp kürsüden inerken, kendisini sevenler ayakta ve çılgınca

alkışladılar. Muhalefet kanadında ise sessizlik hüküm sürüyordu. Yalnız bir önerge vermek istediler. Başbakan Mussolini sert bir eda ile önergenin altı ay sonraya bırakılmasını istedi. Mussolini'nin bu isteği Parlâmento tarafından kabul edildi.

Böylece muhalefet, son taktiğinde de başarıya ulaşamadı.

Şimdi Faşizm, esas devrimine başlıyordu. Duraklama dönemi geride kalmıştı. Muhalefet tam bir mağlubiyete uğratılarak köklü reformlara girişmenin yolu açılmıştı.

YİRMİ ALTINCI BÖLÜM

REFORM HAREKETLERİ

31 Aralık 1923 günü alınan tedbirler sonunda, Faşizm iktidara geldiğinden beri muhaliflerine karşı olan tereddütlü politikasına tamamen son vererek yeni rejimi bütün kurumlarıyla yerleştirmek yolunda önemli bir adım atmıştı. Geçen dönem yaşanan tecrübelerin şu yararı olmuştu. Faşizm iç ve dış düşmanlarını iyiden iyiye tanımak imkânını bulmuş ve Parti'ye sonradan iltihak eden çıkar gruplarının, sahte faşistlerin ve basındaki ikiyüzlülerin kişiliklerini bütün çıplaklığıyle ortaya çıkarmıştı. Hele Faşist yönetimin zaaf belirtileri gösterdiği yıl sonrasında, hükûmetin istifa etmesini, günün sorunu durumunda görenlerin maskeleri birer birer düşmüştü.

Mussolini squadristalarına, Roma yürüyüşünü zaferle sona erdiren idealist kara gömleklilerine güveniyordu. İl Faşyoları oyun çevirenlerin aleti olmamışlardı. İşte bu güvenle 31 Aralık 1923 tarihli tedbirlere başvurulmuş ve muhalefet bastırılarak Faşist rejime ulaşılacak yola girilmişti. Şimdi hızla harekete geçilebilir, Faşist devletin yasaları çıkarılabilir, kurumları kurulabilirdi.

Parti o zamana kadar, Triumviri adı verilen bir üçler komitesi tarafından yönetilmekteydi. Ancak tecrübeler, bu yöntemin Parti'ye yarar yerine, zarar getirdiğini gösterdi. Çünkü üçler komitesinde çıkan anlaşmazlıklar alt kademelerde de bozukluklara sebep oluyordu. Mussolini, Triumviri'yi ortadan kaldırdı ve Parti'nin yönetimini Genel Sekreter olarak atadığı Gremona Faşyo-

larının şefi olan Roberto Franacci'ye bıraktı.

Kara gömlekliler, alınan tedbirlere rağmen muhalefetin tam anlamıyle sindirilmemesinden şikâyet ediyorlardı. Bahar aylarına doğru yakalandığı hastalığı atlatan Mussolini, ödün vermeyen bir şiddet politikası isteyen taraftarlarına, herhangi bir direniş hareketi olmadığı için bu yola gitmediğini, ancak bundan böyle işlerin devrimci Faşistler'i memnun edecek biçimde yürütüleceğine ilişkin söz verdi.

Parti'de yaşanan karışıklıklar hemen hemen durmuştu. Arada bir Faşistler'in sebep oldukları olaylar görülüyordu. Fakat bu olaylar artık önemsizdi. Parti'nin disiplin altına girmesi, öte yandan devlet işlerinin de artık normal bir düzene kavuşması, sızıltısız uygulamayı imkân dahiline sokmuştu.

Bu arada yönetimde yapılacak değişiklikleri ve Faşist devletin temel kurumlarını plânlamak, bununla ilgili yasaları hazırlamak üzere görevlendirilen komite de aralıksız çalışmalarına devam ediyordu. Nihayet Hükûmet'te gerekli değişiklikler yapılarak, tamamen Faşistlerden kurulu bir Bakanlar Kurulu'nun işbaşına geçmesi sağlandı.

1924 yılının Haziran ayında Faşist Parti'nin genel kongresi Roma'da toplandı. Bu kongrede, artık herhangi bir grup kalmamıştı. Bütün üyeler aynı anlayış içinde birleşmişlerdi. Çatlak bir ses çıkmıyordu. Duçe, kongrede yaptığı konuşmada "bütün iktidar yalnız Faşizm'indir," parolasını şiddetli alkışlar arasında belirttikten sonra şunları söyledi:

" - Bugün Faşizm bir partidir, bir ordudur, bir korporasyondur. Bunlar yeterli değil, daha fazla birşeyler olmak, bir hayat biçimi olmak gerekmektedir. Farklı karakterdeki Lâtinlik İtalyanları, Rönesans İtalyanları gibi, Faşizm İtalyanları meydana gelmelidir. Bir hayat biçimi yaratarak, kendimizi günlük haber sayfalarına değil, tarihin sayfalarına kaydedeceğiz.

"Bu hayat biçimi nedir? Bu biçim herşeyden önce cesarettir, tehlikelere korkmadan atılma aşkıdır, nihayet mide şişirmekten iğrenmedir.

"Yaşanılan her saatte İtalyan olmaktan gurur ve iftihar duyma, çalışma hayatında disipline uyma ve otoriteye saygı gösterme...

"Politikada sınırlandırılması hata olan şeyleri hayata uygulayarak, sürekli bir seçme ile yepyeni bir nesil meydana getireceğiz. Bu metodik seçmelerle imparatorluklar kurulur.

"Bu çok yüce bir rüyadır. Ancak ben bu rüyanın ağır ağır gerçek olduğunu görüyorum. Biz geçmişimizden hiçbir şeyi inkâr etmiyoruz. Arnavutluk'u, Tunus'u istemeyen, Mısır'a gitmeye yanaşmayan ve savaştan sonra elimizdeki yerleri yabancılara terketmekten başka zevki bulunmayan hükûmetler liberal olmakla beraber, liberalizmin de İtalyan tarihinde bir yer işgal ettiğini, bir anlam taşıdığını biliyorum.

" Hedefimiz şudur: İmparatorluk!"

Kongrede bundan böyle Parti birliğinin sağlanacağı ve Faşist hareketin birlik esaslarına dayanacağı, muhalefetin istismar ve yıkıcılık vasatı yaratmasına fırsat tanınmayacağı konuları da görüşüldü.

Daha sonra perde arkası faaliyetleriyle daima Faşizm'i çelmelemeye uğraştıkları sabit olan masonlar için de sert tedbirler alınarak, mason locaları kapatıldı. Mussolini bu münasebetle verdiği bir demeçte, Faşizm'in masonluğa kesinlikle karşı olduğunu ve kim mason ise Faşist düşmanı sayılacağını bildirdi. Bu arada masonların beslediği büyük imkânlara sahip gazeteler de kontrol altına alındı.

*
* *

Devrimlerin başarıyla yürütülebilmeleri, yeni kurulacak Faşist kurumların sağlam zemine oturtulabilmesi ve fesat yuvalarının dağıtılabilmesi için, Faşizm'in herşeyden önce organize kuvvetlere ihtiyacı vardı. Gerçi Faşyolar ideal ve inanç birlikleri olarak rejimin güvencesi idiler. Ama bunların güvenlik kuvvetleri olarak görevlendirilmeleri birtakım aksaklıklara sebep olabilir ve

Duçe'yi başka sorunların üzerine de eğilmek zorunda bırakabilirdi.

Mussolini, başbakan olur olmaz, ilk iş olarak Millî Emniyet Gönüllü Milisi'ni kurdu ve Regia Guardia Örgütü'nü dağıttı. Milis Örgütü, Faşizm'in hareketsiz dönemi sayılabilecek olan ilk yıl içinde, muhalefetin tehdit edici tavırlarına, sosyalist gazetelerin ihtilâlci yayınlarına karşı güvenlik sübobu görevi görmüştü. Faşizm'in düşmanları, Milis Örgütü'nden çekindikleri için ayaklanmak fırsatını bulamadılar. Bu yüzden de herşeyi bahane ederek bu örgütü ortadan kaldırmak için direndiler. Ancak Gönüllü Milisler'in bir yıllık acı tecrübelerinin ışığında ıslah edilmeleri ve askerî bir disipline kavuşturulmaları ihtiyacı ortaya çıkmıştı. Mussolini, 31 Aralık kararlarından sonra Gönüllü Milis'in ıslah edilmesi işine ciddi bir biçimde eğildi. Bu kuvveleri takviye ederek yetki alanlarını genişletti.

Millî Emniyet Gönüllü Milis Örgütü'nün Başkomutanı bizzat Mussolini idi. Örgütün merkezi olan Roma'da bir Kurmay Kurulu bulunuyordu. İtalya birtakım bölgelere ayrılarak her bölge örgütünün başına bir general atanmıştı. Bölge komutanlarının emrinde, Console'lerin (Binbaşı) komuta ettikleri Légionèler (Tabur) bulunuyordu. Bunlar Coorte'lere (Bölük) ve Coorte'ler de Manipolo'lara (Takım) ayrılmıştı.

Milis komutanları Ordu'dan alınmış görevlilerdi. Generallerin büyük bir bölümü emekli ordu generalleriydi. Merkez'e paralel olarak, bölge komutanlarının emrinde de genel kurmaylar bulunuyordu. Milisler için garnizonlar kuruldu ve bir bölümü bu garnizonlara bağlandı. Ancak milislerin çoğunluğu dışarıda görev görüyor, bazı zamanlarda garnizona gelerek silâhlanıyorlardı.

Mussolini, Milis Örgütü'ne yeni bir görünüm kazandırdıktan sonra, "askerliğe hazırlık" kursları açtırdı. Bu kurslara askerlik çağına henüz girmemiş olan gençler alınıyordu. Bunlar garnizonlarda eğitim ve talim görüyorlardı. Kurslara katılanların, askerlik sürelerinden indirim yapılıyordu.

*
* *

Savaştan sonra trenlerde eşya hırsızlığı artmıştı. Emniyet kuvvetleri bu olaylara engel olamıyorlardı. Bunun için Duçe, Millî Emniyet Gönüllü Milisi'nden ayrı olarak, trenlerde ve demiryollarında görev yapmak üzere bir Demiryolu Milisi kurdu. Böylece trenlerle seyahat eden İtalyanlar'ın mal güvenliği sağlandı. Öte yandan limanları kontrol etmek üzere Liman Milis'i, ormanları koruma ve ağaçlandırma alanları açmak için bir Orman Milis Örgütü kuruldu.

Milisler ayrıca siyasî polis görevini de yapacaklardı. Çünkü Faşizm'i artık yıkamayacaklarını anlayan muhalifler, Mussolini'yi öldürmek üzere plânlar hazırlıyorlardı. Nitekim birkaç tane suikast olayı olmuştu. Milisler, aynı zamanda yurt içindeki casusları da takip etme görevini yüklenmişlerdi.

Faşizm iktidara geldikten sonra, hazır elemanı olmadığı için eski rejim mensuplarından çoğunu valilik ve polis müdürlükleri gibi önemli yerlerde bırakmak zorunda kalmıştı. Bunlar daima Faşizm'in zararına çalışıyorlar ve bu arada da devleti zor durumlara sokuyorlardı. Milis Örgütü'nde girişilen reform ve görev alanlarının genişletilmesi hareketinden sonra bu kişilerin tasfiye edilmelerine başlandı. Valiliklere, Faşist rejime bağlı olanlar getirildi. Ayrıca 1926 yılına girildikten sonra Valiler'in yetkileri de arttırıldı. Böylece Valiler, Mussolini'nin illerdeki temsilcileri durumuna geldiler. Valiler bütün makamların ve yerel parti kuruluşlarının amiri oldular.

Valilerin yetkilerinin arttırılması, Faşist devlet uygulamasının en karakteristik belgesidir. Mussolini, İçişleri Bakanı sıfatıyle Valiliklere gönderdiği 5 Ocak 1926 tarihli genelge ile Faşizm'in silâhlı organizasyonlarının devlet gücü üstündeki rolünü ve bunun doğurduğu sakıncaları önleyerek, otoriteyi dağınıklıktan kurtardı. Genelgede şöyle deniliyordu:

"Bütün yurttaşlar, hele Faşizm'in içinde çalışmak

gibi büyük bir şerefe ve ayrıcalığa sahip olanlar, rejimin en yüksek temsilcisine saygı göstermeye ve itaat etmeye borçludur. Otorite tektir. Eğer böyle olmazsa devlet her alanda dağınıklığa ve acze düşer. Yani Faşist rejimin en köklü temel direklerinden biri yıkılır. Faşist devlete teklik ve dokunulmazlık vermek, otorite, kudret ve prestij kazandırmak için uğraşan Faşist hareketin bu en büyük zafer sebebi inkâr edilmiş olur. Faşist Parti örgütü ile onun mensupları merkezde ve taşrada, en büyükten en küçüğe kadar devlet iradesinin şuurlu araçlarından başka birşey değillerdir."

Başbakan Mussolini genelgesinde taşkınlıkların, sokak çarpışmalarının, yasadışı hareketlerin artık sona erdiğini, bundan sonra halkın rahatı ve refahı için çalışılacağını belirterek şöyle devam ediyordu:

"'Şimdi çok iyi bilinmelidir ki, ne gibi bir olay olursa olsun ya da benim başıma ne gelirse gelsin; intikam, tahrip, şiddete başvurulmayacaktır. Artık bu dönemler geride kalmıştır. Yabancı elçilik binalarına karşı yapılmak istenecek olağan gösterilere bile, Valiler bütün araçlarını ve imkânlarını seferber ederek izin vermeyeceklerdir.

"Halkın huzuru en küçük çapta bile bozulmamalıdır. Millet çalışmalarının sakin ve verimli olarak sürmesi, ancak güvence ve emniyet altına alınan kamunun rahat etmesiyle mümkün olur.

"Rejimin bütün kurumları ve kuvvetlerinin içinden, bütün iş adamlarının, bozguncuların, dedikoducuların, politikacıların ve belirli bir faaliyet sahibi olmayanların uzaklaştırılmasını sağlamak, Faşist Valinin bellibaşlı yükümlülükleri arasındadır.

"Faşist Vali, demo-liberal dönemlerin valisi değildir. O zamanların valisi, herşeyden önce bir seçim ajanıdır. Seçimlerden sözedilmeyen şimdiki dönem valisinin görev ve fonksiyonları değişmiştir.

"Yeni yönetim ve korporatif düzen, il yaşantısının başı olarak Valiyi kabul etmiştir. Vali, il yaşantısının düzenini sağlayacak ve bu konuda gerekli emirleri verecektir.

"Halkın bütün ihtiyaç ve isteklerini tatmin etmek yükümlülüğü Valinin omuzlarındadır. O, Faşist devletin vurdumduymaz, bencil ve duygusuz olmadığını ispat etmek ve halka gerek politika, gerek moral yönden yararlı olmak için dile getirilmemiş ihtiyaçları ve gizli sefâletleri ortaya çıkarmalıdır. Halk avcılığı ve uşaklık yapmadan halka, seviyesine uygun bir biçimde yararlı olmalıdır.

"Bu yardım ve sevgi çalışmaları, özellikle Balilla ve Avanguardina örgütlerinin çatısı altında toplanan yeni neslin üzerinde yoğunlaştırılmalıdır. Çünkü bu gençler, yarın ki Faşist İtalya'nın liderleri olacaklardır."

Mussolini'nin ilk iktidar yılında, Faşist kuvvetler ile devlet kuvvetleri arasında hissedilir bir ayrılık vardı. Bu genelge ile, Faşist kuvvetler de devlet otoritesinin emrine girdiler. Böylece Faşist rejimin temelleri sağlamlaştırıldı.

*
* *

Başbakan Mussolini, bir yandan Milis Örgütü'nü düzene sokarak, yeni zabıta örgütleri kurmak ve valilerin yetkilerini genişletmek suretiyle rejimin geleceğini garanti altına almaya çalışırken, bir yandan da Parti içi sorunlara eğilmek gereğini duymuştu.

31 Aralık 1923 günü alınan tedbirlerden sonra ilk plânda üçlü yönetim kaldırıldı ve Faşist Parti'de bütün yetki Genel Sekreterlik makamına getirilen Farinacci'ye verildi. Bu arada İtalyan halkını moral ve fizik noktalarından geliştirmek amacıyla Parti'nin çalışma alanları bir hayli genişletilmişti.

Ancak Genel Sekreter Farinacci'nin Parti içi kadroları gözden geçirmesi ve Milis Örgütleri'ni güçlü, yararlı bir durma sokma yolunda gösterdiği çabaları istenilen sonuca ulaşılmasını sağlayamadı. Çünkü devlet yönetimindeki demokratik usulleri birer birer ortadan kaldıran Faşizm, henüz kendi bünyesinde bu değişikliği yapmamıştı.

Roma yürüyüşünden sonra çıkarcılar, işadamları,

entrikacılar, hatta Faşizm düşmanları Parti'ye kayıt olmuşlar ve zaman, bu yeni Faşistler ile eski squadristaları karşı karşıya getirmişti. Parti'de bir politik dövüş ve bir soğuk savaş havası esiyordu. Henüz örgüt başkanlıklarına ve yönetim kurumlarına gelenler, seçilme mücadelesi yolundan geçiyorlardı. Bu durum çekişmelere ve küskünlüklere sebep oluyordu. Hele eski heyecan ve şiddet dönemlerinin hasretini çeken ve çoğu ateşli gençlerden oluşan grubun taşkınlıkları, devleti zor durumlara sokuyordu.

Başbakan Mussolini, Valilerin yetkilerini arttıran genelgeyi yayınladıktan sonra, Parti Genel Sekreteri olan Farinacci'nin yerine, Brescia Faşyosu Şefi Augusto Turati'yi getirdi. Turati, sert bir devrimciydi. Görevi devraldıktan sonra büyük bir çaba ile işe koyuldu. İlk plânda il Faşyoları'nın düzenlenmesi işi ele alındı. Çünkü Faşyolar arasında squadrismo döneminin ihyasını isteyenlerle, çıkarları için Faşist görünenlerin çekişmeleri hem Parti hayatını yıpratıyor, hem de devleti zorluklara uğratıyordu. Augusto Turati ceza tedbirleri alarak Parti'deki anlaşmazlık çıkaran grupları ortadan kaldırdı. Böylece genç Faşistler'in taşkınlıklarını önledi.

Parti'de yapılan en büyük değişiklik ise, seçim yönteminin kaldırılmasıydı. Gerçekten de Parti içindeki hastalıkların, disiplinsizliklerin ve gruplaşmaların seçilme mücadeleleri yüzünde çıktığını farkeden Genel Sekreter Turati, 1926 yılının sonbaharında toplanan Genel Kongre'ye yeni bir tüzük teklifi sundu. Kongrenin kabul ettiği yeni tüzüğe göre, yönetim kurulu üyeleri, bundan böyle seçimle işbaşına gelmeyeceklerdi. Duçe, Genel Sekreteri atayacak, Genel Sekreter İl sekreterlerini, bunlar da yerel Faşyoların sekreterlerini belirleyeceklerdi. Böylece Faşist Parti, demokratik bir siyasî organizasyon durumundan çıkmış oluyordu.

Geçen dört yıl içinde, çoğunluğu çıkarlarını daha iyi yürütebilmek düşüncesinde olan birçok kişi Parti'ye kayıt olmuştu. Genel Sekreter Turati, bu duru-

mun sebep olduğu zararları gözönüne alarak Parti'ye kayıt olma işini durdurdu. Artık dışarıdan hiç kimse Parti'ye giremeyecek, yalnızca Avanguardista örgütlerindeki gençler, yaşları dolduğu zaman Parti'ye girebileceklerdi. Bu kararın alınmasına sebep olarak sayı fazlalığı değil, niteliğe ve yeteneğe önem verildiği ileri sürülüyordu.

Faşist Parti'nin İtalyan millî hayatındaki önem ve yerini güçlendirmek üzere, bir yandan çalışma alanları da genişletilmeye başlanmıştı. Bunun için gençlik, kültür ve spor kuruluşları ile sosyal kurumlar organizasyona dahil edilerek yeni bir düzenin çerçevesine sokuluyorlardı. Zaten Faşizm, bütün millete hitap etmek ve fertleri kollektif bir millî şuur zemininde toplamak iddiasındaydı.

Yeni neslin geleceğe hazırlanması ve yarın devlet yönetiminde söz sahibi olacak körpe dimağların, şimdiden Faşist eğitimlere tabi tutulması gereği vardı. Bu amaçla Opera Nazionale Balilla (Balilla Millî Kurumu) adlı bir yetiştirme ocağı açıldı. Opera Nazionale Balilla'ya altı yaşından on dört yaşına kadar olan çocuklar alınıyordu. Bu çocuklar düşünce bakımından, bedenen ve ruhen geliştiriliyordu.

Ayrıca Opera Nazionale Dopolavaro (İşten Sonra Millî Kurumu) adında bir başka kuruluş daha meydana getirildi. Opera Nazionale Dopolavaro'nun amacı, işçinin çalışma zamanları dışındaki saatlerini değerlendirmek, onu düşünce bakımından ve ruhî yönden beslemekti. "İşten Sonra" kulüplerinde politika, ekonomi, toplumsal ve kütürel konularda konferanslar düzenleniyor, temsiller veriliyor, toplu gezilere çıkılıyordu. Öte yandan sendikaların yalnızca bir meslek grubunun hak ve çıkarlarını savunan kuruluşlar olmak durumundan çıkarılmasına ve işçiyi eğitici kuruluşlar durumuna getirilmesine çalışılıyordu.

Böylece Faşist Parti, İtalyan millî hayatını bütünüyle ifadelendirmek yolunda emin adımlarla yürüyordu.

*
* *

Devlet yönetiminde, Milis kuruluşlarında, Parti'de ve milletin toplumsal düzeninde yapılan reformlar ve radikal değişikliklerle, kademe kademe Faşist devlet düzeninin ana hatları çiziliyordu.

Bu arada belediye başkanlarının ve belediye meclisi üyelerinin seçimleri kaldırıldı. Belediyelere eski Roma'daki gibi valinin emrinde bir "Podesta" atandı. Önceleri bu yöntem küçük belediyeler de denendi ve yararlı olduğu görülünce bütün belediyelerde uygulanmaya başlanıldı. Yalnızca Başkent Roma'da vali ve belediye başkanlığı görevleri birleştirilerek bir guvenörlük makamı kuruldu. Böylece seçim mücadeleleri ve seçilme tutkuları yüzünden ortaya çıkan anlaşmazlıkların, kırgınlıkların önü alınmış oldu.

Faşist rejimi kesin hatlarıyla çizecek yasalar da bir yandan çıkarılıyordu. Bürokrasi'nin devlet Maliyesine yüklediği zararları hafifletmek üzere Meclis'in kabul ettiği bir yasayla Hükûmet'e memur tasfiyesi yapmak yetkisi verildi. 1926 yılında yüksek mevkilerde önemli değişiklikler yapıldı. Başbakan, bakanların tartışmasız amiri durumuna getirildi.

Sonunda 3 Aralık 1926 tarihinde Anayasa'da da degişikliklere girişildi. Bu arada Kral'ın sahip olduğu yetkilere dokunulmadı. Hatta bu yetkiler daha sağlamlaştırıldı. Senato'nun Faşist rejime bağlılığı gözönüne alınarak kalmasına karar verildi. Ancak Millet Meclisi'nin bünyesinde esaslı bir değişiklik hazırlanıyordu.

YİRMİ YEDİNCİ BÖLÜM

SUİKASTLER VE KARŞI TEDBİRLER

Muhalifler 31 Aralık 1923 günü alınan tedbirlerden sonra, kesin devrim yoluna giren Faşizm'i artık durduramayacaklarını anlamışlardı. Bu yüzden bir bölümü, politik hayatlarına veda etmek zorunda kaldı. Bir bölüm muhalif ise İtalya'yı terkederek yabancı ülkelere gitti.

Ancak Faşizm'in fırsat kollayan düşmanları yine de vardı. Bunlar Başbakan Mussolini'yi öldürebilirlerse, kendileri için bir umut kapısının açılacağını düşünüyorlardı.

4 Kasım 1924 günü Roma'da Zafer Bayramı kutlanırken, Mussolini aleyhine hazırlanan bir suikast ortaya çıkarıldı. Sosyalist Milletvekili Zaniboni ve bazı arkadaşları, Chigi Sarayı karşısında bulunan bir otelin odasını kiraladılar. Başbakan Mussolini, Dışişleri Bakanlığı'na ait olan bu sarayın balkonundan törene katılan alayları selâmlayacak, bu sırada da suikastçılar otelin penceresinden ateş açarak Mussolini'yi öldürüceklerdi. Ancak Mussolini'yi öldürmek isteyenler teşebbüse geçme imkânı bile bulamadan yakalandılar.

Kara gömlekliler intikâm almak istedilerse de, Mussolini bu duruma engel oldu.

Ancak bundan sonra çeşitli tarihlerde üç suikast girişimi daha meydana geldi. 1926 yılında İrlandalı bir deli kadın tabancasını ateşledi ve kurşun Başbakan Mussolini'nin burnundan sürtünerek geçti. Böylece Duçe, hafif bir yara aldı. Yine aynı yıl içinde Bologna'da bir

başka suikast düzenlemesi başarıya ulaşamamıştı. Ancak bu olaylar, muhalefet cephesi ve basın hakkında önemli tedbirlere başvurulmasına sebep oldu.

Bologna suikastinin faili hemen linç edilmişti. Ancak Faşistler, "eğer ilerlersem beni takip ediniz! Eğer geri dönersem öldürünüz! Eğer ölürsem intikamımı alınız!" diyen Mussolini'yi her an takip ediyorlardı. Yine bu olaydan sonra yer yer karışıklıklar çıkmıştı. Faşist kuvvetlerin, devlet emniyet örgütünün üzerine çıkma hevesleri anarşi doğurabilirdi.

Ardı ardına yapılan dört suikastten sonra, devlet başkanı aleyhine düzenlenecek cinayetler ve rejimi yıkmayı hedef alan çalışmalar için idam cezası kabul edildi. Bunların faillerini yargılamak üzere Roma'da bir özel mahkeme kuruldu. Masonluğun yanında, öteki gizli kuruluşlar da birer birer ortaya çıkarılarak kapatıldı.

Faşizm, devletin dışında ve yönetimin aleyhinde hiçbir akım kabul etmiyordu. Devletin gücü demek, milletin ve ferdin gücü demekti. Faşist rejimi inkâr edenler, aslında milletin gücünü inkâr ediyorlardı. Bu anarşi heveslilerinin mutlaka tasfiye edilmeleri gerekiyordu.

Buna göre basın hürriyeti anlamsız, hatta milletin zararına işleyen bir kurumdu. Faşistlere göre anarşizm, basına serbestlik verilmesinden ileri geliyordu. Gerçi liberal hükümetler zamanında, bazı suçlar için gazete kapatılabiliyordu. Fakat bu yasa maddesi uygulamada hiçbir yarar sağlamıyordu. Çünkü kapanan gazete ertesi gün bir başka adla yayınlanıyordu ve halkı kışkırtmaya devam ediyordu. Böylece devlete en ağır darbelerin indirilmesine, büyük manşetlerle ihtilâl davetiyeleri çıkartılmasına engel olunamıyordu.

Liberal-demokratik yönetim biçimi, bu türlü yıkıcı yayını önleyebilecek ilkelerden ve cesaretten yoksundu. Onun için devlet düzeni, temellerini dinamitlenmesine seyirci kalmaktan başka birşey yapamıyordu.

Faşizm, tecrübelerle yüklü olan dönemini kapatırken, basın için de birtakım sansürler koymuştu. An-

cak uygulamada bu sansürün pek önemli bir yararı görülmemişti. Muhalefet gazeteleri yine fırsat buldukça ortalığı karıştırabiliyorlardı.

Mussolini, suikastlerden sonra harekete geçme zamanının geldiğini anlayarak, Faşistler'in istediklerini yerine getirdi. Ülkedeki Faşist düşmanı olan bütün gazeteleri kapattı. Artık rejimin yoluna taş koymaya uğraşan muhaliflerin kamuoyunu zehirleyici sesleri de kısılmıştı.

Hükûmet'in muhalifleri tamamen sindiren bu şiddetli karar ve uygulamaları öyle bir hava yarattı ki, rejim düşmanı olan politikacılar, milletvekilleri ve gazeteciler kafileler halinde İtalya'yı terkedip gittiler. Bu kişilerin çoğunluğu Fransa'ya yerleşti ve masonların, solcu ve komünist partilerin himâyesine girdi.

Yurt dışına kaçanlara Fvorusciti (Dışarı çıkanlar) deniliyordu. İlk olarak, Roma Yürüyüşü'nden birkaç ay sonra eski başbakan Francesso Saverio Nitti İtalya'dan göç etmiş, yabancı ülkelerde yayınladığı yazı ve kitaplarla Faşizm aleyhinde çalışmaya başlamıştı. Daha sonra gidenler de O'na katıldılar. Yabancı ülkelerde İtalya aleyhine çalışan bu kişilerin pek çoğu, yayınlanan bir kararname ile İtalyan yurttaşlığından çıkarıldı. İtalyan yurttaşlığından çıkarılanlar arasında, önceden Faşizm'in lider kadrosunda yer alan, fakat 1924 yılının Haziran ayında zararlı faaliyetleri yüzünden Parti'den atılan Massima Rocca ile Oesare Rosso da bulunuyordu.

Böylece muhalifler susturulmuş ve ellerinde bulunan araçları da tamamen yok edilmişti. Gerçi İtalya'da da bir sürü Faşist düşmanı vardı. Fakat bu kişiler kıpırdanamayacak duruma getirilmişlerdi. Yalnız Fvorusciti-ler, İtalya'nın dışında yıkıcılıklarını sürdürmeye çalışıyorlardı.

YİRMİ SEKİZİNCİ BÖLÜM

ORDUDA VE MALİYEDE REFORM

Yüzyılın başlarından itibaren süren bulanımlar, sosyalist blokun yıkıcı faaliyetleri ve liberal hükûmetlerin askerî alandaki bilgisizlikleri, yanlış uygulamaları ve Ordu'ya gerekli ödenekleri vermemeleri yüzünden, İtalya'nın Kara, Deniz ve Hava Ordusu çok zayıflamıştı. Liberal hükûmetlerin döneminde İtalyan Ordusu'nun malzeme ve modern silâh ihtiyaçları karşılanmadığı gibi, aksaklıklara yol açan birtakım yanlış yasalar da uygulamaya sokulmuştu. Mesela askerlik süresi bir yıla indirilmiş, Genel Kurmay Başkanlığı kaldırılarak kara, hava ve deniz kuvvetleri için ayrı birer genel kurmaylıklar kurulmuştu.

Bu uygulama ise kuvvetler arasındaki bağlılığı zayıflatmıştı. Ordu birlikleri adeta bağımsız kuruluşlar durumuna gelmişlerdi. Hele Savaş ve Deniz Bakanlıklarına getirilen kişilerin çoğunluğu askerlik konularında bilgisi olmayan kişilerdi. Savaş sırasında yararlı işler başaran uçakların modelleri ise artık çok eskiydi. Hava Kuvvetleri'nin yeni uçaklarla takviye edilmesi gerekiyordu.

Başbakan Mussolini Birinci Dünya Savaşı sırasında İtalyan Orduları Başkomutanlığı yapan General Diaz'ı Savaş Bakanı, Filolar Başkomutanı Thaon di Revel'i de Denizcilik Bakanı yaptı ve Havacılık Bakanlığı'nı da kendi aldı.

General Diaz, Ordu'nun yeniden düzenlenmesi işine başladı. İlk önce askerlik süresi on sekiz aya çıkarıldı. Fakat General Diaz bir süre sonra rahatsızlan-

dığı için, bakanlıktan çekildi ve yerine 1925 yılında General Giorgio getirildi.

Ancak Savaş Bakanı'nın askerlik süresini uzatan ve kıtaların sayısını azaltan tasarısına, Senato'nun asker üyeleri itiraz edince ciddi bir anlaşmazlık ortaya çıktı. Sonunda Başbakan Mussolini sorunu ayrıntılı olarak inceleyerek, itirazların önemli bölümünü yerinde buldu. Savaş Bakanı General Giorgio'yu görevinden azlederek bu bakanlığı da kendi üzerine aldı. Genel Kurmay Başkanlığı tekrar kurularak Başkanlığa General Bodoglio atandı. Bu arada Ordu'nun cephane ve silâh ihtiyaçlarının karşılanması için geniş çapta bir faaliyete girişildi.

Başbakan Mussolini, Deniz Kuvvetleri'nin ihtiyaçlarına çareler bulmak için de çalışıyordu. Devlet bütçesinden, büyük savaş gemilerinin yapımı için ödenek ayırma imkânı yoktu. Bu yüzden on bin tonilâtoluk hafif kruvazörler, denizaltılar, torpidolar ve çıkarma gemileri yapılmaya başlandı. Mussolini Denizcilik Bakanlığı görevini de üzerine almıştı. Bu bakanlıkta müsteşarlığa Amiral Siriani'yi atamıştı.

İtalyan yarımadası'nın coğrafi durumu, hava saldırılarına çok açıktı, bu yüzden tehlike işareti veriyordu. Bunun için Başbakan Mussolini, "haritaya göz gezdirmek, İtalya'nın nasıl asla yeterli sayıda uçağa sahip olamayacağını gösterir," demişti. Gerçekten de İtalya'nın Hava kuvvetleri'nin yeni ve hızlı uçaklarla takviye edilmesi gerekiyordu. Zaten İtalya komşularına göre hava kuvvetleri yönünden yetersiz durumda bulunuyordu.

Mussolini, çok geniş bir hava seferberliği kampanyası başlattı. Sanayicileri uçak ve uçak motoru yapmaya teşvik etti ve bu konuda devletin yardımcı olacağını açıkladı. Bütçeye bir hayli külfet yüklemesine rağmen kuzey Kutup Bölgesine ve Güney Amerika'ya uçak ve balon seferleri yaptırdı. Hava Kuvvetleri'nde pilot yetiştirme işine önem verildi. Hava Bakanlığı'na getirilen ve Mussolini'nin ilk günlerden beri en büyük yardımcısı olan İtalo Balbo, eksiklikleri birer birer tamamladı. Hava bakanı Balbo, mühendis olmasına rağmen Hava Bakan-

lığı'nda esaslı işler yaptı. Hatta kendisi de pilotçuluk ruhsatı alarak uçak kullanmıştı. Görevi sırasında yeteneğini ispat eden Balbo'ya Generallik rütbesi verildi.

Silâhlı Kuvvetler'in yeniden gözden geçirilerek disipline kuvuşturulması, Parlâmento'nun askerlik süresini uzatan kararı ve Genel Kurmay Başkanlığı makamının yeniden kurulması kısa zamanda meyvelerini verdi. Artık İtalyan Ordusu güçlü bir duruma kavuşmuştu.

Başbakan Mussolini, Ordu'yu politikaya sokmayı zararlı buluyordu. Mussolini'ye göre subaylar yalnız kendi görevleriyle meşgul olmalıydılar. Ordu politik akımlara sürüklenmemeliydi. Henüz Ordu'nun komuta heyeti Faşistleştirilmemişti. Ancak Ordu ile Millî Emniyet Gönüllü Milisleri arasında hissedilir bir anlaşmazlık vardı.

Millî Emniyet Gönüllü Milisi Komutanlığı yanında, Kara, Hava ve Deniz Kuvvetleri'nin yönetimini de fiilen üzerine alan Başbakan Mussolini, sonunda askerlerle milisler arasında selâmlaşma zorunluluğu koyarak bu anlamsız anlaşmazlığı ortadan kaldırdı. Törenlere Milis Kuvvetleri'nin de katılması zorunluluğunu getirdi. Ayrıca, gençleri askerlikten önce yetiştirmek ve eğitmek görevini Milis komutanlarına verdi. Böylece askerî ve sivil kuvvetler arasında tam bir uyum sağlandı.

*
* *

İktidar, liberal Hükûmet'ten 7 milyar liretlik bir bütçe açığı devralmıştı. Bu açığın kapatılması için vergileri artırmak bir çözüm yolu değildi. Çünkü liberal yönetimlerin sık sık başvurdukları zam politikası, vergi miktarlarını normal hadlerin çok üstüne çıkarmıştı. Halk vergi yükü altında eziliyordu.

Bu arada İtalyan topraklarının verim yeteneğinin düşüklüğünün yanında, henüz modern tarım yöntemleri de uygulanmıyordu. Bu yüzden bütçe açığını ka-

patmak için, halktan daha fazla fedakârlık beklenemezdi. Tek çare Maliye ve yönetimde reforma gitmek, masrafları kısmak ve bürokrasiyi önlemekti.

Devletin memur kadrosu hayli şişkindi. Bu durum ise Bütçe'ye çok büyük bir külfet yüklüyordu. Gerçi liberal hükûmetler zamanında memur kadrolarının daraltılması fikri ortaya atılmıştı. Ancak politik kaygılarla uygulanmasına cesaret edilememişti. Faşizm ise, ihtilâl yolu ile iktidara gelmişti. Bu bakımdan sızlanmalarına aldırmadan memur tasfiyesine girişti. Yine bütçeleri açık olan PTT ve Demiryolları yönetimlerinde de gerekli reformlar yapıldı. Bazı demiryolları özel kuruluşlara devredildi. Böylece 1924 yılının Haziran ayında Bütçe'de denge sağlandı. Ayrıca miras vergisi kaldırıldı ve bazı vergilerde de indirim yapılması sağlandı.

Memur kadrolarının daraltılması, masrafların geniş ölçüde azaltılması ve öteki bazı tedbirlerle gelir ve gider dengesi sağlanınca silâhlı kuvvetlerin ihtiyaçlarına eğilmek ve bayındırlık faaliyetlerini hızlandırmak mümkün oldu.

Ancak 1925 yılının ortalarına doğru dış ticaret dengesizliği ve İngiltere ile Amerika Birleşik Devletleri'ne olan borçlar yüzünden Liret'in bir ara değer kaybetme oranı yüzde kırk gibi yüksek bir noktaya ulaştı. Başbakan Mussolini, durumun kritik bir noktaya gelmesi üzerine bütün çalışmasını, Liret'in değerini yükseltecek tedbirler almaya yönetti. Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere ile ardı ardına borç ödeme anlaşmaları yapıldı. Amerika Birleşik Devletleri'ne olan borç yüzde seksen oranında indirildi ve takside bağlandı. İngiltere'ye olan altı yüz on milyon Sterlin tutarındaki borcun ise altmış iki yılda ödenmesi yönünde bir anlaşma yapıldı. Bu arada Londra'da depo edilen yirmi iki milyon Sterlin değerindeki altınlar ülkeye getirildi. Amerika Birleşik Devletleri'nden iki yüz milyon Dolar borç alınarak, Liret'in değeri yükseltildi.

Dış ticarette ülke aleyhine olan dengesizliği ortadan kaldırmak ya da hiç olmazsa hafifletmek amacıyla, Battaglia del Grano (Buğday Mücadelesi) politikasına hız

verildi. Bu politika, buğday üretiminin artırılması amacını taşıyordu. Çünkü İtlaya'daki toprakların verim yeteneği düşüktü. Aynı zamanda çağdaş tarım yöntemleri geniş ölçüde uygulanamıyordu. Bu yüzden elde edilen buğday hem pahalıya mal oluyor, hem de ihtiyaca yetmiyordu. Üretimi artırmak amacıyla alınan tedbirlere, daha sonra tam imar plânının uygulamaya konulmasıyla devam edildi. Sonunda ihtiyacı yüzde elli ülke içinden karşılama imkânı sağlandı. Bu arada ülkede çok geniş bir alanda yapılan pirinç üretimini teşvik etmek üzere, "pirinç günleri" düzenlendi. İpekçiliği geliştirmek için devlet kredileri artırıldı. Böylece ipek sanayine hız verildi.

Nihayet ihracatı genişletmek üzere İstituto della Esportazion (İhracat Enstitüsü) kuruldu. Faşist Hükûmet'in aldığı bu tedbirler, kısa zamanda olumlu sonuçlar vermeye başladı. Yüz elli Liret, bir Sterlin edecek kadar değer kaybetmişken, yüz yirmi Liret bir Sterlin'e eşit duruma getirildi. Bundan sonra Liret'in değerini tespit etmek üzere diğer tedbirlere başvuruldu. Amerika Birleşik Devletleri'nden alınan borç para ile tedavüldeki Liretlerin miktarı azaltıldı. Borsada Liret üzerine yapılan işlemler kaldırıldı. Morgan Bankası'nın Hükûmet'e verdiği güvence, İtalya Bankası'na devredildi. böylece 21 Aralık 1928 günü, bir Sterlin 92,46 Liret olarak tespit edildi.

O sıralarda Fransız Frangı yüz yirmi beş, Belçika Frangı yüz yetmiş Liret üzerinden tespit edildiği için, İtalyan dış ticareti olumsuz biçimde etkilenmişti. Çünkü Liret'in değeri, yüksek tespit edilmişti. Bu yüzden sanayi kurumları bunalım geçirmeye başladılar. Ancak Hükûmet, ileriyi düşünerek, bu para politikasından vazgeçmedi. Piyasada yaşanan bunalımlara ve iflâslara karşı ciddi tedbirler alındı. Zaten bir süre sonra da piyasa, normal şartlara kavuşmuştu.

YİRMİ DOKUZUNCU BÖLÜM

FAŞİST DEVLET SİSTEMİ

Faşizm, bir ekonomik sistem olarak ortaya çıkmamıştı. Devlet yönetimi yönünden, muayyen ilkelere, kalıplaşmış görüşlere de sahip değildi. Hele sosyal problemler karşısında iddialı bir politika hareketini de ifade etmiyordu.

Daha önceki bölümlerde de görüldüğü gibi Faşizm, savaş sonrası İtalya'sını kasıp kavuran ve ihtilâl fırsatı arayan kızıl sosyalizme karşı bir reaksiyon olarak ortaya çıkmıştı. Amacı, büyük savaşı (Birinci Dünya Savaşı) inkâr edene ve zaferi alaya alarak lânetleyen, halkı millî şuurundan, benliğinden uzaklaştırmaya çalışan bir grupla mücadele etmekti. Faşizm, millî onur ve gururu korumak için dış düşmanların İtalya aleyhindeki faaliyetlerine ve galibiyetten yalnız kendilerinin pay almaları için çevirdikleri oyunlara boyun eğmeme azmini ve ihtiyacının ortaya çıkardığı bir hareketti.

Faşistler, herhangi bir partiye bağlı değillerdi. Aynı zamanda herhangi bir partinin siyasî karşıtları olarak bir çatı altında toplanmamışlardı. Aksine ilk Faşyolar'ın antiparti karakteri vardı. Fakat, Komünistlerle 1919 yılından 1922 yılına kadar süren mücadeleleri, Faşizm'i önce bir Parti durumuna getirdi. Daha sonra da devleti elegeçiren kuvvet durumuna sokmuştu. Olayların itişiyle, Sosyalizm'e karşı mücadele alanı gittikçe genişledi ve sonunda hedeflerin arasına devlet ve liberal sistem de alındı.

Faşizm'in iktidarı ele aldığı zaman devlet yönetimi

hakkında belli ilkeleri yoktu. Üstelik hükûmet etme deneyimsizliği, en büyük dezavantajıydı. Bu bakımdan ihtilâlden sonra kurulan ilk hükûmette, Faşist olmayan bakanlar bulunuyordu. Devletin illerdeki temsilcilerinin çoğunluğu ya eski rejimin adamları ya da Faşist düşmanlarından oluşuyordu.

Mussolini Başbakan olduktan sonra çıkar içgüdüsüyle bir sürü işadamı, Faşist olmayan kişiler Faşist belgesi almayı başarmışlardı. Kısa zamanda eski devrimci Faşitler'le, sonradan olma Faşistler karşı karşıya geldiler. Parti bünyesini ciddi anlaşmazlıklar kemirmeye başladı. Üstelik Faşizm'in propaganda ve yayın yönünden büyük bir eksikliği bulunuyordu. Yüksek trajlı gazetelerin hemen hepsi, Revizyonizm ve Mussolinizm iddiaları arasında ihtilâlin ölüm çukurunu kazma çabasındaydılar. Ama en gerçek öğretici olan zaman, yüzlerdeki maskeleri birer birer sıyırmış, Faşizm'in çöküşüne alkış tutmak isteyen eller yanlara sarkıvermişti. Böylece 31 Aralık 1923 günü alınan tedbirler iştahları kursakta bırakmıştı.

İşte bundan sonra, Faşist devlet sisteminin temel kurumlarının kurulmasına artık başlanabilirdi. Faşizm, yıllardan beri süregelen mücadeleleri sırasında olağanüstü deneyimler geçirmiş, gerek Sosyalizmin, gerek Liberalizmin halkı refaha götüremeyeceği görüşüne varmıştı. Sosyalizm, işçi sınıfını iktidarda söz sahibi yapmak amacını güdüyordu. Liberalizm ise herkese eşitlik, herkese hürriyet vaadetmesine rağmen, aslında patronların, girişimcilerin ve zengin toplulukların çıkarlarını kollayan bir devlet sistemi olmak durumundan kurtulamıyordu. Yâni her iki ana sistem de, sınıf devleti olma paralelinde birleşiyordu. Faşizm ise, toplumdaki sınıflar realitesini kabul ediyordu. Ama bir sınıfın, öteki sınıfa tercih edilmesine, ya da feda edilmesine karşıydı.

Faşizm, sınıf farkı doğuran devlet yönetiminin aleyhindeydi. Faşizm işçileri de, işverenleri de milletin vazgeçilmez sınıfları olarak kabul ediyordu. Bu iki sınıfın hak ve çıkarlarını aynı ölçüde tanımak ve aynı öl-

çüde gerçekleştirmek düşüncesini taşıyordu.

İşte Faşistler'in, liberalizm hakkındaki görüşleri şöyledir:

"Liberal devlet, ne adalet bakımından ve ne de üretimin çıkar noktasında sınıflararası mücadelelere karışma hakkının olmadığı inancındadır. Liberal yönetim grev ve lokavtı meşru olarak kabul eder. Sosyal mücadelelerde yalnız grev yapanların kan dökmemelerine ve mağaza camlarını taşlamamalarına dikkat eder.

"Bu doktrin, yüz yıl öncesi için belki doğru sayılabilirdi. Fakat 20. Yüzyılın toplumların üzerinde yaptığı köklü değişiklikler dikkate alınırsa, böyle bir devlet görevini yapmıyor demektir.

"İşveren ve işçi anlaşmazlıkları, tamamen özel mahiyette ve dar bir alan içinde kaldığı sürece, devlet iş kavgalarına göz yumabilir. Fakat bu kavgalar, zamanımızda olduğu gibi, milletin çalışan ve üretim durumunda olan çoğunluğu ile ilgili bir genişlik kazanırsa o takdirde özel çıkarlar, kollektif çıkarlara döner. Böyle bir durumda müdahale, kollektif çıkarların koruyucusu olması gereken devletin yalnız hakkı değil, aynı zamanda da görevidir."

Sosyalizmin ise bir sınıf egemenliği peşinde olduğunu, bunun sonucu olarak yeni bir kapitalizmin doğuşuna yol açacağını belirten Faşistler, şunları söylemektedirler:

" - Kant ile başlayan Fichte ve Hegel ile devam eden, Stirner ile son ifadesini bulan, Schopenhauer'in pesimizminde açılan, nihayet Marx tarafından tam olarak ortaya konulan ve Alman felsefe hareketiyle birleşen Sosyalizm, devleti burjuva sınıfının çıkar bekçisi olarak nitelendiriyor ve şöyle diyordu:

«Madem ki, kapitalizm doymak bilmeyen bir vampir gibi emerek beslenen ölü bir iştir. Bu durumda kapitalistlerin elinden bütün tasarruf haklarını, bütün üretim araçlarını almak ve devleti fabrika ve tarla proteryasının eline vermek gerekir.

"Oysa devlet, yine bir sınıfın devleti durumuna gelir. Yani kapitalist sınıfın egemenliğinin yerine, proleter-

yanın egemenliği sağlanmış olur. Zamanla da bu proleterya sınıfı yeni bir kapitalizm yaratır. İşte Sovyet Rusya'da zeki işçilerle, eski yüklerini yavaş yavaş tutmakta olan işverenler böyle bir kapitalizmi ortaya çıkarıyorlar. Eğer yeni bir ihtilâl olmazsa yakın zamanda Sovyet Rusya'da bu kapitalist zümre ile yeni bir proleterya sınıfı tekrar karşı karşıya gelecektir.

"Sosyalist doktrin, bir kavgayı önlemeye çalışırken yeni bir kavga çıkmasına sebep olmaktadır. Onun içindir ki, bu doktrin sosyal davayı, hiçbir zaman çözümleyemez. Zaten Sosyalizm, kapital, özel teşebbüs ve rekabetten yoksun bir rejimin ne olacağını bilememektedir."

Böylece Faşizm o güne kadar ortaya atılan iddiaları ve doktriner görüşleri reddetmektedir. Çünkü, iktidara gelinceye kadar ve iktidara geldikten sonra, Sosyalizm ile olduğu kadar Liberalizm'in könne kurumlarıyla da mücadele etti. Bu mücadeleler, kapalı görüşlere ve reaksiyoner davranışlara zamanla yeni ilkelerin berraklığını verdi. İşte Faşizm'in olaylarla beslenip kesinleşen ana fikri de şudur:

"İşçi ve işveren, artık birbirine düşman iki topluluk olamaz. Onların çıkarları, özel çıkarlar değildir. Bunlar milletin yüksek çıkarlarını karakterize eden üretimin genel çıkarlarıdır. İşçi nasıl feda edilemez bir eleman ise kapital de öyledir. Kapital, tasarruf zihniyetine bağlıdır. İleri bir milleti, kapital güvencesinin derecesi kadar hiçbir özellik, geri kalmış bir milletten ayırt edemez.

" İşçisiz kapitalizm ve kapitalistsiz işçi olamaz. İşte bu bakımdan birbirlerinin tamamlayıcısı olan bu iki gerekli elemanı, milletin çıkarı demek olan üretim amacında yanyana getirerek barıştırmak gerekir ve sosyal dava bu biçimde çözüme kavuşturulur.

"Bu işi yalnızca devlet yapabilir. Demek ki ilk hareket noktası olan devlet otoritesini güçlü ve egemen duruma getirmek gerekir. Bir milleti ayakta tutan güç olarak, yalnızca silâhlı kuvvetlerini düşünmek hatadır. Bugün bir milletin sürekliliğinin en büyük daya-

nak noktası hiç kuşku yok ki ithalât ve ihracatının canlılığı, üretiminin verimliliği ve yabancı pazarlarda yayılabilmesi ve aranılır olmasıdır. Bunun içindir ki, millî varlığı koruma yükümlülüğünü taşıyan devlet, ayın zamanda genel üretim faaliyetinin organizatörü de olmak zorundadır. Eğer yalnızca iç ve dış güvenlik sorumluluğunu yerine getirmekle yetinilirse, üretim faaliyetlerini yönetmeye imkân yoktur. Devletin millî varlığı meydana getiren her sınıf elemanı, o varlığı korunması, gelişmesi ve genişlemesi için düzenlemesi gerekir."

Faşizm, "fertlerin çıkarlarını, millî çıkarlara bağlı kılmak" biçiminde ortaya konulan bu esas ilkesini, Carta del Lavoro'nun (İş Bildirisi) ilk maddesinde açıkladı. Millet, sınıflardan kurulu ve sınıf çıkarlarının durmaksızın çatıştığı bir varlık biçiminde düşünülmemiş, tersine işçi ve işveren topluluğu, millî çıkar, genel üretime hizmet ve onu yükseltme amacının vazgeçilmez unsurları biçiminde değerlendirilmişti. Bu millî beraberliğin sağlanması ve çıkar çatışmalarının önlenmesi görevi ise yalnızca sınırları korumak ve iç güvenliğini sağlamakla yetinmemesi gereken devletin en büyük ve kutsal bir görevi olarak kabul edilmişti.

Demek ki düzenleyici durumunda bulunan devlete gerekli güç ve yetki tanınmalıdır. İşte bu anlayış, Faşist devlet sisteminin, yani korporatif düzenin karakterini ortaya koymaktadır.

Faşizm, bir reaksiyon hareketi olarak doğmasından itibaren, karşısında Sosyalist İş Fedarasyonu'nun yönettiği bir işçi kitlesini bulmuştu. Komünist niyetler için istismar edildiklerinin farkında bile olmayan zavallı işçilerle, faşist birlikler zaman zaman kan dökülmesine kadar varan çarpışmalara girişmişlerdi. Ancak zaman, Sosyalizm'i yavaş yavaş eritirken Faşizm'i geliştiriyor ve kuvvetlendiriyordu. Sonunda Faşizm, Sosyalistler'in İş Federasyonu'na karşı Rossoni ve arkadaşlarının ortaya attığı milliyetçi sendikalizm ilkelerini kabul ederek işçi kitleleri arasında örgütlenme yoluna girdi. Böylece çalışan topluluk ile ilk ilişkiler kurulmaya başlanmıştı.

Faşizm; sosyalist ve liberalist ilkelerin ve görüşlerin

taraftarı değildi. Aksine bu sistemlere muhalifti. Millî üretim amacı çevresinde işçi topluluğu kadar, işveren topluluğunun da rol ve önemini öne sürüyordu. Bu yüzden işçilerin bağlı bulundukları sendikaların yanında, işveren sendikalarını da ortaya çıkardı. Üretimin bu iki ana faktörü arasındaki ilişkileri düzenlemek, karşılıklı hak ve çıkarların sınırını çizmek üzere toplu iş sözleşmesi yöntemini koydu.

Böylece sınıf çekişmelerini önlemek ve işçi ile işveren topluluklarını genel üretim çizgisinde görevlendirmek amacı güdülüyordu. Bu fikir ilk defa milliyetçi sendikacıların Bologna Kongresi'nde ortaya atıldı ve Po Ovası'ndaki Faşist Sendikalarda uygulandı. Bazı işverenlerin karşı çıkmalarına rağmen uygulama, yararlı sonuçlar sağlamıştı.

Daha sonra Fiume'de geçici yönetimi sırasında millî şair Gabriel d'Annuzio, Carta del Garnaro denilen ve Anayasa hükmü taşıyan bir ferman yayınladı. Bu fermanda, yerel ihtiyaçların ifadesinden doğan sendikalar ya da korporasyonlar diye bir organizasyon ortaya atıldı. Bu görüş daha sonraları Faşist devlet sisteminde temel görevi görecekti.

Roma yürüyüşüne kadar geçen mücadeleler döneminde, Faşizm'in sendikal organizasyonları, yalnızca Padova va Toscana bölgelerinde bulunuyordu. Mussolini, Başbakan olduktan sonra Faşist sendikaları yeni bir düzene tabi tuttu. Faşist Korporasyonlar (Sendikalar) Federasyonu adında bir kurum kurarak başkanlığına Edmondo Rossoni'yi getirdi. Ancak bu kuruluşun meydana getirilmesiyle amaç sağlanmış olmuyordu. Çünkü işçiler, sendikalar çatısı altında birleştirilirken genel üretim faaliyetinin öbür ayağı, yani işverenler henüz bir organizasyona sahip değillerdi.

3 Ocak 1924 tarihinden sonra, devleti faşistleştirecek kurumların kurulmasına başlanmasından itibaren işveren sendikaları da kuruldu. Yine bir Korporasyonlar Bakanlığı kurularak bu iki örgüt devlet bünyesinde birleştirildi. Korporasyonlar Bakanlığı görevini Mussolini üzerine aldı. Bu Bakanlığın müsteşarlığına da

genç, fakat değerli bir eleman olan Giuseppe Botai'yi getirdi.

3 Nisan 1926 günü Parlâmento'dan yirmi üç maddelik bir yasa geçirildi. Bu yasa, işveren ve işçi ilişkileri konusunda, Faşist ilkeleri kesinlikle uygulamaya koyuyordu.

"Herşey devletle, herşey devlet için, hiçbirşey devlet dışında ve aleyhinde değil..." parolasıyle, işçi ve işveren organizasyonlarına yeni bir görünüm verildi ve bu organizasyonlar devletin hakemliği altında, üretimin yüksek çıkarları amacında düzenlendi. Mussolini, Faşist sistemin ana düşüncelerini gerçekleştiren bu yasa için, "Faşist yasaların en cesuru, en reformisti, kısasa en devrimci olanı" demişti.

1 Temmuz 1926 günü ise Parlâmento'da önceki yasanın uygulanmasına ilişkin maddeleri gösterir biçimde ve yeni ilâveler içeren bir yasa daha kabul edildi. Bu iki yasa Faşist nizamın amentüsü gibiydi. Böylece Korporasyonlar Bakanlığı kurularak Millî Ekonomi Bakanlığı'nın bazı örgütleri de yeni Bakanlığa bağlanmıştı.

1 Nisan 1927 günü Faşizm'in Genel Kongresi'nde 3 Nisan 1926 ve 1 Temmuz 1926 yasalarının teyidi mahiyetini taşıyan 30 maddelik Carta del Lavoro (İş Bildirisi) kabul edildi. Bu bildiri, aynı zamanda Faşist rejimi ana hatlarıyle tesbit ediyordu.

Nihayet 1928 yılında seçim yöntemi kaldırıldı. Devlet yönetimine katılma hakkı, bundan böyle korporatif organizasyonların üyelerine bırakılıyordu. Bu ise şu anlama geliyordu: Milletvekillerini artık millet değil, korporasyonlara kayıtlı bulunanlar seçeceklerdi. Yeni düzene göre seçilecek ve İtalya'yı yönetecek olan Meclis ise "Korporatif Meclis" niteliğinde olacaktı.

OTUZUNCU BÖLÜM

YENİ İŞ YASASI

3 Nisan 1926 günü kabul edilen yasa, çalışma hayatında yeni bir düzeni hâkim kılmaktaydı. bu yasa; işçi ve işveren sendikal organizasyonlarını, faşist rejimin karakterine uygun biçimde plânlıyor, anlaşmazlıkların çözümü için iş mahkemelerini kuruyor, grev ve lokavtı yasaklıyordu. İş yasası, üç bölüme ayrılarak yirmi üç maddeden oluşuyordu.

Birinci bölümün bir maddesi, şehir, kasaba ya da köylerde aynı iş kolunda çalışan işçilerin ya da işverenlerin en az onda birini üye kaydeden işçi ya da işveren sendikasının yasal kimlik kazanacağını belirtiyordu. Kral iradesi ile tanınacak olan sendikalar, yasal kimlik kazanmışlardı. Böyle bir işveren, işçi ya da serbest meslek sahibinin sendikası, o iş koluna mensup olanların tamamını üye kaydetmiş olsun ya da olmasın, tek yetkili temsilcisi durumundaydı. O iş kolundaki sendika, kayıtlı olmayanlardan da yıllık aidat toplama hakkına sahipti.

Aidatlarda şu kural kabul edilmişti: Kurum sahipleri, işçilerine ödedikleri bir günlük ücretlerin toplamını, işçiler ise bir günlük ücretlerini, serbest meslek sahipleri de bir günlük kazançlarını sendikalarına yıllık aidat olarak vereceklerdi. Belediye vergilerinin ödenmelerinde konulan yöntemlere göre alınacak paralar hiçbir biçimde bu miktarları aşamayacaktı.

Serbest meslek sahiplerini de organizasyona ka-

vuşturan bu yasa, sendikaların fonksiyonunu yalnızca maddî alanda tutmuyordu. Sendikalar, temsil ettikleri grupların hak ve çıkarlarını korumaktan başka, onların moral açısından ve millî şuur yönünden eğitilmelerini ve sosyal yardımlaşmanın gerçekleşmesini sağlamakla yükümlüydüler.

Yasa işçiler ile işverenlerin her kolda ayrı ayrı sendika kurmalarına imkân sağlıyordu. İşçi ya da işveren sendikaları, birlikler kurabilirlerdi. Bu takdirde ya da herhangi bir sendikada çeşitli meslek kollarına mensup işçiler toplanırsa her meslek kolunun birlik içerisinde ayrı bir temsilcisinin bulunması zorunluluğu vardı.

Kral iradesiyle tanınan ve yasal kimlik kazanan sendikaların federasyonlar, federasyonların da konfederasyonlar kurma hakları bulunuyordu. Bu düzenlemeler de yine kategoriler halinde kuruluyorlar ve bağlı oldukları sendikalar arasındaki ilişkilerini, genel hareket biçimlerini plânlıyorlardı.

Her iş kolunda yalnızca bir sendika, bir fedarasyon ve bir konfederasyon vardı. Eğer bu kuruluşların yasal tanınmalarından önce kurulan bir başkası varsa, artık o hükümsüz bir kuruluş durumunda kalıyordu. Yine yasaya göre bir konfederasyona o ketegorideki federasyon ve konfederasyonlar bağlanmak zorundaydılar. Aksi durumda yasal kimlikleri ortadan kalkıyordu. Bu arada herhangi bir enternasyonal kuruluşla ilgisi ya da işbirliği olan bir kuruluşun yasal kimlik kazanmasına imkân yoktu.

Belediye kuruluşlarının bulundukları yerlerde (komünal) ya da bir il çapında (provensiyal) faaliyet alanı bulunan sendikalar valinin, bir ya da birkaç bölge (rejiyonal) ya da ülke çapında (nasyonal) faaliyet alanları olan sendikalar ise Korporasyonlar Bakanlığı'nın kontrolü altındaydılar. Bakan, gerek gördüğü takdirde herhangi bir kuruluşun yönetim kurulunu görevden alarak, bir yıldan fazla olmamak şartıyle yönetimi kendisi yürütebilirdi. Bazı durumlarda ise bu görevi bir hükûmet komiserine verebilirdi.

Bu maddeler, yasanın birinci bölümünde yer alıyor-

du. İkinci bölüm ise topluiş sözleşmeleriyle ilgili hükümleri içeriyordu.

İşveren ile işçiler arasında topluiş sözleşmesi yapılması zorunluluğu vardı. Topluiş sözleşmelerinde, işveren ve işçi temsilcileri olan sendikaların mutabık kaldıkları konulara uymaları şarttı. Sözleşmelerin bir örneği valiliğe verilerek, hükümler provensiyal mahiyette ise ilin resmî gazetesinde, rejiyonal ya da nasyonal mahiyette ise devletin resmi gazetesinde yayınlanmak suretiyle ilân ediliyordu.

Yasanın bir bölümünde devlet ve belediyelere bağlı cemiyetler ile hayır cemiyetlerinin bu hükümlerin dışında tutulduğu ve bu tip kuruluşlar için başka bir yasa çıkarılacağı bildiriliyor, ayrıca asker ve subaylar ile devlet memurlarının bu cemiyetlere girmeleri yasaklanıyordu.

İş Yasası'nın ikinci bölümünde yer alan maddeler, İş mahkemelerinin kurulmasını ve bu mahkemelerin çalışma biçimlerini, yetkilerini tesbit ediyordu. İş mahkemeleri yeni kuruluşlar değildi. Krallığın istinaf mahkemelerinden on altısına yapılan ek kuruluşla, iş anlaşmazlıklarını yasada gösterilen hükümlerin ışığında inceleme sorumluluğu verilmişti

İstinaf mahkemelerindeki bir başkan ve iki üyeye ek olarak iki uzman üye daha iş mahkemelerinde görevlendiriliyordu. Uzman üyeler Millî Ekonomi Bakanlığı'nın tasvibi ile Adliye Bakanlığı tarafından her üretim kategorisine göre, Kral iradesiyle atanan bir bilirkişi kurulu arasından ve mahkeme başkanı tarafından seçilirdi. Bu iş, daha sonra temmuz 1926 Yasası ile kurulan Korporasyonlar Bakanlığı'na verildi. Üyelerin o mahkemede çalışma süreleri iki yıldı.

İş mahkemesi, herşeyden önce iki tarafı anlaşmaya davet etmek zorundaydı. Anlaşmazlık eğer konfederasyon ya da federasyona bağlı sendikalar arasında çıkmış ise konfederasyon ya da federasyonun arabuluculuk görevini yerine getirmesi gerekmekteydi. Konfederasyon ya da federasyon yöneticilerin böyle bir arabuluculuk görevini yaptığı, fakat olumlu sonuç elde

edilemediği bir belge ile ispat edilmedikçe, mahkeme o davayı göremezdi.

Yasanın üçüncü bölümü ise grev ve lokavtla ilgiliydi. Bu bölümde yer alan maddeler, işçi ile işveren arasındaki anlaşmazlıklardan dolayı greve gidilmesini ya da kuruluşun kapatılmasını yasal bir hareket olarak kabul etmekteydi. Ayrıca grev ya da Lokavt hareketine gidilmesi için, cezayı gerektiren kurallar da konulmuştu.

OTUZ BİRİNCİ BÖLÜM

CARTA del LAVORO

21 Nisan 1927 tarihinde Faşist Parti Genel Kongresi'nde kabul edilen Carta del Lavoro (iş Bildirisi), rejimin sosyal temel ve kurumlarını ortaya koyan en esaslı belgedir. Carto del Lavoro, yasa hükmünde değildi, ama bütün korporatif organizasyonlar ona güven ve saygı göstermekle yükümlüydüler. İtalyanlar, "Carta del Lavoro, bütün çalışan dünyada sosyal sınıfların hastalıklarını, yani sermaye ve iş arasındaki çatışmaları en iyi ve temiz biçimde çözümleyen ve İtalya'yı işçi çıkarlarını koruma konusunda, öteki ülkelerin başına getiren bir eserdir," diyorlardı.

30 maddeden ibaret olan Carto del Lavoro aynen şöyleydi:

1-İtalyan milleti, kendisini oluşturan gruplardan ya da ayrı ayrı fertlerden meydana gelen; kudret ve süreklilik bakımından yüksek olan amaçları, hayatı ve hareket araçları bulunan bir organizmadır. Moral, politik ve ekonomik bir bütündür. İşte bunlar Faşist Devlet'te bulunur.

2- İş; ister fikrî, ister teknik ya da ister bedenî olsun, kuruluş ve uygulama biçimleri ile daima toplumsal bir görevdir. Bu özelliği ile devletin koruması altındadır. Üretimin tamamı millî bir bütündür. Amacı üretim unsurlarının refaha ulaşmasında ve millî gücün gelişmesinde özetlenebilir.

3- Profesyonel ve sendikal organizasyon serbesttir.

Ancak yalnızca yasanın tanıdığı ve devletin kontrolü altında bulunan sendika, o iş kolundaki işveren ya da işçi kitlesini yasa bakımından temsil etmek, devlet ya da öteki profesyonel kuruluşlar karşısında çıkarlarını korumak, temsil ettiği işçiler ya da işverenler için zorunlu topluiş sözleşmeleri yapmak, mensuplarından aidat toplamak ve onlar adına kamu çıkarı delegeliği görevi görmek hakkına sahiptir.

4- İşçiler ile işverenler arasındaki çıkar çatışmalarının çözümü, bu çıkarların yüksek üretim çıkarlarına bağlı bulunduğu biçiminde sonuçlanan çeşitli üretim grupları arasındaki topluiş sözleşmelerinde mutlak ifadesini bulur.

5- İş mahkemeleri, gerek taraflara ve öteki mevcut esaslara uyma durumundan, gerek yeni iş düzeninin gereği olan iş anlaşmazlıklarının çözümü için, devletin müdahale aracı olan organlardır.

6- Yasanın tanıdığı profesyonel cemiyetler, işçilerle işverenler arasında adil eşitliği sağlarlar. Üretim ve iş disiplinini korurlar ve onların gelişmesini hazırlarlar. Korporasyonlar, üretim güçlerinin bir bütün halinde organizasyonlarını kurarlar ve bu üretim güçlerinin çıkarlarını tam anlamıyla temsil ederler. Üretimin çıkarları, millî çıkarlar demek olduğuna göre, korparasyonlar bu temsil görevleri itibariyle, devlet organı olarak kabul edilirler.

7- Korporatif devlete, özel sektöre ait üretim girişimlerini, millî çıkarlara en etkili ve yararlı girişimler olarak kabul eder. Özel sektöre ait üretim organizasyonları, millî çıkarların bir fonksiyonu olduğu için girişimcisi devlet karşısında sorumludur. Üretici güçlerin çalışma birliğinden, aralarında karşılıklı hak ve görevler zorunluluğu doğar. Teknisyen, memur ve işçi olmak üzere bütün çalışanlar, ekonomik kurulun faal unsurlarıdır. Kurumun yönetimi ondan sorumlu olan işverene aittir.

8- İşverenlerin profesyonel cemiyetleri; üretimin artmasını, kalitenin düzelmesini ve fiatların düşmesini mümkün olan esaslar çerçevesinde sağlama zorundadırlar. Serbest meslek sahiplerinin, sanatçıların ve genel

kurumlarda çalışanların cemiyetleri ise; sanat, bilim ve edebiyatın çıkarlarını korumaya, üretimin gelişmesini ve korporatif düzenin moral amaçlarını gerçekleştirmeye yardımcı olurlar.

9- Devlet; özel teşebbüs olmaz, ama bir girişimin faaliyetleri kendi ekonomik çıkarlarının zararına ise o zaman girişimin ekonomik üretimine müdahale eder. Bu müdahale; kontrol, teşvik, yardım ya da doğrudan doğruya yönetim biçiminde olabilir.

10- Topluiş anlaşmazlıklarında mahkemelerin işe elkoyması, ancak korporatif organın barıştırma ve uzlaştırma girişiminden önce olamaz. Topluiş sözleşmelerinin uygulanması ya da açıklanmasından doğabilecek anlaşmazlıklarda profesyonel cemiyetlerin arabuluculuk rolü ve hakları vardır. Bu anlaşmazlıklar için, tarafların bağlı bulundukları profesyonel cemiyetler tarafından atanmış yardımcı üyelerin katılacakları mahkemeler son karar yeridir.

11- Profesyonel cemiyetler, temsilcisi oldukları işçiler ve işverenler arasındaki ilişkileri topluiş sözleşmeleri yaparak düzenlemek zorundadırlar. Bu sözleşmeler, merkez organizasyonlarının yönetim ve kontrolü altında bulunan ilk derecedeki cemiyetler arasında imzalanır. Ancak yasalar ve tüzükler tarafından konulan bazı istisnaî durumlarda, daha yüksek derecedeki cemiyetler tarafından, bu sözleşmelerin reddedilmeleri mümkün olabilir. Topluiş sözleşmelerinde disipline, tecrübe dönemlerine, ücret miktarlarına, ödeme koşullarına ve iş saatlerine ilişkin kesin kayıtların konulması gerekir.

12- Sendikaların faaliyetlerinde, korporatif organların uzlaştırma çalışmalarında ve iş mahkemelerinin kararlarında, ücretlerin hayatın normal koşullarına, üretimin imkânlarına ve işin randımanına göre tesbit edilmeleri ilkesi takip olunmalıdır. Ücretlerin tesbiti, genel hükümlerin dışında tutularak, iki tarafın anlaşmasına bırakılır.

13- Üretim bunalımının ve para değerinin düşmesi sonucu doğacak zararlar, bütün üretim şubeleri ara-

sında eşit olarak paylaşılmalıdır. Korporasyonlar Bakanlığı'nın yardımı ile devlet daireleri, merkez istatistik kurumları ve yasaca tanınmış profesyonel cemiyetler tarafından üretim ve iş koşullarına, sermaye piyasasının durumuna, çalışanların yaşama seviyelerindeki değişikliğe ilişkin olarak tesbit edilecek bilgiler, çeşitli grupların ve sınıfların çıkarlarını korumak konusunda heraket noktası olacaktır.

14- Ücretler götürü olarak tesbit edilir. Bu ücretlerin ödenme zamanları, on beş günden uzun dönemlere kayarsa hesap, haftalık ya da on beş günlük olmak üzere görülmelidir. Götürü ücret tarifelerinde, işçinin normal çalışma yeteneğine göre esas alınan ücretten başka, en az bir kazanç payının da gözden uzak tutulmaması gerekir.

15- Çalışanların, pazar günlerine rastlatılmak üzere, haftada bir gün dinlenme hakları vardır. Topluiş sözleşmelerinde, uygulanmakta olan yasaların hükümleri ve işin teknik gerekleri dikkate alınarak, yerel geleneklere göre millî ve dinî bayram günlerine saygı gösterilecek ve çalışanlar bugünlerde serbest kalacaklardır. Çalışanlar iş saatlerine, disiplin içinde ve özenle uymak zorundadırlar.

16- Kurumlarda ve sürekli olan işlerde bir yıl süreyle çalışanların, bayram günleri dışında yıllık izin hakları vardır. Yıllık izinlerde, çalışılmış ücret ödenir.

17- Kurumlarda ve sürekli işlerde çalışanlar, kendi istekleri olmaksızın işten çıkarılırlarsa, çalıştığı yıllar üzerinden belirlenecek bir tazminat alırlar. Çalışanın ölümü halinde bu tazminat ailesine ya da varislerine verilecektir.

18- Kurumların ve sürekli işlerin işvereni değişirse bu durum iş mukavelesinin feshini gerektirmez. Personel yeni patron karşısında da haklarını korur. Yine işçinin belirli bir zamanı geçmeyen hastalığı da mukavele feshi için sebep sayılmaz. Silâh altına alınmak ya da Faşist Gönüllü Milis Örgütü'nde hizmete çağrılmak, işten çıkarılma sebebi olamaz.

19- İşçilerin, disiplini bozucu ya da kuruma zarar

verici davranışlarında, bu davranışın mahiyetine göre para cezası, işten geçici olarak çıkarma, ya da tazminatsız işten çıkarma cezaları uygulanır. Bu durumda para cezası, işten geçici çıkarma, ya da tazminatsız işten çıkarma sebeplerinin ceza belgesinde gösterilmesi şarttır.

20- İşe yeni alınan işçi, bir tecrübe döneminden geçirilir. Bu dönemde yalnız çalışılmış günlerin ücretleri ödenir ve mukavelenin feshi konusunda iki tarafın hakkı aynıdır.

21- Topluiş sözleşmesi, evlerde çalışan işçilere de yarar sağlar ve onları disiplin altında tutar. Devlet, ev hizmetlerinde temizliğin ve iyi sağlık şartlarının sağlanması için yasalar çıkarır.

22- İş bolluğu ya da işsizliği, üretim ve iş durumlarını inceleme ve denetleme hakkı yalnız devletindir.

23- İş bulma büroları, devlet kontrolü altındadır. İşverenler, bu bürolarda kayıtlı olan işçileri işe almak zorundadırlar. Listede yazılı olanlardan Millî Faşist Partisi'ne ya da Faşist sendikalara kayıtlı olanları, başvuru tarihinin eskiliğine göre öne alarak seçme hakkına sahiptirler.

24- İşçilerin profesyonel cemiyetleri, onların eğitim ve gelişmelerine yarayacak bir çalışma göstermeye, normal ve teknik yeteneklerini arttırmaya zorunludurlar.

25- Korporatif organlar kazalara ilişkin yasaların aksatılmadan yürütülmesini ve ona bağlı cemiyet mensupları tarafından iş düzeninin bozulmamasını sağlamakla yükümlüdürler.

26- Yardım, kolloborasyon ilkesinin yüksek bir tezahürüdür. İşverenlerle işçiler, güçler organında bu sonucun şerefi için çalışmalıdırlar. Devlet, korporatif organlar ve profesyonel cemiyetler aracılığıyla bu sistemin ve yardım kurumlarının mümkün olduğu oranda düzenlenmesini ve birleştirilmesini sağlayacaktır.

27- Faşist devlet şunları gerçekleştirmeye çalışır: a) Kazalara karşı sigortaların gelişmesi, b) Annelik sigortasının geliştirilmesi ve kuvvetlendirilmesi, c) Bü-

tün hastalıklara karşı sigortalanma sistemine doğru yürüme amacıyle, ilk plânda iş gereği ortaya çıkan hastalıklara ve vereme karşı sigorta, d) Zorunlu işçiliğe karşı sigortanın çok iyi duruma getirilmesi, e) Genç işçilere yarar sağlayacak olan özel sigorta biçimlerinin kabul edilmesi.

28- İş kazalarına karşı sigortalarla, sosyal sigortalara ait yönetimsel ve adlî işlemlerin yapılması yolunda mensuplarını korumak, işçi cemiyetlerinin görevidir. Topluiş sözleşmelerinde; hem işverenin, hem işçinin verecekleri aidatlarla, hastalıklar için sandıklar kurulması gerekir. Bu sandıklar, korporatif organların gözetiminde ve tarafların temsilcileri vasıtasıyla yönetilir.

29- Profesyonel cemiyetler, üye olsun ya da olmasın temsil ettikleri iş kolunun mensuplarına yardım etmek zorunluluğundadırlar. Bu cemiyetler yardım işlerini, kendi organlarıyla yapacaklardır. Üretim gruplarının herbirinin çıkarları üstünde, genel sebepler olmadığı takdirde, bu faaliyet başka kurumlara devredilemez.

30- Profesyonel cemiyetlerin başlıca görevlerinden biri, üye olsun ya da olmasın temsil ettikleri topluluğun eğitimi ile meşgul olmaktır. Bunlar Dopolavoro (İşten Sonra) Millî Kurumları'nın faaliyetlerini ve öteki eğitimlere ilişkin girişimlerini desteklemek zorundadırlar.

OTUZ İKİNCİ BÖLÜM

SENDİKAL KORPORATİZM

Faşizm; işçi olsun, işveren olsun, serbest meslek sahibi olsun, bütün yurttaşları sendikal organizasyonlarda toplamak amacını taşır. Hedefi sınıf çatışmalarını ve bunların topluma getirdiği zararları ortadan kaldırmak, üretimin genel çıkarlarını üstün bir duruma getirmektedir. Faşizm toplumdaki sınıflar realitesini kabul etmektedir. Ancak herhangi bir sınıfın çıkarlarını, öteki sınıfa tercih biçimindeki beliren tezi reddetmektedir.

Elbette bütün fertleri böyle geniş bir organizasyon altında kadrolaştırmakla toplumsal problemler çözümlenemez. Çünkü makine döneminin gereği olan toplumsal mücadeleler, yâni çalıştıranlarla çalışanlar arasındaki çıkar kavgaları sürecektir. İşçilerin daha iyi ve daha güzel koşullara kavuşmak için sebep olacakları grev ya da lokavt olayları, ülke ekonomisine zarar getirecektir. Ya da işveren ve işçiler anlaşabileceklerdir. Diyelim ki, un sanayii fabrikatörleri, çalıştırdıkları işçilerin gündeliklerini arttırmaya yanaşacaklar, buna karşılık kendi gelirlerini düşürmemek için de un fiatını yükselteceklerdir. Bu anlaşma, unlu mamuller üreticilerinin ve bunları tüketenlerin zararına olacaktır. Yani un fiatındaki artış, birçok ekonomilere zarar getirecek, dolayısıyle diğer üretim maddelerinde de artışlar kaydedilecektir. Bunun sıkıntısını ise dar ve sabit gelirliler çekecektir. Öte yandan işçilerin üc-

retlerindeki artış ise görünüşte kalacak, yani onların hayat düzeyinde bir düzelme sağlamayacaktır.

İşte Faşizm bu sakıncayı gözönüne alarak, sendikal organizasyonların üzerinde korporatif organizasyonlar kurdu, iş mahkemelerini oluşturdu, grev ve lokavtı yasakladı.

Çeşitli üretim branşlarında çalışanların, profesyonel sendikalarda toplanmaları, devletin girişimleriyle sağlanamaz. İş Yasası'nda ve Faşist Büyük Meclisi'nin kabul ettiği Carta del Lavoro'da görüldüğü gibi, herhangi bir iş koluna mensup olanlar, kendi kendilerini organize ederler. Çıkarlarının korunması için birleşirler. Devlet ise gerekli koşulları yerine getiren ve yasal güvenceyi veren böyle bir sendikaya faaliyet izni tanır. Bu yüzden Faşizm, serbest sendikalizmdir. Ancak bir iş kolunda, birden fazla sendikanın kurulması mümkün değildir. O üretim kolundaki işçi ya da işveren sendikası, kayıtlı olsun, ya da olmasın kendi kategorisine mensup bütün fertleri temsil eder. Böylece bir yandan sendika kurma serbestisi verilirken, öte yandan da çıkarların dağınık biçimde savunmasının önüne geçilir.

Komünistler, Faşizm'in özel girişime daha fazla istismar alanı açtığını, fakat çalışan topluluğu, yâni işçi sınıfını büsbütün ezdiğini ileri sürerler. Bu iddialar, Marksist ilkeleri şirin göstermenin dolaylı bir görünümüdür, fakat hiçbir zaman gerçeğe uymamaktadır. Çünkü işçi toplulukları Faşist sistemle, hem gelecekleri güvence altına almaya, hem de daha güçlü toplumsal haklar elde etmeye başarılı oldular.

Sosyalizmin, işçi hakları konusunda işverene karşı kullandığı tek silâh grev idi. Grevlerin ülke ekonomisine yüklediği zararların korkunçluğuna bakılmaksızın, iki de bir bu silâha başvuruluyordu. Üstelik işverenler kadar işçiler de grev kararlarından rahatsız oluyorlar ve çok zaman aç kalıyorlardı. Bir yandan büyük işletmeleri kapanma tehlikeleri tehdit ediyordu. İtalyan ekonomisinin liberal hükûmetler döneminde bunalımdan bunalıma yuvarlanmasının başlıca sebebi buydu.

Sendikaların güçlenmesinden önceki dönemlerde,

herhangi bir fabrikadan iş isteyen kişi, kendisine yapılan düşük ücret teklifini kabul etmek zorunda kalıyordu. Daha sonra sendikaların başvurduğu grev hareketleri, işçi ücretlerinde bir artış sağladı ve asgari bir gelir hattı çizildi. Yani işçi, tesbit edilen belirli bir ücret haddinin altında olmamak üzere işverenle mukavele yapıyordu. Ancak işçinin toplumsal hakları yoktu. İşçi işten çıkarılma korkusu içindeydi.

Faşist sistem ise işçi ve işveren çıkarlarını "millî çıkar" parolasında barıştırmak ve çalışan topluluklara mümkün olduğu nisbetle yeni haklar vermek çabasındaydı. İşte topluiş sözleşmeleri bunun en açık örneğidir.

Gerçekten topluiş sözleşmelerinde asgari ücretlerden başka iş saatleri, hafta ve bayram tatilleri, yıllık izinler, işten çıkarılma durumunda çalışana ya da çalışanın ölümü halinde ailesine verilecek tazminatlar, iş kazalarına ve hastalığa karşı sigortaların konulması ile, işçi o zamana kadar aklından geçirmediği birçok toplumsal haklara ve güvencelere kavuşmuştu.

Ancak bu hak ve garantiler, gerek işveren ve gerek işçi psikolojisinin etkisiyle ortaya çıkacak yeni mücadeleleri önleyemezdi. Bu bakımdan Faşizm, korporatif organizasyonlar sistemine başvurdu. Bu sistem, yeni ortaya atılan ve uygulamada konulan bir biçim değildi. Daha önceleri de, bu biçimde organizasyonlar kurulmuştu. Fakat bu organizasyonlar işveren ve işçi topluluğunu anlaştıracak güç ve otoriteden yoksundu. Öte yandan herhangi bir iş kolundaki uzlaşmadan, diğer iş kollarının zarar görmeleri kaçınılmazdı. Çünkü önceki organizasyonlar, ülke kapsamında ve kararları itiraz kabul etmez kesinlikte değildi. Faşizm, sendikal organizasyonları korporasyonlara bağlamakla ve bütün bunların üzerine devlet otoritesini hakim kılmakla, sınıf kavgalarını önleyici sistemini kurabildi.

Korporasyonlar, temsil ettikleri işveren ve işçi kitleleri karşısında çeşitli görev ve sorumluluklar yüklenmişlerdi. Fakat ana ilke, işçi ve işveren çıkarlarını, birbirine karşı olan hak ve görevlerini, genel üretim çı-

karları ışığında değerlendirmekti. Çünkü amaç millî ekonomiyi geliştirmek ve genel üretimi arttırmaktı. Öyle ise bu amaçları köstekleyen, hatta geriletici olan etkileri ortadan kaldırmak gerekirdi. İşte bu görüşle Faşizm; hem işçinin, hem işverenin ve hem de ülke ekonomisinin zararına olan grev ve lokavtı yasakladı. Hatta tersine hareketlere karşı cezalar koyma yoluna gitti. Taraflar arasındaki anlaşmazlıkların çözümü için, temsilci sendikalar sonuç alamazlarsa, korporasyon müdahele edecek, eğer bu da tarafları uzlaştıramazsa, sonunda işveren ve işçi temsilcilerinin bulundukları iş mahkemeleri son kararı verecekti.

Kafa ve kol işçilerinin bütünüyle sendikalarda organize olmaları ve bu organizasyonların korporasyonlara bağlanmalarıyla sorun çözümlenmiş olmuyordu. Faşizm, bu sistemi yerleştirdikten sonra, devlete de yeni bir görünüm verilmesi gereğini hissetmişti. Çünkü devletin esas fonksiyonlarından biri, üretim kuvvetlerine hâkim olmaktadır. Ayrıca onları genel üretim amacında birleştirici ve kontrol edici rolde toplanır. İşte bu görüşle hareket edilerek seçim sistemi kaldırıldı ve ülke yönetimini yürütecek olan Meclis'in tamamen korporatif organizasyon temsilcilerinden oluşturulması yoluna gidildi. Millî Meclis'in yanında, Faşizm Büyük Meclisi'ne ve belediye yönetimlerine de bu karakter verildi.

Bazı yazarlar, Faşist devletin bu karakterini ele alarak, ona "devlet sosyalizmi", "sendikalizm" ya da "ekonomik feodalizm" gibi sıfatlar vermek istediler. Fakat Faşistler, özel girişimi ve mülkiyeti tanıyan böyle bir sistemin devlet sosyalizmi olamayacağını, sendika çıkarlarının bekçiliğini yapmadığı için sendikalizm de olamayacağını söylemektedirler. Yine ekonomik feodalizm iddialarına karşı da, sınıf çıkarlarının hiçbir zaman genel üretim çıkarları üzerine çıkarılmadığını ileri sürmektedirler.

Ortaçağdaki korporasyonlar ancak yazılı olanlara çalışmak ve sanatını yapmak hakkı tanıdığı, bir işte çalışanların artmasına engel olduğu ve açık rekabete imkân tanımadığı için Faşist korporasyonlardan farklı ka-

rakter taşıyordu. Gerçekten Faşizm'in Korporatif Sistemi, bütün üretim elemanlarını millî çıkarlara bağlamakta ve rekabeti kabul etmekte olduğu gibi "Kollaborasyon" ilkesini de esas aldığından sendikalizmden ayrılmaktaydı. İşte Faşizm bu ilkenin ışığında, sendikal ve korporatif olmak üzere yatay ve dikey iki organizasyon kurdu.

Sendikal organizasyonlar, işçi ve işvereni ayrı ayrı organize ederken, korporatif organizasyon bu iki üretim elemanını yine iki tarafın temsilcileri aracılığıyla birleştirir. Elbette herhangi bir sendika, o iş kolunda çalışanların bütününü temsile hiçbir zaman yetmeyecekti. Fakat Faşizm, bir iş kolunda ancak tek sendika kurulmasına ve bu sendikanın, kayıtlı olsun olmasın o iş kolundaki bütün işçileri temsil etmesine imkân vermekle sakıncayı önledi. Buna "exlege sendikal temsil" denilir.

Sendikalar, Hükûmet'e verecekleri bir kuruluş beyannamesiyle kurulurdu. Bu beyannamede sendikanın amaçları, faaliyet alanı, merkezi, üye kayıt ve kabul etme koşulları, yönetim ve onun kurulları ve bunların seçilme biçimleriyle ilgili koşullar, aidat miktarları ile yasanın aradığı öteki koşullar belirlenirdi. Sendikayı başkan ya da genel sekreter temsil ederdi.

Sendika geliri, o iş kolunda çalışanlardan toplanacak aidatlardan ibaret olurdu. İki türlü aidat toplanırdı. Birincisi, o iş koluna mensup bütün işçilerden alınan zorunlu aidat, ikincisi ise yalnızca kayıtlı üyelerden alınan isteğe bağlı aidat idi. Sendika bütçelerinde yönetime, üyelere yapılacak yardımlara, üyelerin millî eğitimi ile meslek alanındaki gelişmelerine, "İşten Sonra Millî Kurumu", "Ana ve Çocuk Millî Kurumu" ve "Balilla Millî Kurumu"na yapılacak yardımlara ilişkin ödenekler konurdu. Bunun dışında ödenek koymak sendikanın iradesine bırakılırdı.

Sendikalar üç biçimde devlet kontrolü altında olurlardı:

1- Devlet, sendika yöneticilerinin atanmalarını kabul ya da reddetmek hakkına sahipti.

2- Sendikanın evrakları, defter ve tutanakları Hükûmet'in kontrolü altındaydı. Bu kontrolü, il alanları içinde il genel meclisi daimi encümeni, daha geniş çapta ise Korporasyonlar Bakanlığı yürütürdü.

3- Devlet sendika işçilerini azletme ve yönetimi, atayacağı bir komiser aracılığıyla üzerine alma hakkına sahipti.

Devlet, sendika kurma serbestisini tanımasına rağmen, bazı istisnalar da koymuştu. Mesela asker ve subaylar ile il ve belediyelere ilişkin silâhlı kuvvetler mensuplarının, öğretmenlerin ve üniversite öğretim üyelerinin, hâkimlerin, İçişleri, Dışişleri, Koloniler ve Korporasyonlar Bakanlıklarının memurlarının sendika kurmaları yasaktı. Devlet, il, belediye, hayır cemiyetleri, devlet demiryolları yönetimi, posta telgraf telefon yönetimi, Banco di Roma, Banco di Sicilya, devletin gözetimi altında bulunan ve kamu yararına çalışan Kızılhaç gibi kurumlar ile tasarruf sandıkları mensuplarının sendika kurabilmeleri ancak devletin iznine bağlıydı.

Sendika kurmak serbest olduğu için, bir iş kolunda "yasa gereği tanınmış" sendikanın yanında, yasa gereği tanınmamış sendikalar da ortaya çıkabilirdi. Ancak bu sendikaların o iş kolunda herhangi bir temsil hakkı yoktu. Bu tip sendikalar, valilerin kontrolü altındaydılar.

Yasa uyarınca tanınan assosyasyonlara, o işe mensup olanları temsil etme, toplu sözleşme yapma, sendika üyelerinin çıkarlarını devlete ve diğer kuruluşlara karşı savunma ve aidat toplama haklarından başka, Korporasyonlar Millî Meclisi'ne üye teklif etme hakkı verilirdi. Demokratik seçimleri kaldıran yasaya göre, milletvekilleri profesyonel assosyasyonlar, Faşist Büyük Meclisi ve nihayet seçmenler tarafından atanırlardı.

Önce sendikaların merkezî organları olan konfederasyonlar, Korporasyonlar Millî Meclisi'ne seçilmek üzere sekiz yüz aday gösterirlerdi. Faşist Büyük Meclisi, bu sekiz yüz kişi arasından dört yüzünü ayırarak halk oyuna sunardı.

Seçmenlerin tercih hakları yoktur. Dört yüz kişilik

liste için kabul ya da red oyu verebilirler. Eğer red oyu fazla çıkarsa Faşist Büyük Meclisi listeyi yeniden gözden geçirerek ikinci defa plebisite sunar. "Hayır" diyenler yine çoğunlukta ise liste bir defa daha incelenir. Nihayet üçüncü defa ilân edilen listedeki adlar, milletvekili adlarıdır. Çünkü seçmenlerin üçüncü defa red etme hakları yoktur.

Konfederasyonlar aşağıdaki sayılarda milletvekili adayı gösterirlerdi:

1- Çiftçiler Millî Konfederasyonu: 96

2- Çifçilik Memur ve İşçileri Millî Konfederasyonu: 96

3- Endüstri İşletmecileri Millî Konfederesyonu: 80

4- Endüstri Memur ve İşçileri Millî Konfederasyonu: 80

5- Tüccarlar Millî Konfederasyonu: 48

6- Ticaret Memur ve İşçileri Millî Konfedarasyonu: 48

7- Hava ve Deniz Nakliyatı Memur ve İşçileri Millî Konfederasyonu: 40

8- Hava ve Deniz Nakliyatçıları Millî Konfederasyonu: 40

9- Kara ve İç Gemi Seferleri Nakliyatçıları Millî Konfederasyonu: 32

10- Kara ve İç Gemi Seferleri Memur ve İşçileri Millî Konfederasyonu: 32

11- Kredi ve Sigortalar Millî Konfederasyonu: 24

12- Kredi ve Sigorta Memurları Millî Konfederasyonu: 24

13- Serbest Meslek Sahipleri ve Artistler Millî Konfederasyonu:160

İşverenler ve işçiler, mensup bulundukları iş kollarında da konfederasyonları vücuda getirirlerdi. Bütün üretim elemanlarını toplayan bu organizasyon, görüldüğü gibi yukarıdan aşağıya doğru bir düzenlemedir, yani dikeydir. Bu organizasyonunun görevi, iş anlaşmazlıklarını çözümlemektir.

Korporatif organizasyon ise üretimin sermaye, girişim, yönetim, kol ve fikir işi, serbest profesyonel ile

korporasyon gibi unsurlarını birleştirdiği halde, bölge bölge ve şube şube ayırır. Böylece üretim elemanlarını bulundukları yerlere göre organize eden il korporasyonlarının yanında, üretim şubelerinin ayrılıklarına göre teşekkül eden korporasyonlar da vardır. Korporasyonlar Millî Meclisi'nin seksiyonları, bu ikinci korporatif organlarıdır. Nihayet hiçbir ayrılık gözetmeksizin, millî üretimin bütün elemanları, şube ve bölgeleri Korporasyonlar Millî Meclisi'nde birleşirler. Bu yatay organizasyon; işçi ve işveren farkı olmaksızın, bütün iş kollarının ortak çıkarlarını korumak, üretim güçlerini devlet içinde örgütlemek, geliştirmek ve böylece korporasyonu sağlamak çabasındadır.

OTUZ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SENDİKAL ORGANİZASYON

İtalyan iş hayatını yeni bir sisteme kavuşturan 3 Nisan 1926 yasası, işçi ve işveren topluluklarının ayrı assosyasyonlarda toplanmasını öngörmektedir. Yasanın üçüncü maddesine göre işçiler ile işverenler ayrı assosyasyonlar kurmak zorundadırlar. İşçi "belirli bir ücret karşılığında, başkaları için kol ya da fikri ile çalışan" kişidir. İşveren ise "para karşılığında başkalarının kol ve fikir işlerinden yararlanan bir kişi, birkaç kişi ya da kurumdur." Ancak bu ayırma, milletin bütün çalışan topluluklarını, yani bütün üretim elemanlarını profesyonel assosyasyonlarda kadrolandırmaya yetmez. Çünkü bazı üretim elemanları işçi ya da işveren topluluğuna dahil edilemeyecektir. Gerçekten küçük tüccarlar, dükkân sahipleri, küçük işletme ve arazi sahipleri, doktor, avukat, mühendis, ressam, müzisyen gibi serbest meslek sahipleri ve bunların yanında hizmet görenler, işçi ya da işverenlerin temsil ettikleri üretim kategorilerinin dışındadırlar. Yine kooperatifler de iş anlaşmazlıklarına sahne olmayacakları için, sendikal organizasyon anlayışına giremezler.

Fakat Faşist sistemin karakteristiği, milletin bütün üretim elemanlarını, devletin korporatif düzeni altında toplamak özelliğinde kendini gösterir. Bunun için "ara kategorileri" denilen assosyasyonlar da kurularak, küçük tüccarlar, arazi işleticileri ve serbest meslek sahipleri organizasyona kavuşturuldu. Böylece bütün üretim elemanlarının profesyonel assosyas-

yonlarda toplanması suretiyle, millî üretimde kollaborasyonu sağlamak amacı güdüldü.

Kendi hesaplarına çalışan Artizanalar, ayrı assosyasyonlarda toplanırlar. Bu assosyasyonlar "İtalya Artizanası Özerk Faşist Federasyonu"nda birleşirler. Serbest meslek sahiplerinin ve sanatçıların assosyasyonları da özerktir. Küçük tüccarların ayrı sendikaları vardır. Arazilerini kira ile çalıştıranlar, Çiftçi İşveren Sendikaları'nda, ayrı temsilcileri olan seksiyon durumunda kadrolandılar. Kooperatiflerin ise işçi ve işverenlerden farklı sendikaları bulunmaktadır.

Herhangi bir kurumda, maaş ya da ücret karşılığı çalışanlar muhakkak tek bir sendikada toplanmazlar. Yasa, fikir ve kol işçilerini birbirinden ayırır. Buna göre, mesela bir gazetenin sorumlu müdürü, muhabirleri, yazarları ve düzeltmenleri fikir işçileri; matbaada çalışanlar ve ayak hizmetlilerini gören personel ise kol işçileridir. Bu durumda bu işçilerin bir sendika çatısı altında birleşmeleri sözkonusu olamaz. Üstelik fikir işçileri de teknisyen ve yönetici olarak ikiye ayrılırlar ve bir sendikada ayrı temsilcileri olan seksiyonlar halinde bulunurlar.

Faşist sendikalizmin özelliği; işçi ya da işveren olsun, birkaç kategoride sürekli işi olan kişinin, her kategoride ayrı ayrı kadrolanmasına izin verilmesidir. Mesela haftalık ya da aylık dergi sahibi olan bir kişi işverendir; günlük bir gazetede aylık karşılığı yazı yazmakta ise işçidir, bir kitapevinin hesabına yabancı dillerden eser çeviriyorsa serbest meslek sahibidir Bu durumda bu kişi hem gazete ve dergi sahiplerinin bağlı bulunduğu işveren sendikasında, hem gazeteciler sendikasında, hem de serbest çalışan yazarların sendikasında kayıtlı olabilecektir.

Sendikal organizasyonun iki derecesi vardır. Birinci derecedeki assosyasyonlar, belediye, il, birkaç il ya da bütün ülkeyi kapsayan profesyonel kategorilerin işçi ya da işverenlerin kadrolanma durumuna göre kominal, provensiyal, rejiyonal ve nasyonal olabilirler. Mesela işçi ve çiftçi sendikalarının provensiyal olmaları gerekir.

Faaliyet sahalarının genişliği dikkate alınarak rejiyonal olsalar, bu takdirde çıkarların savunmasında güçlüğe düşülmüş olur. Oysa deniz nakliyat sendikaları yalnız birkaç tane olup, faaliyet alanları da hayli geniştir. Çünkü deniz nakliyat sendikalarının ülkenin her tarafında kurulması mümkün değildir.

İlk derecedeki assosyasyonlar, birleşmek suretiyle ikinci derecede assosyasyon haline gelirler, yani federasyon olurlar. Birkaç federasyonun birleşmesiyle üçüncü derecede assosyasyon ve bunlardan birkaçının birleşmesiyle de dördüncü derecede konfederasyon ortaya çıkar.

Federasyon ve konfederasyonlar dar bir faaliyet alanına sahip iseler, "rejiyonal, enterrejiyonal ya da provensiyal" olurlar. Eğer ülke düzeyinde birinci ya da daha yüksek derecedeki assosyasyonları gruplandırmışlarsa nasyonal olurlar. Yasa, işçilere ve işverenlere ilişkin karşılıklı altışar tane nasyonal konfederasyon tanır:

İşveren konfederasyonları:

1- Endüstriciler
2- Çiftçiler
3- Tüccarlar
4- Deniz ve Hava Nakliyatçıları
5- Kara Nakliyatçıları ve İç Gemi Seferleri Nakliyatçıları
6- Kredi ve Sigorta İşletmecileri.

İşçi konfederasyonları:

1- Endüstri memur ve işçileri
2- Çiftçilik memur ve işçileri
3- Ticaret memur ve işçileri
4- Deniz ve Hava Nakliyatı memur ve işçileri
5- Kara Nakliyatı, İç Gemi Seferleri Nakliyatı memur ve işçileri
6- Kredi ve sigorta memurları

Bunlardan başka serbest meslek sahipleri ile artistlerin de bir millî konfederasyonu bulunur.

Teknik ve yönetim müdürleri ve benzeri memurlar, artizana, küçük tüccarlar, komisyoncular, çiftçi, ara-

zi sahipleri ve kiracılarını temsil eden ara kategorilerinin sedikaları işveren federasyonlarında; yarıcıların sendikaları ise işçi federasyonlarında birleşirler. Kooperatiflerin ise dahil oldukları üretim şubesine göre işveren ve işçilerden ayrı federasyonları vardır. Kooperatif federasyonları birleşmek suretiyle konfederasyonlar oluşturamazlar. Fakat işveren ya da işçi millî konfederasyonlarına bağlanabilirler. Mesela üretim kooperatiflerinin federasyonları işveren, tüketim kooperatiflerinin federasyonları işçi konfederasyonuna bağlanırlar.

İtalya'da kooperatiflerin gelişmesini sağlamak amacıyla kooperasyon kurumları kuruldu. Kooperatiflerin federasyonları, sendikalara yüklenen toplumsal yardım, eğitim ve üretimin arttırılması gibi görevler yönünden Kooperasyon Millî Kurumu'nda organize olurlar. Bu kurum, yasanın öteki federasyonlara verdiği hak ve görevlere sahiptir.

Yüksek derecedeki assosyasyonların görev ve yetkileri şöyle özetlenebilir:

1- Yerel ve millî mahiyette olan federasyon ve konfederasyonlar da hükmî kimliğe sahiptir. Bunlar birinci derecedeki assosyasyonlar, yani sendikalar gibi devletçe tanınırlar. Böyle bir federasyon ya da konfederasyon, gerekli koşulları içerir ve yasa bakımından hükmî kimlik elde ettikten ve tanındıktan sonra, alt derecedeki assosyasyonlar da tanınmış sayılacaklarından bunlar için ayrı ayrı tanınma işlemlerine gerek görülmez.

2- Bu assosyasyonlar, yönetim yönünden, birinci derecedeki assosyasyonlara benzerler. Fakat işçileri ve kurumları değil, bunların bağlı oldukları sendikaları birleştirdiklerinden, işçiler ve kurumlar üzerinde hakları yoktur.

3- Yüksek derecedeki assosyasyonların da yönetim meclisleri vardır. Bu meclislerin görev ve yetkileri, tüzükleri aracılığıyla belirtilir. Yönetim kurullarına başkan ya da genel sekreter başkanlık eder.

4- Yüksek derecedeki assosyasyonların, işçilerden ya da işverenlerden aidat toplama hakları yoktur. Bunlar kendilerine bağlı bulunan sendikaların topladığı ai-

datlardan Korporasyonlar Bakanlığı'nca tespit edilen belirli bir miktarını alırlar. Ayrıca yine kendilerine bağlı bulunan sendikalardan ek aidat isteyebilirler.

5- Topluiş sözleşmelerini, temsil ettikleri sendikalar adına yüksek derecedeki assosyasyonlar imza ederler. Kendilerine yetki verilirse o assosyasyonların hakkı olan anlaşmaları yapabilirler. Topluiş sözleşmeleri anlaşmazlıklarını kontrolleri altında bulundururlar ve bununla ilgili emirleri verirler.

6- İlgili korporasyonun talimatı gereğince, bir üretim şubesinin gelişmesi, kuvvetlenmesi ve yenileştirilmesi için müdahalede bulunma hakkına sahiptirler. Konfederasyon, ilgili endüstrinin rızası ile, o koldaki provensiyali ya da millî federasyonu, o sanayi kurumunun gelişmesi için gerekli tedbirleri almaya sevkeder.

7- Yüksek derecedeki assosyasyonların bir görevi de, iş anlaşmazlıklarında arabuluculuk yapmaktır. Gerçekte iş mahkemeleri anlaşmazlığı ortadan kaldırmak üzere federasyon ya da konfederasyonun bir girişimde bulunduğuna ilişkin belge olmadıkça davaya bakamaz.

8- Yüksek derecedeki assosyasyonların, kendilerine bağlı sendikaların temsil ettikleri işçilere ve kurumlara müdahale hakları olmamasına rağmen, sendikalar arasında disiplin ve saygıyı yerleştirme zorunlulukları vardır. Sendikalar, bağlı bulundukları assosyasyona karşı kendi kuruluşlarının disiplininden sorumludurlar.

9- Hükûmet, sendikaları denetleme ve gerektiğinde yönetimi eline alma hakkını kullanırken, isterse bu görevi ilgili federasyon ya da konfederasyona verebilir.

10- Yüksek derecedeki assosyasyonlardan konfederasyonların, korporasyonlar Millî Meclisi için üye teklif etme hakları vardır.

11- Bu assosyasyonlar, tıpkı sendikalar gibi faaliyet alanlarına göre valinin ya da Korporasyonlar Bakanlığı'nın kontrolü altındadırlar.

OTUZ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İŞÇİ SENDİKALARI

Daha önce de görüldüğü gibi, işçi sendikaları altı konfederasyon halinde birleşirler:

1- SANAYİ İŞÇİLERİ:

Sanayi işçilerinin dört çeşit sendikaları vardır:

a- Kategori Sendikaları (1. derecede). Bu sendikalar, belirli bir sanayi şubesine mensup işçileri ya il çapında, ya birkaç ilde ya da ülke çapında organize eder. Eğer sendika; bir il çapında ise provensiyal, birkaç il çapında ise enterprovensiyal, bütün ülkeyi kapsar ise millî sendika olur. Kategori sendikaları, bir yönden de iki ayrı assosyasyonda kadrolanırlar.

b- Provensiyal Birlikler (2. derecede). Bu birlikler o il içindeki bütün kategori sendikalarını birleştirirler. Yani o ildeki bütün sanayi işçileri, provensiyal birliklere bağlanırlar.

c- Millî Federasyonlar (2. derecede). Bir sanayi şubesine mensup bütün işçi sendikaları, millî federasyonda birleşirler. Her endüstri kolu için, bir tane olmak koşuluyla, on beş federasyon vardır.

d- Millî Konfederasyonlar (3. derecede). Provensiyal birliklerle, millî federasyonlar, bu en yüksek organizasyonda birleşirler. Bütün sanayi işçilerini temsil eden bu konfederasyonun adı "Endüstri Faşist Sendikaları Millî Konfederasyonu"dur.

Kadrolama şu biçimdedir:

92 tane Endüstri Faşist Sendikaları Provensiyal Birliği (Araziye göre kadrolama).

15 tane Endüstri Faşist Sendikaları Millî Federasyonu (Kategoriye göre kadrolama).

2096 tane Provensiyal Sendika.

162 tane Enterprovensiyal Sendika.

55 tane Millî Sendika.

2- ÇİFTÇİLİK İŞÇİLERİ:

Çiftçilik işçilerinin organizasyonu da endüstri işçilerininkine benzer ve birinci derecedeki assosyasyonlar, kategori sendikalarından oluşur. Bu sendikalar provensiyal ya da enterprovensiyaldir. Bunların millî sendikaları yoktur.

İkinci derecedeki assosyasyonlar, bütün illerdeki provensiyal birliklerle millî federasyonlardan oluşur. Buna göre üçüncü derecedeki Çiftçilik Faşist Sendikaları Millî Konfederasyonu'nun kadrolama biçimi şöyledir.

92 tane Çiftçilik Faşist Sendikaları Provensiyal Birliği (Araziye göre kadrolama).

6 tane Çiftçilik Faşist Sendikaları Millî Federasyonu (Kategoriye göre kadrolama).

276 tane Provensiyal Sendika.

44 tane Enterprovensiyal Sendika.

3- TÜCCARLIK İŞÇİLERİ:

Bu organizasyon da, birinci derecedeki provensiyal ve enterprovensiyal kategori sendikalarından ibarettir. Buna göre üçüncü derecede Tüccarlık Faşist Sendikaları Millî Konfederasyonu'nun kadrolama biçimi şöyledir:

92 tane Tüccarlık Faşist Sendikaları Provensiyal Birliği (Araziye göre 2. derecede kadrolama).

7 tane Tüccarlık Faşist Sendikaları Millî Federasyonu (Kategoriye göre 2. derecede kadrolama).

370 tane Provensiyal Sendika.

107 tane Enterprovensiyal Sendika.

4- KREDİ VE SİGORTA İŞÇİLERİ:

Kredi ve sigorta işçilerinin birinci derecedeki assosyasyonları enterprovensiyal sendikalardır. Kategori farkı olmaksızın, bütün işçiler bu sendikalarda kadrolanmışlardır. İkinci derecedeki assosyasyon millî federasyon ve üçüncü derecedeki assosyasyon millî konfederasyondur.

Kredi ve Sigorta Faşist Sendikaları Millî Konfederasyonu'nun kadrolanma biçimi şöyledir:

4 tane Kredi ve Sigorta Faşist Sendikaları Millî Federasyonu.

15 tane enterprovensiyal sendika.

5- KARA NAKLİYAT VE İÇ GEMİ SEFERLERİ İŞÇİLERİ:

Birinci derecedeki assosyasyonlar kategori sendikaları olup, enterprovensiyaldir. İkinci derecedeki assosyasyonlar ise kategori millî federasyonlardır.

Üçüncü derecedeki Kara Nakliyatı ve İç Gemi Seferleri İşçileri Faşist Sendikaları Millî Konfederasyonu'nun kadrolama biçimi şöyledir:

6 tane Kara Nakliyatı ve İç Gemi Seferleri Faşist Sendikaları Federasyonu.

122 tane Enterprovensiyal Sendika.

6- DENİZ VE HAVA NAKLİYAT İŞÇİLERİ:

Bu işçilerin organizasyonunda, biri denizcilerin, diğeri havacıların olmak üzere iki millî assosyasyon vardır.

Federasyon ise yoktur.

Konfederasyonun adı Denizciler ve Havacılar Faşist Millî Konfederasyonu'dur.

OTUZ BEŞİNCİ BÖLÜM

İŞVEREN SENDİKALARI

İşveren organizasyonları da, işçilerinkine karşılık olarak altı tanedir. Yani sanayi, çiftçilik, tüccarlık, kredi ve sigorta, kara nakliyatçılığı ve iç gemi seferleri, deniz ve hava nakliyatçılığı olmak üzere altı işveren konfederasyonu vardır.

1-SANAYİ İŞVERENLERİ:

Sanayi işverenlerinin değişik bir organizasyonu vardır. Birinci derecede assosyasyon, yönetim ve il bölünmelerine göre oluşturulan sanayi birlikleridir. Ancak kurumların, araziye göre kadrolanan bu provensiyal birlikler aracılığıyla, kategori millî federasyonlarında da temsilini sağlayan sendikal organizasyonlar bulunur.

Bu federasyonlar yasa tarafından tanınan sendikalardır. Bunlar bütün ülke kapsamında aynı sanayi koluna mensup olan kurumları temsil ederler. Böylece araziye göre kadrolanan Provensiyal Birlikler ve Kategori Millî Federasyonları olmak üzere ikili bir temsil organizasyonu kuruldu.

Bu iki organizasyon, ayrı temsil görevleri görürler. Sendikal temsil, topluiş sözleşmeleri ile ilgili ve iş mahkemelerine intikal edecek sorunlarda müdahale edici roldedir. İkincisi ise ekonomik temsildir. O sanayi kolunun kategorisi için seksiyonlara bölünmesi ve kategori seksiyonlarının millî federasyonlarda gruplaşması biçiminde ortaya çıkar. Ancak bu seksiyonlar için, sendikal temsil sözkonusu olamaz.

Sanayi işverenlerinin en yüksek organizasyonu olan ikinci derecedeki İtalyan Endüstrisi Faşist Genel Konfederasyonu, endüstriyel faaliyetin yoğun bulunduğu çevrelerde Verbano, Brianza, Cusio, Ossola, Monza ve Biella'da yerel sanayi birlikleri kurdu. Yerel

sanayi birliklerinin faaliyet alanı, bir ilin belli bir bölümüdür. Sanayi faaliyetinin cılız kaldığı yerlerde ise Kuzey ve Batı Sicilya ile Lazio'da iki ya da daha çok ili kapsamak üzere enterprovensiyal birlikler oluşturuldu.

Bazı sanayi branşları için, kategori rejiyonal assosyasyonları kuruldu. Ancak bu assosyasyonlar o bölgedeki birliklere bağlandılar. Rejiyonal assosyasyonlar otuz dokuz tanedir. Bunlardan on ikisi elektrik işleri rejiyonal grubu, üç tanesi Piemonte, Lombardia ve Liguria rejiyonlarındaki makine ve metalurji sanayi rejiyonal konsorsuyumu, yirmi dört tanesi de bina sahipliği federasyonudur.

Mevcut sanayi kategorileri için atanan esaslara dahil olmayan bazı sanayi branşları ile ilgili, millî assosyasyonlar kuruldu. Bunların temsilcileri, araziye göre kadrolanan birliklerin ve kategori millî federasyonlarının faaliyetlerine katılırlar.

Böylece İtalya Endüstrisi Faşist Genel Konfederasyonu'na bağlı organizasyonlar aşağıdaki gibi kadrolandılar:

81 tane Sanayi Birliği (Araziye göre).

39 tane Enterprovensiyal Assosyasyon (Kategoriye göre).

42 tane Millî Federasyon (Kategoriye göre).

8 tane Millî Assosyasyon (Arazi ve Kategoriye göre).

2-ÇİFTÇİLİK İŞVERENLERİ:

Bu işveren topluluğunun birinci derecedeki assosyasyonları provensiyal sendikalardır. Bunlar her ilde, dört kategori için dört tanedir. Bu kategoriler şunlardır:

a- Kendileri çalışmayan çiftçiler.

b- Kendileri çalışan çiftçiler.

c- Kiralanmış arazinin sahipleri.

d- Çiftlik yöneten teknisyenler.

İkinci derecedeki assosyasyonlar olan provensiyal federasyonlarda, bu dört kategori birleşir. Sonunda provensiyal federasyonlar da üçüncü derecedeki konfederasyona bağlanırlar.

Buna göre, Çiftçiler Faşist Millî Konfederasyonu'na

bağlı assosyasyonların kadrolanmaları da şöyledir:

91 tane Provensiyal Federasyon.

Kendileri Çalışmayan Çiftçiler Provensiyal Sendikaları (Bunlar her ilde vardır).

Kendileri Çalışan Çiftçiler Provensiyal Sendikaları (Bunlar her ilde vardır).

Kiralanmış Arazinin Sahipleri Provensiyal Sendikaları (Bunlar her ilde vardır).

Çiftlik Yöneten Teknisyenler Provensiyal Sendikaları (Bunlar her ilde vardır).

3-TÜCCARLIK İŞVERENLERİ:

Birinci derecedeki assosyasyonlar olan provensiyal federasyonlarda, kategoriler birbirleriyle kaynaşırlar. Ancak ayrılıklar, seksiyonların kuruluşunda ele alınır. Seksiyonların assosyasyon karakteri bulunmaz.

Provensiyal federasyonlardaki kategori seksiyonlarının birleşmesiyle millî federasyonlar kuruldu. Provensiyal ve millî federasyonlar ise ikinci derecede olan konfederasyonu ortaya çıkardı.

Böylece Tüccarlar Faşist Millî Konfederasyonu'na bağlı olarak şu federasyonlar vardır:

92 tane Provensiyal Federasyon.

11 tane Millî Federasyon.

4- KREDİ VE SİGORTA İŞVERENLERİ:

Kredi ve sigorta işverenlerinin assosyasyonları, birinci dereceden yalnızca sekiz tane kategori millî assosyasyonudur. Sonraları bu kadrolanmada değişiklikler yapıldı.

İkinci dereceden olan Kredi ve Sigorta Faşist Genel Konfederasyonu'na bağlı sekiz assosyasyon şunlardır:

Adi Kredi Millî Kurumları Sendikal Millî Assosyasyonu.

Adi Kredi Rejiyonal Kurumları Sendikal Millî Assosyasyonu.

Özel Bankerler Sendikal Millî Assosyasyonu.

Popüler Bankalar Millî Sendikası.

Köy ve Tarım Sandıkları ve Yardımcı Kurumlar Millî Assosyasyonu.

Borsa İşlem Evleri ve Konsessiyonerleri Sendikal Millî Assosyasyonu.

Malî Kurumlar Sendikal Millî Assosyasyonu.

Bankacılık Kurumlarını Yönetenler Sendikal Millî Assosyasyonu.

5- KARA NAKLİYATI VE İÇ GEMİ SEFERLERİ İŞVERENLERİ:

Bu işveren organizasyonlarında, birinci derecedeki assosyasyonlar, bütün kategorileri içeren rejiyonal birliklerle, kategori millî assosyasyonlarından ibarettir.

İkinci derecedeki Kara Nakliyatı ve İç Gemi Seferleri Faşist Millî Konfederasyonu'na bağlı on beş tane Rejiyonal Birlik ve on üç kategori Millî Assosyasyonu vardır.

6- DENİZ VE HAVA NAKLİYATI İŞVERENLERİ

Deniz ve hava nakliyat faaliyeti ülkenin belirli bölümlerinde toplandığı için organizasyonunda da bir dağınıklık görülmektedir. Millî Konfederasyon'a bağlı olarak yedi federasyonu vardır. Bunların hava nakliyatı ile ilgili olanı millî, beşi de enterrejiyonal durumdadır. Enterrejiyonal federasyonların üçü, kategori assosyasyonlarına bölündü. Böylece birinci derecedeki assosyasyonlar, altı tane kategori assosyasyonu ile üç federasyondur. İkinci derecede dört federasyon bulunur. Millî federasyon bunlara göre üçüncü derecede, öteki assosyasyonlara göre ise ikinci derecededir.

Deniz ve Hava Nakliyatı Faşist Millî Konfederasyonu'nun kadrolama biçimi şöyledir:

Hava Nakliyatı Millî Federasyonu.

Sicilya Armatörleri Federasyonu.

Orta İtalya Armatörleri Federasyonu.

Batı Adriyatik Armatörleri Federasyonu.

Deniz ve Hava Nakliyatını Yönetenler Millî Assosyasyonu.

Kuzey Adriyatik Armatörleri Federasyonu (Bu Federasyon'a bağlı olarak 1. derecede Kuzey Adriyatik Yük Gemileri Armatörleri Assosyasyonu ve Kuzey Adriyatik Posta Gemileri Armatörleri Assosyasyonu).

Tirreno Yük Gemileri Armatörleri Federasyonu (Bu Federasyon'a bağlı olarak 1. derecede Merkezleri Cenova olan Yük Gemileri Armatörleri Assosyasyonu).

Tirreno Posta Gemileri Armatörleri Federasyonu (Bu Federasyon'a bağlı 1. derecede Tirreno Sovvansiyonlu Posta Gemileri Armatörleri Federasyonu ve Tirreno Serbest Posta Gemileri Armatörleri Federasyonu).

SERBEST MESLEK SAHİPLERİ VE ARTİSTLER SENDİKAL ORGANİZASYONU

Serbest meslek sahipleri ve artistleri organize eden yirmi bir tane kategori millî sendikası vardır. İkinci derecedeki bu millî sendikalar ise provensiyal, enterprovensiyal ve alanları adliye bölünmelerine göre olan sendikalardan oluşur. Böylece üçüncü derecede olan Serbest Meslek Sahipleri ve Artistler Millî Konfederasyonu'nun kadrolanma biçimi şöyledir:

21 tane Millî Sendika ve millî sendikalara bağlı olarak;

191 tane Enterprovensiyal Sendika,

644 tane Provensiyal Sendika,

171 tane alanları adliye bölünmelerine göre olan Sendika.

RUHSATLI ASSOSYASYONLAR

Buraya kadar görülen işçi ve işveren assosyasyonları ile serbest meslek sahipleri ve artistlerin bağlı bulundukları assosyasyonlardan başka, bir de kurulmaları devlet iznine bağlı altı assosyasyon vardır.

Bunlar sırasıyle şunlardır:

Kamu Hizmetleri Faşist Genel Assosyasyonu.

Devlet Demiryolcuları Faşist Millî Assosyasyonu.

Posta Telgraf Telefoncular Faşist Millî Assosyasyonu.

Devlet Sanayi İşletmeleri Mensupları Faşist Genel Assosyasyonu.

İlkokullar Faşist Millî Assosyasyonu.

Vergi tahakkukçuları ve Tahsildarları Faşist Millî Assosyasyonu.

Ruhsatlı Assosyasyonlar, daha önce diğer sendikal organizasyonlar gibi devletin kontrolü altında bulunuyorlardı. Ancak 1932 yılında yayınlanan bir kararname ile doğrudan Millî Faşist Partisi Genel Sekreteri'nin kontrolüne bırakıldılar. Daha sonraları Parti'nin şubeleri kimliğine sokuldular. Ruhsatlı Profesyonel Assosyasyonların en yüksek yönetim organları, Millî Faşist Partisi'nin merkezine bağlı olan bürolardır. Assosyasyon mutemetleri aynı zamanda parti yöneticileridir. Bu arada Millî Faşist Partisi Genel Sekreteri'ne, işçi ve işveren millî konfederasyonlarının siyasî faaliyetlerini de denetimi altında bulundurma yetkisi tanınır.

*
* *

30 Haziran 1932 tarihinde yayınlanan bir istatistiğe göre, 3352'si işçi, 413'ü işveren ve 1026'sı serbest meslek sahiplerine ve artistlere ait olmak üzere, İtalya'da mevcut sendikal assosyasyonların toplamı 4791 olarak tesbit edildi.

Fakat işçi ve işveren sendikal organizasyonlarının ülkeyi örümcek ağı gibi örmesinden yarar umulmasına rağmen, uygulama ortaya birtakım sakıncalar çıkardı. Yasa tarafından tanınmış olan organizasyonlar, fazlalık yüzünden istenilen biçimde etkili olamayınca, sayıları büyük ölçüde azaltıldı. Böylece Sanayi İşçileri Konfederasyonu'na bağlı olan birinci ve ikinci derecedeki 2041 tanınmış assosyasyonun sayısı 110'a, çiftçilik işçilerinin 419 assosyasyonu ile tüccarlık işçilerinin 569 assosyasyonu 99'a indirildi.

Bu harekette çeşitli üretim şubelerine ilişkin assosyasyonların serbest durumunu kısmak değil, tersine daha etkili bir sendikal otarşi düşüncesi rol oynadı. Bu değişiklikte illerdeki sendikalar, yasa tarafından tanınan federasyon ve millî konfederasyonlara bağlanıp, eskisi gibi kalarak sanayi, çiftçilik ve tüccarlık işçilik organizasyonlarına verildi.

OTUZ ALTINCI BÖLÜM

KORPORATİF ORGANİZASYON

Faşizm, işçi ve işveren topluluğu ile millî üretimin diğer unsurlarını sendikal organizasyonlarda kadrolamaya tabi tutmaktan başka, yatay bir birleştirme organizasyonu da ortaya çıkardı ve böylece korporatif sistemi kurdu. Korporasyonları, Faşist devlet içindeki rol ve önemlerini gözönüne almak suretiyle devlete bağlı ve genel üretimi arttırıcı organizasyonlar olarak değerlendirebiliriz.

Korporasyonlar, Korporasyonlar Bakanlığı'nın emrinde bulunan devlet kuruluşlarıdır. Bunların kurulabilmeleri Bakanlığın gerek görmesine bağlıdır. Korporasyonların görevleri, yetki ve yükümlülükleri, yönetimsel bölümü Bakanlık tarafından tesbit edilir. Yasa korporasyon kurumlarına hükmî kişilik hakkı tanımadı ve bunları devlete bağlı organizmalar biçiminde kabul etti.

Korporasyonlar, sendikaların tabi olduklar yasa esaslarının dışında bulunan kuruluşlardır. Belirli bir üretim topluluğunun çıkarlarını savunan assosyasyon hükmünde değillerdir. Onlar üretim şubeleri arasında uyumu sağlama ve genel üretim çıkarlarını herşeyin üzerine çıkarma sorumluluğunu taşıyan birleştirici, kuvvetlendirici organizasyolardır.

Korporatif kuruluşlarda herhangi bir üretim kolunun, ya bir, ya da daha fazla üretim kategorisinin temsilcileri bulunur. Temsilcilerin görevleri, üretim kollarının kendi aralarında olduğu kadar devletle ilişkilerini de düzenlemektir. Ancak korporatif organizasyonların sendikal organizasyonlara hükmetme ve onların faaliyetlerini düzenleme gibi bir hakları yoktur. Korporasyonların faaliyet alanı, yalnızca millî çıkarları koruma konusu içinde bulunur.

Korporasyonlar, öteki devlet kurumları gibi hükmî kişiliğe sahip olmadıkları için devletin hükmî kişiliğinin parçası durumunda bulunurlar. Onların işletme giderleri, devlet tarafından ve sendikaların aidatlarından verdikleri paylarla karşılanır.

Korporasyonların statik ve dinamik mahiyette iki türlü faaliyeti vardır. Statik olan toplumsal faaliyet iş ile, dinamik olan ekonomik faaliyet ise üretimle ilgilidir.

Korporasyonların sosyal faaliyetleri şunlardır:

1- Korporasyon, işçi ve işveren gruplarının temsilcisi rolündedir. Faaliyet alanının içine giren kurumlar için, genel mahiyette çalışma ve çalıştırma koşulları ortaya koyar. Bu mesaisi için işçi ve işveren assosyasyonlarından yetki alır. Dolayısıyle korporasyonun tesbit edeceği iş koşullarına iki taraf da rıza gösterir. Böylece Korparasyonun tesbit ettiği iş ve çalışma koşulları, doğrudan doğruya topluiş sözleşmesi hükmündedir. Çünkü korporasyon, tarafların temsilcisi pozisyonundadır.

2- Korporasyon topluiş sözleşmesi ya da öteki sebeplerle işçi ve işveren sendikaları arasında doğacak anlaşmazlıkları çözümlemek yolunda arabuluculuk göreviyle yükümlüdür. Korporasyonun arabuluculuk girişimleri olumsuz sonuç verirse durum, son merci olan iş mahkemesine intikal eder. Ancak İlgili korporasyonun, arabulma girişimi yaptığı, fakat bir sonuç elde edemediğine ilişkin bir belge olmadıkça, iş mahkemeleri bu türlü davalara bakmaz.

3- Korporasyonun önemli fonksiyonlarından biri, işsizliği önlemek ve işsizlere iş bulmaktır. İş bulma büroları korparosyanların kontrolü altında bulunurlar. Bürolar işçi ve işveren sendikalarının eşit sayıdaki temsilcilerinden oluşur.

İşsiz kişiler iş bulma bürolarına kaydedilirler. İşverenler, ancak bu büroların göstereceği işçileri işe almak zorundadırlar. İşveren kendisine verilen liste içinden işçi seçmekte serbesttir. Fakat Millî Faşist Partisi'ne ve Faşist sendikalara kayıtlı bulunanları tercih edebilir.

4- İşçi çıraklarının işe yerleştirilmesiyle de korporasyon meşgul olur. Böylece çeşitli iş kollarında genç elemanların yetiştirilmesi ve bunların ileride İtalyan ekonomisinin temel taşları olabilmesi işini bizzat devlet üzerine alır. Geleceğin işçileri, küçük yaşlarında yetenek, moral ve ekonomik yönlerden eğitilirler.

5- Korporasyon iş kazalarına karşı, yasanın işçilere tanıdığı hakların sağlanması görevini de üzerinde taşımaktadır. Korporasyonların ikinci ve dinamik içerikli faaliyetleri, üretimi modern ekonomik tedbirlerle arttırmak ve çeşitli iş kolları arasında uyumu sağlamak biçiminde ifade edilebilir. Çünkü iş alanında görülen kriz, diğer alanları da etkisi altına alabilir. Mesela petrol fiyatlarındaki yükselme, petrol ürünleri kullanan öteki sanayilerin zararına olur. Hem petrol üretiminin ve tüketiminin ayarlanması, hem de petrol ürünleri kullanan öteki sanayi branşları ile petrol sanayii arasındaki kollektiviteyi sağlamak ve sorunu millî çıkarlara en uygun biçimde çözmek... İşte korporasyonun faaliyeti burada başlar.

İş yasası ve Carto del Lavoro, korporasyonların ekonomik alandaki faaliyetlerini plânlar. Buna göre korporasyon, özel girişimin üretim faaliyetlerinde doğrudan doğruya organizatör durumunda değildir. Yâni üretime müdahale etme hakkı yoktur. Yalnızca çeşitli iş kolları arasında uyumlu ve millî çıkarlar hesabına en uygun aktiviteyi ve ilişkiyi düzenleme yükümlülüğünü taşır. Esasen Faşizm, özel girişim üretimine müdahaleyi, genel üretim bakımından sakıncalı bulur. Yâni devleti tek üretimci kabul eden sosyalist görüşlerin aleyhindedir. İş Bildirisi'nde açıkça belirtildiği gibi özel girişim faaliyetlerine müdahale, devletin politik çıkarı ve özel girişimin yetersiz kaldığı durumlarda olabilir.

Korporasyonun özel teşebbüse müdahalesi, devletin ekonomik politikasıyla ilgili durumlardadır. Yoksa üretimin iyi duruma getirilmesi yönünden, iş kollarına maddi yardımlarda bulunmak ya da gümrük koruma tedbirleri koymak gibi işler, korporasyonların gö-

revleri arasında değildir. Teknik müdahale, devletin diğer bürolarının aracılığıyla yapılır.

Korporasyon kurumlar arasında zararlı sonuçlar doğurabilecek biçimdeki rekabetleri önler, modern üretim yöntemlerini, işletme ekonomisinin gereklerini öğretir, aynı iş koluyla ilgili rejiyonal sanayiler arasında iş ilişkilerini sağlar, organizasyonları bozuk kurumları düzenli olanlara yaklaştırır, işçileri mensup bulundukları üretim şubesinin durumu ve geleceği ile ilgilenmeye yöneltir. Böylece alt kademelerden başlayarak kurumları, sonra üretim bölgelerini, her üretim kolundaki çeşitli endüstrileri düzenler. Ayrıca geri kalmış üretim şubelerini, gelişmiş olanların tecrübe ve yöntemlerinden yararlanmak suretiyle geliştirmeye, genel üretimin organizasyonunu iyi bir duruma getirmeye çalışır.

Mesela, bir üretim kolundaki kurumların birbirlerinin zararına olacak biçimde, ülkenin belli bir bölgesinde toplanması, ya da ücretler konusunda işçi ve işveren toplulukları arasında yapılacak bir anlaşmanın öteki üretim branşlarını zarara uğratabilecek biçimde olması gibi, genel üretime ve dolayısıyle ülke çıkarlarına aykırı durumlarda korporasyonun müdahalesi, düzeltmek ve iyileştirmek biçimlerinde kendini gösterir.

Faşist devlet özel girişime yapılacak müdahalelerin ekonomik hayata bir yarar getirmeyeceği görüşündedir. Bu bakımdan üretim faaliyetlerini devlet organize edemez. Bu durumu gözönüne alan Faşizm, üretimci kuvvetleri örgütlendirerek kendisine bağladığı korporasyonlar aracılığıyle üretimi düzenleme ve iyileştirme biçiminde bir müdahaleye başvurur.

Faşist iktidar, korporasyonlara ilişkin statü ve kuruluş koşullarını 1926 ve 1927 yıllarında çıkardığı yasalarla tesbit ettiği halde, bunların kurulmaları bir hayli gecikti. Çünkü daha önce geniş tecrübeler yapıldı.

Korporasyonlar, Korporasyonlar Bakanlığı ve Korporatif Meclis'in kurulmasından çok sonra, ancak 5 Şubat 1934 tarihli bir yasa ile kurulabildi. İtalya'daki korporasyonların sayısı yirmi ikidir.

OTUZ YEDİNCİ BÖLÜM

KORPORATİF ORGANİZASYONUN BÖLÜMLERİ

Korporatif organizasyonu dört bölüme ayırmak mümkündür. Bu bölümler şunlardır:

1- Provensiyal korporasyonlar.
2- Millî Korporasyonlar.
3- Korporasyonlar Millî Meclisi.
4- Korporasyonlar Bakanlığı.

Provensiyal korporasyonlar, bir ildeki bütün sendikaların ve öteki profesyonel assosyasyonların temsilcilerinden oluşur. Yâni bunlar, o ilin bütünüyle ekonomisini temsil eder.

Millî (nasyonal) korporasyonlar ise ülke düzeyindeki bir üretim şubesine mensup bütün profesyonel kategorilerin sendikal temsilcilerinden oluşur.

Korporasyonlar Millî Meclisi, yedi büyük üretim kolunun temsilcilerinden kurulur. Bunlardan başka Korporasyonlar Bakanlığı vardır. Şimdi bu dört organı da teker teker inceleyelim:

PROVENSİYAL KORPORASYONLAR

1925 yılının ortalarında, Liret'in düşmesi üzerine Faşist Hükûmet birtakım tedbirlere başvurdu. Bu sırada her ilde birer entersendikal komite kuruldu. Bu komiteler, provensiyal organizasyonun ilk temsilcileri sayılabilirler.

O dönemde sanayi ve ticaret bakanları da İl Ekonomi Meclisi adı altında birleşik bir organizasyon kurmuşlardı. Faşizm, kendi bünyesine dahil organi-

zasyonlardan seçim yöntemlerini kaldırdığı için, buna paralel olarak Ticaret ve Sanayi Odaları yöneticilerinin seçimle iş başına gelme yöntemi de kaldırıldı. Böylece bu odalar valilerin yönetim ve murakabesine bırakıldı. İl Ekonomi Meclislerinin kendilerine bağlı iş bulma büroları vardı. Bu bürolar korporasyonun sosyal faaliyetlerini yürütüyorlardı.

Daha sonra 1931 yılında da İl Ekonomi Meclisleri, Koproratif Ekonomi Provensiyal Meclisleri adını alarak, provensiyal korporasyonlar durumuna getirildiler. Yine aynı yılın 18 Haziran gününde çıkarılan bir yasa ile, bu meclislere yeni yetkiler ve görevler verildi. Buna göre provensiyal korporasyonlar, iş bulma bürolarını kontrol altında bulunduracaklar, üretimin artması ve kalitenin düzeltilmesi için faaliyet gösterecekler, ayrıca sosyal yardım işlerini yürüteceklerdi.

Korporatif Ekonomi Provensiyal Meclisi, o ildeki çiftçilik, ticaret ve sanayi ile (eğer deniz kenarında ise) denizcilik sorunlarını gözden geçirerek, incelemeleri sonunda o ilin ekonomik açıdan gelişmesi için hazırladığı raporları Hükûmet'e vererek tekliflerde bulunurdu. İldeki ticaret ve çiftçilikle ilgili görenek ve gelenekleri toplar, iş mahkemeleri için uzman üyeleri belirlerdi. Ticaret borsaları, bu meclislere bağlıydılar. Borsaların yönetimi bu meclisler tarafından yürütülürdü.

Korporatif Ekonomi Provensiyal Meclisi'ne vali başkanlık ederdi.Üyeler işçi ve işveren sendikal organizasyonların temsilcileri ile, o ildeki diğer ekonomik kuruluşların temsilcileri idi.

İşçi ve işveren sendikalarının eşit sayıda temsilcilerinden kurulan Entersendikal Komite ise Millî Faşist Partisi Genel Sekreteri'nin başkanlığında çalışırdı. Komitenin görevi, iş ilişkilerini düzenlemekti.

Korporatif Ekonomi Provensiyal Meclisi'ne bağlı bulunan İl İş Bulma Bürolarının başkanı, Faşist Parti'nin federal sekreteriydi. İş Bulma Bürolarına yine işçi ve işveren temsilcileri eşit sayıda katılırlardı. İş Bulma Bürolarının çiftçilik, ticaret, sanayi ve denizcilikle ilgili şubeleri de vardı.

MİLLÎ KORPORASYONLAR

Millî korporasyonlar bütün ülke düzeyinde bir üretim koluna mensup bulunan bütün kategorileri bir arada toplamaktaydı. İlk millî korporasyon, Tiyatro Korporasyonu idi. Bu korporasyona her türlü sahne işleri işverenleri, tiyatro müdür ve memurları, sahne sanatçıları, artistler, yazarlar kayıt oluyordu. Böylece işçi-işveren farkı gözetmeksizin, bütün sahne ve perde ilgilileri, bu millî korporasyonda birleştiler.

16 Haziran 1932 tarihinde kabul edilen bir yasa ile zorunlu konsorsuyumlar kurulması gerekti. Bu konsorsuyumlar, aynı üretim kolunda çalışan ve çalıştıranlar arasında kurulurdu.

Ancak millî korporasyonların kurulmaları uzun süre gecikti. Korporasyonlar Millî Meclisi'nin büroları, millî korporasyonların üretim kategorilerini birleştirme görevini gördüler.

KORPORASYONLAR MİLLÎ MECLİSİ

Korporatif organizasyonların bir merkezde birleştirilmesi amacıyla Korporasyonlar Millî Meclisi kuruldu. Bu Meclis'in kuruluş, görev ve yetkileri konusunda 20 Mart 1930 tarihinde çıkarılan bir yasa ile önemli değişiklikler yapılmış ve 21 Nisan 1930 tarihinde toplanan Meclis'te açılış konuşmasını yapan Mussolini, "Genelkurmay Başkanlığı Ordu için ne ise Korporasyonlar Millî Meclisi de İtalyan Ekonomisi için odur. Yâni hazırlayan ve düzenleyen beyindir," dedi.

Korporasyonlar Meclisi'nin üyeleri şunlardı:

1- Korporasyonlar, İçişleri, Çiftçilik ve Orman Bakanları,

2- Millî Faşist Partisi Genel Sekreteri, Genel Sekreter'in iki yardımcısı,

3- Millî Faşist Partisi Millî Direktuarı üyelerinden biri,

4- Korporasyonlar Bakanlığı ile Çiftçilik ve Orman Bakanlığı'nın genel müdürleri,

5- Yasa tarafından tanınan sendikal organizasyonların işçi ve işverenler için aynı sayıda temsilcileri,

6- Serbest Meslek Sahipleri ve Artistler Millî Konfederasyonu'nun Başkanı,

7- İşten Sonra Millî Kuruluşu ile Sosyal Yardım Millî Kuruluşu Başkanları,

8- Harp Malûlleri Cemiyeti ile Muharip Millî Cemiyeti Bakanları,

9- Korporasyonlar Millî Kurumu'nun Başkanı ile on temsilcisi,

10- Genel Hizmetler Memurları Assosyasyonlarından iki temsilcisi ile on uzman.

Bu on uzman, sendikal ve korporatif organizasyonları ilgilendiren sorunlarda ve üretime ilişkin teknik konularda bilgili ve yetkili kişilerdi. Sendikal organizasyonlardan işçi ve işveren için eşit sayıda olmak üzere tesbit edilen Meclis üyeleri ise, o üretim branşının önemine göre atanırlardı. Buna göre sanayi ve artizana işçi ve işverenleri 22, çiftçilik 18, deniz ve hava nakliyatçıları 18, tüccarlık 14, kara nakliyatı ve iç gemi seferleri 10, kredi ve sigorta 10, serbest meslek sahipleri ve artistler de 25 üye ile temsil edilirlerdi.

Korporasyonlar Millî Meclisi, sanayi ve artizana, çiftçilik, tüccarlık, deniz ve hava nakliyatı, kara nakliyatı ve iç gemi seferleri, kredi ve sigortacılık, serbest meslek sahipleri ve artistlik olmak üzere büyük üretim dallarına göre yedi şubeye ayrılırdı. Sanayi ve artizana, deniz ve hava nakliyatı ile serbest meslek ve artistler şubelerinin, ikinci derecede ikişer şubeleri daha bulunmaktaydı. 1931 yılının Şubat ayında çıkarılan bir kararname ile, bu yedi üretim şubesine kendi dallarının millî korporasyonu sıfatıyla çalışma yetkisi tanındı.

Seksiyonlarda yine işçi ve işveren temsilcisi üyeleri eşit sayıda tutuldu.

Korporasyonlar Millî Meclisi'nin üç türlü toplantısı vardı:

1. Genel toplantı.

2. Şubelerin, ikinci derecedeki şubelerin ve birkaç şubenin bir arada toplanmaları.

3. İşverenler ve işçi temsilcilerinin katılacakları profesyonel kategori toplantısı.

Bu toplantılar, Meclis Başkanı olan Başbakan'ın daveti üzerine yapılırdı.

20 Mart 1930 tarihli yasa ile, görev ve yetki alanı hayli genişleyen Korporasyonlar Millî Meclisi'nin biri danışma mahiyetinde, diğeri ise düzenleyici nitelikte olmak üzere iki türlü fonksiyonu vardı.

Danışma mahiyetindeki fonksiyonunu, millî üretim ile ilgili herhangi bir sorun çevresinde görüşünü sendikal ve korporatif organizasyonlara ulaştırmak, üretime ve iş düzenine ilişkin yasa ve plânlar hazırlamak suretiyle yürütür. Buna göre Korporasyonlar Bakanlığı, Meclis'in talimatı altında görev yapar.

Korporasyonlar Millî Meclisi'nin düzenleyici fonksiyonu ise şu biçimlerde kendini gösterir:

1- Topluiş sözleşmeleri ile, yasalar ve kararnamelerle atanan işle ilgili ilişkileri kökleştirecek kuralları koyar. Sendikaların isteği üzerine, kategorilerine ilişkin ücret tarifeleri yapmalarına izin verir ve o kategori mensuplarının itaatle yükümlü oldukları tüzükleri hazırlar. Bu tüzükler, genel üretimin, yani millî çıkarların aleyhine olabilecek topluiş sözleşmelerinin doğuracağı sakıncaları önlemek amacını taşır. Çünkü herhangi bir iş kolundaki, işçi ve işverenlerin anlaşmasıyle yapılacak topluiş sözleşmesi diğer üretim branşlarının zararına olacak sonuçlar doğurabilir.

2- Sendikal ve korporatif organizasyonlar ile üretim kurumlarındaki toplumsal yardım işlerine ilişkin düzenlemeleri tespit eder.

3- Sendikal assosyasyonlar tarafından temsil olunan üretim şubeleri arasında toplu ekonomik ilişkilerini düzenleyecek kararlar alır. Millî Meclis, bu fonksiyonu ile, üretim şulbeleri arasında tam bir disiplini hakim kılar. Böylece üretimci topluluklar arasındaki ilişkiler devletin kontrolü altına sokulur. Esasen Korporasyonlar Millî Meclisi, devletin millî ekonomik hayatı kontrol altında bulundurmak ve millî çıkarları her alanda hakim kılmak yolundaki çabalarının bir aracısıdır.

Sendikal assosyasyonların çeşitli üretim dalları

arasındaki toplu ekonomik ilişkileri düzenleyici anlaşmalar yapabilme yetkileri vardır. Fakat, böyle bir anlaşmanın kesinlik kazanabilmesi, ancak Korporasyonlar Millî Meclisi'nin onaylaması ve izni altında mümkün olabilir.

Meclis'te önemli bir organ olarak, Korporasyon Merkez Komitesi bulunur. Bu komite, Meclis faaaliyetlerini düzenlemek, acele kararlar verilmesi gerektiği zamanlarda genel toplantı durumu yoksa Meclis adına hareket etmek ve kurulu düzenin moral hedefleri ile millî üretimle ilgili konular çevresinde görüş bildirmek hak ve görevleriyle yükümlüdür. Komitenin Başkanı, Başbakan'dır. Üyeleri ise Korporasyonlar, İçişleri, Çiftçilik ve Orman bakanları, Millî Faşist Partisi Genel Sekreteri, Korporasyonlar Bakanlığı müsteşarları, işçi ve işveren millî konfedarasyonları ile Serbest Meslek Sahipleri ve Artistler Millî Konfederasyonu'nun Sosyal Yardım ve Korporasyonlar Millî Kurumlarının başkanları ile Korporasyonlar Millî Meclisi Genel Sekreteri'nden oluşur.

KORPORASYONLAR BAKANLIĞI

Korporasyonlar Bakanlığı 2 Temmuz 1926 tarihli kararname ile kuruldu. Bundan sonra Millî Ekonomi Bakanlığı kaldırıldı. Bu bakanlığın görevleri arasında bulunan çiftçilik ve ormancılıkla ilgili faaliyetler, yeni kurulan Çiftçilik ve Orman Bakanlığı'na, krediyle ilgili faaliyetleri Maliye Bakanlığı'na, diğer görevleri ise Korporasyonlar Bakanlığı'na bırakıldı. Korporasyonlar Bakanlığı'nın görev ve yetkileri şöyle özetlenebilir:

1- Bakanlık korporatif organizasyonların danışma ve düzenleme ile ilgili çalışmalarını teşvik eder ve yönetir. Ayrıca iş ilişkilerinden doğan ve korporasyona yansıyan anlaşmazlıkların çözümlenmesi için arabuluculuk görevi yapar, korporasyonlara bağlı servislerin faaliyetlerini kontrol altında bulundurur, korporasyonların kararlarını yayınlar ve onaylar, ayrıca bu kararların uygulanmasını kontrol eder.

2-Korporatif organizasyonların birbirleriyle ve devletle olan ilişkilerini düzenler ve yönetir.

3- Üretim dallarının işçi ve işveren topluluklarının çıkarlarını düzenlemek ve bu çıkarların millî çıkarlarla bağdaşmasını sağlamak için iş ve üretime ilişkin istatistikle ilgili çalışmalarda bulunur.

Korporasyonlar Bakanlığı'nın teknik mahiyetteki bir fonksiyonu da, sanayi ve tüccarlıkla ilgili iş alanlarındaki toplumsal koruma tedbirlerini yürütmektir. Nakliyat işleri Komünikasyon Bakanlığı'na, çiftçilik işleri Çiftçilik ve Orman Bakanlığı'na, bankacılık işleri de Maliye Bakanlığı'na verildi. Böylece Korporasyonlar Bakanlığı, toplumsal ve ekonomik yönden iş ve üretim ilişkilerini düzenleyen en yüksek devlet kuruluşu durumuna geldi. Faşist devlet ülkenin toplumsal ve ekonomik hayatına, Korporasyonlar Bakanlığı ile müdahalede bulunur.

OTUZ SEKİZİNCİ BÖLÜM

FAŞİST GENÇLİK

Hayat sürekli bir akıştan, bitmek bilmeyen bir mücadeleden ibarettir. Bu mücadele dün vardı, bugün vardır, yarın da olacaktır.

İşte Faşizm, böyle hareket ve canlılıktan ibaret bir dünya görüşüne inanmakta, insanlığı mutluluğa götürme iddiasında olan doktrinleri ise reddetmektedir. Toplumların gelişmesi, milletlerin kalıcılığı için takip edilecek yol, şu ya da bu sistemlerin uygulanması değildir. Hayatı hareket diye anlamak gerekir.

Faşizm'in mücadele Faşyoları dönemindeki durumunu ve olayları gözden geçirirken bunu görmüştük. Faşizm, İtalya'yı saran kızıl sosyalizme karşı bir reaksiyon olarak doğmuştu. Daha sonra aksiyon alanına geçti ve sonunda Roma yürüyüşü ile İtalya'nın kaderine el koydu. Oysa iktidarın darbe yoluyla ya da demokratik seçimlerle ele alınması ile amaç sağlanmış olmuyordu. Asıl ve çetin mücadeleler bundan sonra başlayacaktı. Öyle ki bütünüyle lâçka olan bir devlet kuruluşunu baştan başa yenilemek ve yeni bir sistemi yerleştirmek gerekiyordu. Faşizm, herşeyde yeni olmak iddiasındaydı.

Oysa sert reformlar, ihtiyar kafalarda ve sabitleşmiş görüşlerle yürütülemezdi. Madem ki Faşist doktrin, hayatı sürekli bir aksiyondan ibaret sayıyordu; öyle ise bu aksiyonun en etkili unsurları, genç kafaların işbaşında olması gerekirdi.

Yönetim kadrolarındaki eski rejim sempatizanlarının birer birer ayıklanmasıyle beraber, bu mevkilere gençler getirilmişlerdi. Fakat ileride, Faşist devlet yönetimini yüklenecek olanları da kendi durumlarına terketmek doğru değildi. Bunun için Faşizm, İtalyan gençliği-

nin eğitimine, moral fizik ve entellektüel alanda yetiştirilmesine büyük önem verdi. Faşist devlet kadar, gençliğin eğitimine ciddi bir biçimde eğilen bir başka devlet yoktur.

Faşizm'in, henüz doğuş yıllarında gençliği organize etmesi, bir ihtiyaç olarak kendini hissettirmişti. 1919 yılının Nisan ayında kara gömleklilerle beraber çalışan öğrencileri birleştirmek amacıyla öncü gruplar kurulmuştu. Hatta bazı illerde öncü gruplar mücadele faşyolarından daha önce örgütlenmişlerdi. Zamanla öğrenci organizasyonları okullarda ve üniversitelerde kurulmaya başladı.

Öncü öğrenci örgütleri bir Millî Meclis tarafından yönetiliyordu. Bunun yanında bir de Merkez Komitesi bulunuyordu. Organizasyon faaliyetlerini genel sekreter yürütüyordu Fakat ilk zamanlarda organizasyon üyesi olan öğrencilerin faaliyetleri, daha çok sokak nümayişleri ve protesto yürüyüşlerinden ibaret kalıyordu.

İtalya'yı o dönemde saran Komünizm tehlikesi, en büyük yıkımını eğitim kurumlarında yapmıştı. Toplumsal hayatta değişiklik arayan gençler, sosyalist akımların çekiciliğine kapıldılar ve bütün fakültelerde hakim gruplar kurdular. Bunlara karşı olan milliyetçi üniversiteliler ise hemen hemen sindirilmişlerdi. Fakat Faşist öncüler, fakültelerde örgütlenmeye başladıktan sonra fiilî mücadeleye giriştiler. Faşist ve komünist öğrenciler arasında çıkan kavgalarda, hapse atılanlar bulunuyordu. Ancak Faşist gençlik örgütlerinin bu dönemde eğitim yönünden bir fonksiyonu yoktu. Bununla beraber gençlerde millî şuurun, mücadele azminin ve vatanseverlik aşkının uyanmasına vesile oluyordu.

1921 yılının sonlarında Millî Faşist Partisi Genel Sekreteri Michele Bianchi, öncü organizasyonlara fabrika ve tarlalarda çalışan gençlerin de alınmalarını emretti. Bu girişim organizasyonun genişlemesi ve bütün İtalyan gençliğinin aynı amaçlar çevresinde toplanması amacını güdüyordu. Böylece organizasyonun adı da değiştirildi ve Faşist Gençlik Öncülüğü (Avanguardie

Giovanile Fasciste) denildi. Faşist Gençlik Öncülüğü'nün yönetim kadrosu, bir genel sekreter, bir genel sekreter yardımcısı ile yedi kişilik yürütme komitesi üyelerinden kuruluydu. Faşist Gençlik Öncülüğü Yöneticileri, Partinin Milâno'daki genel merkezinin bir odasında çalışırlardı. Parti için güçlü, mücadeleci ve yetenekli elemanlar yetiştirmekle yükümlüydüler.

Faşist Parti, para ve diğer maddi imkânlar yönünden bir hayli zayıftı. Oysa komünist ve popülaristlerin gençlik organizasyonlarının imkân ve araçları hayli genişti. Bununla beraber Faşist gençlik kuruluşları yavaş yavaş bütün illerde organize oluyorlardı.

Parti merkezinin Roma'ya nakledilmesinden sonra, bazı illerde genç Faşistleri eğitmek üzere okullar açıldı. Bu okullarda gençler fiilî mücadeleler ve Roma yürüşü için hazırlanıyorlardı.

15 Haziran 1922 tarihinde Faşist Gençlik Öncülüğü Genel Sekreterliği tarafından bir tüzük hazırlandı ve Balilla Millî Kurumu kuruldu. Bu kurum doğrudan doğruya Öncüler'e bağlandı. O yılın ortalarında, organizasyona bağlı olarak otuz beş Provensiyal Federasyon, altı rejiyonal delegasyon ile sekiz yüz seksiyon bulunuyordu. Roma yürüşüne genç öncüler de katılmışlardı. Hatta bunların bazıları bu yürüyüş sırasında ölmüşlerdi.

21 Aralık 1922 tarihinde ilk gençlik kongresi Floransa'da yapıldı. Kongrede Faşist Parti için fizik ve moral olgunluğa kavuşturulmuş elemanlar hazırlanması teklif edildi. Kabul edilen bu teklif sonunda, gençlik organizasyonu, milis örgütü durumuna getirildi. 13 Ekim 1923 tarihinde ise Büyük Faşist Kongresi'nde gençlik organizasyonu genel sekreterliği üç müfettişliğe ayrıldı. Bir yıl sonra da yeni bir karar ile gençlik organizasyonu Parti'ye bağlandı.

3 Nisan 1926 tarihli yasa, Balilla Millî Kurumu'nun (Opera Nazionale Balilla) kurulmasını emretti. Bu kurum, sonraki yıllarda, sekiz yaşından büyük İtalyan gençlerinin yüzde 75'ini bünyesinde topladı.

OTUZ DOKUZUNCU BÖLÜM

BALİLLA'nın KAHRAMANLIĞI

İtalyan gençlerini organize eden Millî Kuruma, Balilla adının verilmesine sebep nedir? Bu, Cenova'yı düşman askerlerinden kurtarmak için, millî galeyanın ilk tezahürünü gösteren, fakat tarih yazarlarının kesin olarak ortaya çıkaramadıkları bir çocuğun lâkabıdır. Faşizm bu genç kahramanın hatırasını yaşatmak için, gençlik organizasyonlarına onun lâkabını verdi.

Öncü gençliğin ve organizasyonunun ilk mücadelecilerinden Asvero Gravelli şöyle bir olayı anlatır:

"1921 yılının Aralık ayında bir gün, Milano Mücadele Faşyoları bürosunda bulunduğum sırada, birden kapı açıldı ve içeriye bir çocuk girdi. On bir yaşlarında vardı. Çocuk heyecanını zor tutabiliyor ve güçlükle konuşuyordu. Bana, 'avluda benim gibi sekiz çocuk daha var', dedi. 'Bizler Porto Romana mahallesindeniz. Faşistiz. Kücüğüz. İşte bu sebepten dolayı başımız daha çok belâya girmektedir. Sosyalistler'in çocukları bizleri teker teker yakalayıp dövüyorlar. Biz de birleştik ve aramızda bir grup kurduk. Biz de kara gömlekli olmak istiyoruz. Giovinezza türküsünü biliyoruz. Siz bize yardım etmelisiniz. Oysa öncüler, çok küçük olduğumuzu söylüyorlar. Bize yardım etmezseniz biz de kendi başımıza hareket edeceğiz. Bizler birer Balilla'yız. Hatta sancağımız bile var.'

"Bana bir sopanın ucuna takılmış siyah bir sancak gösterdi. Bezin üzerinde 'Mussolini' adı yazılıydı.

"İşte bu çocuk, adı tarihin içinde kaybolmuş Balil-

la'nın heyecanını tazeledi. Gençlik hareketi, o küçücük gruptan doğduğu gibi, organizasyonun adı da ondan doğdu. "

Balilla lâkabını taşıyan gencin kahramanlığına ilişkin olay 1746 yılında meydana gelmişti.

O tarihlerde Cenova'da bir cumhuriyet yönetimi bulunuyordu. Cenova Cumhuriyeti, Avusturyalılar'a karşı kendini savunmak için Fransız ve İspanyollar ile bir anlaşma imzalamıştı. Fakat savaş sırasında Fransız ve İspanyollar Cenovalılar'ı kaderleriyle başbaşa bırakmışlardı. Cumhuriyet yöneticileri, Avusturya İmparatoriçesi Mari Terez'in askerlerine karşı ülkeyi savunamayacaklarını ve boş yere kan akıtılmasına sebep olacaklarını düşünerek şehri Avusturyalılar'a teslim ettiler. Avusturya İmparatoriçesi Mari Terez'in askerleri şehre girdikten hemen sonra, beşer gün ara ile ve üç taksitte ödenmek koşuluyla dokuz milyonluk para topladılar. Cumhurbaşkanı Doge Serenissimo, şehrin ileri gelenlerinin evinde vakit geçirirken, halk şehri düşmandan geri almak için silâhlanmaya başladı.

Fakat harekete geçme konusunda bir çalışma görülmüyordu. Yalnız nefret duygusu halkı sarmıştı. Bir olayın çıkması bekleniyordu. İşte 1746 yılının 5 Ocak günü, hiç hesapta olmayan bir olay meydana geldi.

O gün bir subayın komutasındaki bir grup Avusturya askeri, Santa Caterina Kalesi'nden sökülen bir topu şehir alanına çekiyordu. Bir ara topu taşıyan arabanın tekerleği çamura saplandı. Avusturyalı subay, orada toplanan halka, tekerleğin çamurdan kurtarılması için yardım etmelerini emretti. Fakat halk olaya ve subayın emrine ilgisiz kaldı. Kimse düşmana yardım etmek istemiyordu. Avusturyalı subay bu durum karşısında sinirlendi ve kamçısını yakınında bulunanların üzerlerine doğru şaklattı.

İşte tam bu sırada bir çocuk yerden aldığı taşı bütün gücüyle Avusturyalı subaya doğru fırlattı. Düşman subayı yüzünden yaralandı. Çocuk Balilla adını taşıyordu. Avusturyalı subayın yaralanması halkın harekete geçmesi için sanki bir işaret oldu.

Bir anda Avusturyalı askerler taş yağmuru altında kaldılar. Şaşkınlıktan her biri bir yana kaçtı. Fakat bir süre sonra kılıçlarını çekerek geri döndüler. Halk tekrar Avusturyalı askerlere taş yağdırdı. Bu durum karşısında düşman askerleri birşey yapamadan kaçmak zorunda kaldılar.

Artık Avusturyalılar'a karşı mücadele açılmıştı. Silâh depoları yağma edilerek şehrin savunması için dağıtılıyordu. Her tarafta barikatlar kuruldu. Herkes işini bırakarak Avusturyalılar'a karşı koymaya hazırlanıyordu. Halk kuvvetleri, Cizvitler'in konağını karargâh durumuna getirdiler. Aralarında esnaf olan kişilerin de bulunduğu bir İhtilâlci Hükûmet kuruldu.

İşgalci kuvvetlerin komutanı olan General, zaman kazanmak amacıyla yirmi dört saatlik bir ateşkes teklifinde bulundu. 9 Ocak 1746 günü ateşkes süresi sona erdi. Fakat halk, Avusturyalılar'ın bir katilam yapacaklarını sezmişti. 10 Ocak sabahı şafak sökerken kilise çanlarıyle herkes silâh başına çağrıldı. Erkeklerin yanında kadınlar ve çocuklar da, şehri kurtarmak için görev almışlardı.

Akşama kadar süren çarpışmalar çok kanlı oldu. Fakat sonunda Avusturya işgal kuvvetlerinin elinde bulanan cephane ve yiyecek depoları halkın eline geçti. Ayrıca 3 bin düşman askeri esir alındı.

Geçici İhtilâl Hükûmeti üyelerinden lokanta garsonu olan Giovanni Carbone, San Tommasa Kapısı'na yapılan saldırı sırasında, şehir anahtarlarını Avusturyalılar'dan geri aldı. Anahtarlar kalabalık halk topluluğu ve Geçici İhtilâl Hükûmeti üyelerinin önünde Cumhurbaşkanı'na teslim edildi. Carbone şöyle dedi:

"-Efendiler! O derece kayıtsızlıkla düşmana teslim ettiğiniz şehir anahtarlarını işte aldınız. Biz bu anahtarları kanlarımızın dökülmesi uğruna geri aldık. Bundan sonra bu anahtarları daha iyi korumaya çalışınız!"

İşte Cenova'nın Avusturya işgalinden kurtarılmasının ışığını yakan Balilla'nın hikâyesi budur. Bu gencin kahramanlığı yıllarca, destan gibi dilden dile nakledildi. Fakat daha sonra unutuldu. Nihayet bir bu-

çuk yüzyıldan fazla bir zaman geçtikten sonra Balilla hatırlandı. Ancak bu kahramanın esas adı kesinlikle tesbit edilemedi. En kuvvetli ihtimal, bu gencin Giambattista Perasso adını taşıdığıdır.

İşte Faşizm, o gencin hareketindeki anlamı, millî şuuru işlemek yönünden, gençlik organizasyonuna mal ederek Millî Kurul'un başına Balilla kelimesini koydu. Faşist İtalya'da her yıl kasım ayının beşinci günü Balilla'nın kahramanlığını yaşatmak için şenlikler düzenlenir.

KIRKINCI BÖLÜM

BALİLLA MİLLÎ KURUMU

Faşist iktidar daha işbaşına gelir gelmez, gençliğin millî eğitimi işini büyük bir dikkatle elealdı. Sosyalistler'in telkin ve teşvikleriyle hareket eden liberal hükûmetler, gençlerin dinî eğitimden yoksun yetiştirilmesine sebep oldular. Katolik Kilisesi'nin direnişine kulak asmayarak okullardaki İsa ve Meryem tasvirlerini kaldırmışlardı. Bu arada din dersleri de öğretim programından çıkarılmıştı. Faşizm'in, gençlerin dinî terbiyesine verdiği önemin ilk işareti, İsa ve Meryem tasvirlerinin tekrar okullara asılması ve din derslerinin devlet sınavları arasına alınmasıyle kendini gösterdi.

Oysa Faşizm, gençlere yalnız kısmî bir din terbiyesi ve telkini vermekle sorunu bırakmadı. Esas olan gençliğin geleceğe hazırlanması; yani kültür, fizik ve moral noktalardan yetiştirilmesiydi. Çünkü bugünün genç kafaları yarın devlet yönetiminin düşünen kafaları olacaklardı. İşte 3 Nisan 1926 tarihinde çıkarılan yasa ile Balilla Millî Kurumu kuruldu. Böylece bu alanda önemli bir adım atıldı.

Mussolini, yasa teklifini Parlâmento'ya sunduğu zaman gerekçe olarak şunları ileri sürmüştü:

1- Gençliğin eğitim sorunu, devrimin ve rejimin sürekliliği bakımından üzerinde durulması gereken en önemli bir davadır.

2- Gençlerin millî hayatta yüklenecekleri görevlerde yararlı olmaları için en iyi bilgilerle yetiştirilmeleri, rejimin zorunlu olduğu bir faaliyettir.

3- Faşizm, bu önemli işi kişilerin girişimlerine bırakamaz. Tersine gençliği millî bir disiplin altında yetiştirme zorunluluğunu kendi üzerine almalıdır.

4- Faşizm, bu soruna ciddiyetle eğilmedikçe görevini yerine getirmiş sayılmaz.

Parlâmento'nun onayından geçtikten sonra 1927 yılında Balilla Millî Kurumu'nun organizasyonuna başlanılması suretiyle uygulamaya konulan on yedi maddelik yasa şu ana noktaları içeriyordu:

1- Balilla Millî Kurumu 18 yaşından küçük olanlara aittir.

2- Başbakan'ın kontrolü altında bulunur.

3- 8 yaşından 14 yaşına kadar olanlar ise öncüdürler.

Balilla Millî Kurumu'nun başlıca görevleri de şunlardı:

1- Gençliğe yardım kurumları kurmak ya da böyle kuruluşlar için teşvikte bulunmak.

2- Talimatlarına göre faaliyet göstermeleri koşuluyla gençlik kuruluşlarına yardım etmek.

3- Fakir çocukların öğrenimini yapabilmeleri için kurulan kurumların tüzüklerine, bu çocuklar seçilirken Balilla ve Öncü organizasyonlarına mensup olanların tercih edilmeleri için kayıtlar koydurmak amacıyla Hükûmet nezdinde gerekli girişimleri yapmak.

Balilla Millî Kurumu, gençliğe yararlı olmak amacıyla kurulan ve çalışan kurumların, bu yasaya aykırı davranışlarda bulunmamalarını sağlamak için Hükûmet'i uyarmakla yükümlüydü.

Organizasyonun geliri, üyelerden toplanan aidatlar, bağışlar, vasiyetler ve İçişleri Bakanlığı'nın bütçesinden her yıl verilen bir milyon liretten ibaretti.

Balilla Millî Kurumu bir Başkan, bir Başkan vekili ve yirmi iki üyeden oluşan bir merkez kurulu tarafından yönetilirdi. Merkez Yönetim Kurulu, Başbakan'ın aracılığıyla, Kral tarafından kabul edilmek suretiyle göreve başlardı.

Merkez Yönetim Kurulu üyeleri dört yıl görevde bulunduktan sonra tamamen değiştirilirdi. Ancak değiştiri-

len üyelerin yeniden, daha sonra göreve gelebilme hakları vardı.

Balilla Millî Kurumu'nun başkanlığını, Millî Emniyet Gönüllü Milisleri generallerinden biri yapardı. Merkez Yönetim Kurulu üyeliklerine biri Sağlık Bakanlığı'ndan olmak üzere iki İçişleri, birer Maliye, Savaş, Denizcilik, Havacılık, Millî Eğitim ve Millî Ekonomi Bakanlıklarından, Spor Federasyonu ve Olimpiyat Komitesi ile İşten Sonra Millî Kurumu tarafından gösterilen temsilciler dışında, diğerleri gençlik sorunlarında uzman sahibi olanlar arasından seçilirdi.

Merkez Yönetim Kurulu yanında bir de Merkez İcra Komitesi bulunurdu. Acil işlerde Komite, Merkez Yönetim Kurulu adına yetkisini kullanır ve aldığı kararı ilk toplantıda Kurul'un onayına sunardı.

Balilla Millî Kurumu'na maddî yardım yapanlarla yardım taahhüdünde bulunanlar da organizasyon üyesi sayılırlardı.

İl organizasyonları, Provensiyal komiteler idi. Komite Yönetim Kurulu on üyeden ibaretti. Vali müşaviri, orta dereceli okul öğretmenlerinden biri, o ildeki milis komutanı tabiî üyelerdi. Ayrıca yedi üye ile komite Başkanı Genel İcra Komitesi tarafından seçilirdi. Bu üyeler aynı Merkez Yönetim Kurulu üyeleri gibi dört yılda bir seçilirler ve eskiler yeniden aynı göreve atanabilirlerdi.

Belediye örgütü bulunan yerleşim merkezlerinde Komünal Komiteler kuruldu. Komünal Komite, o belediye sınırları içindeki nüfusa göre Provensiyal Komite tarafıdan tesbit ve Merkez İcra Komitesi tarafından onaylanmış sayıda üyeye sahipti. Üyeler, o belediye sınırları içinde oturanlardan tercih edilirdi. Milis kıtaları, orta dereceli okulların bulunduğu belediye sınırları içinde, milis komutanları ve bir orta öğrenim öğretmeni, komünal Komite'nin tabiî üyeleri sayılırlardı.

Merkez İcra Komitesi üyelerinden, görevine gerekli dikkat ve duyarlılığı göstermeyenler, Başbakan tarafından her zaman üyelikten çıkarılabilirdi. Bu yetki, Provensiyal Komiteler üyeleri hakkında Merkez İcra

Komitesi'ne, Komünal Komiteler üyeleri hakkında ise Provensiyal Komite Başkanlarına verilmişti.

Merkez Yönetim Kurulu ile diğer komitelerde üye bulunanlar, mesaileri karşılığı bir ücret almazlardı.

Hayır cemiyetleri hakkında yasa ve tüzükler, Balilla Millî Kurumu için uygulanmazdı. Yalnız bu cemiyetlerin lehine olan maddelerden Balilla Millî Kurumu her zaman yararlanmak hakkına sahipti. Balilla Millî Kurumu'nun haklarını savunmak için hazine avukatlarından yararlanılırdı.

Balilla Millî Kurumu'nun kurulmasını emreden yasa, bunun yanında diğer gençlik organizasyonlarının da faaliyet göstermesine izin veriyordu. Fakat bir yıllık deneyimlerin ışığı altında, gençlik organizasyonlarının tekliği ilkesini kabul etme zorunluluğu kendini hissettirmişti. Faşizm, gençliği fizik, moral ve entellektüel noktalardan eğitime tabi tutarak, yarının İtalya'sına hazırlamak isterken bu eğitimin tek bir merkezden yönetilmesinin daha yararlı sonuçlar doğuracağı görüşüne varmıştı.

9 Ocak 1927 tarihinde çıkarılan bir kararname ile, Balilla Millî Kurumu'na bağlı çalışanlarla, İtalyan Katolik Genç İzciler Organizasyonu dışındaki bütün gençlik kuruluşları faaliyetten yasaklandı. Balilla Millî Kurumu'na bağlı olan gençlik kuruluşları ile İtalyan Katolik Genç İzciler de, yalnız nüfusu yirmi bini geçen yerlerde kurulabiliceklerdi.

9 Nisan 1928 günü çıkarılan yeni bir kararname ile bu organizasyonlar da kaldırıldı. Böylece, geçici de olsa gençliği yetiştirmek ya da bir mesleğe hazırlamak amacını taşıyan hiçbir organizasyon kalmadı. Bütün çalışma ve yetki alanı Balilla Millî Kurumu'na bırakıldı.

Bir yıl sonra ise Balilla Millî Kurumu, "herşey devletle, herşey devlet için" parolasına uygun olarak devlete bağlandı. Duçe yeni kararların sebeplerini açıklarken "millete yalnız birşeyler öğretmek değil, milleti eğitmek de devletin hakkıdır ve aynı zamanda da görevidir," diyordu.

Böylece Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanan Balilla

Millî Kurumu, bütün okullardaki öğrencilerin fizik eğitim işini yüklenmiş oldu. Daha sonra Beden ve Gençlik Eğitim Müsteşarı, Balilla organizasyonunun tabiî başkanı oldu. Aynı zamanda Millî Faşist Partisi'nin ortaya çıkardığı Genç İtalyanlar ve Küçük İtalyanlar adlı organizasyonların yönetimi de Beden ve Gençlik Eğitim Müsteşarı'na verildi.

Mussolini bir yıl sonra Gençlik Mücadele Faşyolarının kurulmasını hazırlayan bir teklif yaparak Faşizm Büyük Meclisi'ne sundu.Meclis, Mussolini'nin teklifini oy birliği ile kabul etti. Buna göre Gençlik Mücadele Faşyoları on sekiz yaşından yirmi bir yaşına kadar olan Öncüler ile, bu yaşta olup da Mücadele Faşyolarına girmek isteyen gençleri kadrolandıracaktı. Gençlik Mücadele Faşyoları, Millî Faşist Partisi'ne bağlı olacaklardı.

Faşizm, Balilla Millî Kurumu'ndan sonra, gençliğin kendi kaderine terkedilmesini istememiş ve on sekiz ile yirmi bir yaş arasındaki devreyi politik eğitime vererek değerlendirmek amacıyla bu yeni organizasyonu kurmuştu. En önemlisi ise küçük yaşlarda Balilla Millî Kurumu'nda eğitim görmemiş olan gençlerdeki millî şuur ve eğitim boşluğunu doldurmaktı. Böylece delikanlılıktan hayata geçiş yaşlarında, gençliğin idealist Faşistler olarak yetiştirilmesi sağlandı.

KIRK BİRİNCİ BÖLÜM

KADROLAMA BİÇİMİ

Balilla Millî Kurumu, bütün ülkede iki kademeli bir organizasyon biçiminde kuruldu. Merkezî organizasyonun yanında, her iki ilde Provensiyal Komite, her belediye sınırları içinde de Komünal Komite bulunurdu. Provensiyal Komiteler, Merkez Başkanlığı'na Komünal Komiteler de Provensiyal Komitelere bağlandılar.

Provensiyal Komite Yönetim Kurulu, bir başkan ile on bir üyeden oluşurdu. Bu üyelerden altısı tabiî, diğerleri ise Başkan'ın güvenip seçtiği kişilerdi. Tabiî üyeler şunlardı:

1- İl Meclisi üyelerinden biri (vali tarafından seçilirdi).

2- Orta dereceli okul öğretmenlerinden biri (Millî Eğitim Müdürü tarafından seçilirdi).

3- Yerel Millî Emniyet Gönüllü Milis Örgütü Komutanı.

4- Sağlık Müdürü.

5- Millî Faşist Partisi İl Federasyonu'ndan bir temsilci.

6- Küçük ve Genç İtalyan Kızlar Örgütü mensuplarından biri.

Komünal Komite'nin Yönetim Kurulu üyelerinin sayısı ise o belediye sınırı içindeki nüfusla orantılı olarak Provensiyal Komite tarafından tesbit edilirdi. Millî Faşist Partisi yerel örgütü siyasî sekreterinden başka, eğer o bölgede varsa Millî Emniyet Gönüllü Milis Komutanı ile ortaokul öğretmenlerinden biri yine tabiî üye olarak toplantılara katılırlardı.

Balilla Millî Kurumu'nda eğitim gören gençler, sekiz yaşından on dört yaşına kadar "Balilla", on dört yaşından on sekiz yaşına kadar "Öncü" adını alırlardı. Kuru-

ma girmek zorunlu olmadığı gibi, buralarda eğitim görecek olan çocukların velilerinden, izin verdiğine ilişkin bir belge getirilmesi de gerekliydi. Organizasyonda eğitime tabi tutulmanın isteğe bırakılması, gençlik eğitimindeki moral amaç için, ancak kişisel istek gösterildiği takdirde daha iyi bir sonuç alınacağı düşüncesinden ileri geliyordu. Bu arada on altı yaşını dolduran çocuk, organizasyonda kalabilmek için "iyi ahlâk" belgesi göstermek zorundaydı.

İtalya, Romalılar zamanında dünya politikasında önemli bir mevki elde etmiş ve imparatorluk sınırları üç kıtaya yayılmıştı. Mussolini'nin de amacı buydu. Yani İtalya'yı güçlü bir devlet durumuna getirebilmek için, kolonizatörlüğe sevketmek gerekiyordu. Bu ruhu uyandırmak şarttı. Onun için Faşizm'in Millî Emniyet Gönüllü Milisler Örgütü'nde olduğu gibi, Balilla Millî Kurumu'nda da eski Roma'daki askerlik unvanları kullanıldı. Balilla Millî Kurumu'ndaki öncüler şu biçimde kadrolanırlardı:

Squadra (Takım): On bir genç ve bir squadra başı.
Manipolo (Manga): Üç takım.
Centuria (Bölük): Üç manga.
Coorte (Tabur): Üç bölük.
Légione (Alay): Üç tabur.

Üçten fazla, fakat altıdan az Coorte'nin bulunduğu yerlerde yalnızca bir Légione kurulurdu.

Öncüler, Millî Emniyet Gönüllü Milis Örgütü subay ve milislerin komutası altında eğitim görürlerdi. Manipolo'ya Milis takımbaşı ya da eski bir Öncü takımbaşı; Centuria'ya Milis mangabaşı ya da eski Öncü takımbaşı; Centuria'ya Milis mangabaşı ; Coorte'ye Milis yüzbaşısı (Centurionne); Légione'a Milis binbaşısı (Seniore) komuta ederdi. Squadra'ya ise ya tecrübesini kanıtlamış ya da önce takımbaşı rütbesini almış olan bir Öncü, komutan olurdu.

Balillalar ise, rejime inancı kuvvetli ve kendilerine güvenilen ilk ve ortaokul öğretmenlerinin komutası altında bulunurlardı. Millî Emniyet Gönüllü Milisi'nde subay olanlar için tercih durumu vardı.

Balilla Millî Kurumu kadroları, Provensiyal Komite'ye bağlı idiler. Öncü ve Balilla Légione'ları savaşta hayatını kaybeden Faşistler'in ve İtalyan Birliği için mücadele eden kişilerin adlarıyla anılırlardı. Bunun amacı da, küçük zihinlerde kendilerinden öncekilerin kahramanlık ve feragat şuurunu uyandırmak ve onlar gibi hareket etmek azmini aşılamaktı.

*
* *

Faşizm, sağlam kafaların sağlam vücutta bulunacağına inanır ve bu inançla, gençliğin beden eğitim sorunlarına ciddi bir biçimde eğilirdi.

İtalya İçişleri Bakanlığı Müsteşarı Arpinati, Parlâmento'da yaptığı bir konuşmada, sporun manevi bunalıma ve moral çöküntüye sebep olduğunu ileri sürenlere şu cevabı vermişti:

"Spor kötü düşüncelerin düşmanıdır. Kararsızlıkları, zihinsel bulanıklıkları ortadan kaldırır. Gençlerin ciddi ve sürekli çalışmalarına engel olduğu iddiası da geçersizdir. Çünkü klâsik göreneklerle de kesinleşmiştir ki, bedensel çalışmalar hiçbir zaman bilimle, etüdle ters bir duruma düşmez. Zihin ile beden faaliyetleri arasında zıtlık değil, tam tersine bir uyum vardır. Hatta spor; onur, cesaret, bayrağa ve vatana karşı sevgi duygularını uyandırmakla bilimsel etüdlerden çok daha etkili olmaktadır."

Faşizm, bu inanç çerçevesi içinde, gençliği daha küçük yaşlardan itibaren beden eğitimine tabi tutmak gerektiğini anladı ve böylece Balilla Millî Kurumu'nun önemli görevleri arasına sportif faaliyetleri dahil etti. Gerçekten spora verilen önem sayesinde İtalyan sporcuları, uluslararası alanda hiç tanınmazlarken, birdenbire öteki ülkelerin sporcularının önüne geçme başarısını gösterdiler. 1933 yılı bütçe görüşmeleri sırasında İçişleri Bakanlığı Müsteşarı Arpinati yine şunları söyledi:

"Los Angelos'a gönderdiğimiz İtalyan şampiyonları, üç renkli bayrağımızı stadyum direğine otuz altı kere

çektirmeye, genel klâsmanda da Amerika Birleşik Devletleri'nin sporcularının arkasından ikinci ve bütün Avrupa ülkeleri arasında birinci gelmeyi başardılar. Artık hiç de uzak olmayan birinciliği elde etmek için bütün gayretimizle çalışacak ve hiç bir fedakârlıktan kaçınmayacağız."

İtalyanlar'ın uluslararası alanlarda birdenbire boy göstermelerinin sebebini, Faşizm'in beden eğitimine verdiği olağanüstü önemde aramak gerekir. Balilla Millî Kurumu tarafından, hemen her ilde Casa del Balilla (Balilla Evi) adını taşıyan binalar yaptırıldı. Buralarda gençliğin moral eğitimi kadar, fizik eğitimi sorunlarına da yer verildi. Bu arada yine stadlarda, palestralar (jimnastik salonları) ve diğer spor dallarıyla ilgili alanlar açıldı. Roma'da inşa edilen ve Foro Mussolini adı verilen stad ise büyük bir ihtiyacı karşıladı. Foro Mussolini, 240 bin metrekarelik bir alan üzerinde yapıldı. Stadın çevresinde her biri dörder metre yükseklikte olan doksan iki atlet heykeli bulunmaktadır. Bu heykeller valilikleri temsil ederler. Stadın ortasında, Apenin dağlarından getirilen ve Mussolini adına dikilen çok yüksek bir mermer direk vardır. Futbolden başka tenis, rugby, skating alanları, yarış pistleri, iki yüzme havuzu, atış yerleri, at yarışı alanı, bir açık hava tiyatrosu, ahır ve otomobil parkı ile, Mussolini stadı bütün spor faaliyetlerine elverişli bir spor sitesi haline getirildi.

Faşizm, bir yandan gençliğe bu imkânı ve araçları verirken, öte yandan Balilla Millî Kurumu, Faşist Üniversite Grupları ve Gençlik Mücadele Faşyoları ile İşten Sonra Millî Kurumu'nu İtalyan Gençliği'nin beden eğitimi için görevlendirdi.

En büyük iş, Balilla Millî Kurumu'nun üzerindeydi. 1927 yılında Beden Eğitimi Millî Kurulu da kapatıldıktan sonra, on sekiz yaşına kadar olan gençlerin beden eğitimleri, özellikle Balilla Milli Kurumu'na kaldı.

Sporun manevi etkileri üzerinde yapılan çalışmalar sonunda, beden eğitiminin değil, yarışmaya dayalı spor faaliyetlerinin daha iyi sonuçlar sağladığı anlaşıl-

dı. Rakibi yenmek arzusu, gençlerdeki spor zevkini daha çok geliştiriyordu. Yabancı yarışmacılarla yapılan yarışmalarda ise vatana ve millete bağlılık duygusu güçleniyordu. Karşılaşmalı spor faaliyetlerinin zararlı olduğu iddiaları üzerine, Bologna'daki Litteriale Stadı'nda beş yıl süren incelemeler yapıldı ve sonunda bu iddiaların boş oldukları ispat edildi.

Bu çalışmaların ışığı altında, Balilla Millî Kurumu, beden eğitimine dayanan sporu tamamen ortadan kaldırdı ve yeni yöntemler dahilinde çalışmaya başladı. Yeni tüzüğe göre erkek çocukların beden eğitimi, dört devrelik bir programa bağlandı. Birinci devre sekiz yaşından on iki yaşına, ikinci devre on iki yaşından on dört yaşına kadar olan Balillaları, üçüncü devre on dört yaşından on altı yaşına ve nihayet dördüncü devre on altı yaşından on sekiz yaşına kadar olan öncüleri içine alıyordu. Bu program, okullarda da aynı biçimde uygulanıyordu.

Birinci devre, çocuğun nazik dönemidir. Bu zamanda yorucu faaliyetlere yer vermek, yarar yerine zarar getirebilir. Bu bakımdan çocuklar, açık havadaki toplu eğlencelerle ve neşe verecek oyunlarla vakit geçirebilirler. Başlıca faaliyetler; top oyunları, koşular, ufak çapta yarışlar, grup halinde yürüyüşler ve ekzersizler ile basit eğlenceli oyunlardan ibarettir.

İkinci devrede, bedensel gelişme sağlayıcı hareketlere yer verilirdi.

Üçüncü devreye giren çocuk, aynı zamanda Balilla'lıktan Öncü'lüğe geçerdi. Öncü sıfatını taşıdığı on dört ve on sekiz yaşları arasındaki zamanı zarfında tam bir sporcu olarak yetişme imkânını bulurdu. Üçüncü devrede, yarışmalı spora karşı ilgisi artar, nihayet dördüncü devrede hafif idmanlar, atletik yeteneği arttırıcı çalışmalar ve askerliğe hazırlık talimlerine tabi olurdu.

Yalnız tabiatın sağladığı yetenekler, bir insanı tam sporcu yapamaz. Başarılı sporcu, tabiî yetenekleri olan değil, bedensel çalışmalara özen gösteren ve kendini yetiştirenlerdir. Kişisel yetenekle meyve toplamak mümkün değildir. Önemli olan konu, spor düşüncesi ve ça-

lışmaları çevresinde milliyetçilik şuurunun işlenmesidir. İşte Balilla Millî Kurumu bedensel eğitim programını öyle ayarlıyordu ki, tek ve toplu olarak yapılan çalışmalarla, millî savunma bakımından olumlu sonuçlara ulaşılıyordu. Bedensel eğitimden amaç, aynı zamanda millî bir amaca hizmet etmekti.

Faşizm, bedensel eğitimden beklediği yararları elde edebilmek için yetiştirici kadroların da ele alınmasına ihtiyaç duyuyordu. Nitekim Bedensel Eğitim Millî Kurulu kaldırıldıktan sonra Faşist öğretmenler yetiştirmek amacıyla Bedensel Eğitim Faşist Akademisi kuruldu.

Akademi 1928 yılının Şubat ayında Mussolini tarafından açıldı. Orta dereceli öğretmen okullarının yüksek bölümlerinden mezun olanlar, rejime inancı sağlam ve bedensel yapısı elverişli bulunanlar bu akademide iki yıl okurlardı. Öğrenim süresi içinde anatomi, fizyoloji, fizik tedavi, spor patalojisi, felsefe, pedagoji, sinematik, traumatoloji, antropometri, eskrim, nişancılık, spor ihtisasları, kuramsal ve uygulamalı beden eğitimi, beden eğitimi tarihi, kanotaj, ski, eskrim, İngilizce, Fransızca, müzik, askerlik tekniği ve faşist yasalar dersleri verilirdi.

Akademiden mezun olanlar, Balilla Millî Kurumu'nun amaçları çevresinde gençliğin yetiştirilmesi görevini yüklenmekteydi.

*
* *

Bedensel eğitimin en önemli amacı, Balilla Millî Kurumu'nda kadrolanmış çocuk ve gençlerin, askerlik hayatına hazırlanmalarıdır. Daha küçük yaştan itibaren, askerî disiplin ve hiyerarşi tüzüğüne uyumları sağlanan gençler, askerlik görevlerini hiç sıkıntı çekmeden başarıyla yerine getirirler.

Esasen Balilla ve Öncüler'in kadrolanmaları askerî yöntemler çerçevesinde yapılırdı. Balillalar ve Öncüler, yönteminde buludukları kişilere saygı ve itaat göstermek zorundaydılar. Manipolo (manga) başı, ge-

nellikle kendi aralarında seçildiği ve deneyim sahibi olduğu için, gençler onun hareketlerini takip ederler ve öğütlerini dinlerlerdi.

Eğitici sınıfını yetiştirmek amacıyle açılan Fizik Faşist Akademisi; kurumların ülkenin her yanına yayılmış olmalarından dolayı ihtiyacı karşılayamamaktaydı. Bu yüzden eğitici kadrolarındaki boşluklar, Öncüler'den seçilen yetenekli elemanlarla doldurulurdu. Bu elemanlar, eğitim yöntemlerine vakıf oldukları ve çekirdekten yetiştikleri için gençlere Fizik Faşist Akademisi mezunları kadar yararlı olurlardı. Balilla Millî Kurumu, bu yolla kendi içinden yetişen manga ve bölükbaşlarını, daha ileri bir eğitim almaya yöneltir ve onlarda hizmetin zevk ve şuurunu uyandırırdı.

Bölük ve mangabaşı olarak görev alacak öncülerin, daha önce yetenek ve yeterliliklerini ispat etmiş olmaları şarttır. Bu niteliklere sahip olanlar her yıl açılan kurslarda özel bir yetiştirmeye tabi tutulurlar. Kurs bir ay süreyle devam eder ve Roma'da açılır. Kursta başarılı olanlar, bölükbaşılığından, mangabaşılığına yükselirler.

Kurslara alınanlara, Faşizm'in hayatın her alanında, yani madde ve mana plânında yaptığı ve yapmak istediği şeyler gösterilir, ayrıca kendilerinin de böyle yapıcı ve yaratıcı bir şuura sahip olmalarına çalışılır.

Balilla Millî Kurumu bu yolda kendi içinden yetişen elemanlardan kurulu bir idealistler kadrosu hazırlar.

Askerlik zamanı gelen gençler, "askerliğe hazırlanma" talimlerine tabi tutulurlardı. Bu talimlerde en basit askerlik faaliyetleri, taktik manevralar, nişan alma talimlerinin yanısıra denizcilik ve havacılıkla ilgili ilk kuramsal ve uygulamalı bilgiler de verilirdi.

Denizcilikle ilgili talimler, Balilla Millî Kurumu'nun bulunduğu bütün sahil şehirlerinde yapılırdı. Denizcilikle ilgili talimlere büyük önem verilirdi. Çünkü İtalya herşeyden önce bir deniz ülkesiydi. Onun için gençlere denizciliği sevdirmek ve onları İtalyan denizciliğine hazırlamak zorunluluğu vardı.

Denizcilik talimlerinde, İtalyan Deniz Kuvvetlerinin

okul gemilerinden yararlanıldı. Bu gemilerde gençler basit çalışmalar yaparlar, yüzme ve yelkencilik dersleri görürler, ayrıca denizcilik kültürüne ilişkin eserler okurlar ve denizcilik sanatlarını öğrenirlerdi. Bu talimlerin amacı, gençleri denizciliğe hazırlamak, denizi sevdirmek, böylece İtalyan Donanması'nın insan gücüne olan ihtiyacını nitelikli bir duruma getirmekti.

Havacılık talimlerinin de ayrı bir önemi vardı. Artık yirminci yüzyıl savaşlarının havada cereyan edeceğini dikkate alan Faşizm, Balilla Millî Kurumu'na topladığı gençlere havacılık kültürü vermek ve havacılığı sevdirmek zorunluluğunda olduğunu anlamıştı. Balilla Millî Kurumu'nun "havacılığa hazırlama" bölükleri vardı. Bu bölüklerde talim gören gençler pratik motör, montaj ve radyotelgraf stajlarında yetiştirilirler ve ayrıca kuramsal bilgiler de öğrenirlerdi.

Bu arada Modena'da Havacılık Bakanlığı'nın kontrolü altında her yıl motörsüz uçak kursları açılırdı. Bu kurslara katılan Öncüler'e, motörsüz pilotluk diploması verilirdi. Kurslara devam eden birçok İtalyan genci pilotluk öğrenirdi.

On altı yaşından büyük olan gençlerden bir bölümü, karadan havaya savunma talimleri görürlerdi. Kurslar, Millî Emniyet Gönüllü Milisleri'nin "Havaya Karşı Savunma" kıtalarında yapılırdı. Bu kurslarda gençlere mitralyöz ve top kullanma yöntemleri öğretilirdi.

*
* *

Balilla Millî Kurumu'nun İtalyan millî hayatındaki en önemli fonksiyonlarından bir diğeri de sosyal yardımla ilgili faaliyetiydi.

Faşizm toplumsal yardım işlerine özel bir yer ayırmıştı. Ekonomik sıkıntılar ve grev olaylarıyla gittikçe fakirleşen halkın acılarını, onunla birlikte hissetmiş, iktidara geldikten sonra yardım kurumlarının fonksiyonlarını ve güçlerini takviye etme yönüne gitmişti. Toplumsal yardım politikasını yürüten kurumlar Balilla Millî Kurumu ile Analığın ve Çocukluğun Korunma-

sı Millî Kurumu idi. Bu ikinci kurum, annelerin doğumdan önce ve sonraki hayat, sağlık ve çevre koşullarıyla ilgilenirdi. Özellikle dul kadınlar ve onların çocuklarına, yardım konusunda özen gösterirdi. Hatta dul kadınlar, evlendikleri takdirde, Analığın ve Çocukluğun Korunması Millî Kurumu'ndan evlenme primi alırlardı. 1932 yılında evlenen üç bin beş yüz dul kadına, bir milyon liret civarında para yardımı yapılmıştı.

Toplumsal yardım işinin en geniş organizasyonu ise Balilla Millî Kurumu tarafından kurulmuştu. Balilla Millî Kurumu'nda ve Öncü Alayları'nda görevli olan doktorlar vardı. Ayrıca her Balilla Millî Kurumu'nun bulunduğu yerlerde de dispanserler açılmıştı. Organizasyonda eğitim gören çocuklar, bu dispanserlerde sürekli olarak sağlık gözetimi altında tutulurlardı. Hastalık daha başlangıç halinde iken farkedilir ve hemen tedaviye başlanırdı. Özellikle sıtma, bünye zayıflığı ve vereme yol açacak öteki hastalıklarla sürekli bir mücadele yapılırdı.

Veremle mücadele faaliyetleri daha genişti. Gençliğin sağlığının korunması için ülkenin her yanında, dağlarda ve deniz kıyılarında kamplar açılmıştı. Yaz aylarında çocuklar ciddi bir sağlık muayenesinden geçirildikten sonra bünyesinin ihtiyacına göre dağ ya da deniz kamplarına gönderilirlerdi. Binlerce çocuğun kamp masrafları, doğrudan doğruya Balilla Millî Kurumu tarafından karşılanırdı.

Balilla Millî Kurumu'nda kadrolanmış doktorların görevleri, hasta çocukların yardımlarına koşmaktı. Bir aile istediği zaman doktoru çağırabilirdi. Eğer bakımın evde yapılabilmesi mümkün olmuyorsa, o zaman çocuk bir kliniğe yatırılırdı. Toplumsal yardımdan bütün Faşist gençlik yararlanırdı.

Balilla Millî Kurumu, bu arada çocuklara ve gençlere sağlık konularında bilgiler vermeyi de yararlı bir çalışma olarak kabul etmişti. Sık sık organizasyonun sağlık işlerine bakan uzmanlar tarafından gençlerin anlayacakları biçimde konferanslar verilir ve uygulamalı dersler gösterilirdi. Böylece çocuğun herhangi bir kaza sırasında kendisine ya da kazaya uğrayan bir kimseye

nasıl yararlı olacağı, yani ilk tedavinin ne biçimde yapılacağı öğretilirdi.

Balilla Millî Kurumu, kaza sigortasını kurmuştu. Organizasyona kaydedilen her çocuk, aynı zamanda kazalara karşı da sigortalanmış oluyordu. Bu durum, çocukları organizasyonda kadrolanmaya yönelten bir sebepti. Balilla Millî Kurumu gençlerde kültürel eğitim ve olgunlaşma sorunlarıyla da ilgileniyordu. Organizasyonun bu işi yürütebilmesi için, kendine bağlı okullar, propaganda ve çalışma merkezleri açma hakkı yasa ile tanınmıştı. Bu kültür ocaklarında Faşist sistemin ve politikasının incelikleri öğretilirdi. Böylece genç yarınki hayatında karşılaşacağı politik olaylara, sosyal ve ekonomik sorunlara yabancı kalmaz ve belli ana ilkeleri öğrenirdi. Okul Sonrası Kurumları, kitaplıklar, gezintiler ve buna benzer araçlar ile faaliyetler, Balilla Millî Kurumu'nun bu amacına hazır durumda bulundurulurdu.

Öğrencileri koruyan yardım kurumlarının kaldırılması ve bu faaliyetin Balilla Millî Kurumu'na verilmesi, çocuklara ve gençlere yardım işlerinin tek koldan düzenlenmesini sağladı. Okullarda fakir çocuklar için yemekhaneler açılması, giyecek, kitap ve defter yardımları yapılması, halk dershaneleri, çocuk yuvaları, halk kitaplıkları, çocuk bahçeleri açılması işlerini Balilla Millî Kurumu üzerine almıştı.

Kurum, her yıl açtığı sınav yarışmaları ile yüz gence öğrenim bursu veriyordu. Ayrıca çalışkan gençleri teşvik etmek amacıyla "Benito Mussolini çalışkanlık Armağanı" verilirdi. Çalışkanlık Yarışması'na bütün Balillalar ve Öncüler katılırlardı. Yalnız bunlarda Balilla Millî Kurumu'nda iki yıldan beri kayıtlı bulunmaları koşulu aranırdı. Yarışma adaylarından çırak işçiler, sanatçılar ve güzel sanatlara karşı yeteneği olanlar tercih edilirdi. Seçilenler konservatuarlara, güzel sanatlar akademilerine ve üniversitelere yerleştirilirlerdi.

Yaz tatillerinde, Öncüler grup halinde yurtdışı seyahatlerine gönderilirlerdi. Bu seyahatlerin çeşitli yararları vardı. Bir yandan yabancı ülkelerdeki uygarlık-

ları tanıtmak ve gençlerde kendi ülkelerinde de aynı şeyleri yapma isteğini uyandırmak amacı güdülürdü. Çeşitli yerlerden gelen Öncüler birbirleriyle tanışırlardı. Fakat amacın en önemli yanı, seyahate çıkan gençlerde kolonicilik ruhunu uyandırmaktı. Çünkü İtalya'nın toprakları bereketsiz olduğu için, halka daha refah bir hayat sağlanabilmesi ancak uygun ülkelerdeki yayılma politikasıyla mümkün olabilirdi. Esasen Başbakan Benito Mussolini'nin dış politika ile ilgili sorunlarda yabancı ülkeleri tehdit edici bir dille konuşmasının sebebi de bundan ileri geliyordu.

Balilla Milli Kurumu, yabancı ülkelerde seyahat ekipleri çıkardığı gibi, yabancı ülkelerde yaşayan İtalyan çocuklarını da her yıl İtalya'ya getiriyordu. Onları bir ay süreyle dağ ve deniz kamplarında misafir ediyordu.

Balilla Organizasyonu, gençlere dinî terbiye ve telkinde bulunma görevini yerine getiriyordu. Büyük savaşta cephede bulunan ya da herhangi bir biçimde askerî görev yapmış olan papazlar, Allah'a inançla, yurt ve millete sevgi şuurunu uyandırmaya çalışırlardı.

Nihayet Balilla Millî Kurumu'nun faaliyetleri, köylere kadar uzanmıştı. Köy çocuklarının Faşist doktrine uygun biçimde yetiştirilmelerinde, milliyetçilik ilkesiyle yoğrulmalarında ve köy okullarında bünyeye uygun programlar uygulanmasında yarar düşünülmüştü. Öğrencilere toprağı sevdirmek, teknik tarım yöntemlerini öğretmek ve tabiatten en iyi biçimde yarar sağlamak yolunda çalışmalara geçilmişti.

Çeşitli kereler işaret edildiği gibi İtalya toprağının verimsiz oluşu, köyden şehirlere akın gibi ciddi bir uygarlık sorunu ortaya çıkarmıştı. Faşizm, bu akını hafifletmek için hem köylüye çağdaş tarım araçlarının çoğunu vermek, hem de köy çocuklarını toprağa bağlamak gibi iki yönlü bir çalışma programı uygulamıştı. Böylece köy okullarında nümune fidanlıklar ve bahçeler kurduruldu. Ayrıca öğrencilerin el sanatlarında eğitilmelerini sağlamak amacıyla birtakım önlemler alındı.

KIRK İKİNCİ BÖLÜM

GENÇLİK MÜCADELE FAŞYOLARI

On sekiz ile yirmi bir yaş aralarında bulunan geçlere politika eğitimi vermek ve tam bir Faşist olarak yetiştirmek amacıyla Millî Faşist Partisi Büyük Meclisi, "Gençlik Mücadele Faşyoları"nın kurulması kararını aldı. Başbakan Mussolini bu yeni organizasyon hakkında şunları söyledi:

" - Genç Faşistler!.. İşte iki kelime ki kalplerde çarpmakta ve kara gömliklilerin istediği yeni İtalya'da doğan nesilleri gururlandırmaktadır.

"Genç oldukları için idealist, atak, dikkatli.. Genç oldukları için hayat ihtiyaçları karşısında ruhları serbest ve özellikle olayların sebep olduğu gelecek kaygısı ile ilgili değil...

"Faşist oldukları için bir büyük ordunun milisleri, devamlılığın ve gelişmesinin güvencesini gençlerde bulan kutsal bir inancı taşıyanlar! Faşist oldukları için sorumluluk yüklenmeye şimdiden hazır, mücadele etmeyenlerin tersine disiplin altına alınmış, kadrolanmış, emre itaate hazır bulunan ve görevini bilen...

"Bu örgütün 'kudret'i taşıdığını görmeyenlerin durumlarına acımak ya da gülmemek mümkün müdür? Bu örgütün Parti'ye ve rejime, bütün diğer partiler için muhakkak olan basit yönetim durumuna düşmemek ayrıcalığı verdiği nasıl hissedilmez? Gençliğin, hayata şiir ve heyecan getirdiğini anlamamak olur mu? O şiir ve heyecan ki, ruhlar onunla sarılır ve böylece devrim kesinleşir."

Başbakan Mussolini, ayrıca Giovetu Fascista (Fa-

şist Gençlik) Gazetesinde bu konuda yazdığı bir yazıda şöyle diyordu:

"Sizden önce gelen ve bugün belki ağır, fakat yaşlılarınki gibi emin adımlarla size yoldaşlık eden Faşistler, sizi, bizim mücadelelerimize devam edici görmekle mutludurlar. Sizin ve sizden sonra gelecek nesillerin görevleri vardır. İçinde yaşadığımız yüzyıl, Faşizm yüzyılıdır. Sizin yüzyılınızdır."

Yine Fasci Giobanile di Combattimento'da (Gençlik Mücadele Faşyoları) 1932 yılında bazı değişiklikler yapan Parti Genel Sekreteri Achille Starace, şunları söylüyordu:

"-Gençler, Parti'nin atak öncüleridirler. Yüz binlerce öğrenci, köylü, hamal, işçi, sanatçı Parti'ye yirmi yaşın ateşi ile geldiler. Geçirmeye hazır bulunduğumuz zor deneyimler için onları sevmeliyiz, eğitmeliyiz, inançlarını çelikleştirmeliyiz.

"Faşizm, süreklilik ve gelişmenin güvencesini; İtalya, geleceğin bütün hedeflerine ulaşma gücünü gençlerde bulmaktadır.

"Bizim hareket kollarımızın büyük bölümünü, gençler teşkil etmiyor muydu? Düşmanı Piave'de durduranlar ve sonsuza kadar sınırlarımızın dışına atanlar 1899 gençleri değil miydi?"

Gençlik Mücadele Faşyoları'nın en büyük özelliği; Öncüler'le, Faşistler arasında irtibat sağlaması, en büyük yararı da on sekiz ile yirmi bir yaş arasındaki gençleri rejime yürekten bağlı ve tam bir asker disiplini altında yetiştirmesidir. Bu organizasyonda toplanan gençler, ilerideki görevlerine, yani Parti ve Milis örgütleri için hazırlanırlar.

Gençlik Mücadele Faşyoları'nın kadrolanmasında, yalnız Squadra (Takım) ve Centuria'lar (Bölük) bulunur. Squadra bir takımbaşı, bir takımbaşı yardımcısı ve yirmi üç genç Faşistten ibaretti. Gençler oturdukları semtlere göre takımlara dağıtılmışlardı. On ikiden fazla, fakat yirmi beşten az Faşistin bulunduğu yerlerde kurulan takımların komutası, Parti'nin o yerdeki siyasî sekreterinin sorumluluğunda bulunurdu. Faşist Parti'nin şube

ve semt gruplarında, Gençlik Mücadele Faşyosu da kurulurdu. Üç ya da beş takım birleşerek Centuria'yı (Bölük) meydana getirirdi. Lêgione'lar yoktu. Ancak geçit törenlerinde Faşist takımları alay biçiminde toplanırlardı.

Gençlik Mücadele Faşyoları organizasyonuna, Millî Faşist Partisi Genel Sekreteri komuta ederdi. Komutan Faşyolara emirler verir ve çalışma disiplinini kurardı. Komutanın sorumluluğu Başbakan Mussolini'ye karşıydı. Komuta Merkezi, Millî Faşist Partisi'nin Genel Merkezi'nde bulunurdu. Genelkurmay Başkanı, Komutan Yardımcısı idi ve onun emirlerini uygulamakla yükümlüydü.

İl merkezlerinde, Millî Faşist İl Federasyonu'na bağlı olarak, Gençlik Mücadele Faşyoları Federal Komutanlığı vardı. Parti Federal Sekreteri Komutan idi. Federal Sekreterin, öteki Parti çalışmaları gözönünde tutularak ikinci bir komutanlık da kurulmuştu. İkinci komutan, İl Federal Sekreteri'nin göstermesi üzerine, Merkez Faşyoları Komutanı tarafından atanırdı. İkinci komutan, Millî Emniyet Gönüllü Milisleri Örgütü'ne mensup yüzbaşı ya da daha yüksek rütbeli bir subaydı. Federal Komutan'ın bir yardımcısı da vardı. Bu yardımcıyı Federal Sekreter atardı. Yardımcı, büro işleri ile meşgul olurdu.

İllerde Federal Komutanlığa bağlı olarak spor ataşelikleri kurulmuştu. Ataşe, Federal Komutan tarafından atanırdı ve Federal Komutan'ın Genç Faşistler'in sportif çalışmaları ile ilgili emir ve isteklerini uygulamaya koyardı. İl çapında spor tesislerinin kurulması, yarışmalar ve Faşyolar Komutanlığı'nın düzenlediği karşılaşmalara katılmak, Spor Ataşesi'nin bellibaşlı görevleri arasındaydı.

Ataşeliklerin kurulmasının gerekçesi, genç Faşistler'in bedensel eğitimleri ve hayata hazırlanmaları içindi. Ayrıca bisikletli ve motosikletli hazır Faşist kuvvetlerinin kurulması ve eğitilmesi işleriyle de yine ataşelikler meşgul olurlardı.

Belediye örgütünün bulunduğu her yerde ve bü-

yük şehirlerdeki semtlerde, Gençlik Mücadele Faşyoları kurulmuştu. Bunlar kuruldukları belediye sınırları ya da şehir semtlerinde Millî Faşist Parti örgütüne bağlı olarak faaliyet gösterirlerdi. Bu Faşyolarda bir komutan, bir komutan yardımcısı, bir bölükbaşı (Capa-centuria) ve bir de sancaktar bulunurdu. Federal komutan, Faşyo Komutanı'nı atardı. Komutan yardımcısının atanması ise Faşyo Komutanı'nın göstermesi üzerine Federal Komutan'ın emriyle olurdu. Sancaktarlar, savaşta ve Faşizm'in mücadeleleri sırasında hayatını vermiş olanların çocukları arasından seçilirdi. O bölgede, böyle biri bulunmazsa, askerî şeref madalyası alanların çocuklarının ya da yetimlerin aralarından biri sancaktar olurdu. Squadristalardan ya da yeteneğini kanıtlamış olan genç Faşistlerden biri de sancaktar olabilirdi.

Gençlik Mücadele Faşyoları'nda en alt kademedeki komutan takımbaşı olurdu. Takımbaşı, kendi takımına mensup olanların faaliyetlerini denetlemekle ve onları disiplin altında tutmakla yükümlüydü. Takımbaşı Faşist Parti'nin politik sekreterinin göstermesi üzerine, Faşyo Komutanı tarafından atanırdı. Takımbaşının, arkadaşları arasında dikkati çeken bir Öncü olması gerekirdi. Bir de takımbaşının yardımcısı vardı.

Gençlik Mücadele Faşyoları'nın bir sancağı olduğu gibi, her takımın "Faşist Martirin" denilen ve alev anlamına gelen bir flâması bulunurdu.

Genç Faşistlerin kimlik kâğıdı bulundurmaları zorunluydu. Bu kimlik kâğıdı, Faşyo çalışmaları, talimler v.b. sırasında ortaya çıkacak kazalar için bir sigorta belgesi olarak kabul edilirdi. Ayrıca kimlik kâğıdı olanlar, haftalık Gioventi Fascista (Faşist Gençlik) Dergisi'ne abone olma hakkını elde ederlerdi.

Gençlik Mücadele Faşyoları'nın amacı şöyle özetlenebilirdi: Bugünün gençlerini, yarının daha zor hayat koşullarına, Faşist devrimin daha zor mücadelelerine hazırlamak; askerlik bakımından olduğu kadar, milliyetçilik ve kültür bakımından da bir şuur ve entellektüel birlik yaratmak.

Balilla Millî Kurumu kadrolarında eğitim gören ele-

manlar kadar, Faşizm bunun dışında kalan İtalyan gençliğini de ihmal etmedi ve Gençlik Mücadele Faşyolları'nı on sekiz yaşından yirmi bir yaşına kadar olan gençliğin emrine verdi.

Gençlik Mücadele Faşyoları'nın tam bir asker ocağı karakteri vardı. Buralarda talim gören gençlere askerliğin bütün incelikleri, savaş sanatı ve en önemlisi mücadele azmi öğretilerek aşılanırdı. Sık sık düzenlenen toplantı, konferans ve açık oturumlarda İtalya'nın savaş yıllarındaki durumu, Faşizm'in iktidar mücadeleleri, ilke ve amaçları ile yarattığı eserler anlatılırdı.

Toplantıların en önemli yararlarından biri açık tartışmalarla yanlış kanıların ve görüşlerin düzeltilmesiydi. Böylece her araca başvurularak yapılan sürekli çalışmalar ve propangadalar sonunda, gençlerin katıksız, idealist birer Faşist olarak yetiştirilmeleri sağlanırdı.

Faşist doktrinde, çeşitli defalar işaret edildiği gibi, hayatın sürekli, bitmeyen bir mücadele olduğu ilkesi hâkimdir. Bu ilkenin yürütücü ve savunucuları, bugünün gençleriydi. Gençlik Mücadele Faşyoları gerekli inanç ve azmi aşılama görevini yerine getirirlerdi. İlerideki mücadelelerin şimdikinden daha çetin, fakat mutlaka Faşizm'in zaferiyle sonuç vereceği düşüncesi sürekli olarak telkin edilirdi. Faşist olan bir kimse rahat bir hayatı kabul etmezdi. Çünkü hayat, zorluk ve mücadele demekti.

Gençliğin bu biçimde bir eğitime tabi tutulmasında, atalarının fedakârlık ve kahramanlıkları daima örnek olarak alınırdı. Gençlere, "büyük atalar, Romalılar sizlere örnektir. Sizler eski Roma'yı diriltеceksiniz," denirdi.

Faşizm'in Duçesi olan Mussolini'nin kural haline gelen ve bütün İtalyanlar tarafından bilinen bir sözü vardı: "Libro e moschetto, Fascista parfetto (Kitap ve tüfek, tam Faşist)."

İşte Faşist devrimin özelliğini ve Gençlik Mücadele Faşyoları'nın çalışmalarına hâkim ilkeyi ortaya koyan söz...Yâni Faşist gençler, hem askerlik yönünden

en iyi ve en güzel eğitimi görürlerken, hem de bilgi yönünden de yetişirlerdi. Genç Faşistler'in levazım çantalarında, talim araçları, su ve yiyecekten başka mutlaka bir ya da iki kitap bulunurdu. Kültürel eğitimde bundan başka tiyatro, sinema, konferans, radyo, seyahat gibi imkânlardan da yararlanılırdı.

Gençlik Mücadele Faşyoları'nın en önemli faaliyetleri sporla ilgili idi. Sportif faaliyetler her günün ve her mevsimin gereklerine göre ayarlanırdı. Kış aylarında Alp Dağlarında dağcılık, kayak ve diğer kış sporlarının antrenmanları yapılırken, yaz aylarında da deniz ve göllerde yüzme, yelkencilik ve bütün su sporları etkinlikleri yürütülürdü. Dağ ve deniz kıyılarında kurulan kamplarda askerlik ve sağlık konuları ile ilgili çalışmalar yapılırdı. Çadırların içinde tam bir asker hayatı yaşanırdı. böylece Faşist gençler ilerideki görevlerine en iyi biçimde hazırlanırlardı. Kamplarda topoğrafya dersleri, teknik ve askerî manevra, savaş sanatının incelikleri gösterilirdi.

İşte bu biçimde hazırlanan bu genç Faşistler, Duçe işaret verince hiçbir kuvvetin engel olamayacağı bir aries gibi, gösterilen hedeflere doğru atılırlardı.

Mücadele Faşyoları'ndan çıkan ve yetenekleri olduğu anlaşılan Faşistler'e, Millî Faşist Partisi'nin kimlik kartı verilirdi. Bu arada yirmi yaşını bitiren gençler de, Parti'ye kayıt olmadan önce Millî Emniyet Gönüllü Milisleri'nin Faşist kıtalarında talim görürlerdi.

KIRK ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

FAŞİST ÜNİVERSİTE GRUPLARI

Üniversite gençliği, her ülkede olduğu gibi İtalya'da da politik hayatı etkisi altında tutardı. Gerçekten de Faşizm'in iktidar mücadelesi ve kızıl Sosyalizm ile çarptığı dönemlerinde, Faşist üniversiteliler önemli bir aksiyonun temsilcileri olmuşlardı. Bu gençler, Faşistlerle omuz omuza çarpışmışlardı.

Faşizm, bu büyük kuvveti de organize etmek ihtiyacını hissetti ve 1920 yılında Faşist Üniversite Grupları'nı kurdu. 1922 yılında da Faşist Üniversite Grupları, Millî Federasyon çatısı altında birleşerek ilk büyük kongrelerini Floransa'da yaptılar.

Ancak Faşizm iktidara geldikten sonra Faşist Üniversite Grupları'nın fonksiyonu değişti. Üniversite gençliğinin ihtiyaç ve sorunlarını inceleyip, bunlara çözüm çareleri araştıran ve uygulamaya koyan bir organizasyon görüntüsünü aldı. Çünkü mücadele edilen kuvvetler artık ortadan kalkmışlardı.

Daha sonraları Faşist Üniversite Grupları'nın yönetimsel kuruluşu Millî Faşist Partisi'ne bağlandı. Bu grupların başlıca görevleri, üniversiteli gençleri Faşist doktrinin gereklerine göre yetiştirmekti. Faşist Üniversite Grupları, Uluslararası Öğrenci Konfederasyonu'nda İtalyan Gençliği'nin temsilcisiydi. Bundan başka Üniversite Gençlerinin organize eden başka bir kuruluş yoktu. Çünkü daha önce kurulan cemiyetler, Faşist Üniversite Grupları Organizasyonu'na bağlanarak kaldırılmışlardı.

Faşist Üniversite Grupları'na kayıtlı olanlar, üni-

versite ve yüksel okulda diplomalı ya da lisanlı idiler. Lisanlılar ile diplomalılar, lisans ya da diploma aldıkları tarihten itibaren ancak üç yıl süreyle bu organizasyonda üyelik sıfatını taşıma hakkına sahiptiler. Ayrıca yirmi altı yaşını geçmemiş olmaları koşulu da aranırdı.

Öncü sınıfından gelen on sekiz ile yirmi bir yaşındaki öğrenciler, Gençlik Mücadele Faşyoları'na kayıtlı bulunan öğrenciler ve Millî Faşist Parti'ye kayıtlı olan yirmi bir ile yirmi altı yaş arasındaki öğrenciler, Faşist Üniversite Grupları'na üye olabilirlerdi. Bunların yanında o zamana kadar, Faşist organizasyonlarda herhangi bir sebeple kadrolanmamış olan üniversiteli gençler de, istekleri doğrultusunda organizasyona katılabilirlerdi.

Millî Faşist Parti Genel Sekreteri, aynı zamanda Faşist Üniversite Grupları'nın Genel Sekreteriydi ve Parti Genel Merkezi'nde çalışırdı. Bütün illerde oluşturulan gruplarda yüksek öğrenim gençliği için politika, kültür, sanat ve spor faaliyetleri düzenlenirdi. İl gruplarının yönetimsel kadrosunun başında bir sekreter, bir sekreter yardımcısı ve üç üyeden oluşan bir kurul vardı.

Millî Faşist Parti'nin o ildeki Federal Sekreteri, il grup sekreterini (eğer o ilde üniversite varsa rektörün görüşünü de alarak) atardı. Grup sekreteri, Millî Faşist Parti'nin İl Provensiyal Federasyonları üyesiydi.

Faşist üniversite öğrencileri, okudukları üniversitenin bulunduğu yerdeki Faşist Üniversite Grupları Sekreteri'ne, memleketlerinde bulundukları zamanlarda ise oradaki Grup Sekreteri'ne bağlı olurlardı.

Faşist Üniversite Grupları'na bağlı olarak Faşist Üniversiteli kızların ve kadınların kayıtlı oldukları bir şube vardı. Bu şube bir hanım mutemedin yönetimindeydi. Ayrıca üniversitesi olan şehirlerde, organizasyona en az on yabancı öğrenci kayıt olma isteğinde bulunursa bir yabancı öğrenci şubesi kurulurdu.

İl merkezi olmayan, fakat en az yirmi beş üniversite öğrencisi bulunan şehir ve kasabalarda bir Üniversite Ocağı kurulurdu. Ocağı, İl Grup Sekreteri'nin göstermesi üzerine Parti Federal Sekreteri'nin görevlendirdiği mutemet yönetirdi.

Faşist Üniversite Grupları, çoğu aile ocağından ayrı ve uzak olarak öğrenim yapma zorunluluğunda olan gençlere, büyük ölçüde yarar sağlamak ve onlara yardımcı olmak durumundaydı. Organizasyon üniversiteli gençlerin öğrenim sırasında karşılaşacakları maddi güçlükleri karşılamak için birtakım çalışmalar yapardı. Açtığı öğrenci yurtlarında önemsiz bir ücret karşılığında üniversitelilerin temiz yatak, bol yemek, okuma salonu gibi çeşitli ihtiyaçlarını karşılardı. Grupların bu alanda gösterilebilecek en büyük yararları, parasız doktor ve ilaç yardımı yapmalarıydı. Birçok doktor, herhangi bir maddi çıkarı olmaksızın, Faşist Üniversite Grupları'na kayıtlı olan öğrencilerin sağlık kontrolünü yapardı. Bu imkânlardan yabancı öğrenciler de yararlanırlardı.

Faşizm, üniversiteler arasında kolonicilik ruhunu uyandırmayı, önemli bir sorun olarak kabul etmişti. Esasen kolonicilik İtalyan Faşist dış politikasının ilkelerinden biriydi. Çünkü İtalyan topraklarının yakın bir gelecekte halkı doyurmaya yetmeyeceği düşüncesi, Faşizmi bu alana yönetmişti. Mussolini ve öteki Faşist ilerigelenlerinin, dış politika ile ilgili konularda kolonizatör politikanın işaretini vermelerinin sebebi de bu idi. Esasen İtalya'yı, İkinci Dünya Savaşı'na Almanya'nın yanında sürükleyen faktör, kolonizatörlük politikasının sonucuydu.

Faşist Üniversite Grupları bütün propaganda araçlarından koloni seyahatlerinden ve kamplarından yararlanarak gençlerde kolonizatörlük şuurunu işlerdi. Bunun için Koloni Enstitüsü ile Faşist Üniversite Grupları ortak bir çalışma ortamına girmişlerdi. Koloni Enstitüsü'nün bütün Faşist Üniversite Grupları'nda temsilcileri vardı. Grup Sekreteri'nin teklif etmesi üzerine Enstitü tarafından gönderilen bu temsilci, üniversiteliler arasında olduğu kadar, Faşist gençler ve orta dereceli öğrenim kurumlarında okuyan öğrencilerin arasında da kolonicilik propagandasını yürütürdü.

Koloni Temsilcisi'ne paralel olarak, Faşist Üniversite Grupları'nın da Koloni Enstitüsü'nde temsilcisi

bulunurdu. Bu temsilciler, üniversitede yapılacak propagandalar ve çalışmalar hakkında görüşlerini açıklarlar ve gerektiğinde de yol gösterirlerdi. Temsilci ayrıca grupların faaliyetlerini kontrol altında tutardı.

Koloni Enstitüsü, koloni seyahatlerini organize etmek ve kamplar açmakla görevliydi.

Ancak bu faaliyetler Faşist Üniversite Grupları Sekreteri'nin bilgisi ve görüşü dahilinde yapılır ve her kampta Gruplar adına bir gözlemci görevlendirilirdi. Gözlemcinin masrafları Koloni Enstitüsü tarafından karşılanırdı. Üniversiteliler için Koloni Enstitüsü Başkanlığı'nın kolonicilik ve kolonilerle ilgili yayınları bulunurdu.

Faşist Üniversite Grupları'nın bellibaşlı faaliyetlerinden biri de sportif çalışmalardı. Üniversitelilerin boş zamanlarını spor karşılaşmaları ve vücudu geliştirici çalışmalarla doldurmak amacıyla imkânlar hazırlanırdı. Millî spor federasyonlarında, üniversitelerdeki spor çalışmalarını düzenlemek için temsilciler bulundurulurdu.

Faşist Üniversite Grupları'nın sportif faaliyet kollarından en önemlisi "alpinizm" idi. Alpinizmin amacı, İtalyan gençlerine dağcılık talimleri yaptırmak, böylece dağları ve ormanları sevdirerek, onların güçlüklerinden de, güzelliklerinden de zevk duymalarını sağlamak ve ileride vatan savunmasına zemin hazırlamaktı. Faşist Üniversite Grupları ile İtalyan Alpinist Kulübü, bu faaliyet dalında ortak organizasyon kurmuşlardı. Faşist Üniversiteliler aynı zamanda Alpinist Kulübü'nün üyesi idiler ve kulübün imkânlarından yararlanırlardı.

Yaz aylarında, Alp Dağları'nda "Alpinizm Haftası" adıyla dağ sporları tertiplenirdi. Faşist Üniversite Grupları'na kayıtlı bulunan gençler beş ya da on kişilik gruplara ayrılarak "Alpler'e tırmanma ekzersizleri" yaparlardı. Grupların başında o bölgedeki tepeleri tanıyan kılavuzlar bulunurdu. Bir hafta süren ekzersizlerden sonra gruplar gösterdikleri faaliyetleri not defterlerine kısaca yazarlardı. Bunları döndükleri zaman Faşist Üniversite Grupları Sekreterliği'ne verirlerdi. Programların tespit edilmesi her grubun kendi görüşüne bırakılmıştı. Çalış-

malara katılanlara, sığınma yerlerinde yiyecek ve yatacak sağlanır, ayrıca trenlerde indirimli seyahat imkânı tanınırdı. İtalyan Alpinist Kulübü, kendine bağlı organizasyonların teknik araçlarını bu ekiplerin emrine verirdi.

Alpinizm Haftası'na katılan Faşist Üniversiteliler, genellikle oturdukları illere yakın olan dağ mıntıkalarına gönderilirlerdi. Böylece organizasyonun masraflarında büyük ölçüde ekonomi yapılırdı. Çalışmalarda başarı gösterenlere teşvik primi verilirdi.

Torino ve Udine Faşist Üniversite Grupları tarafından, Aosta Vadisi'nde ve Dolomitler'de iki "Tırmanma Okulu" açılmıştı. Bu okullarda genellikle Ağustos ve Eylûl aylarında iki kurs açılırdı.

Kurslarda başarı gösterenler, Akademik Alpinist Kulübü üyesi olurlardı. Tırmanma Okullarında Alp Dağları'nın doruklarına ulaşma yöntemleri gösterilirdi. Böylece gençler zorluklarla mücadele etmek ve bunların üstesinden gelmek azmini kazanırlardı.

Faşizm, Üniversite gençliğini, gelecekteki hayata hazırlamak amacıyla, sendikal organizasyonlarda stajlara tabi tutardı. Her Faşist Üniversite Grubu'na bağlı olarak sendikal korporatif seksiyonlar kurulmuştu. Bu seksiyonlarda, Üniversiteliler korporatizmin esaslarını öğrenirlerdi. Öte yandan sendika bürolarında çalışarak iş sorunları ile ilgili olarak pratik bilgileri öğrenme fırsatı bulurlardı.

Faşist Üniversite Grupları Genel Sekreterliği tarafından, her yıl sendikal korporatif sorunlarla ilgili tez yarışmaları açılırdı. Bu yarışmalara katılanlar, Korporasyonlar Bakanlığı'nın Faşist Üniversite Grupları'na gönderdiği yayınlardan ve diğer bilimsel çalışmalardan yararlanma imkânına sahiptiler. Üniversitelerde, sendikal ve korporatif hukuk düzeni, sosyal ve ekonomik sorunlarla ilgili özel kurslar açılırdı. Kursların amacı, Faşist sistemin sendikal ve korporatif düzenini gençlere incelikleriyle öğretmek ve bu sorunlar çevresindeki bilgilerini çoğaltmaktı.

Üniversiteli öğrenciler, doktora tezlerinde korpora-

tif devlet yapısına ilişkin ilgi çekici fikirler ortaya atarlarsa bu organizasyonlarda çalışma imkânı bulurlardı. Ancak Faşizm, zekâ ve yetenek yanında, Faşist sisteme yürekten inanmış elemanlar görmek isterdi.

Faşizm, üniversite gençliğini, sistem sorunları çevresinde eksiksiz bir bilgi sahibi yapmaya kendini zorunlu saymıştı. Bu anlayıştan dolayı bütün Faşist Üniversite Grupları'nın zengin kitaplıkları vardı. Yine her Faşist Grubu'nun çıkardığı dergilerde, üniversiteli gençler fikirlerini ifade etmek imkânını bulurlardı.

Faşist Üniversite Grupları, İtalya'yı yabancı ülkelerde tanıtma ve sevdirme faaliyetlerini de yürütürdü. Uluslararası Öğrenci Kuruluşları ile sürekli ilişki kurar, yabancı ülkelerin üniversiteli gençlerini İtalya'ya davet ederdi. Aynı zamanda İtalyan öğrencilerini de bu ülkelerde seyahatlere gönderirdi. İtalyan Denizcilik Birliği'nin yardımı ile denizaşırı seyahatler düzenlenirdi. İtalya'ya gelen yabancı ülkelerin öğrencileri kamplarda parasız kalırlar ve ulaşım araçlarında indirimli seyahat ederlerdi.

Faşist Üniversite Grupları, diğer milletlere mensup üniversitelilerle de yakınlık kurmayı yararlı görmüşlerdi. Bunun için İtalyan-Amerikan, İtalyan-Romen, İtalyan-İspanyol, İtalyan-Macar gibi kulüpler kurmuşlardı. Bu kulüpler yabancı ülkelerin İtalya'da öğrenim gören öğrencileri ile İtalyan gençlerini birbirine kaynaştırırdı.

KIRK DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KÜÇÜK VE GENÇ KIZLAR

Faşizm erkeklerin yanında, kız çoçuklarını da organize etti ve onları analık, kadınlık görevlerine hazırladı.

Kadının toplumsal hayatta erkeklerle eşit haklara sahip olduğu, yeni yaratılış gereği erkeklere özgü olması gereken görevleri yapabileceği biçimindeki görüşler Faşist doktrinci akla uygun olarak kabul edilmez. Kadın, bambaşka görevler ve sorumluluklar için yaratıldı. Dolayısıyle erkeğe eşit kabul edilmesi, tabiatın kanunlarına aykırı hareket edilmesine sebep olur.

Faşizm; kadını yalnız bir anne, çocuk terbiyecisi ve kocasına karşı dişilik sorumlulukları bulunan varlık diye tanır. Bu bakımdan kadının toplumsal hayata girmesi, yani erkeklere özgü mesleklerde çalışması çok hatalıdır. Bu türlü uygulamalar kadını tabii fonksiyonlarından, analık görev ve sorumluluklarından uzaklaştırır. İşte bu bakımdan Faşizm, genç kızları eğitmek üzere kurduğu organizasyonlara, erkeklerden tamamen farklı bir karakter verdi.

Kızlar da, sekiz yaşından itibaren erkekler gibi birtakım organizasyonlarda yer alırlardı. Sekiz yaşına kadar olanlar Küçük İtalyan Kızları, on dört yaşından on sekiz yaşına kadar olanlar Genç İtalyan Kızları, onsekiz yaşından yirmi bir yaşına kadar olanlar Genç Faşist Kızlar ve yirmi bir yaşından yukarı olanlar da Faşist Kadınlar adlı organizasyonlarda kadrolanırlardı.

Küçük İtalyan Kızları ile Genç İtalyan Kızları, önceleri Millî Faşist Partisi'ne bağlı idiler. Fakat Millî Eğitim Bakanlığı'nın ve gençlik sorunları ile ilgili Müsteşarlığının kurulmasından sonra bu kuruluşlar, Balilla Millî Kurumu'na bağlandı.

Ancak Balilla Milli Kurumu altında bulunan erkek ve kız organizasyonlar ortak çalışamazlardı. Eğitim alanları, toplantı yerleri, kurs ve ders çalışmaları tamamen birbirinden ayrı idi. Hatta iki organizasyonun, ortak gezinti yapmaları mümkün değildi. Faşizm, hem İtalyan gençliğin moral ve fizik eğitim yönünden en iyi biçimde yetiştirmek, hem de İtalyan ailelerine güvence verme bakımından bu ayrılığı gerekli gördü. Çünkü kız ve erkeklerin aynı çatı altında ortak faaliyetleri, ahlâk bozucu etkiler ve durumlar ortaya çıkarabilirdi.

Küçük İtalyan Kızları ve Genç İtalyan Kızları, Balilla Millî Kurumu ile Öncüler gibi toplumsal yardımlardan yararlanırlardı. Bu organizasyonların başlıca amacı, İtalyan kızlarını ev hayatına alıştırmak, bu hayatı sevdirmek ve onları iyi birer anne olarak yetiştirmekti. Bu amaçların gerçekleşmesi için organizasyonlara bağlı biçki-dikiş kursları, ev ekonomisi ve işe alıştırma okulları açılmıştı.

İtalyan kızlarının fizik eğitimlerine büyük önem verilirdi. Ancak amaç atletik yeteneği yüksek kızlar yetiştirmek değildi. Bünye sağlamlığı ve görünümü, fizik eğitiminin sonucuydu. Bu bakımdan vücudu yormayacak, adaleleri sertleştirmeyecek hareketlere, çeşitli hafif oyunlara, yüzme ve yürüyüşlere fizik eğitim programları arasında yer verilirdi. Doğacak İtalyan çocukları ne kadar sağlam bir bünyeden ortaya çıkarsa, o kadar sağlam ve sağlıklı olurlardı. Buna göre yarının anneleri olacak kızlar için uygulanacak fizik eğitim yöntemleri, bu sağlam ve sağlıklı vücudu sağlama yönünde gerçekleşmeliydi.

KIRK BEŞİNCİ BÖLÜM

FAŞİST GENÇ KIZLAR

On sekiz yaşından yirmi bir yaşına kadar olan genç kızları kadrolandırmak üzere 1930 yılının başlarında Genç Faşist Kızlar Organizasyonu kuruldu. Bu organizasyon, Kadın Faşyoları İl Delegeleri'nin denetimine bırakıldı.

Genç Faşist Kızlar Organizasyonu doğrudan doğruya Millî Faşist Parti'ye bağlıydı. Yeni organizasyon, Küçük İtalyan Kızları ile Genç İtalyan Kızları organizasyonlarının devamı idi. Çünkü amaç ve uygulanan yöntemler arasında önemli bir fark yoktu. Yalnız Genç Faşist Kızlar'ın eğitimleri, gelecekte kadınlık ve annelik hayatına giden yolun son eğitim kalesidir. Burada kadrolanan kızlarda, Millî Faşist Parti'ye bağlılık duygularını yerleştirmek ve çocuklarını Faşist eğitime göre yetiştirmelerini sağlamak ana ilkedir.

Genç Faşist kızlar, toplumsal hayattaki mevki ve görevlerine göre kadrolanırlardı. Yâni üniversite öğrencisi, memur, işçi, ev kadını gibi meşguliyetleri dikkate alınarak kadrolanmaya gidilirdi. Organizasyonda eğitim gören kızların, kötü sosyete âdetlerinden ve uygunsuz yaşayıştan uzak kalmaları gerekirdi. İşte böylesine sâde, fakat amaçları yüksek bir hayat programı çerçevesinde, kadının hem kendisine, hem de milletin yüce çıkarlarına hizmeti mümkün olacaktı.

Genç kızların çeşitli mesleklere sahip oluşu ve öğrenim durumları gözönüne alınarak, organizasyonun programı geniş tutuldu. Fakat bütün sınıflar için amacın; moral, fizik ve entellektüel gelişmesini sağlamak

olduğu ise ortadadır. Ayrıca çalışma zorunluluğunda olan genç kızlara iş de bulunuyordu.

Organizasyonda iki kategori vardı. Birincisi çiftçilik, çiçek yetiştirme, meyvecilik konularında köy faşyolarının meşguliyetlerine paralel çalışmalar yapmaktı. Yabancı diller, daktilografi, sekreterlik, tenografi, fotoğrafçılık, ev ekonomisi ve Balilla Millî Kurumu'nun dağ ve deniz kamplarında balıkçılık kursları açardı. İkinci kategoriye mensup olanlar ise Balilla Millî Kurumu'nda hizmetçilik, oda hizmetçiliği, tarla işçiliği, çıraklık gibi çeşitli kurslara tabi tutulurlardı. Ayrıca biçki-dikiş işleri, örme ve makine ile işleme sanatları için okullarda atölyeler vardı. Buralarda çocuk takımları da işleyen Genç Faşist Kızlar, doğum için İtalya'ya gelen analara bebek takımlarını hediye ederlerdi.

Genç Faşist kızlar, aralarında toplantılar yaparlardı. Bu toplantılarda, kültürlü kızlar tarafından konferanslar verilirdi. Ayrıca herhangi bir konu üzerinde tartışma açılır, böylece fikrî gelişme sağlanırdı. Toplantıların bir başka yararı da, ayrı kategorilerden olan kızların birbirleriyle tanışmaları, aralarında sevgi ve kardeşlik bağlarının kuvvetlenmesiydi.

Yerel folklor eğlenceleri düzenlenirdi. Bu eğlencelerde genç kızlar yerel kıyafetlerini giyinerek yerel danslar ve oyunlar oynarlar, türküler söylerlerdi. Folklor eğlencelerinin hem neşeli saatler geçirmek, hem de millî eserlere olan saygı ve bağlılık duygularını takviye etmek yönünden yararları vardı. Ayrıca genç kızların hazırladıkları temsillerde de oynamaları suretiyle tiyatronun eğitici fonksiyonundan da yararlanılırdı.

Genç Faşist kızlar özellikle yaz aylarında piknikle-re çıkarlardı. Bu pikniklerin bir kurumda çalışan kızların da yararlanmaları düşünülerek tatil ve istirahat aylarına rastgelmesine dikkat edilirdi. Pikniklerde, kadın öğretmen ve profesörler de bulunurlar ve genç kızlara çeşitli konularda bilgiler verirlerdi.

Genç Faşist Kızlar Organizasyonu, Faşist Kadınlar Organizasyonu ile fakirlere yardım işlerinde ortak bir çalışma yaparlardı. Fakir ailelerin evleri dolaşılır, onlar

için para, yiyecek ve giyecek eşyaları toplanırdı. Böylece Genç Faşist Kızlar, aynı zamanda toplumsal yardım kurumu fonksiyonunu yerine getirirlerdi.

Daha önce de belirtildiği gibi Faşizm, kadını yalnız tabiatın emrettiği fonksiyonlara sahip bir varlık olarak yetiştirmek iddiasındaydı. Bu amaca, Fizik eğitim eksersizlerinde de rastlanılırdı. Gerçekten Genç kızlar Organizasyonu'nun ilk görevi kız atletler yetiştirmek değildi. Kızlara vücut güzelliğinin korunmasına ve sağlığın sağlanmasına yol açan idmanları yaptırmaktı. En çok üzerinde durulan spor branşı tenisti. Çünkü tenisin kadın için en iyi spor olduğu anlaşılmış ve bunun için birçok tenis kortları açılmıştı. Ara sıra da bölgeler arasında tenis maçları tertiplenirdi. Ayrıca atletizm çalışmaları da vücudu yormayacak, fakat başka işlerle geçen zamanın yorgunluğunu ortadan kaldıracak kolay idmanlardan ibaretti.

Genç kızlar, ritmik dansları öğrenirlerdi. Bu danslar, hem vücut biçimini geliştirir, hem de ruhsal yönden yararlı olurdu. Üstelik hafif dansların, zihni açıcı ve berraklaştırıcı bir yararı da vardı.

Genç kızları içine alan bütün bu organizasyonların amacı, yarının kadınını yeştirmek, yâni onu kocasına, çocuklarına, evine ve hepsinin üstünde rejime, yurda bağlı bir insan olarak ortaya çıkarmaktı. Faşizm, kadını maddi ve manevi eğitime tabi tutmak suretiyle, ülkenin geleceğini daha emin ve sağlam temellere oturtacağına inanırdı.

KIRK ALTINCI BÖLÜM

YABANCI ÜLKELERDEKİ GENÇLER

Faşizm, İtalya'nın dışında yaşayan İtalyan çocuklarını da organize etmeye, onları Faşist doktrinin gereklerine göre yetiştirmeye, kendini görevli sayardı. Bu amaçla maddi fedakârlıklardan kaçınılmayarak İtalya'nın dışında yaşayan İtalyan çocukları için birtakım çalışmalara girişildi.

İtalya'yı yabancı ülkelerde temsil etme görevi üstlenen ya da çeşitli sebeplerle yabancı ülkelere göç eden İtalyanlar'ın çocukları ile öğrenimde bulunan gençlerin çoğunluğuna, Faşist doktrinin ana hatlarını öğretmek devlet için vazgeçilmez görev olmalıydı. Çünkü bu çocuklar ve gençler yarın İtalya'ya döndükleri zaman alışmadıkları bir rejimle karşı karşıya kalırlarsa yüklenecekleri görevlere intibak etmekte bir hayli zorlanacaklardı. Sonra Faşizm'in moral, fizik ve entellektüel amaçlarına uygun yetişmedikleri için rejime ve yurda yararlı olamayacaklardı.

Faşizm bu sakıncayı da bir kenara itmek düşüncesiyle yabancı ülkelerde İtalya'daki gençlik organizasyonlarına paralel düzenlemeler meydana getirdi.

İtalyanlar'ın kalabalık oldukları yabancı ülkelerde Faşyolar kurdu ve bunları Yabancı Ülkeler İtalyan Faşyoları Genel Sekreterliği adlı kuruluşa bağladı. Öte yandan ülke dışındaki İtalyan okulları da Dışişleri Bakanlığı tarafından kurulan bir Genel Müdürlüğe bağlandı ve bu okullarda Faşist eğitim yöntemleri ile ilgili öğrenim konuları okutuldu.

Yabancı ülkelerdeki Faşyolara kayıtlı olan İtalyan çocukları, Balilla, Öncü ve Küçük İtalyan Kızları adları altında kadrolandılar. Bunların hepsine birden Faşist

Gençlik Grupları (Gruppi Giovanil Fascisti) adı verildi. Gruplar bulundukları yerlerdeki Faşyolara ve merkezde de Yabancı Ülkelerdeki İtalyan Faşyoları Genel Sekreterliği'ne bağlandılar. Ancak faaliyet bakımından Balilla Millî Kurumu'nun denetimi altında bulunurlardı. Bu grupların organizasyon yöntemleri, İtalya'daki gençlik organizasyonlarından farklı karakter taşımalarına rağmen, amaç bakımından aykırılık göstermezlerdi. Yani İtalya dışındaki İtalyan çocukları da, kendi organizasyonlarında Faşist eğitim biçimiyle yetiştirilirlerdi.

Gençlik Mücadele Faşyolarının bir Grupbaşı yönetirdi. Bu Grupbaşı'nın atanması, oradaki Faşyo Sekreterinin göstermesi üzerine Yabancı Ülkelerdeki İtalyan Faşyoları Genel Sekreteri'nin kararı ile olurdu. Genel Sekreter aynı zamanda Balilla Millî Kurumu'nun onayını almak zorundaydı.

Yedi yaşından on dört yaşına kadar olan erkek çocuklar Balilla, kız çocuklar da Küçük İtalyan Kızları adı altında kadrolanırlardı. On dörtten on sekiz yaşına kadar olan gençler ise Öncüler'di. Balillalar'a nezaret edenler, ordu subayları arasından seçilirdi. Öncüler, ihtiyat subaylarının yönetimindeydiler. Küçük İtalyan Kızları ise rejime bağlılığı kuşkusuz olan kadın öğretmenlerin gözetimi altında bulunurlardı. Yine bu organizasyonlara kaydolmak zorunluluğu yoktu. Çocuk velisinden bir izin kâğıdı getirdiği takdirde organizasyona yazılırdı. İtalyan çocukları; Balilla, Öncü ve Küçük İtalyan Kızları gruplarında tam bir yurt sevgisi ve disiplin anlayışına kavuşurlardı.

İtalya'daki gençlik organizasyonlarındaki gibi, yabancı ülkelerdeki bu organizasyonlarda da, eski Roma'daki ordu terimleri kullanılırdı. Yani gençler Squadra, Manipolo ve Centuria'lar biçiminde kadrolanmışlardı.

Squadra'ların başında takımbaşı (Capo Squadra) bulunurdu. Takımbaşı, Öncüler arasından seçilirdi. Balillalar, ağabeylerinin emirlerini yerine getirirler ve onun gibi olmaya çalışırlardı.

Öncüler resmî törenlerde ve talimlerde üniforma giyerlerdi. Üniforma hâki gömlek, yeşil pantolon, kül rengi ile yeşil arası dolak, beş santimetre eninde, önü tokalı siyah kemer, önden düğümlü yaka mendili, havacıların berelerine benzeyen bir bereden ibaretti. Öncüler Faşyo'nun düzenlediği törenlere ve eğlencelere katılırken bu kıyafeti giyerlerdi.

Takımbaşlarının sağ kollarının dirseği üzerinde gümüş şeritten bir işaret bulunurdu.

Grupbaşı, Öncüler'in moral ve entellektüel eğitimleriyle meşgul olurdu. Faşizm'in tarihini, amaçlarını ve rejim esaslarını öğretirdi. Bu arada çeşitli kurslar, konferanslar, sinema ve tiyatrolar ile öğretici gezilerden de yararlanılırdı. Organizasyonun spor faaliyetleri programını ise Balilla Millî Kurumu yapardı. Kamplar, atletizm yarışmaları, eğlenceler sportif faaliyetler arasındaydı.

Balillalar'ın elbiseleri de Öncüler'inkine benzerdi. Yalnız Balillalar kül rengi ile yeşil arası kısa pantolon ile aynı renkte uzun çoraplar giyerlerdi. Takımbaşlarının kollarındaki işaret ise kırmızı bir şeritti. Spor çalışmaları da hemen hemen aynı idi.

Yabancı ülkelerdeki Küçük İtalyan Kızları Organizasyonu'na bağlı olan kızlar, tıpkı İtalya'daki organizasyon gibi, aile ve yurt sevgisi programları çerçevesinde eğitilirlerdi. Bunların üniformaları, devrik yakalı beyaz bluz, siyah eteklik, siyah kravat, beyaz örme bere, beyaz kısa çorap ve siyah ayakkabıdan ibaretti.

*
* *

Böylece Faşizm kendi ülkesinden olsun, yabancı bir ülkede olsun, İtalyan kanı taşıyan bütün gençliği yetiştirmeyi en büyük görevlerinden biri olarak kabul ederdi. Faşist yönetim zamanında yetişen bu gençler, ileride ülkeleri için büyük yararlar sağladılar ve İtalya'nın en yüksek yönetim yerlerine çıkabilme başarısını gösterdiler.

MİLLÎ FAŞİST PARTİ TÜZÜĞÜ

Faşizm sisteminin en önemli organı, Millî Faşist Parti'dir. Bu partinin otuz üç maddeden oluşan tüzüğü şöyledir:

1. Madde- Millî Faşist Parti, Faşist devletin hizmetinde bulunan sivil bir militir. Devrimin en önemli organı olan Millî Faşist Parti, Faşizm'in kurduğu organizasyonların başlıcasını oluşturur. Onun, rejim için çok yararlı hizmetleri oldu ve bu hizmetleri süregelmektedir. İktidara geçmeden önceki çetin günlerde, organizasyon, mücadelenin gereklerine göre tespit edildi ve millet iradesinin, gücünün ve eserinin işaretlerinden Duçe'yi tanıdı. Mücadele içinde aksiyon, daima karardan önce geldi.

Her aşamayı bir fetih işaretledi. Mücadelede ölenlerin hatıralarının yönettiği toplanmalar, komutanların, amirlerin kurultaylarından başka birşey değildi.

Doğmatik teorilerden ve sert şemalarda uzak olan Millî Faşist Parti, zaferin sürekli yenileştirilmesinde olduğunu anlıyor.

Millî Faşist Partisi, bugün geleceğe hizmet yolundadır. Yeni nesillere lejyonlarının genel çıkarlarından başkasına boyun eğmeyen, iradesinin gösterdiği bütün hedeflere varacak kuvvetler olarak bakıyor.

Organizasyondaki şefleri, hiyerarşik bir disiplin düzeni içerisinde yukarıdan emir ve talimat alırlar. Öyle ki, bunlarda hizmet ve yeterliliğin tam görüntüsü vardır.

Mücadele Faşyoları ve Federasyonlar

2. Madde- Millî Faşist Parti, Mücadele Faşyolarından doğmuştur.

Kaynağında, İtalyan millî şuurunun yeniden doğuşu ve zafer amacını taşıyan Mücadele Faşyoları, millî ruhu zaafa düşürmek isteyenlerle çarpışmışlardı; şimdi ise İtalyan milletinin gücünü yükseltmek için savaşıyorlar. Sancakları altında, namus, fazilet, cesaret, bağlılık ve zekâları en güven verici İtalyanları toplamakta ve politik, moral, entellektüel ve ekonomik bütün faaliyetleri düzenlemektedirler.

Bunlar, her ilde Mücadele Faşyoları Federasyonları halinde gruplanmaktadırlar.

Mücadele Faşyoları Federasyonu Federal sekreterleri ihtiyaç halinde ocak ya da ikinci derecede önemli şube grupları mahiyetinde Mücadele Faşyoları kurabilirler. Bu Faşyolar bir mutemet ve beş kişilik yönetim kurullarından ibarettirler. Bu beş kişiden biri yönetimle ilgili işleri yürütür.

Mücadele Faşyosu, Millî Faşist Parti Genel Sekreteri'nin izni olmadan kurulamaz ya da faaliyetten menedilemez.

İl merkezlerinde, Faşist Üniversite Grupları kurulur.

Her mücadele Faşyosu yanında birer Gençlik Mücadele Faşyosu ve Kadın Faşyosu vardır. Kadın Faşyosu ayrıca bir Genç Kızlar Faşyosu vücuda getirir.

Mücadele Faşyoları Federasyonu yanında okul, demiryolu, posta-telgraf-telefon, devlet sanayi kuruluşlarında çalışanların assosyasyonu ile memur assosyasyonları tarafından yönetilen doktorlar şubesi kurulur.

Kara gömlek ve sancak

3. Madde- Bağlılığın sembolü olan kara gömlek, Faşist üniformasıdır. Kara gömlek, giyilmesi emredildiği zaman giyilir.

Sivil kıyafet üzerinde Millî Faşist Parti rozetinin taşınması zorunludur.

4. Madde- Sancak, Mücadele Faşyosu'nun amblemi ve sadakatin sembolüdür.

Resmî törenlerde Sancaktar'a emanet edilen Sancak, Mücadele Faşyosu İkinci Sekreteri'nin başkanlığında ve Parti'ye kayıt olma itibariyle en eski beş Faşistten

oluşan bir Şeref Kıtası tarafından korunur.

Yönetimle ilgili organları ve şefler

5. Madde- Millî Faşist Parti'nin faaliyeti, Duçe'nin yüksek yönetimi altında ve Büyük Meclis'in emirleri doğrultusunda, bağlı kurumlar ve bunların başkanlarının aracılığıyle yürütülür.

Yönetim organları şunlardır:

1- Millî Faşist Parti Millî Direktuarı.

2- Millî Faşist Parti Millî Meclisi.

3- Mücadele Faşyoları Federasyonu Federal Direktuarı.

4- Mücadele Faşyosu Direktuarı.

5- Yerel Gruplar Yönetim Kurulu.

6- İkinci derecede Şube Yönetim Kurulu.

Şefleri şunlardır:

1- Millî Faşist Parti Genel Sekreteri.

2- Millî Faşist Parti Direktuarı üyesi, Olimpiyat Millî Komitesi ve İşten Sonra Millî Kurumu başkanları, Millî Dava Yolunda Ölen, Malûl Kalan ve Çalışamaz Duruma Gelen Faşistler Assosyasyonu Başkanı.

3- Gençlik Mücadele Faşyoları Federal Sekreteri ile Federal Komutan; Faşist Üniversite Grupları İkinci Sekreteri, okul, demiryolu, posta-telgraf-telefon ve devlet sanayi kurumlarında çalışanlar ile memurların Faşist Assosyasyonları Millî Mutemetleri.

4- Federal Direktuar üyeleri, Faşist Üniversite Grupları Sekreteri, Gençlik Mücadele Faşyoları İkinci Komutanı, Mıntıka Müfettişi, Millî Dava İçin Ölmüş Olanların Aileleri ile Malûl, Çalışamaz Duruma Gelmiş Faşist Assosyasyonu Mutemedi, Kadın Faşyoları Provensiyal Mutemedi.

5- Okul, demiryolu, posta-telgraf-telefon ve devlet sanayi kurumlarında çalışanların Faşist Assosyasyonları ile memur assosyasyonlarının yönettikleri Doktor Şube Provensiyal Mutemetleri.

6- Mücadele Faşyosu Sekreteri, Mücadele Faşyosu Direktuar üyeleri, Yerel Gruplar Mutemedi, Gençlik Mücadele Faşyoları Komutanı, İkinci Derecedeki Şube

Mutemedi, Kadın Faşyosu Sekreteri.

6. Madde- Emir verme yetkisine sahip olan görevler ve komutanlıklar, eski ve deneyimli kara gömleklilere ya da Gençlik organizasyonlarında yetişen faşistlere verilmelidir.

Millî Direktuar ve Millî Meclis

7. Madde- Millî Faşist Parti Genel Sekreteri'nin yönetimi altında bulunan Millî Faşist Parti Millî Direktuarı, iki ikinci sekreter, bir yönetimle ilgili sekreter ve altı üyeden oluşur.

Millî Faşist Parti Genel Sekreteri, Başbakan'ın göstermesi üzerine, Kral'ın kararı ile atanır, Faşizm'in Millî Meclisi'ne katılır ve bu Meclis'in sekreteri olur. Bakanlar Kurulu toplantılarına davet edilebilir. Yüksek Müdafaa Komisyonu ile Millî Eğitim Yüksek Meclisi'nin, Kültür Millî Faşist Kurumu Yönetim Meclisi'nin, Korporasyonlar Millî Meclisi ile Korporatif Merkez Komitesi'nin üyesidir. İşsizlere İş Bulma Büroları Yönetim Komisyonu Başkanıdır. Aynı zamanda Üniversite İşleri Merkez Komitesi'nin ikinci başkanıdır.

Millî Faşist Parti ikinci sekreterleri, Faşist Büyük Meclisi'nin ve Korporasyonlar Millî Meclisi'nin üyeleridir.

Millî Faşist Partisi Yönetimsel Sekreteri, Üniversite İşleri Merkez Komitesi toplantılarına katılır.

Millî Faşist Parti Millî Direktuarı üyeleri, Millî Faşist Parti Genel Sekreteri'nin göstermesi üzerine, Hükûmet Başkanı'nın emriyle atanırlar.

Millî Faşist Parti Genel Sekreteri ile Millî Direktuarı üyeleri, Duçe tarafından değiştirilmelerine gerek görülünceye kadar görev başında kalırlar.

Millî Faşist Parti Genel Sekreteri'nin çağrısı ile toplanan Millî Direktuar, normal olarak ayda bir kere ve Genel Sekreter'in gerek gördüğü zamanlarda da Littoria Konağı'nda (Parti Genel Merkezi) toplanır.

Millî Faşist Parti Millî Direktuarı toplantısı, Duçe tarafından emredildiği ve bu toplantılara Duçe başkanlık ettiği zaman, İçişleri Bakanı ile Millî Emniyet Gönül-

lü Milisleri Genel Komutanı da katılırlar.

Millî Faşist Parti Genel Sekreterliği'nin başkanlık ettiği toplantılara, İçişleri ve Korporasyonlar Bakanlığı müsteşarları ile Millî Emniyet Gönüllü Milisleri Genelkurmay Başkanı katılabilirler.

Kararlar, Resmî Gazete'de (Foglio d'Ordine) ilân edilir.

8. Madde- Millî Meclis, Federal sekreterlerden oluşur. Başkanı, Duçe'nin izniyle toplantıya çağrılan Millî Faşist Partisi Genel Sekreteri'dir.

Duçe'nin genel toplantı daveti

9. Madde- Duçe, Başkanlığı üzerinde olarak Faşizm Büyük Meclisi'ni, Parti Millî Direktuarı'nı ve Millî Meclisi'ni, Federal Direktuarları toplantıya çağırır.

Bu toplantılarda, nişanlar takılı olduğu halde kara gömlek giyilmesi zorunludur.

Genel Sekreter'in görevleri

10. Madde- Millî Faşist Parti Genel Sekreteri, devrimden doğmuş en yüksek organ olan ve bütün rejim faaliyetlerini düzenleyen Faşizm Büyük Meclisi'nin direktifleri yönetiminde, ya doğrudan doğruya ya da görevlendirdiği yüksek memurlar aracılığı ile, geniş bir denetimle bağlı organizasyonların yapmaları gereken işlerle ilgili talimatlar verir.

Millî Faşist Parti Millî Direktuarı'nın faaliyetlerine başkanlık eder. Büroların kurulmaları ve çalışmaları ile ilgili kararları, ileride gerekli olacak değişiklikleri yapma yetkisine sahip olarak saptar. Bu bürolar şunlardır:

1- Politik Sekreterlik

2- Yönetimsel Sekreterlik.

3- Mücadelede Ölen Faşistlerin Ailelerinin Assosyasyonu.

4- Faşist Üniversite Grupları.

5- Gençlik Mücadele Faşyoları.

6- Kadın Faşyoları.

7- Okul, Demiryolu, Posta-Telgraf-Telefon, Devlet

Sanayi Kuruluşlarında Çalışanların ve Memurların Faşist Assosyasyonları, Basın ve Propaganda, Tarih, Evrak.

Milli Olimpiyat Komitesi ile İşten Sonra Millî Kurumu bürolarının ayrı merkezleri vardır.

Millî Faşist Parti Genel Sekreteri, Federal Direktuar üyelerini, Faşist Kadın Grupları sekreterlerini, Kadın Faşyoları, Kadın mutemetlerini, Federal Sekreterlerin göstermeleri üzerine atar.

Federal Sekreter, gerektiği takdirde Federal Direktuarı dağıtmak ve yönetimi bir komisere teslim etmek yetkisine sahiptir.

Çevre organlarının Faşizm anlayışına uygun faaliyet göstermeleri için denetimlerde bulunur. İşçi ve işverene konfederasyonlarının ve Korporasyon Millî Kurumu'nun politik çalışmalarını denetler. Gerekli durumlarda iş ve üretim alanlarında beraber çalışır. Devlet organları, Senato ve Millet Meclisi Başkanlıkları, Millî Emniyet Gönüllü Milisleri Genel Komutanlığı ve Yabancı Ülkelerdeki İtalyan Faşyoları Genel Sekreterliği ile sürekli ilişkiler kurar.

Faşist Üniversite Grupları ile Gençlik Mücadele Faşyoları Komutanlığı yapar.

İtalyan Millî Olimpiyat Komitesi ve İşten Sonra Millî Kurumu doğrudan kendisine bağlıdır.

Duçe'nin kararı ile bu kuruluşların başkanlıklarını üstlenir ya da başkalarını bu başkanlıklara atar.

11. Madde- Genel Sekreter Yardımcıları, Genel Sekreter'e yardımcı olurlar. Mazereti durumunda onun işlerini yürütürler. Bunlar Gençlik Mücadele Faşyoları Komutan Yardımcılarıdır.

Federal Sekreter

12. Madde- Federal Sekreter, Millî Faşist Parti Genel Sekreteri'nin göstermesi üzerine, Duçe'nin yazılı emri ile atanır.

Millî Faşist Parti Genel Sekreteri yerine bir başkasının atanmasını Duçe'ye teklif edinceye kadar, görevde kalır.

Genel Sekreter'in direktiflerini uygular ve emirlerini yürütür.

İl Mücadele Faşyoları'nın çalışmalarını teşvik eder ve denetler. Bundan başka rejimin illerdeki bütün kuruluşlarının faaliyetlerini gözden geçirir.

Senato üyeleri, milletvekilleri ve Millî Emniyet Gönüllü Milisleri Komutanlığı ile sürekli ilişki durumunda bulunur.

Entersendikal Komite'ye ve İl İş Bulma Büroları'nın eşit üyeli Yönetim Komisyonu'na başkanlık eder.

Üniversite ya da yüksek okulların bulundukları şehirlerde Üniversite Kurumları Komitesi toplantılarına katılır.

Yardım İşleri Kurumu ile ilin İşten Sonra Kurumu'na başkanlık eder.

İldeki spor faaliyetlerini teşvik eder ve düzenler.

Federal Direktuar'ı ayda bir kere toplantıya çağırır. İlin politik, moral ve ekonomik yaşantısına ilişkin sorunlarını incelemek ve bunlar hakkında açıklamalarda bulunmak üzere Mücadele Faşyoları sekreterleri ile yılda en az bir kere toplantı yapar.

Ya kendisi, ya da atadığı bir temsilcinin aracılığı ile Federal Faşyo'nun ve Mücadele Faşyolarının kayıtlı azalarına ait defterleri ve sicillerin tutuluşunu kontrolden geçirir.

Federal Direktuar için yedi üyeyi atamak üzere Millî Faşist Parti Genel Sekreteri'ne teklif götürür.

Federal Direktuar'ın görevleri danışmalı niteliktedir. Federal Sekreter, her üyeye Parti'nin ve organizasyonların faaliyet branşlarına göre özel görevler verebilir.

Üyelerden ikisi Federal Sekreter Yardımcılığı'na ve Yönetimsel Federal Sekreterliği'ne getirilir.

Atadığı bölge müfettişlerinin çalışmalarını kontrol etme yetkisi vardır.

Gençlik Mücadele Faşyosu'nun aynı zamanda politik sekreteridir.

Her mücadele faşyosunun politik sekreterini atar. Bu sekreter ise Mücadele Faşyosu Direktuarı'nın beş

üyesini, atanması için Federal Sekreter'e teklif eder.

İl Mücadele Faşyosu Direktuarı'nın yedi üyesi vardır. Üyelerden biri yönetimsel işlerle görevlendirilir.

13. Madde- Mücadele Faşyoları Federasyonu'nda bütün Mücadele Faşyolarına yazılanlara ilişkin sicil dosyalarının bulunması gerekir.

Kimlik kağıtlarının doldurulması işi, Federal Sekreter'in sorumluluğu altında Mücadele Faşyosu Federasyonu'na bırakılır.

Siyasî sekreterler ve mutemetler

14. Madde- Mücadele Faşyosu Siyasî Sekreteri ile Yerel Gruplar ve İkinci Derecede Şube Mutemetleri, üyelerin geçmişteki moral ve siyasî faaliyetlerini, yaşayış araçlarını bilmek ve onların normal çalışmalarında Faşizm'in ruh ve disiplinine uygun hareket etmelerini istemek zorundadırlar. Bunlar gerektiği takdirde görevinde aksaklık gösterenleri Federal Sekreter'e bildirirler.

Mücadele Faşyosu Siyasî Sekreteri ile Mutemetler, uygulanması için emir aldıkları programı açıklamak amacıyla, bütün Faşistleri, Faşist yılının başında toplantıya çağırırlar ve toplantıda geniş eleştiri hakkı verirler. Yıl içinde hiç olmazsa bir toplantı daha yapılır. Bu toplantının o Mücadele Faşyosu'nun kuruluş yıldönümüne rastlayan günde yapılması uygun görülür.

Faşist Levası ve yemin

15. Madde- İş Bayramı günü olan 21 Nisan'da, Faşist Leva'sı yapılır.

Faşist Leva'sı; Balillalar'ın Avanguardista (Öncü), Avanguardistalar'ın Genç Faşist, Genç Faşistler'in ise Millî Faşist Parti'ye ve Millî Emniyet Gönüllü Milisleri saflarına belirli yaşları bitirip geçmeleridir.

Leva işlemi, Millî Faşist Partisi Genel Sekreteri'nin, Millî Eğitim Bakanlığı Gençlik ve Fizik Eğitim Müsteşarı'nın, Balilla Millî Kurumu Başkanı'nın ve Millî Emniyet Gönüllü Milisleri Genelkurmay Başkanı'nın oy ve izni ile yapılır.

Millî Faşist Parti'ye giren Genç Faşistler, Mücadele

Faşyosu Siyasî Sekreteri önünde şu andı içerler:

"Duçe'nin emirlerini itirazsız yerine getireceğime ve bütün kuvvetimle, gerekirse kanımla Faşist devrime hizmet edeceğime Tanrı ve İtalya adına andiçerim."

Disiplin Kurulları

16. Madde- Millî Faşist Partisi Millî Direktuarı'na bağlı olarak, ikinci sekreterin başkanlığı altında Parti Genel Sekreteri tarafından ayrı ayrı atanan iki aslî üye, Millî Direktuar'dan ayrılan iki yedek üye ve bir sekreterden oluşan bir Disiplin Kurulu kurulur.

Bu Disiplin Kurulu'na, yalnız Millî Faşist Parti Genel Sekreteri tarafından özel bir incelemeye lâyık görülen olaylar getirilir.

Disiplin Kurulu'nun belgeleyeceği sonuçlar, karar verilmek üzere Parti Genel Sekreteri'ne götürülür.

17. Madde- Her mücadele Faşyosu'na bağlı olarak, Federal Sekreter'in başkanlığı altında, beş asil üye ve Federal Direktuar'dan ayrılan iki yedek üye ve bir sekreterden oluşan Federal Disiplin Komisyonu kurulur.

Atamaları Federal Sekreter yapar.

Federal Disiplin Komisyonu, 20. Maddenin 1, 2 ve 3. fıkralarındaki cezaları vermek yetkisine sahiptir.

Federal Disiplin Komisyonu'nun yaptığı inceleme sonucunda, bir üyenin kimlik kâğıdının geri alınması ya da Parti'den ihraç edilmesi gerektiği takdirde durum, karar alınmak üzere Federal Sekreter'e bildirilecektir.

18. Madde- Disiplin Komisyonu, Millî Emniyet Gönüllü Milisleri subaylarından ya da Balilla Millî Kurumu'na sendikal ve korporatif organizasyonlara mensup müdürlerden birini sorguya çekeceği zaman, Federal Sekreter bu organizasyonlardan bir subayı ya da bir temsilciyi komisyona katılmaya çağıracaktır.

a) Millî Emniyet Gönüllü Milisleri'nden bir subay ya da bir milis, bu tüzüğün 20. maddesinde yazılı olan disiplin cezalarına uyan bir harekette bulunursa, ilgili komutanlık aynı biçimde işlem yapar.

Millî Emniyet Gönüllü Milisleri'nden birinin, Genel

Komutanlığın tesbit ettiği disiplin hükümlerine giren bir cezaya çarptırılması gerekirse, kendisi Federal Disiplin Komisyonu'na sevkedilir. Fizikî yetersizlik ya da milise mensup olanlarda aranan niteliklerden yoksun olunması dolayısıyle, kadrodan çıkarılması gerekiyorsa, bu durumun Parti mensubu olmaya engel hiçbir etkisi yoktur.

b) Millî Emniyet Gönüllü Milisi, aynı zamanda Millî Faşist Parti'ye mensup olan bir subay ya da Milis hakkında karar vermek durumunda ise o takdirde ilgili Federal Sekreter'in görüşünün alınması gerekir.

c) Sürekli hizmette ya da kadroda bulunan Millî Emniyet Gönüllü Milisi generalleri ile konsülleri (alay komutanı rütbesi) hakkında karar verilmesi gerektiği durumlarda, Genel Komutanlığın görüşünün alınması gerekir.

d) Yüksek rütbeli subaylarda sürekli hizmette ya da kadroda bulunan subaylar hakkında disiplin tedbirleri alınması gerekirse ilgili Millî Emniyet Gönüllü Milisi komutanlarının görüşleri gerekir.

e) Millî Emniyet Gönüllü Milisi tarafından verilen bir karar, Millî Faşist Partisi'nin de bir karar vermesini gerektirecek nitelikte ise, cezalının durumu ilgili komutanlar tarafından yeniden incelenir ve değiştirilebilir. Ancak bu inceleme ve değiştirme, Federal Sekreter'in kararından sonra yapılabilir.

19. Madde- Disipline aykırı davranışlardan ya da Faşist ruhunu karakterize eden inanç, namus, cesaret, disiplin ve çalışkanlık gibi niteliklerin eksikliğinden dolayı görevini aksatan Faşist, kesin olarak acil olaylar dışında Federal Sekreter tarafından Federal Disiplin Komisyonu'na verilir. Acil durumlarda ceza, Federal Sekreter tarafından verilir.

Cezalar

20. Madde- Disiplin cezaları şöyledir:

a) İhtar.

b) Belirli bir süre uzaklaştırma. Bu ceza en az bir ay, en çok bir yıl olur.

c) Belirsiz bir süre uzaklaştırma.

d) Kimlik belgesinin geri alınması.

e) Millî Faşist Partisi'nden kovulma.

21. Madde- 20. maddenin a, b ve c fıkralarında yazılı olan cezalar, doğru yola dönmek umudunu yok etmeyen disiplin kusurları için verilir.

20. maddenin (e) fıkrasında yazılı olan ceza, Faşizm davasına ihanet edenlerle, cinayet suçlularına verilir.

Millî Faşist Partisi'nden kovulan Faşistin adının ilân edilmesi gerekir.

Yeni olaylar ve delillerle ortaya çıkan yanlışlık gibi durumların dışında, bu gibilerin cezaları yeniden incelenmez. Yanlışlık durumunda yeniden inceleme ise yalnız Duçe'nin emriyle olur.

22. Madde- Disiplin cezasının kısa, fakat açık bir yazılı sebep gerekçesine dayanması ve cezalandırılanın kişisel siciline kaydedilmesi gerekir.

Cezanın bitişi ve kaldırılışının da sicile kaydı gerekir.

Cezalandırılan kimse Federal Disiplin Komisyonu tarafından verilen ceza için Federal Sekreter'e, Federal Sekereter tarafından verilen ceza için Millî Faşist Parti Genel Sekreteri nezdinde, tebliğ tarihinden itibaren bir ay zarfında itiraz edilebilir. Ancak ceza, bu itiraza rağmen hemen uygulamaya konulur.

Ceza, Millî Faşist Parti Genel Sekreteri tarafıdan verilmişse, yeni olaylar ve delillerle aksi ispatlanamazsa itiraz edilemez.

Millî Faşist Partisi'nden kovulma cezası ya doğrudan doğruya, ya da Federal Sekreter'in teklif etmesi üzerine Parti Genel Sekreteri tarafından verilir.

23. Madde- Özel bir önem taşıyan genel hizmetlerde çalışan Faşistler hakkındaki sıkı düzeni sağlayıcı tedbirlere, durum Federal Sekreter tarafından Vali'ye yansıtıldıktan sonra başvurulur.

Vali, bu konuda aksine bir görüş bildirirse, Federal Sekreter durumu Millî Faşist Partisi Genel Sekreteri'ne aksettirir.

Senato üyeleri ile milletvekilleri hakkında disiplin

kararları, ya doğrudan doğruya ya da Federal Sekreter'in teklif etmesi üzerine yalnız Millî Faşist Parti Genel Sekreteri tarafından verilebilir.

24. Madde- Parti'den kovulan Faşist, her türlü politik faaliyetten çekilmek zorundadır. Faşist sıfatından doğan hiçbir haktan yararlanamaz.

Kararın tebliğ edilmesinden itibaren yirmi dört saat içinde Parti rozetini ve kimlik kartını kayıtlı bulunduğu Mücadele Faşyosu Sekreteri'ne teslim etmek zorundadır. Rozet ve kimlik kartı, uzaklaştırılma süresi sona erene kadar orada korunur.

Bu gibi kimseler, aksi belirtilmemişse her türlü hizmet ve memur görevinden uzaklaştırılırlar.

Kimlik kartı geri alınan ya da Parti'den kovulma cezasına çarptırılan Faşist, eğer memur ise memurluktan istifa etmek zorundadır.

25. Madde- Federal Sekreter ya kendiliğinden ya da Mücadele Faşyosu Siyasî Sekreterinin teklifi, yahut ilgilinin başvurusu üzerine cezalandırılmış Faşistin durumunu yeniden inceleyebilir.

Kimlik kartının geri alınması cezasına çarptırılan, fakat tekrar Parti'ye kabul edilmesinde bir sakınca görülmeyen Faşist, kıdem hakkından yararlanır.

Parti'ye tekrar kabul işleminin Genel Sekreter tarafından onaylanması şarttır.

26. Madde- İddia ispat edilmeden ve ilgilinin savunması alınmadan hiçbir ceza uygulanmaz ya da teklif edilemez.

Şeref Jürileri

27. Madde- Millî Faşist Parti'ye kayıtlı olanlar arasında bir anlaşmazlık çıktığı takdirde, bu anlaşmazlığı dostça ve şerefli bir biçimde çözümlemeye iki tarafın vekilleri zorunludur. Bu vekiller, işi üzerlerine alır almaz, durumu Federal Sekreter'e bildireceklerdir.

Uzlaşma olmadığı takdirde, iki tarafın vekilleri bu durumu, Millî Emniyet Gönüllü Milisleri, Foglio d'Ordine'sindeki 45 numaralı sirkülerin 20. fıkrası uyarınca bir şeref jürisine tevdi etmek zorundadırlar.

Rapor ya da raporlar, taraflardan biri Federal Sekreter, Senato üyesi ya da milletvekili ise Millî Faşist Parti Genel Sekreteri'ne, başka durumda ise anlaşmazlığın çıktığı yerin Federal Sekreteri'ne verilecektir.

Şef, hemen bir başkan ile iki üyesini atayarak Şeref Jürisini kurar. Uygun gördüğü takdirde başkanlığı doğrudan doğruya kendi yapar.

Eğer anlaşmazlık, Millî Faşist Partisi'nde kayıtlı biri ile Millî Emniyet Gönüllü Milisi mensuplarından biri arasında çıkmışsa, rapor ya da raporlar, yine Parti Genel Sekreteri'ne ya da ilgili Federal Sekreter'e verilecektir. Ancak bu takdirde Şeref Jürilerinin kurulmasında, yukarıdaki sirkülerde yazılı olduğu gibi, Millî Emniyet Gönüllü Milisi Komutanlıklarının onaması gerekir.

İki taraftan yalnız biri Millî Faşist Parti'ye kayıtlı ise bu takdirde şövaleresk(*) âdetlerine göre hareket edilecektir.

Anlaşmazlık hakkında bir karar verilince bu işe ait kâğıtlar, iki kopya halinde Şeref Jürisi'ni kurmaya yetkili olan Şef'e verilecektir.

Ordu'ya, Donanma'ya, Hava Kuvvetleri'ne ve Millî Emniyet Gönüllü Milisleri'ne mensup Faşistler arasında şövaleresk bir anlaşmazlık çıkarsa yürürlükte bulunan iradeler, statüler ve sirkülerin hükümlerine uyulacaktır.

Bazı ayrılık durumlarının dışında anlaşmazlık çözümlenirse Faşistler aralarında barışmak zorundadırlar.

Tecavüz eden ya da tecavüz edilen hakkında, aralarında çatışma olmasa bile yukarıdaki maddeler hükmünce disiplin tedbirleri alınacaktır.

Yönetimsel Sekreter

28. Madde- Millî Faşist Parti Yönetimsel Sekreteri, Parti'nin mülklerini yönetir ve onlardan sorumludur.

(*) **Şövaleresk:** Şövalye gibi, şövalyeye yaraşır biçimde.

Yıl sonunda gider bütçesini hazırlar ve Parti Millî Direktuarı'nın incelemesinden sonra Genel Sekreter'in onayına sunar.

Personel atamalarıyla ve onlara nezaret etmekle görevlidir.

Millî Faşist Parti hesaplarını ve yönetimini denetleme işi, Parti Millî Direktuarı tarafından her yıl kendi üyeleri dışından atanacak olan üç kişilik bir Hesap Denetim Kurulu'na bırakılır.

Denetçiler, kurul tarafından düzenlenecek raporu Parti Millî Direktuarı'na verirler.

Millî Faşist Partisi Yönetimsel sekreteri, Mücadele Faşyoları Federasyonları ile Parti'ye bağlı organizasyonların gider ve gelir bütçelerini tasdik ederek kendi memurlarının aracılığı ile onların yönetimlerini denetler.

29. Madde- Yönetimsel Federal Sekreter'in sorumluluğu altında, Mücadale Faşyoları Federasyonlarının çeşitli işleri vardır.

Parti Yönetimsel Sekreteri'nin rızasıyle tesbit olunacak bankada fonlarının yönetimini sağlar.

Mücadele Faşyoları Federasyonları ile bunlara bağlı organizasyonların (Faşist Üniversite Grupları, Kadın Faşyoları, Yardım Kurumları) tahmin edilen bütçelerine göre yönetimsel gidişlerini denetler, bütçedeki ödenekler bölümlerine göre de para alış veriş işlerini yerine getirir. Olağanüstü bir gider gerektiği takdirde, Federal Sekreter'in onayını almak zorunluluğu vardır. Federal Sekreter de bunun için Millî Faşist Parti Yönetimsel Sekreteri'nin onayını ister. Hesap defterlerinin düzgün tutulmasından, personelin disiplinini sağlamaktan sorumludur. Her yıl Federal Direktuar'ın incelemesine ve Parti Yönetimsel Sekreteri'nin onayına sunacağı gelir gider bütçelerini düzenler.

Mücadele Faşyoları Federasyonu'nun ve sosyal yardım kurumları hariç bağlı organizasyonların yönetim ve hesaplarını denetleme görevi, Federal Sekreter'in Federal Direktuar üyelerinin dışında atayacağı üç kişilik bir kurala bırakılır. Sosyal Yardım Kurumları için bu görev, Valilik muhasiplerinden biri ile Vali tarafından ata-

nan iki üyeden kurulu bir kurula verilir.

Federal Yönetimsel Sekreter, Mücadele Faşyolarının yönetimsel işlerini denetleme ve gözetimini doğrudan doğruya memurları aracılığı ile yapar.

30. Madde- Millî Faşist Parti Millî Direktuarı, Mücadele Faşyoları Federasyonları ile bağlı organizasyonların parasal işleriyle ilgili direktifleri, her Faşist yılı başında tebliğ edecektir.

31. Madde- Mücadele Faşyoları Yönetimsel Sekreteri kayıtlar için gerekli kimlik kartlarının Yönetimsel Federal Sekreterlik'ten getirilmesini sağlar.

Mücadele Faşyosu'nun işleri onun sorumluluğu altındadır. Federal Yönetimsel Sekreter'in izni ile, tesbit edilecek banka fonunu yönetir.

Her yıl Mücadele Faşyosu Direktuarı'nın incelemesine ve Mücadele Faşyoları Federasyonu'nun onayına sunacağı gelir gider bütçelerini hazırlar.

Gelir bütçesi esaslarına göre para ödeme ve alma işlerini yapar. Hesap defterlerinin eksiksiz ve düzgün tutulmasından sorumludur. Bundan başka Federal Sekreter'in emirlerini yerine getirir.

Mücadele Faşyosu'nun yönetim ve hesap işlerinin denetimini, Mücadele Faşyosu Politik Sekreteri'nin, Mücadele Faşyosu Direktuar üyesi olmayan kimselerden atayacağı üç kişiden oluşan bir kurul yürütür.

Parasız Kimlik Kartı ve Faşist Yıl

32. Madde- Millî Faşist Partisi kimlik kartı Mücadele Faşyosu Politik Sekreteri tarafından,

a) Savaş ve Faşizm malûl ve sakatlarına,

b) Faşist ölülerin ailelerine,

c) Yedi ya da daha fazla çocuğu olan babalara parasız verilir.

33. Madde- Faşist yılı, 29 Ekim günü başlar.

FAŞİZM'in SONU

Almanya'daki Nasyonal Sosyalizm gibi, İtalya'daki Faşist sistemin çöküşünü de İkinci Dünya Savaşı hazırladı.

İtalya, 1935 yılından itibaren, savaş ekonomisi çalışmalarına büyük bir alan ayırmıştı. Ülkenin her yanında silâh fabrikalarının yapım gücü yükseltiliyor, Ordu ve Donanma'nın daha güçlü duruma getirilmesini sağlamak amacıyla Bütçe'ye yeni ödenekler konuluyordu.

Esasen daha önce çeşitli vesilelerle belirtildiği gibi, Faşizm dış sorunlarda, günden güne tansiyonu artan haklı bir politika takip ediyordu. İtalyan Koloni Enstitüsü ile ortak bir propaganda faaliyeti gösteren Faşist organizasyonlar, Akdeniz'in eski Roma döneminde olduğu gibi bir "İtalyan Denizi" durumuna getirilmesini savunuyorlar ve "Akdeniz bizim denizimizdir" (Mare Nosturom) diyorlardı. Anlaşılıyor ki İtalya, Koloniyalist politikanın zafere ulaşması bakımdan bir savaşa girecekti.

Hitler yönetimindeki Alman ordularının birden saldırıya geçmeleri ve çok kısa bir süre içinde Avrupa'yı savaş alanı durumuna getirmesi karşısında, İtalya da savaş bayrağını açtı ve Almanya'nın yanında yer aldı. Afrika'da koloniler elde etme amacının sonucu olarak Habeşistan'a saldırdı.

Fakat, Amerika Birleşik Devletleri'nin işe müdahale edişi ve Avrupa'ya iki milyon asker göndermesi savaşın kaderini değiştirdi ve Almanya'nın yanında İtalya için de tehlike çanları çalmaya başladı. Nihayet İtalya'nın yenilgisi kesinleşince, Kral 1943 yılında Mussolini'yi Başba-

kanlıktan azletti. Mussolini'nin yerine Mareşal Bodoglio Başbakan oldu. Bodoglio, Müttefiklerle İtalya'nın teslim anlaşmasını imzaladı.

Faşist lider bir dağ otelinde gözaltına alındı. Fakat buradan Alman paraşütçüleri tarafından kaçırıldı. Daha sonra Kuzey İtalya'da yeni çalışmalara girişti ve "Cumhuriyetçi Faşist Partisi"ni kurdu. Fakat 1945 yılında, komünistlerin düzenledikleri bir suikast sonunda öldürüldü.(*)

İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminden sonra ise İtalya'da Cumhuriyet Yönetimi kuruldu. 1948 yılında kabul edilen yeni Anayasa, ne biçimde olursa olsun Faşist Parti kurulmasını yasakladı. Anayasa'nın geçici ve son hükümler bölümündeki 12. maddesi, Faşist rejim dirijanlarının, beş yıl süreyle seçme ve seçilme haklarını kaldırdı.

Böylece, 20 yüzyılda, bugün halâ üzerinde en fazla durulan ve tartışılması yapılan, bir zamanlar İtalya'ya heyecan, inanç, teknik ve uygarlık getiren rejim, tarih sayfalarına gömüldü.

SON

(*) **"Dokuz Gizli Dosya"** adlı kitabımızda Mussolini'nin öldürülme olayı geniş biçimde yer almaktadır.

YABANCI DİL KİTAPLARIMIZ

GRAMATİK İNGİLİZCE ÖĞRETİMİ:
A Complate English Grammer and İdioms.. 344 sayfa

PRATİK İNGİLİZCE ÖĞRETİMİ
Türkçe telaffuzlu, seyahatlarda ve öğretimde gerekli bütün cümleler, kuruluşları ve açıklamaları ile.. Sözlüklü.. 344 sayfa

EN KOLAY ALMANCA
Türkçe telaffuzlu, cevap anahtarlı, alıştırmalı.. 400 sa

PRATİK ALMANCA ÖĞRETİMİ
Türkçe telaffuzlu, seyahatlarda ve öğretimde gerekli bütün cümleler, kuruluşları ve açıklamaları ile.. Sözlüklü.. 364 sayfa

EN KOLAY FRANSIZCA ÖĞRETİMİ
Türkçe telaffuzlu, ünite alıştırmalı... 344 sayfa

PRATİK FRANSIZCA ÖĞRETİMİ
Türkçe telaffuzlu, seyahatlarda ve öğretimde gerekli bütün cümleler, kuruluşları ve açıklamaları ile.. Sözlüklü.. 368 sayfa

YARDIMCI KAYNAK KİTAPLARIMIZ

ANSİKLOPEDİK EDEBİYAT BİLGİLERİ SÖZLÜĞÜ
Örnekli, Açıklamalı- M.E. Bakanlığı tavsiyeli.. 368 sa.

BATI EDEBİYATI
Seçme metinler, 3 cilt bir arada, tek ciltte..820 sayfa

TÜRKÇE SÖZLÜK
M.E. Bakanlığı tavsiyeli, Türkçe ve Edebiyat derslerinde geçen bütün kelimeleri kapsar..432 sayfa

ÖZLÜ VE GÜZEL SÖZLER
Öğrencilerin kompozisyon yazarken yararlanacağı bir kaynak eser. Ayrıca her yaşta insan için gerekli, M.E. Bakanlığı tavsiyeli.. 344 sayfa

TOKER YAYINLARI'nın

"DOĞUDAN-BATIDAN SEÇMELER"
DİZİSİ'nden:

Tez Kitapları Set-1:

KAVGAM
(Adolf Hitler)

Nasyonal Sosyalizmi anlatan tek doktrin ve aksiyon kitabı. Hitler'in yazdığı bu eserde, Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı'na hazırlanmasının sebeplerini ve Führer'e göre gerekçelerini bulacaksınız.

FAŞİZM/FAŞİST DEVLET
(Mussolini)

Faşizm, yalnız kanun yapıcı ve kurum oluşturucu bir devlet düzeni değildir. Aynı zamanda eğitici olduğu iddiasında bulunan bir düzendir. Faşizm'in, insan hayatını biçim olarak değil; ruhta, karakterde ve inançta yoğurmak amacı taşıdığını da bu eserde okuyacaksınız.

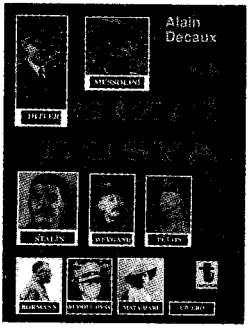

9 GİZLİ DOSYA

(Alain Decaux)

Dünya tarihinde iz bırakan Hitler, Mussolini, Stalin, Rudolf Hess, Mata-Hari, Bormann, Pétain, Cicero, Weygand'ın hayat hikâyelerini anlatan kitap. Fransız yazar Alain Decaux'un yazdığı eserde tarihe geçen bu dokuz kişinin gizli kalmış hayat hikayeleri, mücadeleleri ve acı sonları anlatılmaktadır.

RUSLAR'IN ASYA SİYASETİ

(George Crell)

Sovyet Rusya'nın Asya kıtasında ve özellikle de Çin'de sürdürdüğü komünist yayılma politikasını ve bu politikanın en acımasız biçimde uygulamaya konulmasını anlatan eser. Kitapta Çin'in komünizme terkedilmesi sırasında Amerika Birleşik Devletleri'nin basiretsiz tutumu da gözler önüne serilmektedir.

KIZIL KARINCALAR

(William J. Lederer-Eugene Burdick)

Amerika Birleşik Devletleri'nin Asya politikasını anlatan, bu politikanın uygulanması sırasında ortaya konulan girişimleri inceleyen ve yeren bir eser. İki Amerikalı yazar, roman üslubuyla yazdıkları bu eserde, olayları bir tez niteliğinde işlemişlerdir.

TOKER YAYINLARI
Ankara Cad. 46 Basın Hanı 2. Kat
Tel: 522 33 09 Sirkeci/ STANBUL